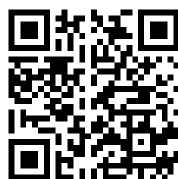
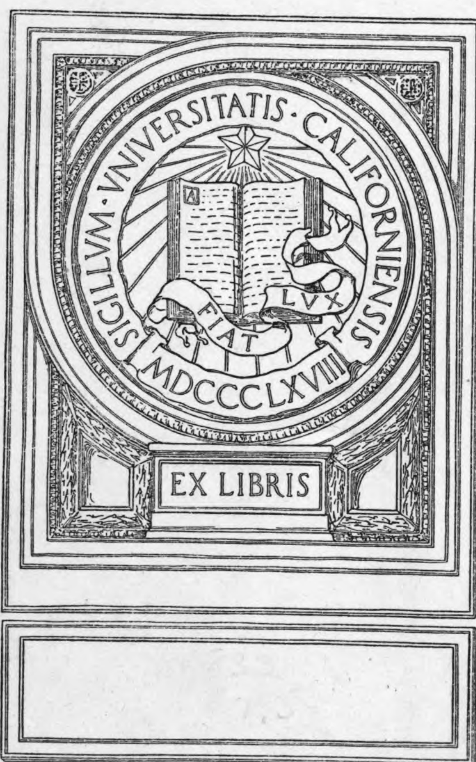

SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
FIAT LVX
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS

Stari Pisci Hrvatski

V.

Stari pisci hrvatski

v. 5

STARI

PISCI HRVATSKI.

NA SVIET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA PETA.

U ZAGREBU 1873.

U KNJIŽARNICI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIEDLERA) NA PRODAJU.

PJESME NIKOLE DIMITROVIĆA I NIKOLE NALJEŠKOVIĆA

SKUPILI

DR. V. JAGIĆ I DR. GJ. DANIČIĆ.

NA SVIET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U ZAGREBU 1873.

U KNJIŽARNICI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIEDLERA) NA PRODAJU.

Štamparija Dragutina Albrechta.

1

Nikola Jera Dimitrović.

Sve što znamo o životu našega pjesnika, može se izreći u malo rieči. On bješe rodom pučanin ili kako se čita u rukopisih, gradjanin dubrovački. Apendini dodaje, da su mu se djedovi o polovini 14. vieka iz Kotora preselili u Dubrovnik te ovdje upisani bili u red gradjana. Prezime Dimitrović dolazi u pjesmah još u oviem oblicima: Dmitrović, Dmitrić, no to će biti stihu za volju; u prozi, kao u raznih naslovih, svagdje ga pišu: Dimitri ili Dimitrović. Ocu bješe ime: Jerolim, odatle podpuni naslov: Nikola Jera Dimitrović gradjanin dubrovački.

Dimitrović spadaše podjedno s prijateljem i rodjakom svojim, Nikolom Nalješkovićem, medju prve pjesnike dubrovačke iz reda pučana; plam oduševljenja pjesničkoga bješe sad već i njih zahvatio. Ali ta razlikost roda ne smetaše našim pjesnicima, da ne bi živjeli u tiesnih prijateljskih snošenjih s vlastelom, kakovi bjehu Čavčići, Hektorovići, Ranjine. Slovinsko pjesničtvo bješe ona viša ideja, koja izgladjivaše izmedju njih sve razlikosti roda i staleža.

Naš Nikola rodi se negdje na početku šestnaestoga vieka. To razabiremo odatle, što jošte početkom g. 1553 pisa prijatelju Nalješkoviću pismo iz Aleksandrije, a isti Nalješković, javljajući skoro za tiem njegovu nenadanu smrt Petru Hektoroviću, tuži se, da ga nemila smrt ne htje počekati „dokoli bude daj uživjet po vieka ljudskoga na saj sviet.“ Nalješković, njegov šurjak, mogaše znati, koliko mu bješe godina. Po tome može se vjerovati, da se je rodio oko godine 1510 ili čak upravo te godine, kako pominje Apendini „secondo alcuni“; ali mi ne znamo, koji su to neki drugi. Kako skoro umrie pjesnik iza one poslanice, što je pisa mjeseca januara g. 1553 iz Aleksandrije, i to se pravo ne zna; može biti još iste godine 1553. Ali po tome što ga smrt snadje u Kandiji (Kreti), vidimo, da je dospio još ostaviti Aleksandriju, gdje življaše neko vrieme u veliku izobilju, zdrav i veseo. Smrt bješe naprasita, kako

svjedoče ove rieči Nalješkovićeve: „i vele na dalek oda svieh rodjaka prikrati njegov viek u tri dni smrt jaka.“

Dimitrović po običaju svoga vremena i staleža dade se već za rana na trgovinu, obidje i vidje u ne´ mnogo godina svoga života mnogo svieta, bivaše u Turskoj i dalje po istoku, kao u Aleksandriji, Kreti. A da ga i u sjeverne strane kadgod put dovede, dokazuje poslanica, koju pisa Nalješkoviću iz stolnoga Biograda u Ugarskoj, g. 1546. Dimitrović ne putova zaman; ja ne govorim ovdje o trgovini, u kojoj ne znam koliko je bio sretan i napredan; istina, poslanica iz Aleksandrije dokazuje, da je bio vješt svojemu poslu, njegove refleksije o dubrovačkoj trgovini vrlo su zanimljive. Ali nama je puno važnije, što se iz pjesama takodjer ogleda ne samo pobožna kršćanska duša, no i vele razuman svjetski čovjek. Naš je pjesnik više no i koji do njega realan; bez mnogieh oh i jaoh pjeva svoju stvar dosta prosto i razgovietno; njegove, ako i nevisoke, a ono bar razumne i razumljive misli sliede posve prirodno jedna za drugom, u njega nema onoliko hiperbola, onoliko preuveličavanja kao obično u naših starih pjesnika.

Dimitrović poče pjevati negdje već u ranoj mladosti: tako sudim po tome, što već godine 1540, kada našemu pjesniku jedva bješe 30 godina, Nalješković u poslanici na Petra Hektorovića pominje i slavi trojicu najvrstnijih pjesnika onog doba: „Petar je s dum Mavrom i Dmitrić Nikola“; njima postaviše lovorvience naglavu muze „Mavru Uranija, ljepša nego rusa; a Petru Talija, Nikoli Klio muza.“ Sva je prilika, da je naš pjesnik u mladosti pjevao o ljubavi, pjesni ljuvene, ako se i nije nama ništa od toga sačuvalo. Nalješković poredjuje ga u nekoj poslanici s Katulom i Tibulom; govori da vile u kolu pjevaju njegove pjesme a i zaljubljenici kad će pjevati svojim „gospodjam“ da se služe njegovom pjesmom. Sve to jedva mogaše Nalješković ovako pisati Dimitroviću, da ne bude imao na umu njegovih ljuvenih pjesama. Pjesnik govori i sam o ljubavi, u koju se dade zavesti „mladjahan . . i bezuman“, koja traje već „ljeta triš po pet“ (sr. razl. pjes. duh. 15) ili kako na drugome mjestu žali „na kojoj potrajah svu mladost“ (razl. pjes. duh. 16). Ova se ispoviest samoga pjesnika čita u pjesmah, doštampanih g. 1549. Dakle ako je vjerovati njegoviem vlastitiem riečima, to on bješe sapet ljuvenimi svezami po prilici medju godinama 1533 i 1548, t. j. počamši od svoje 23. godine, ako se zbilja rodio godine 1510. Stavimo li, a tako se obično i uzima, da se s ljubavju probudi i

ljubovna poezija, tada razumijemo, kako mogaše Nalješković već 1540 g. slaviti Dimitrovića kao izvrstna pjesnika; jer bješe već sedma godina, što je ljubio i pjevao o ljubavi.

Kako već rekoh, mi od svega toga nemamo ništa; nama ostaše samo plodovi njegove ozbiljne muze iz kasnijega perioda, kada je već odvrgao ljubav svjetsku te prionuo za ljubav božju. Kukuljević pominje (stari hrv. pjesnici I, 102), da se je g. 1541 upisao u bratovštinu sv. Lazara u Dubrovniku. Godine 1549, na 27 mjeseca marča, biše pritištene u Bnecieh po Nikoli Bašarinoviću njegove pjesme: „Sedam psalama pokornieh kralja Davida“ i „pjesni duduhovne“, 18 ih na broju (u našem izdanju 10—27). Nalješković ne mogaše se nahvaliti ovieh pjesama. Jamačno istomu periodu pripadaju i ostale njegove pjesme, kao: „Razlike pjesni duhovne“ (u našem izdanju 1—9); za tiem „Tomačenje oče-naša“ i na pokon „Pričice.“ Za »razlike pjesni duhovne“ može se već po tome misliti, da su valjda spjevane poslije g. 1549, što inače ne vidimo razloga, za što ih pjesnik ne bi bio sastavio u jedno s oniema, što su naštampane pomenute godine. Ali ne smijem prešutjeti, da medju posljednjimi pjesmami ima jedna (u našem izdanju 7), koja nikako ne pristaje u naše kombinacije. U oba rukopisa, odakle su izvadjene pjesme 1—9, kaže se, da je pomenuta pjesma spjevana „poštovanomu ocu Bartolomeju Kašiću bogoslovcu od družbe jesusove u pohvalu života svetieh djevica od njega pisanieh.“ Medju tiem B. Kašić rodi se istom 1675 (sr. Ljubić Ogledalo II 396), dakle pune 22 godine iza smrti našega pjesnika, a njegov „Perivoj djevstva“ bi štampan g. 1625 ili 1628. Kako dakle može ono biti pjesma Dimitrovićeva? Za čudo mi je, što toga hronologijskoga nesklada ne opaziše stari dubrovački bibliofili? Ali je čudo i to, kako je ona pjesma zalutala medju Dimitrovićeve? Može biti, da ona ne bješe upravo Kašiću namienjena, nego je istom kasnije netko podmetnuo u zaglavak njegovo ime? Ali tada ne znamo opeta, koga drugoga imaše Dimitrović na umu. To su sve pitanja, na koja ja ne umijem odgovoriti.

Na pokon na pošljednjem mjestu spominjem „knjige“ (listove, poslanice) Nikole Dimitrovića. U rukopisih nadjoše se samo četiri, što su ovdje štampane; ali sva je prilika, da ih bješe znatno veći broj. Neimajući pri ruci izdanja Dimitrovićevih psalama od g. 1549 ja sam i štampano i neštampano prepisao iz rukopisa u knjižnici dubrovačkih franjevaca br. 9 (u mene označen slovom *b*) i br. 32 (u

mene označen slovom *a*). To bijaše godine 1868 (sr. Rad jugosl. akademije knjiga XII str. 228.) a po istiem priepisima sada je štampano. Poslanice se nahode i u rukopisu jugoslavenske akademije pod br. 646, iz kojega je razlike dodao dr. Gj. Daničić osim onieh koje izlazi iz Ђ.

U Odesi, na božić godine 1872.

Dr. **V. Jagić.**

II.

Nikola Stjepka Nalješković.

1.

Nikola Nalješković, prizivom Živônica, poteče iz davne gradjanske obitelji dubrovačke. Maroje Nalješković tržio je god. 1405 i 1413 po Srbiji, njegov sin Tadioko podpisao je kano svjedok oporuku hercega Stjepana Kosače dne 21 svibnja 1466 godine; [1]) Stjepko Nalješković bijaše po pismu [2]) Stjepana velikoga vojvode bosanskoga od 23 ožujka 1447 jamac za svoga sugradjana Vlahušu Latiničića.

Ovaj Stjepko bit će po svoj prilici bio pradjed našemu Nikoli, kojega je i otac isto ime nosio. Onaj Stjepko rodi dva sina: Nikolu i Ivana, od prvoga poteče Stjepko, otac našemu Nikoli, od drugoga Augustin, potonji biskup trebinjski i mrkanski. Mati Nikoli bijaše Kata, kći Petra Radulinovića, takodjer gradjanina dubrovačkoga. Osim našega Nikole imao je Stjepko još dva sina: Augustina i Ivana, kojima je otac ova imena nadjenuo vjerovatno po svojem stricu i stričeviću. [3])

Kano svikolici vlastela i gradjani dubrovački, zanimali su se i Nalješkovići glavno trgovinom. Ali i ljubav k nauci predje u krilo ove takodjer obitelji, od kako u drugoj polovici XV vieka nastaniše se vile i u Dubrovniku što iz Carigrada, što iz Italije. Našega Nikole otcu Stjepku stričević Augustin, dubrovački dominikanac, predstojnik nauka u Mletcih i Bolonji, bijaše bogoslovac na glasu i napisa god.

[1]) Pučić: Spomenici srbski. I, 61. 120. II, 126.

[2]) Ondje II, 111.

[3]) Ovo rodoslovje navodi Ser. Cerva: Viri illustres tom. I, p. 169. Rukopis franjevačke knjižnice u Dubrovniku br. 340. Prezime lat. „Radaleus“ nije po mojem mnienju Radaljević, nego Radulinović, ime dubrovačke obitelji, iz koje polazi onaj Pribko, što no se spominje u listinah (kod Pučića I. 101. 107. 158) od 1411—21 god.

1509 u Mletcih djelo o bogosloviji sv. Tome. Nikolin brat Ivan imao se zanimati zviezdarstvom, jer A. Bruccioli posveti mu svoj talijanski prevod astronomičkoga djela Ivana de Sacrobosco, englezkoga zviezdara († 1256), imenom: „de sphaera."

Ova ljubav k nauci, koja se očitova u Nalješkovićevoj obitelji, predje i na Nikolu, prem po otčevoj volji imao biti ne književnikom nego trgovcem.

Nikola rodi se u prvoj ili početkom druge desetine XVI stoljeća; ovo bi se dalo nagovieštati odatle, što se god. 1535 zaruči. O mladjanoj dobi i odgoju našega Nikole ni je nam poznato ništa; ali pozniji umni plodovi njegovi svjedoče, da se je podučavao u matematici, zviezdarstvu i pjesničtvu. Na ove nauke potican bi Nikola ne samo obćim smjerom one dobe nego i živim primjerom mnogih sugradjana svojih. Nove idee i methode, koje su Juraj iz Peurbacha († 1461) i učenik mu Ivan Camillus Regiomontanus († 1475) unesli u one dvie usko spojene nauke, našle su odziva takodjer kod umnih prvaka našega naroda. Dubrovčanin Ivan Gazalić, suvremenik onih dviju preporoditelja rečenih nauka, našao je sljedovatelja u Mavru Vetraniću i Grguru Nataliu, suvremenicih Nikole Nalješkovića. A pošto je i brat Nikolin Ivan bio, kako spomenusmo, prijatelj zviezdarstvu, rek bi da je ova nauka bila u Dubrovniku sastavnim dielom nastave i da je ona zanimala sve izobraženije gradjane njegove. Kada je Nikola upijao počela ove nauke, opet joj nove staze snovao velik suplemenik njegov, Poljak Nikola Kopernik.

Još više potican bi duh Nikole pjesničtvom, koje se upravo tada gojilo u Dubrovniku i na otoku Hvaru osebitom njegom. Preporodjenje klasičkih nauka probudi u E. L. Crieviću, Jakovu, Marinu i Miši Buniću, Karlu Pučiću i Damjanu Beneši vrstne latinske pjesnike; a o klasičkoj prosvjeti ugladi i savrši se narodna hrvatska poesija, zastupana Šiškom Menčetićem i Gjorem Držićem, kojih se pjesme odjeknule o pjesničkom duhu mladjana Nikole. Da je pomenuti Augustin, biskup trebinjski i mrkanski (1514—27), imao upliva na razvoj sina svojega stričevića, našega Nikole, može se lasno predmnievati.

Dospjevši Nikola do razkršća one dobe života, kada mu valjalo odabrati i zvanje i drugaricu, kojom da dieli koli brieme toli lasti, ne bi mu dozvoljeno po ćudi ni jedno ni drugo. Po otčevoj volji bilo mu tjerati trgovinu, kojom se ciela obitelj od davna zanimala, potucati se po balkanskom poluotoku i po iztoku s ostalimi sugradjani svojimi

— bilo mu se god. 1535 zaručiti s Lukreciom, kćerju Vlaha Zuzorića. Zaručnici bjehu si u rodu po majkah, Katarini i Marini, kćerih Petra Radulinovića, dočim krasna i umna Cvjeta Zuzorićeva bješe rečenoj Lukreciji bratićna t. j. kćer brata joj Franje. Ali sama zaručnica izbavi Nikolu ove nepoćudne mu sveze, dočim predje u red duvna sv. Benka, nadjenuv si ime Gabriele; a turski ratovi nanesoše mu toliku štetu u trgovini, da je svoj posao stegnuo na rodno si mjesto, te se od sada bavio više na svojoj baštini u bližnjoj Župi. Za drugaricu života odabrà si Nikola svoju rodjakinju Niku, kćer Bernardina Nalješkovića, koja bješe jur dva puta udana, na ime za Petra Mišetića i Nikolu Natala Nalješkovića. Ona donese Nikoli osim glavnice kuću, vrt i zemlje u Zatonu (Malfi) kod Dubrovnika. Iz ovoga braka rodi se Nikoli sin, kojega je ženitbu u radosti doživio (vidi str. 343). Ali kano da se ne izpuni njegova želja: „da bi ti i tvoj drug do stare starosti živio život dug u božjoj milosti, da vam bog blaga da, zdravje, mir na svieti i da plod od ploda budete vidjeti“ — jer se taj sin ili njegov „plod“ ne spominje u oporukah roditeljâ.

Za mladosti Nikole tri su pjesnika bila na glasu: Mavro Vetranić Čavčić, Nikola Jera Dimitrović i Hektorović Petar, koje je on visoko cienio kano hrvatski pjesnički triumvirat svoje dobe (vidi str. 318). Uz ovu trojicu slovili su kano stariji ili mladji Nikolini vršnjaci, pjesnici Andrija Čubranović, Marin Kaboga, Vlaho Vodopić, Marin Burešić, Marin Držić i Mišo Matufić u Dubrovniku, onda Ivo Parožić Jerolim i Hortensio Brtučević i Miša Pelegrinović na Hvaru, napokon Ivan Vidali na Krkru. U starije svoje dane vidio je Nikola u mladom Dinki Ranjini nadarena gojitelja narodnoga pjesničtva i čuvstvenoga lirika; on se divi plodovitosti i bujnosti njegovih ljubeznih pjesama, tè kliče: „svi, ki ste ranjeni od gorke ljubavi, tecite k Ranjini.“ (str. 336).

U kolo ovih pjesnika stupi Nikola već u svojoj mladosti (sr. str. 298). Da ona poslanica (str. 299), koju je on dne 5 ožujka 1539 upravio na prvaka pjesnika svojega vremena, Mavra Vetranića Čavčića, ne bješe mu prva pjesma, ne može se sumnjati. Nikoline poslanice sa stalnim datom jesu od god. 1539, 1540, 1557, 1564, 1565, 1571; dodajmo još i nadgrobnicu njegovu Mavru Vetraniću, složenu poslije 15 siečnja 1576 (str. 343), to već iz ovih pjesama sa stalnim datom sliedi, da je Nikola prieko 37 godina pjesme skladao.

Koliko je plod svoga dugotrajna pjesnikovanja našega Nikole u rukopisih do nas došao, diele se njegove pjesme u bogoljubne, ljuvene,

u koje idu i tako zvane „maskerate“, pjevane prigodom poklada, onda komedije i poslanice. Taj pjesnički plod predaje se u ovoj knjizi izuzam jedine ljuvene pjesme u užjem znamenovanju, koje niesu unišle ovamo jedno za to, što se nije našao (a bog zna hoće li se i naći) rukòpis male braće u Dubrovniku, jedini za koji se znalo da su se u njem sačuvale; a drugo za to što je i bez njih ova knjiga stigla odredjenu veličinu; nego će izaći u VI knjizi, ako se isti rukopis ili drugi nadje.

Za bogoljubne i ljuvene pjesme a i za poslanice našao je Nikola Naljesković u svojem rodnom gradu vrstnih predradnika. I u dramatskoj književnosti utrô je u Dubrovniku put stariji suvremenik Nikolin, Mavro Vetranić u svojih prikazanjih; ali Nikoli ide prvenstvo u dvih drugih vrstih te struke, na ime u pastirskoj igri, a osobito u komediji. Od sedam na ime dramatskih proizvoda, koje u rukopisih nose ime „komedija“ (sr. str. 173), prve četiri spadaju na pastirske igre, a posliednje tri na komedije u strogom znamenovanju (A. Pavić: Historija dubrovačke drame. Str. 57. 79). Kano što se iz prologa jasno vidi, ovi su komadi sastavljeni bili za predstave; tè je i naš Nikola imao pripadati kazalištnoj družini, kakovih bijaše u Dubrovniku mnogo, sastavljenih od samih uglednih mladića. Jamačno su ove komedije plod mladosti našega pjesnika. Ako je jedna od drama Nikolina mladjega suvremenika, Marina Držića, prikazana god. 1550, to neće biti zaključak od više smion, da su Naljeskovićeve komedije svakako starije. One su znamenite, što su crpljene iz domaćega dubrovačkoga života i što razuzdanost, koju je i trgovački grad Dubrovnik obaštinio od zapada, izlagaju na smieh i porugu.

Čitajući poslanice Naljeskovićeve uživa se upravo slast videći, kolikom su odanosti, kolikom ljubavi, kolikim prijateljstvom vezani bili srodni dusi radeći tada na književnom polju. Mladji Nikola obožava svoje starije i zaslužnije predke. Mavru Vetraniću priznaje, „da viku spievalac pod nebi u našem jeziku kako si ti ne bi“ (str. 300); izpovjeda: „a ti sam dobro znaš, koliko srcem ja obljubih razum vaš, ki meni suncem sja, i kako tebe ja i tvoje kriposti uživah“ (str. 326). Kolika se radost ne očituje u poslanici (str. 329) od 18 pros. 1557, kojom se Nikola zahvaljuje Petru Hektoroviću, što ga ovaj došavši u Dubrovnik „na stan nenadna pohodì“, i tiem izpunì mu želju, „ki vele vrimena vidit vas želil sam rad slavna imena, po svietu ko t' slove“? Vila Nikola Jerka Dmitrovića tako zanesè Nikolu Naljeskovića, da se ni je ustručavao uzkliknuti: „Blažen se

ovi grad (t. j. Dubrovnik) vrh grada svakoga može riet, pokli sad uzdrži takoga spievaoca u sebi, u našem jeziku takoga jer ne bi, ni more bit vieku“ (str. 310)! Cieneći Nikola u toliko um ovih svojih starijih drugova, bijaše željan njihovim se koristiti plodom. Tako čuvši da je Mavro Vetranić pisao Petru Hektoroviću „pjesnicu u grad Hvar“, zamoli on (str. 307) svoga sugradjanina, da mu „toj vidjet' da.“ S druge strane Mavro „kaza dvaš“ našemu Nikoli „pjesan“ Hektorovićevu. Zaista krasan pnimjer književna drugovanja! Zamjenito štovali su i stariji drugovi um našega Nikole; Dimitrović pače upliće mu tu pohvalu, da ga zove „od svieh čâs spievaocem i dikom i naučiteljem“ svojim, te da bi se i drevni grčki i rimski pjesnici divili njegovim pjesmam (str. 97). A Petar Hektorović „uzdviže“ Nalješkovićevo ime „veće neg svoje, i pjesni sve, koje od njega kad prime; u svako jur vrime njimi se diči.“ (str. 350).

Književan rad Nikole Nalješkovića ni je se stegnuo na samo pjesničtvo. Zanimajući se, kako rekoh, zviezdarstvom, naukom veoma cienjenom u ono doba, sastavi djelo: „Dialogo sopra la sfera del mondo“, koje izadje u Mletcih kod Fr. Zilettia god. 1579. Ovo djelo posveti pisac dubrovačkomu vieću, pod zaštitom kojega bi izdano na svjetlo i od kojega dobì na uzdarje srebrnu posudu s grbom republike po zaključku od 26 svibnja r. g. Razprava o predmetu vodi se u Župi na baštini piščevoj; vode ju pako sam Nikola i mletčanin Marin Bratutti, strukovnjak u zviezdarstvu i matematici, a to onom jasnoćom i lahkoćom, kojom se svi plodovi Nikolina uma odlikuju. S toga i jesu ovo djelo svojimi pjesmami proslavili Marin Kaboga, Marin Bobalić, Viktor Besalić, Bartul - Nalješković, Nikolin bratučed, i Dinko Zlatarić. Ovo djelo dade valjda povod častnu za Nalješkovića pozivu.

Radilo se na ime već od početka XV vieka o reformi koledara. Što su već Sixto IV i Lav V, podupirani prvi pohvaljenim Ivanom Regiomontanom, drugi Pavlom de Middelburg, prihvatili bili u svoje ruke, to je papa Grgur XIII tjerao odlučnije uz pripomoć prvih astronoma one dobe, kano što su bili Al. Lilius i Krsto Clavius. Prvi sastavi djelo: „Compendium novae rationis restituendi kalendarium“, koje bi razposlano na učene sborove i strane strukovnjake, da podnesu o tom pitanju svoje predloge. I naš Nikola bješe jedan od onih, koji dobiše takav poziv iz Rima. On se tomu častnu pozivu odazva i sastavi razpravu, koja steče pohvalu rečenoga Clavia, toga Euklida XVI vieka, kako bì on obćenito prozvan.

Ovdje nas medju tiem Nikola Naljешković zanima više kano hrvatski pisac i pjesnik nego li kano mathematik i astronom; tè ocjenu njegova rada u toj struci propuštamo našim nje prijateljem.

Ovaj rad matematičko-astronomički pada u posljednje godine života našega Nikole. Ali on ne prestà nasladjivati se obljubljenim pjesničtvom. Po nadpisu na ime u jednom rukopisu (str. 117) bi „razmišljanje Nikole Stiepa Nalješkovića vrhu muke Isukrstove složeno godišta 1586"; a ova godina bijaše predposljednja u njegovu životu, dočim sliedeće godine 1587 i to prije 21 prosinca, kojega dne bì njegova oporuka od 2 listopada 1581 god. proglašena, prestavì se u Dubrovniku. Ono malo imetka, što Nikoli preostà, ostavì on svojoj supruzi Niki, kano takodjer svoje knjige, astronomičke sprave i ona srebrnu posudu. Udova preživì Nikolu do 18 prosinca 1599, tè bì uz njega sahranjena u crkvi dubrovačkih dominikana. Poroda živa kano da poslije njih neostade, jer se ne spominje u njihovih oporukah; onaj pače liep spomen, srebrni sud, dodje voljom udove u ruke njekoga Stjepana Hrabroga. I od sinova brata mu Ivana prestavì se Augustin još za života Nikole, koj njegovu smrt pjesmom (str. 344) oplakà; a ostade drugi sin imenom Bartul, koj je pjesničtvom sliedio stope svojega strica Nikole. *)

U Zagrebu 5 srpnja 1873.

Dr. **Fr. Rački.**

2.

Pripravljajući za štampu pjesme Nalješkovićeve upotrebih ove rukopise:

Rukopis jugoslavenske akademije br. 118, u kom su najprije komedije, pa pjesme bogoljubne i pjesme od maskerate. Pisan je po svoj prilici prošloga vieka.

Rukopis jugoslavenske akademije u zbirci Štrosmajerovoj br. 7. U njemu su samo pjesme bogoljubne. Neće biti stariji od prvoga, ako nije mladji.

Rukopis jugoslavenske akademije u zbirci Štrosmajerovoj br. 3. U njemu su komedije i pjesme od maskerate. Pisan je istom rukom kojom je pisan bečki, koji ću odmah spomenuti.

*) Sastavljajući ovaj životopis upotriebio sam: 1) Rukopis *S*er. Cerve: Viri illustres I, 169—74; za tiem 2) Appendini: Notizie storiov-critiche II, 44. 222. 274. 283. Onda 3) I. Kukuljevića: stari pjesnici hrvatski II, 29. Napokon 4) Nalješkovićeve pjesme ovoga izdanja.

Rukopis carske dvorske biblioteke u Beču br. 13.382. U njem su tri komedije, i to: V. VI. i VII. i pjesme od maskerate. Na prvom listu pred početkom piše: „Comedie Nikole Stjepka Nalješkovića 1585, pripisane na 3 9bra 1803 od D. N. T.“

Rukopis jugoslavenske akademije br. 646, u kom su samo poslanice i nadgrobnice. Pisan je u početku prošloga vieka: na prvom listu gdje je početak piše u vrhu: „A. M. D. G. A di 1 di Luglio 1702.“ Na listu koji je pred početkom piše drugom rukom, i to onom kojom je pisana Suzana Vetranovićeva u rukopisu jugosl. akademije br. 538 (vidi stari pisci hrv. IV, str. V): „poslanice Nikole Nalješkovića Dubrovčanina, ki priminu oko god. Gos. 1585.“

Mislim da bi suviše bilo napominjati kako je što pisano u rukopisima tako mladim.

U Zagrebu mjeseca lipnja 1873.

Dr. **Gj. Daničić.**

Sadržaj.

NIKOLA DIMITROVIĆ

PRIČICE

izete iz svetoga pisma i filosofa.

1 Početak mudrosti bojat se jes boga,
ki je pun milosti i dobra svakoga.
Višnjega ima svak bojat se i ljubit,
tko žudi š njime pak u miru vječnom bit.
2 Višnjega tko ljubi vrh svega i služi,
svoje dni ne gubi i nigdar ne tuži.
3 Imo bi ljubiti, ako hoć ljubljen bit;
što budeš zajmiti, to će t' se i vratit;
ludo se vladati, nikoga ne ljubit,
a paka ufati od druzieh ljubjen bit.
4 Veli nam višnji zgar: nitkore ne čini
drugomu onu stvar, ka draga njemu ni.
5 Blažen se za dosti i čestit može rit,
u božjoj milosti tko odje ovi svit.
6 Daj, ako ć' da t' se da; scieni da te sciene;
tko napried ne gleda, na zad se ukine.
7 Dokle su svjetlosti s čovjekom, ima it,
neka ga tamnosti ne budu obujmit.
8 Nikadar višnjega ucknila milos ni:
kroz toj svak u njega ufaj sve svoje dni
Ufan'je na stranu ne ostavi nikada,
jer od kud bog ranu, od tud joj i liek da.
9 Nie satvar na sviti ni biti vik može,
ku čovjek na sviti kad hoće ne može.
Žalos pak i tuga i koja taka stvar
nejma bit za druga mudriema nikadar.
10 Odluku razuman zlu brzo promieni,
a čovjek bezuman sliedi ju po sve dni.

Naslov izvadjen iz rukopisa, tekst poredjen po dva rukopisa dubrovačke knjižnice, oba pisana u prošlom vieku.
8, 1 uckniela *b*. 9, 1 *rkp*. nije.

*

11 Tko se ne žaluje, kad mu što vazme čes,
srce mu miruje, pamet mu ciela jes.
12 Tko nejma, boli se; tko je imal, još veće,
kada pak vidi se u rukah nesreće.
Čovjeku jes bolje smrti se dat dobit,
neg da ke zle volje budu ga pridobit.
13 Ispraznos oda svieh griehova jes mati,
na svaki jere grieh čovjeka navrati.
14 Ne ljubi mnogo san ni koje lotrojstvo,
ako ne-ć da tvoj stan obujmi ubožtvo.
15 Od smrti znanija nie satvar na saj svit,
ni več neznanija od časa, ki će prit.
16 Blažen tko svoju mlados naučan nie voditi,
zalihna gdi je rados i pokoj od sviti.
17 Nemoj se žalosti dopustit dobiti,
i ako jak dosti nies joj se braniti.
Svakoju nemoje čovjeku htjet kazat;
razuman jer svoje satvari ne da znat,
i jer se stvar svaka po svojoj protivnoj
poznava, ter paka požali svak mir svoj.
18 Čemu je vas saj svit čovjeku dobiti,
i vrh svieh kralja bit, a dušu zgubiti?
19 Odhode godine i vrieme utječe
jak voda niz stine, s vrh brda ka teče.
Lahša stvar neka znaš za uteć nigdir ni,
koliko život naš, putuje ki sve dni.
20 Bolje je svakomu čovjeku umrieti,
na svietu ovomu neg tužno živjeti.
21 Nie rados na svieti, ni biti viek more,
ku vrieme skratiti i satrt ne more.
22 Nie veće žalosti, živ čovjek ku ćuti,
nego li iz radosti u tugu panuti.
23 Velike t', moj bože, dostoji milosti,
osvetu tko može učinit a prosti.
Brzo bi ovi svit rasčinil višnji zgar,
da bi se osvetit za svaku hotil stvar.

14, 1 lotrostvo *b*. 16, 2 gdi je *b*. gdje *a*. rados] *b*. *grieškom* mlados. 17, 1 dopustit *b*. dopusti *a*. 17, 3 svakomu *b*. 21, 1 *rkp*. nije.

Onda ćeš tvojoj ti osveti na vrh doć,
kad budeš prostiti osvetit se moguć.
24 Može se velika nemilos zvat i rit,
uboga čovika znojem htjet bogat bit.
25 Zaliho tko tratit pjeneze uzbude,
na uboštvo ima prit, koga se svak bljude.
26 Ako mož dat i hoć, prijatelju riet nemoj :
opet ćeš k meni doć ter ti ću dati toj.
Što imaš dati, daj, prijateljski učini,
na dan'ju ne krsmaj, jer krsmat dobro ni.
27 Htjej dobro činiti, ne gledav niednu stvar;
bog ti će platiti, ki vidi svaka zgar.
28 Daj, što ć' dat, veselo, ako ć' da dobro daš;
ne poniz' tve čelo, jak silom da davaš.
Jer veće u scjeni dobra rieč neg dar jes,
a u njoj breme ni, nit za nju gre pjenez.
29 Ako stvar prositi u koga koju hoć,
praša(j) što s' braniti s razlogom neće moć.
30 Tko dava a muči, razumno toj tvori,
za što dar ne muči, neg on za-nj govori.
31 Tko sramom prašati što bude u koga,
i vi ga ne dati, tiem se bljud' svak toga.
32 Na svietu sreća svim slobodnim pomaga,
a ljudem strašivim u svemu odmaga.
33 Pokli se lakom rit ne može gospodar,
ni sluga lakom bit za niednu nejma stvar.
34 Od srama bolje jes crvenu kad god bit,
neg tugu i boles u srcu oćutit.
35 Uboštvo tko ljubi, Jesusa ljubi taj,
ter vrieme ne gubi: sa njime postupaj.
36 S manjome ki nejma pjeneza za dosti,
neg oni, ki ih ima, umira žalosti,
jer kad se odpravlja, ne misli na blago,
komu li ostavlja kamen'je pridrago.
37 Brat brata uboga neće sad da ljubi,
jer ubog svakoga prijatelja izgubi.
Ako ka privara ubogu zgodi se,
svaki ga pokara, i njemu čudi se.

23, 5—6 *rkp. ab.* doći — mogući. 29, 2 praša *rkp. a.*

Ubog kad reče što, čut ga se ne čine,
i družbu za ništo njegovu ne scine.
Bogat kad i lude besjede govori,
slišat ih svak bude, smjerno ih svak zori.
Ako bi bil mahnit, ištom da bogat jes,
cienjen će mudar bit — toj čini sad pjenez.
38 Velike dobiti u malo vremena,
brzo će otiti i ne imat imena.
39 Bogastvo bez truda nije moć dobiti,
nit se moć nikuda od njega dieliti;
strahom se uživa i s mukom ohodi:
tiem tko š njim pribiva, s nemirom dni vodi.
40 Ubog kad ne žudi, bogat se može rit,
a bogat, ki žudi, ubog će i umrit.
41 Bogastvo nie pjenez, ki čini sve smeće,
nu dobra volja jes bogastvo najveće.
42 I od mala čovjeka cienu htjej imati,
jer kola velika mala stvar privrati.
43 Skup bogat rodbine ni prijatelj nejma,
ni od svoje općine radosti ne prima.
Kad čovjek ubog jes, lakomos š njime ni,
nu steče kad pjenez, lakom se učini.
Na svrhu svaka stvar na pokon bude prit,
a skupos nikadar, ku nie moć nasitit.
U ljudeh stvar svaka starav se skraćuje,
nu skupos nie taka, neg se pomladjuje.
44 Lakomos početak oda svieh zala jes,
i tko ju sliedi, svak prihudu sliedi čes.
Lakomos tko slidi, smućuje vas dom svoj,
a u njem ne vidi nikadar mir ni goj.
Prie će se moći split u mal sud sve more
neg da se nasitit bogastva skup more.
Lakomac sebi jes s štete, zna on isti,
nu je druziem, kiem pjenez ostavi, s koristi.
Pjenezom posluh dat nejma viek nitkore,
neg im zapoviedat, da služe i dvore.

37, 10 scienjen *b*. 41, 1 *rkp*. nije. 43, 1 *rkp*. *ab* rožbine (roscbine). 44, 5 prije *rkp*. 8 'e *rkp*. *a*. je *b*.

Od kole zlato bi na svietu u scjeni,
  ljubav se izgubi, da je moć nazrit ni.
Čim lakom i mahnit ne budu s' svieta proć,
  od njih dobro prit nikomu neće moć.
Čiem spengu ožeti ne budeš, viek iz nje
  ne možeš izeti stvari najmanje:
tako od lakomca ne možeš s molbome
  izeti ni konca, nego li silome.
45 Prijatelja skroveno s načinom pokaraj,
  i nauk ljuveno i bratski njemu daj.
Mahnita nikako ni karaj ni sviesti,
  jer ćeš š njim tutako u nemir uljesti.
46 Mir svake od svita kreposti nadhodi,
  kroz toj ga svak pita i za njim svak hodi.
S krepostju vječni mir ima svak držati,
  s' zlobom rat i nemir, dokli ga smrt skrati.
Tko mira imati ne žudi, ne ima
  spomene od rati, prid kom se svak ždima.
47 Rasrdjba srčana rasčini i stara,
  a misal svakdanja čovjeka postara;
kad godi što tvorit s rasrdjbom tko bude,
  toj nigdar dobro bit ni pravo ne bude.
Očiju nikada rasrdjba ne ima,
  cieć toga njom vlada nepravda, ku prima.
Razlog srčna vidi, nu srčan nikadar
  razloga ne vidi, ni koju dobru stvar.
Rasrdjba pameti čovječje obsjeni,
  da razlog vidjeti ni poznat moć jim ni.
48 Ljudski je griešiti, andjelski kajat se,
  hudobski tvrd biti i na grieh vas dat se.
49 Kojih pridobude rasrdjba, mnokrat ih
  za teziem dobude svakoji drugi grih.
50 Mahnit u govoru rasrdjbu svu tvori,
  a mudar u stvoru, ter u to jes gori.
51 Rasrdjbu tko bude i jezik stegnut svoj,
  u duhu dobude velik mir i pokoj.

44, 16 stvari *može biti* satvari, *da bi bio stih podpun.* 46, 2 sa njim *a.* za njim *b.* 47, 7 srčna *b.* srčan *a.* 51, 2 veliki *a.*

52 Nejma se sliediti, što je drago očima,
ni jestos željeti, od ke se zlo prima.
53 Učini stvar svetu, tko čini vrh svoga
zločinca osvetu, pustiv ju na boga.
54 Nejma se zlo činit, da pridje dobro pak
neka priè vas saj svit pogine i š njim svak.
55 Uboziem tko dieli, on neće ubog bit,
tko li njih ucvili, na ubožtvo ima prit.
Tko bude zatvarat uho od uboga,
i on će zaman zvat i prašat u boga.
Budi milosrdan, ako hoć da i ti
zadružiš koji dan dil božje milosti.
56 Iskrnjem oprosti, ako hoć da tebi
zgriešen'ja tva prosti vladalac od nebi.
Sa sviem bud dobrostiv, i nosi sviem ljubav,
toliko tko t' je kriv, koliko tko t' je prav.
57 Nikogar ne maži slacijem riečima,
na usta ukaži, na srcu što t' ima.
58 Od slacieh besjeda zatvori tve uho,
od zla objeda bolje t' je jest suho.
59 Općiti nemoj čuj s čeljadi da bi s kom,
i uhom već djeluj nego li jezikom.
60 Ako te bude kad tko godir pohvalit,
spomen' se jere tad tvoj sudac imaš bit;
i veće htjej tebi, neg druziem vjerovat,
jer što je u tebi, najbolje mož sam znat.
61 Imo bi nauk svak od mrava uzeti,
ki ljeti kupi pak o čem će živjeti.
62 Ne ima mudar rit: ovemu tko bi se
viek nado, da će prit, ali da zgodi se.
63 Vrjednija mudros jes, svak budi stanovit,
neg blago ni pjenez ni ništor na saj svit.
64 Dobar kruh i vino, veli se rieč njeka,
veseli meju ino svakoga čovjeka;
nu mudros najveće: od boga taj je dar,
na manje ki neće, ni more prit nigdar.
65 Učenje viek nitkore ne ima ostavit,
jer satvar ne more od toga ljepša bit;

54, 2 prie] *rkp.* prije. 65, 1 viek *valjda suvišno dodano u ab.*

nad grobom još kada noge ti uzvise,
mudrostiv i tada čovjek se uči se.
66 Kiem mudros uzvlada i razum na svieti,
od smrti nikada ne more umrieti;
razuman ćutiti ne more vik boles,
ni more smutiti srce mu huda čes.
U knjig' su mudrosti, za sliedit put pravi;
pisat nie za dosti, nego li u glavi.
67 Pameti nejmaju ni malo, ki reku,
da sreće zlo daju i dobro čovjeku;
jer dobro mudrosti oniem, kieh poznaju
a zlo zle ludosti čovjeku zadaju.
68 Tko malo vrh svojieh razmišlja satvari,
mnokrat se on u njih sljepački privari.
69 U noći misliti trjeba je, što ob dan
ima se tvoriti, a ne stat isprazan.
70 Čini u početak, što imaš činiti,
na svrsi jere pak mole ćeš truditi.
Ciem trava jes mlada, lasno se izvrže;
ostari nu kada i žile razvrže,
trudno se izima i vadi iz kuće:
gvozd'je se bit ima, dokole jes vruće.
71 U svaku hoti' stvar dobar svjet prijati,
ako se ne-ć nigdar ni u čem kajati;
mrnarski najbolji može se svjet rieti,
ki u njih nevolji bude se primiti.
Tri stvari dobar svjet ne daju vršiti:
brzoća, srčnu bit i što god žuditi.
Ne kaži volje tve, kad išteš dobar svjet,
za-č mnokrat ono sve, što žudiš, budu t' riet:
jer bi htil svak tvorit, što no zna i scieni,
da ti će milo bit, a ne što t' drago ni.
Vladaoci toga rad zli malo kraljuju,
od svojieh jer nikad istinu ne čuju;
jer jim svjet ne daju, ki b' im bil za bolje,
neg oni, ki znaju, da im je od volje.

66, 6 nije *rkp.* 70, 2 *u rkp. b. nema nerazumljivih rieči*: mole (*valjda* moleći) ćeš truditi. 71, 10 *bješe* milos, *ali je netko istro slovo* s, *rkp. b. takodjer* milos.

Kada hoć iskati, da ti tko svjeta da,
hti' najprie uzznati, kako se on vlada.
U svjetu ne budi od veće brz ni prik,
prešen'je jer udi, nu poslie bud' čovjek.
72 Na poslu vik ne ckni', neg sreću podj' kušaj,
na nogah jer tko ni, ne hita ribe taj.
73 Kad hoć što činiti, promislit imaš tad
sve što bi zgoditi moglo se toga rad.
74 Malo krat, početak kada no jes dobar,
zla svrha bude pak; rietko taj sliedi stvar.
75 Malo krat bez druga bude zlo koje prit:
toli je pun tuga jadovni ovi svit.
76 Svaku stvar vjerovat pametan ne ima,
ni sve ne vjerovat, u uši što prima.
77 Mnozi zlo čineći primit dobro budu
a mnozi tvoreći dobro, zlo dobudu;
nu niedno ni drugo, rieti se toj more,
stojati za dugo nikadar ne more.
78 S mahnitiem nitkore ne ima govorit,
jer se š njim ne more neg vazda ludo rit;
govorit jer š njime o mudroj stvari koj
i s kiem god mrtvime, sve ti je jedno toj.
Mahnitac vazda mni, to njemu jes zakon,
da je mahnit svak ini, kako je mahnit on.
Mahnica ć' oni čas poznat kad smieh tvori,
er digne velik glas a usta otvori.
79 Pravda se mati rit kreposti svih može
i bez nje dugo bit niedna stvar ne može.
80 Prijateljsko moljenje, ljubav, strah i pjenez
i zlo ko hotjen'je — pravdi su huda čes.
81 Vladaocu nitkore ne žudi dati svjet,
jer štetu pak more, gdi hoće, naplatit.
82 Viek mjestu dobro ni, gdi mlad gospoduje;
er dobrijeh izgoni a sa zliem druguje.
83 Gdje ne pedepsaju za griehe, mogu rit,
tuj zapoviedaju, da se ima zlo činit.
84 Ljudi, ki zlo čine i ki u zlu pristaju,
jedne su krivine, jedan grieh imaju.
85 Veličak pogib sviem iskat je stvar pravu

prid sudćem nepraviem, jer to gre o glavu.
86 Tko jamu gdi kade izdube za druzieh,
on u nju upade tere svoj plati grieh.
87 Tko komu zlo čini, za se će zlo prijat,
i tko zla kušo ni, ne more dobra znat.
88 Za milos koga bog pomaga i brani,
bolje mu gre razlog neg s jutra tko rani.
89 Tko je malo nastojo a vele jes dobio,
vele bi već imo, da bude poman bio.
Blago zlo stečeno ne može dobro proć.
i što je sudjeno, na pokon ima doć.
90 Tko pravdu ne ljubi, krivini vlas daje,
i vjeru tko gubi, ka mu stvar ostaje?
91 Pravedan biti hti' oniem, ki u tebe
budu se uzdati u svoje potrebe.
92 Na mnogo od svieti satvari hvale dat
i vele zla rieti čuti ćeš veće krat.
93 Ljudi su svi stari sumnjivi vazda bil'
za-č vele satvari kušal' su i vidil'.
94 Sa zliemi nikadar ne opći nitkore,
jer dobra njimi stvar draga bit ne more.
95 Tko je pun prievare i zledi od sviti,
ne more nigdare iskrnjem prostiti.
96 Tko druga varati naučil jes svoga,
malo krat zdržati more se od toga.
97 Zle misli od boga čovjeka odtjere,
a dobre svakoga sa njime samire.
98 Lupeža bolje jes neg lažca ljubiti,
tolika huda čes s lažom je na sviti;
lažcu ni istinu ni moći vjerovat,
a kamo stvar inu, ka može sumnju dat.
99 Tvrd budi u boju, dobit se da ne daš,
i trpljiv kad koju protivnu stvar imaš.
U boju tko proć sviem protivan hoće stat,
trebuje, strpljenjem bude se oružat.
100 Tko bude strpljenje u tugah imati,
oda svieh hvaljenje ljudi će imati.
101 Tko hoće na svieti bez straha vazda bit,
hti' dobro živjeti i dobro vik tvorit.

102 Srce se čovječje po djelieh poznava,
što jezik nariče, toj srce van dava.
103 Drugih hti' hvaliti a tebe nikadar,
kada mož činiti, učini vazda har.
Nemoj bit jak kokoš, zajedno ka s' jaje
učini hvala mnoš iz glasa krekaje.
104 Za vele nitkor dni ne može kazati,
u njemu što no ni, jer će se sve znati.
105 Po djelieh sudit hti' a ne po jeziku,
i nemoj gledati na obraz čoviku.
106 Svaku stvar bezuman oni čas veruje,
nu čovjek razuman razmišlja što čuje.
107 Volji se, dokli s' mlad, protivi dan i noć,
u staros jer nikad nećeš ju dobit moć.
108 Tko sebe na sviti pridobit ne more,
kako ćeš dobiti da druzieh on more?
Tko hoće sve volje srcu svom ispunit,
na pokon do volje pogrdjen ima bit.
109 Kad komu sve sreće čovjeku višnji da,
imo bi najveće umiljen bit tada.
110 Tko se uzvišuje, ima bit ponižen;
tko li ponižuje, biti će uzvišen.
111 Hoćeš li poznati čovjeka koga god?
daj mu što vladati tere vidj njegov plod,
jer će zo ohol bit a dobar umiljen;
tezim je ovi svit vazda bil nadiljen.
112 Kada mož svakoga počitat hti' sve dni,
jer je čas onoga, koji ju učini
113 Starijem tvojima jednak se ne čini
i mjesto daj njima, u tom trud niedan ni.
114 Veliku ni malu s dosade bit nemoj,
čin vazda i u šalu, da je prijatelj počten tvoj.
115 Žena je poslušna svom mužu gospoja,
a zla već neg sužna vremena sva svoja.
116 Ako ćeš činiti da si drag svakomu,
poslušan htjej biti a ohol nikomu.
117 Od službe svak ima spomenu imati,
a psovku ne ima na pamet stavljati.
118 Oholas početak oda svieh jes zloba;

tim je se bljudi svak u svako jur doba.
Oholas s dobriema ne može općiti,
ni pak s nebeskima andjeli letjeti;
potrebno dake poć ondi joj stati jes,
gdi je mrkla vazda noć i vječna još boles.
Umiljenstvo vrhu svih kraljuje kreposti,
kroz toj ga na pospih ištimo s radosti.
119 Tko mater i oca počitat ne bude,
višnjega vladaoca proklestvo dobude.
120 Čovjeku kad komu dobro zliem tko plati,
u domu on svomu ima zlo čekati.
121 Tko bude neharan iskrnjem svomu bit,
neće se njegov stan u imanju uzmnožit.
122 Ne drži na sviti prijateljstvo druga stvar,
neg li har primiti i učinit drugu har.
123 Tko bude zle žene i grlo ljubiti,
sam sebe prožene, da je prikor od sviti.
124 Rad žene i vina mnozi se varaju,
od mnogo godina taj se zla kušaju.
Tko grlo ne bude ustegnut do mjere,
da sam se taj bljude oda zle namjere;
jer grlu tko služi, more se riet ovoj,
da svaku zled druži, i da duh mori svoj.
Tko volju sliediti bude grla svoga,
more se zvier rieti, ka nejma razloga.
Na prvi grlo grieh Adama dovede,
na tuge koji svieh ostalieh privede.
Tko će se sabljusti od grieha putena,
čuvaj se od usti, zle družbe i žena.
125 O čem god po vas dan hotjej se zabavljat,
i samo čas jedan isprazan nemoj stat.
126 Na tance ljuvene i pjesni ne hodi,
jer rastu zelene travice pri vodi.
127 U kući bogatoj malo krat tko godi
nadje se život svoj da čisto provodi.
128 Podoban čovjek ni vladati druzieme,
ako njim puteni vlada grieh sve vrieme;

118, 3 more *b*.

jer taj grieh tko druži, podložan već mu jes,
neg li rob ki služi odkupljen na pjenez.
129 Nikomu dat nemoj tvoju vlas na sviti,
ako mož biti tvoj, za što ćeš tudj biti?
130 Bolje je, moliti da bude tko tebe,
neg li da moliš ti za tvoje potrebe.
131 Nitkore za sviet vas ni za sve imanje
nejma dat svoju vlas ni mirno svoje stanje.
132 Nikadar ne trči, ako hoć dalek poć,
ni druga ne srči, komu se molit hoć.
133 Mnokrat mnoštvo dobar ockvrni i mao grieh,
jak jieda mala stvar ogrči velik smieh.
134 Bez srama ništore ni dobro ni časno
na sviet bit ne more ni manje ukrasno.
135 Razmisli, kada rit ku godi satvar hoć,
ter se vik privarit u riečieh ne ćeš moć.
136 Ako ne-ć u tvojoj družbi neg dobiti,
viek nejma jezik tvoj na govor brz iti.
137 Svaku rieč ne imaš na pamet staviti,
kad godier nu imaš činit se ne čuti.
Ako ćeš mnoziem bit drag i u milosti,
ne hoti' govorit, što je volji za dosti.
Tko ne umie mučati, manje će vik umjet,
besjede skladati i mudro što god riet.
Mnozi govoreći mnokrat su zgriešili,
a nigdar mučeći niesu grieh tvorili.
138 Zatvorit svak ima dračom uši svoje,
ako iniem nejma, za ne čut kad koje.
Slobodno prihudi govore jezici,
od kieh kad mož kudi najbrže uteci.
139 Slatka rieč rasrdjbe čovjeka izbavi,
a gorka u srdjbe veće ga postavi.
Slatka rieč prijatelje zdrži i uzmnaža
i još neprijatelje oda zla utaža.
Od svirke ke godi čuti je sladak glas,
nu veću, ka ishodi iz usti, ima slas.
140 Družinu tko vara ter njemu tad priti

133, 2 *rkp.* ijeda. smieh] *u rkp. istrto slovo* s.

bude ka prievara, nemoj se tužiti.
141 Tko ne umie svoj poso, kako će tudj činit,
i tko je sebi zo, komu će dobar bit?
142 Koliko umrieti čovjeku bolje jes,
dok je š njim na svieti njegova dobra čes!
jer mnokrat život dug dovede čovjeka,
da je njim smieh i rug i prikor do vieka.
Dobra smrt život vas čovjeku počtuje,
i njegov slavni glas u vieke shranjuje.
143 Dokle se zlo ko ni učinil', bljud' se svak,
jer kad se učini, zaman se kajat pak.
144 Čuvaj se i bljudi oda zle družine,
jer velik dio ljudi iz radi nje gine.
S dobriema općit hti' i u njih družbi bit,
ako hoć da i ti možeš se dobar rit.
Kad putnik ki bude pod dobru sjen priti,
od sunca ne bude vrućine ćutiti.
145 Svak, sa psi tko lieže, s buhami ustaje,
tko se docna diže, za život ne haje.
146 Hti' vele slušati a malo govorit,
nu uha sviem dati ne hotjej lastan bit.
147 Ne samo ubog jes, ki blaga ne ima,
nu vele ki pjenez hotil bi da ima.
148 Ako ćeš velik broj prijatelja imati,
malo ih u tvojoj potrebi kušat hti'.
Nitkor znat ne more, od koga ljubjen jes,
dokle š njim od zgore pribiva dobra čes.
Čovjeka svak ljubi, dokle je sreća š njim,
kad li ju izgubi, zgubi š njom sve sa svim,
Prilična niedna stvar, tako se meni mni,
ni blago ni dinar prijatelju vjernu ni.
149 Tko gre po tamnini, nie čudo da zadje,
i tko uviek zlo čini, ako kad zlo nadje.
150 Kad rečeš u gori dobru rieč, gora ti
dobro odgovori, dobro dobriem plati;
a ljudi neharni, ki za čas ne znaju,
jer ljubav u njih ni, dobro zliem plaćaju.

142, 3 život *b. a. grieškom pisa* čovjek, *ali je* čo *poslije istrto.*

151 Prie neg li staviti u koga ljubav hoć,
najprie ga kušat hti', hoć bit š njim miran moć.
Pravedna ljubav jes, tko bude ljubiti
za dragos, ne pjenez ni za strah od sviti.
152 Od dobra sjemena vinograd sadit hti'
i od zla plemena nemoj se ženiti.
Tko dobre po sreći žene se dobavi,
može se on reći u kruni na glavi:
domaća dobra jes kruna muža svoga,
a huda huda čes, hudja zla svakoga.
Bolje bi u jami sa zmajim općiti,
neg sa zliem ženami život svoj voditi.
Dim, kuća kapljiva, domaćin nje kužan,
i žena karljiva izgone gosta van.
Kako od haljina grinja se zameće
tač od zlieh ženina nepokoj i smeće.
Kokoška i žena, ke idu van svak čas,
jedna je ukradena, druga zo steče glas.
U kući ubogoj žena da je kako spuž,
vele već bije boj s čeljadi nego muž.
153 Prije ćeš žalosti od nevolj uteć moć
neg li zavidosti: toliku ima moć.
Jak staro crv drvo, kada u nj zaljeze,
čovjeka još prvo zavidos izgrize.
Iz dobra gorkosti zavidos izima
a iz zla radosti — taj život viek ima.
Tko se osvetiti hoće zavidosti,
hti' dobro činiti — toj su nje žalosti.
Zavidos ljubiti nikogar ne more,
tiem od nje na sviti satvari nie gore.
Zavidos zgubiti spravna je stvar svoju,
za druziem činiti izgubit stvar koju.
Bolje je, da ti svak na dobru zavidi,
neg da te žali pak, kada te gdi vidi.
Radi zavidosti, ne gledav na boga,
Kajin bez milosti ubi brata svoga.
Nejma se niednomu nitkor zlu veselit,
jer tko zna što komu na pokon ima prit.
154 Sa ognjem kako dim općeno izide,

tako zlo sa dobriem veće krat nam pride.
155 Vara se samohoć, tko bude cieniti,
u tugah naći moć prijatelja na sviti.
156 Nevoljniem razgovor i tužniem sreća jes,
svakomu koju zgor posila višnja čes.
157 Sreća ka dugo ckni, veće krat zgodi se,
da čovjek svrši dni prie neg š njom združi se.
158 Toliko nitkore nije star na sviti,
da jošter ne more godište živjeti.
159 Kad komu ukazat skrovena tva budeš,
budeš tvu vlas mu dat ter već tvoj ne budeš.
160 Govore lisicu da je znana do mjere,
nu već zna, kožicu koji joj odere.
161 Svako zlo jes bolje s kruhom neg bez kruha,
jer su dvie nevolje s nevoljom trbuha.
162 Vjera prie mrtvima, ki su jur ošli svit,
nego li živima ima se obslužit.
163 Putnici stanova za dosta imaju,
nu malo tuj nova prijatelja stjecaju.
164 Čovjek, ki od sebe ne čini spomene,
kako hoć od tebe da se kad spomene?
165 Na svietu veće dan stvoril' je višnja čes,
što nie bil' u jedan, u drugi neka jes.
166 Ne reci drugomu, da slamu izme van
iz oka, u tvomu budući suk jedan.
167 Travica gnusnoću zemaljsku sakriva,
a služba svu zloću službome pokriva.
168 Rugaocim narugat hoće se višnji zgar,
a blaziem milos dat i koju ištu stvar.
169 Nemoj rug činiti nikiem, jer nitkore
bez zabave biti na svietu ne more.
170 Tko bogat najveć jes vrhu svieh pod nebi?
najveću tko ima svies i mudros u sebi.
Da tko je na svieti najveće uboži?
znanjem i pameti tko je najloši.
171 Bolje je sinu oć mudros neg dinare,
jer blago bit će i proć, a razum nigdare.

167, 1—2 *ovoga distiha nema rkp. b.*

172 Prijatelj se poznava, kada se izgubi;
prijazan jes prava, za rados tko ljubi.
173 Tko k nebu pljuvati bude, na nj opeta
slina će padati i bit mu osveta.
174 Treba bi činiti, da vrieme ne leti,
tko sve dni mlad biti hotil bi na svieti.
175 Djelom se trebuje ne riečmi vjerovat;
tko svojiem trguje, cio san bude spat.
176 Oženi tko se mlad, takoj se meni mni,
da drugu svom nikad sramotu ne čini.
177 Staro ulje i vino dobre su dvie stvari,
nu prijatelj medju ino najbolji jes stari.
178 Plač boles odlaga i kad se iztuže
meu sobom dva draga od tuge ku druže.
179 Tko t' bude obećat vele već neg prašaš,
neće ti ništor dat; tiem da se vladat znaš.
180 Lakomca niedna stvar ne može učinit
uboga, neg dinar, koga nie nigdar sit.
181 Nemoj se uzdati, kad komu budeš ti
skrovena kazati, da ih će htjet skriti;
ako ih sam ne hoć ni umieš tajati,
u druzieh ko ćeš moć ufanje imati?
Kad komu znat podaš skrovena ka godi,
bradu mu u vlas daš, neka te svud vodi.
182 Zavidos jes nemoć, kojojzi ni lieka,
ka vas dan i svu noć rasčinja čovjeka.
183 U gore velike trieskovi lupaju;
gdi su bil' kad rike, potoci ostaju.
184 Ne misli da koja viek ina na sviti
more te neg tvoja svjetlos prosvitliti.
185 Bolje je po dukata u ruci imati,
neg li sto dukata u druzieh gledati.
186 Što obećaš, izvrši; ne budi lažac vik;
vô se za rog drži a čovjek za jezik.
187 Stvari obećane vik nejmaš obećat;
obe dvie čuj strane, za mjesto pravdi dat.
188 Žudjenu vele stvar čovjek ne cieni,
da ju će steć igdar, ter srcem miran ni.

180, 1 ne more *b*. 184, 1 ina *b*., *rkp. a. grieškom* ima. 188, 1 scieni *b*.

189 Veći je trud odluku od srca imati,
zločincu neg muku od smrti čekati.
190 Protiva nitkor bit istini ne ima,
neg joj se poklonit koljeni obima.
191 Nastojat svak ima sa svim dobro stati,
jer ne zna još zima gdje ga će dognati.
192 Gora se z gorome nikadar ne staje,
a čovjek s' svojome družinom sastaje.
193 Dobro se podnese oni, ki na svieti
na tudje pjeneze nauči živjeti.
194 Čovjek će bit čovjek, da nejma ni novac,
a oso oso viek, da ima zlat pokrovac.
195 Nitkore poznati ne umie goj ni mir,
ako nie kad krati kušo jad i nemir.
196 Zaliho smijati mudar se čovjek bljude,
da ga tko držati za luda ne bude.
197 Najprvo spoznati čovjek se sam ima,
pak druga karati oštriemi riečima.
198 Cieniti može svak čestita čovjeka,
koji je zdrav i jak i srca velika.
199 Tko sebe ni svoj dom ne umie vladati,
vladanje da bi koj' nejmaš mu podati.
200 Stvar ka bit ne more, nejmaš ju žuditi,
u mao sud jak more kad išteš skupiti.
201 Bolje je zlo imat, nego li zla dobit;
zla dobit viek će stat, a zlo viek neće bit.
202 Prie misli jezik it nikakor ne ima;
tiem misal propustit naprieda svak ima.
203 Trebuje u vrieme rasrdjbu satrti,
čovjeka dočieme nies' dovel do smrti.
204 K tuzi se pristati čovjeku ne ima
ni mu jad davati besjedam kojima.
205 Istinu ljubiti i mudros vazda hti',
a lažu na sviti pogrditi imaš ti.
206 Što obećaš, izvrši; bud' rieči gospodar;
potajno viek drži, ku t' reku tajat stvar.
207 Prijatelja uhvati, od koga pak se neć
do mal čas kajati, da bi ga htil se odreć.
208 Ne scieni nikadar da je čovjek u svu vlas,

*

dokole njim vlada prokleta oholas.
209 Prasac u brlogu svoje dni provodi,
u bistroj ni nogu nećeš mu nać vodi.
210 Draža stvar budi ti, tere moj uzmi svit,
dobro učiniti, nego dobro primit.
211 Prijatelja je trudno steć, a lasno zgubiti;
kroz toj ga imaš već nastojat ljubiti.
212 Ne more na sviti gore zlo bit nikad,
na ubоštvo neg priti zaliha pitja rad.
213 Hti' jesti za živjet, ne živjet za jesti,
tere ćeš vazda bit i stojat u sviesti.
214 Hti' dobro vazeti, dokli se nahodi,
jere zlo na svieti i samo dohodi.
215 Čin' tako tudj poso, kako ne-ć tvoj zabit,
i nemoj biti zo, čim možeš dobar bit.
216 Ne imaš stvar žudit, ka može čoviku
od štete uzrok bit i dat mu žalos ku.
217 U oči poštiti prijatelja hti' tvoga,
a za njim hvaliti, nehuliv nikoga.
218 Stvar, ka je zla tvorit, ne scieni nitkore,
da je dobra govorit, jer toj bit ne more.
219 Ako ć' čovjek biti na poslu, ne diete,
bježi zle dobiti kako no zle štete.
220 Mudar se viek bljude u tugu nepriti,
kada li prit bude, umie ju trpjeti.
221 Slavnija na svieti ne more stvar se riet,
neg dobro živjeti i dobro pak umriet.
222 Ubogu bolje je bit a mirno stojati,
neg imat vas saj svit a svak čas predati.
223 Nitko se hvaliti ni hulit ne ima,
ni ono slidìti, što je drago očima.
224 U kratko s tvojiemi prijateljim govori,
a dugo ni š njimi prijateljstvo tve tvori.
225 Nigdar konj ni osao ne će se prodati,
dobar l' je ali zao, što s' neće kušati;
a ženu neogledom, s kom ima viek stati,
svak vodi u svoj dom ne htivši ju kušati,

225, 1—4 *nema u rkp. b.*

226 Teško mjestu budi i gradu onomu,
u kom se ne sudi jednako svakomu.
227 Neprijatelj veći ni pravdi neg čovjek zo,
koji se dobar mni a na grieh se vas do.
228 Imaš znat na sviti jer štete nie veće,
neg vrieme zgubiti, ke priti već neće.
229 Sinovom imaš već zliem život žaliti,
neg da t' tko bude reć: sad će t' svi umriti.
230 Ne imaš vik tvoje satvari dat znati
oneziem, ki svoje ne umiju tajati
231 Tko hoće ovi svit uživat na volju,
podložan ima bit na svaku nevolju.
232 Tko zgubi svoj pjenez, nejma se tužiti,
jere ga steko jes, za moć ga zgubiti.
233 Ako si imanje i blago izgubil,
mirno t' je daj stanje, što ti nie prie bil'.
Jere cio sanak spiš, niti se bojiš već,
da blago tve zgubiš nit da će t' gdi uteć.
Zgubil si na sviti, što dušu mnozim jes
činilo zgubiti i pamet i svu svies.
234 Nejma se nitkore čuditi na svieti,
ako ku stvar more bude mu uzeti;
ima se čuditi, ako ku bude stvar
iz mora izniti i primit nju za har.
235 Ako imaš na smrt prit, za to t' kriv nitko ni,
u ke ne-ć prvi bit, ni pak najposlednji.
Jere taj ima svak na pokon put sliedit,
njetko prie njetko pak, i oći ovi svit.
Pod ovi svi uvjet na sviet smo jur prišli,
da imamo opet it, od kud smo izišli.
Nejmaš se bojati od šta nie uteć moć,
nego li stojati slobodno dan i noć.
236 Uzmi moj ovi svit i vele ako znaš
najprvo razmislit, govorit pak imaš.
237 Prasca ti mojega ukrasti ne imaš,
da poslje od njega za boga noge daš.
238 Razumno život tvoj ako ćeš vladati,
jamac se čuj, ne moj, nikadar hitati;
to li ti milo jes za druzieh jamac bit

i brojit tvoj pjenez, u jamstvo moreš prit.
239 U zdravlju život tvoj ako ćeš trajati,
u grlo tve nemoj jak u mieh slagati;
neg s mjerom jedj i pij, što je dosta tvoj hrani
i rano lez' ter spi a s jutra ustani.
Oda zla obroka čuvâj se i bljudi;
bolje je bit bez smoka, neg da t' smok naudi.
240 Oči tve otvori, pameti bud stare,
trguješ jak s Mori da te ne privare,
jer oni nastoje općeno varat svih,
na rieči ne stoje, nego ako je poso njih.
241 Spomen' se, jer imaš čovječe umriti,
i mjerom, kojom daš, jer će t' se vratiti.
242 Pismo ti govori: čin' dobro čovječe,
jer dobro tko tvori, nebeski raj stječe.
243 Veli nam jedini vladalac od nebes:
tko godir sa mnom ni, protiva meni jes;
tim sa svom nastojat imamo kreposti,
u miru sve dni stat s njegovom milosti.
Tko hoće biti moj, Isukrs veli ti,
zagrli svak križ svoj ter mene sliedit hti'.
Ako te tve oko, veli nam višnji zgor,
navodi na zlo ko, izet ga hti' na dvor;
jer s jedniem bolje jes u vječni raj priti,
s objema neg boles i tugu patiti.

239, 4 lez *b.* lezi *a.* 240, 1—4 *nema u b.*
***a.* znači rkp. dubrovački pod brojem 32, iz kojega je ovaj priepis učinjen; *b.* znači rkp. dubrovački br. 9, s kojim je priepis poredjen.**

RAZLIKE PJESNI DUHOVNE.

Pjesan 1.

Milos ona, gospodine,
ka te ganu na smrt priti,
neka narod ne pogine,
neg da odkupljen bude biti:
molim ti se, da iz uze
pritužnoga segaj svieta,
ki odkli me u vlas uze
i saveza, mnogo je ljeta —
mene bude sloboditi
i postavit na put pravi,
da te budem viek sliediti
samo radi tve ljubavi.
Velike su zledi moje,
nu svak da je prav na svieti,
kako bi se moglo tvoje
milosrd'je izvidjeti?
Pridobudi dake vel'ja
milos tvoja moje zledi,
i na vječna tva vesel'ja
grješnu dušu mu odvedi.

Pjesan 2.

Zdrava rano desne ruke
spasitelja segaj svieta,
ka tridesti i tri ljeta
rad nas podni trude i muke.
Ka će mene na dan sudnji
sa izbraniem postaviti —

„Razlike pjesni duhovne", *na broju ih 9, ne bjehu jošter štampane, ali što dalje sliedi od broja 10, bješe štampano g. 1549 iza psalama.*

kroz toj skoro ostaviti
želim ovi sviet pritrudni.
Zdrava rano ruke lieve
spasitelja milosnoga,
ki je dobra pun svakoga,
po kom uvjek vjerni žive;
ka će mene očistiti
i od grieha svieh oprati
i milos mi svoju dati,
da ne budem već griešiti.
Zdrava rano desne noge
stvoritelja sve naravi,
koji prija rad ljubavi
smrt, za odkupit duše mnoge;
ka će učinit, da su moja
svaka ugodna višnjem bogu,
i da u njem naći mogu
sve dni mira i pokoja.
Zdrava lieve noge rano
Isukrsta raspetoga,
ki zagrlja jur svakoga,
kada k njemu gre ufano;
ka će mene po milosti
od svieh zala izbaviti,
i k onomu činit priti,
s kiem su vječne sve radosti.
Zdrava rano desne strane
prsi sina čovječjega,
koji čuva viek svojega
vjerna slugu smrtne rane;
ka gorućom srce moje
ljubavim će razgorjeti,
jer ću njega viek ljubiti
bez sagrieše da bi koje.

Pjesan 3.

O slatki Jesuse, neizmjerna ljubavi,
koji nas iz uze djavolje izbavi.

21 svaka moja *b*. 22 da su ugodna *b*. 38 razgoriti *b*. 40 sagrieše *ab*.

O stvorče od nebes, privelja dobroto,
koja te milos jes na djelo ganul' to
i ka te pridobi našu zled podniti
i u cviet tve dobi gorku smrt primiti?
Ti sve to, neka nas slobodiš od smrti,
koja svieh hip i čas iskaše satrti.
Nad pako s pohvalom tve drage dobiti
i s moći velikom u slavi prodje ti,
ter vrata ognjena razbi i razgradi
i tvoje iz njega sužnjeve izvadi.
Ona da blagos sad pridobit bude te
i što smo zgriešil' kad, tva milos da smete;
i lica tvojega nemoj nam braniti,
neg li nas ti njega do volje nasiti.
Ti naše vesel'je po sve dni hoti bit
i svako dresel'je u rados obratit.
Ti plata ka s' prava svakoga čovjeka,
budi naša slava u tebi sva vieka.

Pjesan 4.

O coro svjetlušta, ka ovi blažen dan
prisvietlo ispušta sunačce nami van,
ko pravom milosti i veljom ljubavi
uresno za dosti nami se objavi;
jer svega jur svieta privel'ju tamninu,
ka mnogo sta ljeta, svršeno prosinu:
molim te oči me prosvietli i pamet,
po sve dni kojome stojal sam sliep i spet,
neka se na pravi obrnem istok tvoj
i njega da slavi u vieke jezik moj,
i tebi ka s' kruna i dika od raja
milosti sve puna da slavim sve dni ja.

Pjesan 5.

Prislatki i slavni sin stvorca od nebes,
u kom zled niedna ni, neg dobro svako jes,
joh ni kriv ni dužan prišadši na saj svit
u svemu poslušan do smrti hotje bit,

19 ka] ki *b*. *P*. 4, 1 coro] *tkp*. *ab*. zorro, *čitaj*: dzoro. 11 tebi *ab*.

na križu ku primi, kojoj ni prilike,
živjeti neka mi budemo u vike.
I višnji rad toga njega je uzdigal
i vrhu svakoga imena ime dal,
neka sva prid njime pokleknu koljena,
i slavno toj ime slave sva vrimena,
i svaki da ježik bude mu hvalu dat
i ovo po vas vik nepristav spovidat:
Gospodin jur pravi Jesus naš vrh svega
pribiva u slavi boga oca višnjega.

Pjesan 6.

Od svetieh djevica.

Slavit žudim vas djevice,
kieh u raju božja slika
čini da ste sve kraljice
i andjeoski cviet i dika.
Liepos vaša plam sunčani
svjetlos zviezda pridobiva,
njih čistoću čovjek znani
manju od vaše procjenjiva.
Srce vaše prihrabreno
pogan obraz, zli oholi
nije mogo nepošteno
oboriti na prah doli.
Britka sablja, mač nemili,
oštri noži, vrla sila,
niesu moćni ikad bili
vaša vladat srca mila.
Slasti od svieta ni vesel'ja
ni radosti ni raskoše
ni žalosti ni dresel'ja
vas pridobit ne mogoše.
Jakos vaša primogućа
potlačila je blud puteni,
božja milos svemogućа
prognala je duh paklјeni.

10 *rkp. a.* slavu.

Tako s božjiem svud kud ide
jaganjcem ste vi u družbi,
koga angjeli svedjer slide,
a vi ste mu svedj na službi.
Božji u raju svi dvorani
novu pjesan s vami poju,
bog vas vječnom slasti hrani
vjekuvječnom u pokoju.
O pričiste djevojčice
srca čista nam prosite,
Jesusove vjerenice
čistoćom nas nadarite.
Neka može vjerenika
Isukrsta s većom česti
posrid slave vječnieh vika
čista i liepa duša sresti.
Bogu ocu slava u vike,
Sinu i duhu bud svetomu,
viek pohvale privelike
duh živ pjevaj bogu svomu.

Pjesan 7.

Poštovanomu ocu Bartolomeju Kašiću bogoslovcu od družbe Jesusove, u pohvalu života svieh djevica, od njega pisanieh.

Kad Apele svoje božice
htje priliku upisati,
prid očima čini stati
ljepše od Rima sve djevice;
ter gledajuć sad zlaćeni
jedne pramen, druge lice,
one zviezde dvie danice
ove koralj sad rumeni;
pak priliku tom lieposti
razdieljenom tuj uresi,
da veljahu zgar s nebesi,
dielio je sve kriposti.

Ako je nadpis ove pjesme istinit, tada ne mogaše je spjevati naš pjesnik, sr. sprieda život pjesnikov.
12 *dodaje a.* : *oliti* djelo je vaše toj kriposti. *Ovoga dodatka nema b.*

Način isti htje sliediti
ovi novi sad Apele,
čim ljepotu ljepšu vele
htje u ovemu pismu izriti;
u kom dvorkinj kralja od nebi
čim upisat život hoće,
kaže: biće od čistoće
koliko je slavno u sebi.
Pače kaže, da tko godi
želi božju liepos vidit,
od čistoće bude slidit
put, na nebo ki odvodi.
Kroz toj na svit svak ko štiti –
bude ova pisma sveta,
sve raskoše segaj svieta
hotjej u svem pogrditi,
ter će vječnu platu imiti.

Pjesan 8.

Čovjek se boliti i tužit ne ima,
na gorku jer priti koji čas smrt ima,
ako mu tko god ni obećo na svieti
na njegov rodjeni dan u viek živjeti.
Pače je svak uvjet s naravi postavil
još kad se je na saj sviet nevoljni objavil;
a to jes: svaki nas gdigodir bude bit,
da ima nje poraz i gorkos okusit.
Kroz toj se čudim ja, kad od nas smrt koga
na on sviet pošlje tja, gdi plače svak svoga,
jak no da od nebes vladalac u temu
sakrivil nami jes, kako smo mi njemu.
Jur bismo veseli imali bit do volje,
kad se tko odieli od ove nevolje;
jer sužan okove kad bude razdrieti,
ne žudi, da nove budu mu staviti.
Znamo da je svrha svieh tuga smrt prihuda,
tiem iskat napospjeh imo bi nju svuda;

P. 8. 15 sužanj *b.*

jer po njoj žalosti čovjek se izbavi,
a vječne radosti i mira dobavi.

Pjesan 9.

Gdi je sad razum tvoj, prilike komu ni,
primudri starče moj u svemu pošteni?
Gdi su sad razlike tve vriedne kreposti,
po kieh ćeš u vike slavljen bit zadosti?
Gdje velja sloboda od srca tvojega,
u svako ka doba stòjaše kon njega?
Svjetovat svakoga vazda si umil ti,
sad za te samoga ne umieš svjet uzeti.
Vidim te, umiraš i gredeš svieta tja,
kroz ku stvar, dobro znaš, koli se bojim ja.
Nu je boles sva moja, ko ću ti sada rit,
cjeć koje bez broja suzami grem oblit,
jer kako razuman živil si na sviti,
a sad jak bezuman hoć život svršiti.
Vojnik će deset lit bedevu hraniti,
da jednom poslužit bude mu na sviti;
a junak vele dan nositi mač bude,
da se njim u jedan zle kobi sabljude;
za-č mudros učiti trebuje svakomu,
neg da umie živiti na svietu ovomu,
da život bude svoj počteno trajati
i smrtni nepokoj razumno prijati.
Čemu je vojevodi umjeti boj biti,
pak kad se dogodi ne umjet se udriti?
Što tebi prudi sad, ako si život tvoj
ne scienil, buduć mlad, pokle star činiš toj?
Plačeš sad, jer prika došla je po te smrt,
kojojzi nie lika i ka će vas sviet strt.
Niesi li rekal ti, da čovjek samohoć
ima je iskati i željet dan i noć?
Jer po njoj u vječni život se ulazi,
gdi se već bojat ni nikoje porazi,
u kom mir i ljubav i svake radosti
tko je put sliedil prav, uživa za dosti.

2 počteni *b*. 11 ko] ku *b*.

A sada tvoriti vidim te gorki cvil,
kako da živiti ovdi bi vazda htil.
Tuga, ka svakako čovjeku prit ima,
strahom se nikako dočekat ne ima.
Tko dobra srca jes, slobodno boj sliedi,
a strašiv zgubi svies, prie neg ga i vidi.
Za što hoć sada ti za život tvoj jedan
dvie smrti prijati, cvileći po vas dan?
jer dušu i tielo, stojeć tač jadovan,
umaraš nemilo, jak da si sebe van.
Buduć jur od sviti sva mora pridobil,
i kad bi t' već priti u luku vrieme bil',
hoć jedra otvorit ter opet u more
sa plavju tvojom it za sliedit tve gore.
Budući boj dobil, od onieh bježat hoć,
ke si jur pridobil i vazel pod tvu moć.
Izidi mimo toj s pohvalom iz toga,
prijatelju dragi moj, života tužnoga.
Vas kolik viek si tvoj, šeset je jur ljeta,
hrabreno tvoril boj s tugami od svieta;
a sad kad od mrtvieh jedan se mož riti,
bojiš se tuga tieh, da će te dobiti!
Ako si u vaju, ne jer ćeš s' svieta poć,
nego li jer mladu domaću imaš oć,
ona kad bude tve dieljenje uzznati,
take su žene sve, malo će hajati.
Tač ni ti ne imaš mladu ju oć žalit,
radosno nu imaš u život vječni prit.
Mladice kad stare muževe imaju,
za njih se ne mare prem ništa ni haju;
i scienim nikada nie druga njih misal,
neg kako njim mlada sreća bi muža dal'.
I ako plaču se za mužem očima,
u srcu smjeju se, gdi im žalos nejma.
To li t' je trudna svies rad sinov umrieti,
trudnije njimi jes, da budeš živjeti.
Da svudi hoć iskat, ne mož nać na sviti
sina, ki ocu smrt ne žudi viditi.

56 će te a. te će b.

Ako bi bil bogat, poželi prvu stvar
da se on more zvat od svega gospodar;
to li bi ubog bil, neka ga ne hrani
na što ga jes rodil, na što ga odhrani!
Tiem u tvoje dresel'je i u noć i u dan
a u njim vesel'je srdašcu ima stan.
Strah te je umriti, a plačeš život tvoj:
razuman tvoriti opći li igdar toj?
Znaš, mnokrat život dug dovede čovjeka
da je š njim smieh i rug i priekor do vieka.
Da onda bude htil' na tebe smrt priti,
mladjahan kad si bil, i zelen na sviti,
reko bih, da imaš razlog tač plakati,
ki sada ne imaš, nit ga mož imati.
Nu ti, ki sad se mož pod zemljom mrtav rit,
bez srama žudiš još na svietu poživit.
Eto se bez broja godišta navrši,
od kole sjen tvoja u robstvu duh drži;
jure sve okove na nogah razdro jes,
a ti mu hoć nove postavit u nesvies.
U šeset godina života tko nie sit,
ni u šes stotina neće se nasitit.
Česar Oktavijan do peset, veli, lit
ako tko svojih dan ne bude dovršit,
ali ima umrieti, ali se čint' ubit:
jer dotle živjeti život se može rit,
vrh toga prodljiti tko bude svoje dni,
bude ih stratiti u veljoj boljezni;
na njega jer nemoć svakoja napade
da zdravlja nie mu moć već združit nikade.
Koliko jes' tuga na svietu ovomu,
sve mu su za druga srdačcu tužnomu.
Počnu mu tad mriti sinovi u snazi,
trzi se gubiti, kopat se pridrazi;
s dosade zeti bit, ljudi ga pravdati,
ne dat mu postupit dugove iskati.
I drugi prijati bude jad i gork cvil,

78 njim *a.* njih *b.* 97 čint *tako u rkp.*

ki bi mu čekati u grobu bolje bil'.
Pravo se može svet život riet i blažen,
ki nakon pedeset godiš je ugašen.
Jer napried ki živu, proklinju život svoj,
stojeći u gnjivu, pateći nepokoj.
Ne znaš li, jer na trud odkoli rodjen bi,
sa tobom da gre svud smrt da te pogubi?
Ako se poklisar kraljevski počtuje,
koliko veća stvar njojzi se trebuje?
ku k tebi višnja ćes, pod kom je svaka moć,
posila svrh nebes, da k njojzi budeš doć.
Na svietu tko more toliko dobro oć,
da veće odzgore prijati neće moć?
Mož li znat, kade ja toliko bjeh bolan,
da nejmah pokoja ni javi ni u san,
ter mi ti ljuveni razgovor davaše,
ki srce u meni i život smiraše.
Vrh svega hti mi rit: ako se s' na saj svit
porodil za umrit, sada mreš za živit.
Koj' bih ti svjet ini mogo dat sad bolji,
neg ki da ti meni u mojoj nevolji?
Kroz toj ga hti' primit, kako sve tvoju stvar,
drugo ti neću rit: u družbu t' višnji zgar.

Pjesan 10.

O družbo čestita, kiem vrieme u slavi
veselo prolita u slatkoj ljubavi,
razmisli svaki nas, kakav nam njekada
na glavi bješe vlas, kakav li jes sada.
Ako dub promieni lis, ki mu opane,
i opet zeleni pokrije sve grane:
truhave tej kore, ke vrieme pohara,
sakriti ne more tim listjem od zgara.
I nami godišta sakriti nije moć
ke trajuć u ništa satiru našu moć.
Ostavmo tačtine tim ke nam dava svit,
slidmo put istine, ka nas će sahranit.

Pjesme 10—27 bjehu već jednom štampane pod naslovom: Pjesni duhovne.

Pjesan 11.

Ti, koji putem greš, za mal čas nu postoj,
ter pozri, kad umreš, gdje će stan biti tvoj;
i misli koji čas gdje ćeš doć i priti
ti, ki mniš u vik vas da možeš živiti.
Zemlja t' će stan biti, u zemlju poć imaš,
od zemlje pokli s' ti satvoren, kako znaš.

Pjesan 12.

O kralju veliki, ki hotje na sviet saj
u ljudskoj priliki kušati smrtni vaj
rad velje milosti, ku nosiš čoviku,
meni grieh oprosti, tvom hudom grešniku.
Ako je i velik broj od grieha u meni,
odmetnik niesam tvoj, bože moj jedini.
Ti si me ufan'je, molim te, ti mi daj
za griehe kajan'je a pak steć svietli raj;
i ne daj da ima vlas zločinac na saj svit
kod mene u oni čas, kad mi smrt bude prit.
O slavni Jesuse, molim te za svu moć,
utješi me suze, budi mi u pomoć.

Pjesan 13.

Spomena od tvoje ljubavi na saj svit
ne da mi prem moje ufan'je izgubit
u tebi, bože moj, za steći svršeno
griesim, kim nije broj, proštenje ljuveno.
Tiem hoću ufati u tebe, koj' općiš
zle griehe praštati grešnikom, ke smiliš;
koji ćeš zlobe me smrsit i prostiti,
u ki se čas na me grešnika smiliš ti.
Er kaplje od mora i listje zeleni,
kamenje svieh gora i zviezde kiem broj ni,
da budu zlobe me, rieč je tva, bože moj,
ka trpi sve vrieme, po milosti tvojoj
oda svieh slobodan da ću tada biti,
kad uzdah pravedan budem učiniti.
Kroz toj se ja molim, Jesuse, sluga tvoj,
prosti mi, jer žalim i plačem ja grieh moj,

koji sam satvoril, budući nesvjestan,
za ki si ti podnil muku ter boljezan;
muku ter boljezan, koju htje patiti,
u ku sam ja ufan, da mi ćeš prostiti:
prostit mi da ćeš ti nevoljnomu sluzi
i da se ć' smiliti, videć me u tuzi;
jer je tve smiljen'je veće i dobrota,
neg li sve zgriešen'je od moga života;
jer je veća muka, za ku se ja molih,
koja me iz ruka izvadi djavoljih,
u ke sam za me bil griehove ja upal,
a ti si tvoje dil milosti zgar slišal
za mene grešnika, ki niesam podoban
zvat se tva prilika, jere sam vas zloban.
Cjeć zloba ter kojieh da budem plakati,
po sebi vik ne bih mogo se oprati,
da god ljubav tvoja ne smili na me tad,
slobodna dim koja učini mene sad.
A za to hvalu ja davam ti do vika
za muku, ku prija za mene grešnika.

Pjesan 14.

Probud' se čovječe ter moj svjet usliša',
jer vrieme utječe a smrt se približa,
s kojome nitkore, da bi imal vas saj svit,
rvat se ne more ni manje boja bit,
kako sam znati mož', čtil si, čul i vidil,
koliciem jes nje nož i nje mač zadal cvil.
Kamo su Trojani i Grci razumni
i slavni Rimljani, prilike kojiem ni?
kamo li ostala gospoda razlika,
od ke će bit hvala i slava do vika?
Jer svake kreposti u sebi imahu
ter svojom mudrosti vas saj sviet vladahu.
Sve toj smrt prikrati i posla pod mač svoj
i u prah obrati: ta je moć dana njoj.
I tako od svieh nas učinit jur ima:
eto vidj, čas po čas kako nas vazima.
O smrti nemila, gorki ti dieliš plač,

ljuta t' je tva sila, joh, i tvoj britki mač.
Mnogi ti trud i jad, kom ne vim nać sliku,
prišastja tvoga rad objaviš čoviku;
najliše kad tamni zagleda obraz tvoj,
a uteć mu ni ni svrnut stupaj svoj,
ni jedan čas ckniti, neg naglo i hrlo
triba mu je doniti pod kosu svu grlo.
Ter grešnik toga dil iz pakla hoće rit,
ne bi se povratil, za opet ne umrit:
toliku boljezan i čemer priljuti
jadovni oni dan u sebi oćuti.
Tko da se poboli u tuzi toj stoje
i bogu pomoli za griešenje svoje?
Nitkore. Toga cić ima se svaki nas
prie neg mu bude prić žalosni oni čas
u srcu od zloba boljet i kajati
i u svako doba pripravno stojati.
Cjeć toga, brate moj, ustegni tvoju put
i svrni stupaj tvoj ter sliedi pravi put,
dokle ti jes uzda u ruci i nje moć;
jer kad se razuzda, vladat ju već nie moć.
Jaoh, jer tko nju slidi i ovi tužan sviet,
prem napried ne vidi, neg se sliep može riet.
Nu kol je vidjet liep ovi sviet nami sad,
gorči je neg naliep, žestoči neg li jad.
Tiem stojat već ne moj u tojzi bludnosti,
ka ti je mao pokoj a truda dal' dosti;
a kad bi pokoj bil, neg li je, kako znaš,
boles, jad i gork' cvil, ki skonča život naš.
Očito tako svieh ovi sviet vara nas,
da je nami rug i smieh i prikor po vik vas.
Ravan nam put kaže, ki je vas kamenit,
ki gladi i maže, po kom nas čini it.
Jaoh, kojim tužni mi vrvemo na pospjeh,
jere smo jak kami otvrdnul' u griesieh;
i pamet pridragu zgubil' smo, vid i um,
tere smo na tragu pogriešil' desni drum.
Tiem gremo, ne znaje ni kudje ni kamo,
a vrieme se traje, ko kratko imamo.

*

Eto jur mienismo i vlase i obraz,
nu ćudi jaoh nismo, ka nam je dal' poraz.
Jer da nju pritužni budemo promienil',
ne bismo tač sužni griehovom našiem bil',
iz kojieh ako nas ne bude izeti
za milos višnja vlas, nie nami živjeti.
Cjeć toga vrieme jes, da budeš pozriti
k vladaocu od nebes i njega sliediti,
ki sina na saj svit neharni posla k nam,
neka plač jadovit utješit bude nam;
ki prija i podni boljezni tolike,
nigdjere kojiem ni nit će bit prilike.
Na pokon ranjen vas cjeć naše ljubavi
da plati dug za nas, na križ se odpravi,
na komu duh pusti tere nas na pospjeh
drokunu iz usti goruštieh uze svieh.
Kroz ku stvar svaki nas da prid njim viek dvori
i u plam hip i čas jak svieća da gori,
ne bismo stoti dil zaplatil' nikadar,
toli je velik bil, ki nam je dao, dar.
Jaoh, koji u zabit stavil' smo, mogu riet;
more li veće bit neharstvo na saj sviet?
Čudim se, nebesa kako nas još zdrže
ter naša telesa i s duhom ne sprže,
neg višnji cjeć svoje trpi nas milosti
i jošte svakoje dava nam kreposti,
i svaki goj i mir uživat u svemu,
da bismo kad godir na službu bil' njemu,
i njega hvalili i slavil' ne pristav
i za grieh cvilili, u tuzi svak čas stav.
Cjeć toga već ne ckni, molim te boga dil,
jer naši lete dni jak vjetar ali stril;
nu s molbam njemu sad hotjej se uteći,
jadovno tvojieh rad griehova cvileći,
odlučiv od danas ljubit ga dan i noć
i u grieh ne upas, da bi znal život oć.
Njegove milosti, koje su bez broja,
nadhode za dosti griešen'ja svakoja.
Jer da bi veći broj od zloba bil tvojieh,

neg pieska u morskoj pržini i rib svieh,
on će tva ljuveno uslišit moljen'ja·
i velja svršeno oprostit zgriešenja;
tere ćeš mimo toj u milos njemu prit
i vječni nać pokoj, kad odješ ovi svit.

Pjesan 15.

Hotil bih tebe ja, prislatki Jesuse,
za griešen'ja moja moliti u suze,
i da me iz uze slobodiš, u koj spet
tužan riet mogu se ljeta triš po pet.
Nu molbe me vazet ne vim s koga čela:
to li se ma 'pamet u griesieh zaplela.
Na toj me je dovela ljuvezan nemila,
ka me je tač smela i toli smamila,
jer mi je činila, ako smiem riet ovoj,
da mi je već mila smrt neg li život moj.
Dobro, da tako k njoj pristati ne imah,
nu krepko biti boj protiva njoj imah.
Nu se ja tač vladah ter se sad čudim sam,
kako se njojzi dah, ni mača ne izam.
Mladjahan lje bil sam i dosti bezuman,
vladati ter niesam umjel se oni dan,
ki velmi jadovan osvanu za mene,
u koji bih svezan u uze ljuvene,
u kieh neizrečene podnosim bolesti,
ke nitkor od mene ne more odnesti;
ni uze razvesti, u kojih spet stoju,
jak sužan zločesti, ki žudi smrt svoju.
Ni tamnos jaoh moju prosvietlit ne može,
u koj stat dostoju, razmi ti, moj bože.
Tebi se sve može: dopusti tiem meni,
da mi se odlože si trudi ljuveni,
i griesi neizmjerni, za velju tvu ljubav,
nek od sad po sve dni ljubim te ne pristav;
i neka ja uprav priklono na svieti
u strahu tvomu stav budem poživjeti,

4 *u drugoj polovici stiha nedostaje jedan slog.*

i da se boliti za zlobe me budem
  i napried zgriešiti da t' nigdar ne budem;
i da sve zabudem i parjam pri tebi,
  samo da duh zbljudem i shranim čis tebi.

Pjesan 16.

Ove se nitkore, kako se toj pravi,
  nasitit ne more jadovne ljubavi;
jere se i gasi i opet razgara,
  tiem ljudi porazi i skonča i shara.
I svak tko dvori njoj i za njom tko hodi,
  vaskolik život svoj u mukah provodi,
i stvar mu viek druga ne pridje na misal,
  neg žalos i tuga, pod ku se zapisal.
Ni hoće dobar svjet ni vriedan nauk čut,
  prem da bi vas saj sviet hotil bi poginut;
jere od svakoga tužan se odili
  razloga pravoga, a zled mu omili.
Sve drhće i preda i sumnji na svak čas,
  ni sebi ne gleda ni druziem shranit čas.
U miru svak ini provodi život svoj,
  a on u viek miran ni, ni prija čas pokoj,
jere ga mimo toj sva rados odbigne
  i smrtni nepokoj i žalos dostigne.
Tuga mu je srcu stan, jak no ribam more,
  nigdiri mirni san združiti ne more.
Odar mu svaki hip suzami polit jes,
  sladak mu jes nalip i mila mu jes boles.
Gorko uždišući i tužno plakaje
  i sebe kunući nigdar ne pristaje.
Život mu svaki dan o koncu ostaje,
  a on se jadovan ni mari ni haje.
Za kratke sladosti od tužne ljubavi
  vječne se gorkosti u srçu dobavi.
Cjeć toga, bože moj, molim te ja milo,
  ne čin' da opet k toj ljubavi nemilo

5 njoj] *rkp.* njom. 13 *rkp.* drće.

na službu budem prit; na kojoj potrajah
svu mlados, mogu rit; jure se i starah,
i od svih nevolja i tuga sve vrime,
ako je tva volja, izbavi srce me.
Dopus mi, da budem odoljet napasti
i da već ne budem viek u nju upasti.
Srce me prosvietli i digni mu pamet
visoko oda tli, neka njom niesam spet,
neka te ljubim ja u vieke i služu
i neka sva tvoja hotjen'ja oblužu.
I kad duša moja tielom se rastavi,
da nadje pokoja kon tvoje ljubavi.

Pjesan 17.

Tko da se spomene, jedini moj bože,
od grešna vaj mene i da me pomože?
Tko da me u mojoj boljezni požali,
u ku me za grieh moj neprijatelj obali?
Tko da li bude dat tužnu mi razgovor
i boles izvidat, neg samo ti odzgor?
Jer kada zlobe me i velja zgriešenja,
ka tvorih sve vrieme, razmišljat budem ja,
srce mi gork poraz i tuga obide
ter život u taj čas na manje mi pride;
i duša jaoh moja jadovno potamni,
misleći jer tvoja milos već š njome ni,
kojom odjevena jur bješe do sada,
i velmi urešena, jak cvietjem livada.
Iz koje mojieh rad griehova i zlobi,
ke sliedih ja do sad, svučena sasma bi.
Cjeć toga gdje liep bjeh, ko tvoja prilika,
tuj sada ogrubjeh ter niesam tva slika.
Kroz toj zemlji nica, roneći suze van,
isprid tvoga lica padnul sam jadovan,
s koje se nigdire dignuti jur nie moć,
neg ničim jak zvire po vas dan i svu noć.

10 mi] *rkp.* me.

Eto se u momu duhu ja najveći
na svietu ovomu grešnik mogu reći,
jere ozloglašen u tebe jesam ja
i gorko poražen, da nejmam pokoja;
jere sam dobra sva, koja mi bješe dal'
privelja milos tva, svršeno rasipal.
Tiem ubog ostah sad, živeć nepravedno,
tere mi tužnu glad dodieva na jedno,
od koga jure mrem, kako viš sam z gori,
jere mi sasma prem uboštvo domori.
Cjeć toga uzdišem pun tuge i jada
i kosti me dižem ter k tebi grem sada,
jadovno cvileći s velikom žalosti
i k tebi vapeći: oče od milosti,
zgriešio sam na nebi i na zemlji ovoj,
svaki čas proć tebi griešeći, bože moj;
i dobra ka imah, ne mogu neg reći,
u zaman potrajah nepravo živeći.
Ter niesam dostojan, da se sin zovem tvoj,
neg da u viek imam stan u muci pakljenoj.
Dopus mi, da sam ja kako tvoj najamnik,
da t' služim sva moja vremena i vas vik.
Hotjej me pomilit i k tebi prijati,
i rados prodilit i celov tvoj dati.
A huda ma dila sasma zaboravi
i meni pretila junčića pripravi,
to jes, milos tvoju, od grešnik utjehu,
jer ona svakoju nadhodi sagriehu.
Dopus mi skrušen'je imati i boles
za moje zgriešen'je, priteško koje jes;
i da budem plakat u svako jur doba,
dokole oplakat bude se ma zloba.
Ne moj zaboravit grešnika vaj mene,
ni lica tvoga skrit ni svrnut od mene.
Prosvietli tvoje rad milosti pogled moj
i svietli meni sad pokaži obraz tvoj,
i hotij k meni prit, jere sam za dosti
odmaknut jadovit od tvoje milosti.
Dopus mi tvoja moć pravedniem drumom it,

za č mi toj nije moć bez tebe učinit;
jer si ti pravi put, po komu ko bude
hoditi, truda čut nikadar ne bude.
Dopusti, krivina da mene ostavi,
jer si ti istina, ka pravdu objavi.
Hotjej me od smrti vjekušte slobodit,
jer si sam život ti, kiem žive vas saj svit.
Nemoj me bez tvoje milosti pustiti,
nitkore bez koje ne more čas biti;
jer si vas milostiv, jer si pun ljubavi,
jer si vas dobrostiv, kako sve bog pravi.
'Ti koji od vieka ljubio si život naš,
ter grješna čovjeka na pokoru čekaš,
rado i ljuveno onoga prijat hti',
ki srcem skrušeno k tebi se obrati.
Pridi tva velika dobrota s milosti,
vrh mene grješnika tere mi grieh prosti,
neka tvu osvetu, kada prit ja budem
prid pravdu tvu svetu, oćutit ne budem.
Ne moj da gorkosti i vječni patim cvil,
jer me si vriednosti velikom odkupil.
Usliš glas plačni moj za milos od zgori
i meni prozor tvoj, gdje kucam, otvori.
Nemoj tve stvoren'je od tebe odslati
i moje zgriešen'je na pamet stavljati.
Ako sam jadovan minuto vrieme toj
od tebe stojal van za zlobu i grieh moj:
opeta prizovi dobrota tva mene
i duh moj ponovi, rad grieha ki vene,
neka po boljezni pokornoj prijam ja,
što no cjeć ljuvezni dade mi moć tvoja;
na bistrom jezeru svetoga kršten'ja
neka se operu sva moja zgriešen'ja,
da kada bude čas od smrti meni doć,
uzmnožna tvoja vlas neka mi je na pomoć;
nek, ako na sviti bio ti sam protivnik,
u raju slaviti budem te po vas vik.

91 prijam *rkp.*

Pjesan 18.

Priklono te velmi molju,
o prislavni moj Jesuse,
dopusti mi plač i suze,
da se od grieha mojieh bolju.
I da budem tvoju volju
i zapovied ispuniti
i svršeno boj dobiti
na ovevem tužnom polju.
Molim ti se rad milosti,
milostiv mi hotjej biti
i zgriešen'ja oprostiti,
kako no jih Petru prosti.
Istinom su teške dosti
moje zlobe i velike,
nu su veće bez prilike
neizrečene tve milosti.
Obrni-ve pogled k meni,
uzmnožiti gospodine,
neka srce me prosine
svietli pogled i ljuveni.
Dopusti-ve, da u meni
ukriepi se ljubav tvoja,
neka bude duša moja
o njojzi se pasti sve dni.
Dopusti mi tvoju pomoć,
da krstjanski živjet budu,
i neka se grieha bljudu
vele tvrdo i dan i noć.
Dopusti mi zdravje i moć
i u miru sve dni biti
i na milos k tebi priti,
kad sviet budem parjat i oć.

Pjesan 19.

Zdrav križu prisveti, stieže naš bogom dan,
ki platu od svieti nosil si u sij dan,
i slavniem još udi Jesusa bil si vas
narešen od svudi, a sve toj radi nas;

i krvi za dosti pravednom bi oblit,
ke kaplja vriednosti nadhodi vas saj svit.
Po tebi jur boj bi Hristos naš vojvoda,
protivne pogubi i mačem smrt im da;
oružja sviem uze i vrlu vlas splesa
a nas svieh iz uze u taj čas odveza.
Jošter nam rad svoje velike milosti
griehove svakoje svršeno oprosti;
u svoje kraljestvo čini nas jošte prit
i da nam blaženstvo, koje nie moć izrit.
Kroz toj se s krvaviem suzami bez broja
i srcem skrušeniem utječem k tebi ja,
onega moleći, ki na smrt hotje poć
na tebi viseći, da bi mi dal pomoć.
O sladki Jesuse, jedina ljubavi,
pogledaj na suze i na plač krvavi,
ki tvorim do volje i javi i u sni,
smišljaje nevolje i gorke boljezni,
pod nebom kojiem ni nit će bit prilika,
ke samo ti podni radi nas grešnika.
Cjeć toga dižem glas k nebesom dan i noć,
moleći tvoju vlas i velju tvoju moć,
da k meni tvoj pogled obrneš ljuveno
i moju svaku zled opereš svršeno;
i da me od sada u vieke i amen
ljubav tvoja vlada i zgrieva tvoj plamen.

Pjesan 20.

Kraljice od nebes, je l' itkor na saj svit,
da može tvoj ures zamjerno proslavit?
jere se meni mni, da nigdjer čovjeka
kreposna tako ni nit će bit do vieka.
Pod nebom nije bil, koji bi izrekal
tve slave stoti dil i tebi hvale dal;
jer samo blažena ti se mož zvat i rit
izmedju svieh žena i vjenčac zlatom svit.
Kroz toj se u tebi prebivat ne stidi
vladalac od nebi, ki sva zna i vidi.

Ljubav me potiče, cjeć toga jezik moj
spjevati nariče prislavni ures tvoj.
Nu ne vim bez tvoje pomoći nikadar,
od gospoj gospoje, najmanju riet satvar.
Tiem griešno srce me prosvietli i pamet,
koja je puna tme i kom sam velmi spet,
neka ja jedini tvoj ures i dike
slavim sve moje dni i moje sve vike.
Nu listje od gora i zvieri sve gorske
i kaplje od mora i ribe još morske
i višnje zviezde sve prije bih ja zbrojil,
neg stoti slave tve u pjesni rekal dil;
jere su kreposti u tebi razlike
i vječne lieposti, kojiem nie prilike.
U tebi neizmjerna dobrota stanuje
i ljubav zamjerna i razum kraljuje.
Ti s' slava oda svih, i hvala i dika
svetica nebeskih i bit ćeš sva vika.
Višnji te svjetlosti sunčanom uresil
i svakom milosti, ljubavi tvoje dil.
Rodjen'ju ti s' mati, kći i vjerenica
i hoćeš s' viek zvati čas od svieh djevica.
Izmedju svieh strana i narod od sviti
samo ti izbrana bi sinka roditi,
ki naše prosinu tamnosti za ljubav,
ukaza istinu, stavi nas na put prav.
Slobodi iz uze vas svoj puk izbrani
i gork plač i suze od njega odstrani.
Pričista djevice, umiljenstva puna,
od kraljic kraljice, uresna ti s' kruna,
ka je nakićena zviezdama od nebi
i koja spravljena od vieka bi tebi.
Prisvietla ti s' zvizda od mora ovoga,
slava, čas i gizda stvoren'ja svakoga.
Iz tebe sunce sja za svu moć i krepos,
ti s' prozor od raja i rajska tva liepos
kon višnje ljubavi i vrh svieh gospoja
u kruni na glavi pribivat dostoja.

46 tva] *rukopis ima:* sva.

Ti sinka porodi, puna sve milosti,
koji nas slobodi od vječne gorkosti.
Po tebi može moj utješen duh biti
i vazda u božjoj milosti živiti.
U tebe ki svoje ufan'je postave,
nužno sve dni svoje ter ime tve slave.
O slavna djevice, branjenje grešnika
od smrtne strjelice i rane bez lika,
po tebi dresel'je Evi se obrati
u svako vesel'je, u kom će vik stati.
Višnji bog od zgori, za dat ti ljuven dar,
ljepšu stvar ne stvori od tebe nikadar.
Ljepša si neg trator i neg gilj rumeni,
milija neg li bor uz kladenc studeni.
Ljepša s' neg ružica ubrana prie core,
svjetlja neg danica kad sine vrh gore.
Svjetlji je tvoj pogled neg svjetlos sunčana
i sladji neg li med i nebeska mana.
Bjelja si, neg li lir i mramor pribili;
ti si moj rajski mir i pokoj moj mili.
Ti s' moja sva misal i bit ćeš sve dni me,
tvoje sam zapisal u srcu mom ime.
Ti s' moje ufan'je i rani liek mojoj,
ti s' dobro me stan'je, ko zdrži život moj.
Ti s' moje sve blago i blaženstvo vječno,
kamen'je pridrago i zlato istočno.
Ti s' rados sva moja, ti si moj razgovor,
po tebi ufam ja u višnji priti dvor.
Kroz toj te ja molju, ako si ikadar
na ljudsku nevolju svrnula pogled zgar,
da na me pogledaš i svrneš pogled tvoj
i da mi pomoć daš u tuzi moj veljoj;
u plavci er se sad nahodim nejakoj,
s kom more, dažd i grad i vjetri biju boj,
koji nje slabu moć lasno će pridobit,
ako ti u pomoć ne budeš meni bit.
Cjeć toga molju te, pozri na me stan'je,
jer sve dni ja u te imo sam ufan'je;
ter tužni život moj izbavi od tuga,

neka ja u ovoj sam plavci bez druga
poginut ne budu za zlobu i moj grieh,
neg da se sabljudu, dopus mi, na pospjeh.
I veće čas ne ckni, jer kako striel bježe
nevoljni moji dni a smrt se približe.
Usliš me moljen'je, djevice jedina,
i za me zgriešen'je moli tvoga sina,
i njemu, jaoh, mene tužna priporuči
ter kad se od mene grešni duh razluči,
da ga bude prijat za milos on k sebi
i vječni mir mu dat i pokoj na nebi.

Pjesan 21.

O istini sinu božji,
koji tvojom dragom krvi
nam, koji smo smrad i crvi,
sagriešen'ja sva odloži.
Jer na pospjeh nas izbavi
vječne tuge i žalosti,
a sve radi tve milosti
i dobrote i ljubavi.
Prosvietli-ve pute naše
i ufana daj nam sroka,
jak kraljevom od istoka,
ki te smjerno darovaše.
Jere tamnos privelika
od nečistieh našieh dila
pute nam je obujmila,
ki su od tebe do grešnika.
Cjeć togaj nas ne ostavi,
neg nam dopus tvoju pomoć,
da sliedimo i dan i noć
ne pristajuć tvoj put pravi.

Pjesan 22.

Prije će sviet biti bez pravde i suda
i ljudi živiti bez muke i truda;
prije će gork biti med, sladak jied i nalip,
i vruć snieg, mraz i led, i oči steći slip;

prije će sva mora prisahnut na sviti
i ribe vrh gora počet se ploditi;
prije će plod rodit panj osječen i suh vas,
i studen bit oganj, kako led ali mraz;
prije će se natrag moć sve rieke uzvrnut,
i svietli dan u noć mrklu se obrnut;
prije će brda poć s mjesta i otiti
i sunce krepos oć, da veće ne sviti;
prije će biti mir u paklu i pokoj
i imat gorska zvir u vodah stanak svoj;
prije će sunce zać ondje gdje istječe,
i smrti liek se nać, ka mori najpreče;
prije će se nebesa i zemlja sastati
i mrtva telesa nepokoj prijati:
neg li će i kadar na manje prit ljubav,
ku nosi višnji zgar čovjeku ne pristav,
a sve toj svoje rad milosti neizmjerne,
ka ucknil' nie nikad pomoći privjerne.
Tiem nitkor ne zgubi ufan'je do vika,
jer višnji bog ljubi do svrhe grešnika.

Pjesan 23.

Veliku t' moć ima smrt i nje, jaoh, poraz,
od kole vazima pod svoju svaka vlas,
ne gledav nikoga, ni mlada ni moćna,
bogata, uboga, zdrava ni nemoćna.
Tiem jak od valova i rieka sve vode,
jezer i blatova u more odhode;
pod nebom tako svak, koji se jes rodil,
njetko prie njetko pak poći će pod nje kril.
Dake moć od držav i mnoštvo od blaga
i biti jak i zdrav — ništor ne pomaga.
Kroz toj nie moć kuda uteći, moj bože,
gdje nas smrt prihuda iznaći ne može,
ka će prem tužni moj duh s tielom rastavit,
po mnogo biljeg toj kaže mi ovi svit.
Za toj te ja molju, milosti tvoje rad,
u velju nevolju pomozi mene sad,

tere mi krepos daj, svies, pamet i razum,
da svrnut moj stupaj na pravi budem drum.
I moje bez broja griehove odpusti
i neka od njih ja budem se viek bljusti.
Dopus mi tvoja moć strpljen'je imati,
kad k meni bude doć smrt, da me prikrati;
kad tamni i strašni nje obraz zagledam,
cjeć koga po sve dni i drhćem i predam;
i kada privrlu i britku nje kosu
ugledam na grlu, sve tuge u kom su,
bljudi me na taj čas, ljubavi tvoje dil,
da ne bi ka napas tužna me privaril',
neka moj duh grješni u pokoj vjekovit
k tebi, bože višnji, na milos bude prit.
I od nje mišljen'je često krat imati
čovjeku griešen'je pomaga parjati;
za-č velmi uklanja od grieha i bljude
taj miso svakdanja od smrti prihude.
Jer pismo govori, za nauk nami dat,
da svak tko što tvori, ima svrhu gledat,
ako će da nigdar ne zgrieši višnjemu,
ni da najmanju stvar učini proć njemu.
I svak, tko u sebi razmišlja smrtni rok,
ima znat jer grieh bi od smrti vas uzrok,
er bi naredjeno Adamu umriti,
kad voće branjeno bude okusiti.
I o njoj misliti čovjeku pomaga,
da bude dieliti uboziem od blaga,
i za grieh boljezan u srcu imati
i gorko po vas dan i svu noć plakati.
Jer kralj Ezekija, kad mu s' smrt naviesti,
procvili jak zmija očima i sviesti.
Kroz toj mu rad tvoje milosti velje ti
za vrieme njekoje prodlji rok od smrti.
Takodjer kralju kad ninivskom čini rit,
da mu se ima grad u propas oborit,
tere on haljine kraljevske tad svuče
i na se vrećine razdrte obuče,

18 *mjesto* drum *rkp.* put. 24 *rkp.* drćem.

i gorko za grieh svoj u srcu procvili,
ter ne htje sliedit toj, neg li se na-nj smili.
Tiem k smrtnoj nevolji kad čovjek bliže jes,
imo bi bit bolji i bolju sliedit čes,
i velmi rad zloba srdašcem cviliti
i u svako doba za nje se moliti.
Nu što ću jadovan od mene ja riti,
koji sam svaki dan to hudji na sviti?
Niti se za moja zgriešen'ja kad molim,
koja su bez broja, ni srcem viek bolim.
Tiem na pokajan'je privedi mene sad
i daj mi plakan'je griehova mojieh rad,
i meni oprosti, smjerno te molim ja,
cjeć tvoje milosti sva moja zgriešen'ja,
neka smrt misleći ostavim zledi me
i tebe slaveći potrajem sve vrime;
i od sad po viek vas, radi tve ljubavi,
u koj je svaka slas, da sliedim put pravi,
neka ja ne budem na vječnu smrt priti,
nego li da budem bez konca živiti.

Pjesan 25.

Kad godjer, bože moj, tvoi sudi velici,
kojime nie ni broj, i puti razlici
pridu mi na pamet, od straha oni čas
ostanem jak vazet i jak no smamljen vas,
misleći u meni, kroza-č jad i gork trud
zadavaš vaj meni i žalos oda svud.
Za-č mnoziem tuge daš jak Jobu i Tobji,
da srca njih kušaš a ne rad njih zlobi;
a mnozieh budeš ti sviestiti odizgor,
kako no prosviesti Nabukodonosor';
pak mnozieh pedepšeš, kako Farauna,
neka njih srca streš, koja su zla puna,
ki po pedepsan'ju to hudji budu bit
tere se njih stan'ju ne može dobra rit.
Žalostiv još mnozih pohodiš za tiem pak,
ne radi grieha njih ni radi njih rodjak,

neg da se proslavi u njih ime tvoje
i krepos objavi i djelo svakoje,
jak sliepca ki bješe sliep od porodjen'ja,
u kom se vidješe tva velja zlamen'ja:
jere mu vid vrati i čini da u te
bude vjerovati i sliedit tve pute.
A mnoziem skončan'je i tolik zadaš jad,
jer zgubu ufan'je i umru togaj rad,
ter tužni na semu i onomu sviti
u duhu svojemu budu zla patiti.
Kako se jur ćati od Antioka toj,
u život ki pati i u smrt nepokoj;
od koga reče ti na oni sudnji čas,
da mu ć pokazati pleći a ne obraz.
U kom se od tieh sad nahodim broju ja,
ne može toj nikad dosegnut svies moja,
ter se je srce me i duša smutila,
razmišljav sve vrieme velika tva đila.
Prislavni moj bože, nitkore viek ini
togaj znat ne može, razmi ti jedini.
Jer toj znat pod nebi čovjeku nie dano,
tere se ja k tebi utječem ufano
s plačniemi očima i molim tvoju moć,
da ova tuga ma, ku patim dan i noć,
na gorko sudjen'je ne može meni bit,
neg li na spasen'je i na mir vjekovit.
Svakoje jer trave, gorčije koje su,
vele prie ozdrave i nemoć odnesu.
Tako plač i tuga i srčana boles
i žalos ka druga za dušu bolja jes;
jer tuge učine grešniku parjati
svjetovne taštine a tebe poznati.
Kako se jur piše, parjal' su griešen'ja
za cjeć jer patiše mnoga poražen'ja.
Za toj te ja molju, dopus mi na svieti
tugu i nevolju strpljeno podnieti,
i da već ostavim griešen'je svakoje,
a u te da stavim ufan'je sve moje.
Hotjej me po tvojoj dobroti pomilit

i duši mom pokoj i rados podilit,
neka se mimo toj tvoj zovem i pravim
i neka vas viek moj služim te i slavim.

Pjesan 26.

Ovi se život naš, jedini bože moj,
kako ti dobro znaš, može riet nepokoj;
jere se za dosti jadovno provodi
i s veljom žalosti opeta ohodi.
Toli je tužan vas, jaoh, i pun nevolje,
jere smrtni poraz jur bi ga zvat bolje.
Za što se nitkore u život na svieti
pokojan ne more ni vesel čas rieti.
Uzrok je od toga neposluh samo bil
rodjaka staroga, ki najprie jes zgriešil,
kojemu ti milo satvori dvie stvari,
to jes: duh i tilo, kojiem ga nadari.
Jošte mu velike ljubavi tvoje dil
darove razlike tad bješe odredil.
Jer tielu zemaljski, gdje smrt prit ne smješe,
a duši nebeski pripravil raj bješe.
Tiem uzrok niesi ti čovjeku, neg zloba,
da bude patiti trud u svako doba.
Eto si jur s nami ne samo pravdu tvu
djelovo, kojoj mi davamo slavu svu,
nu velje smiljen'je, cjeć koga mnozieme
prostio si zgriešen'je u potrebno vrieme.
Andjele s nebesa a za njih oholas
tvoja moć poplesa i vrže u propas,
a crvcu onomu griehove oprosti,
tere se po tomu kažu tve milosti.
Jere njih osudi u vječnoj stat tuzi
a njega da trudi i da smrt okusi.
Tiem kako vrh sveti i našieh telesa
uzvisil jesi ti, bože, tva nebesa:
tako tvoji sudi, kojime broja ni,
zamjerno od svudi jesu uzvišeni.

27 *rkp.* jer.

*

A toj jes velika pravda i milos tvoja,
koja se grješnika pomilit dostoja.
Jer ako trud i jad i cviljen'ja mnoga
patimo grieha rad rodjaka prvoga,
koliku boljezan, kolik trud i poraz
dostoji po vas dan patiti svaki nas?
U griesieh svak čas stav, najliše tužan ja,
ki grieših nepristav vremena sva moja.
Kroz toj već ti s nami milosno djeluješ,
kada nas tugami pohodit gdje budeš,
na svietu od kojieh tko bude izbavljen,
u broj od izbranieh neće bit postavljen.
Jere je pisano: vaj budi oniem svim,
kiem ovdi jes dano vesel'je sve sasvim.
Piše se pak ovoj od onieh općeno,
koji trud i jad svoj podnose strpljeno:
svi da ste blaženi, ki srcem plačete,
jere utješeni radosno bit ćete,
i kad progoniti na svietu budu vas,
hoćete vi biti blaženi u taj čas.
Potrebno dake jes, kad no se gdi pati
tužica i boles, strpjen'je imati.
Jaoh, nu nebog ja govorit ne vim šta,
budući sva moja potrajal godišta,
ne htivši nikoje žalosti na svieti
za griešen'je moje strpljeno podnieti,
koje t' sam satvoril i stvaram na svak čas,
sve hude ćudi dil, ku sliedih život vas.
Cjeć toga, bože moj, molim te za svu moć
budi mi u mojoj tužici na pomoć;
ne moj me pustiti kroz mu zled veliku
da budem otiti jak drvo niz riku;
neg smrsi svakoje za milos tej zlobe,
ke se su sred moje ugnjezdil' utrobe,
tere mi dopusti, da se napried budem
umjet i moć bljusti, da t' zgriešit ne budem.
I hotjej meni dat tvoje ustrpljen'je,
da krepko budem stat na svako cviljen'je;
i da tvoj združiti ja budem mir vječni,
a neka tužiti ovdi mi daš sve dni.

Pjesan 27.

Znam, da je uljesti potrebno, bože moj,
po veljoj bolesti i tuzi u raj tvoj;
jer kako jedna plav, po moru ka hodi,
sve dni se nepristav u tugah nahodi,
dokole unidje u porat žudjeni;
nu kada u-nj pridje, već joj se bojat ni:
nevoljni čovjek tač podložan jes sve dni
pod čemer, jad i plač i tužne boljezni,
i pod zla još mnoga, s kiem život provodi,
dočiem od ovoga svieta more brodi.
Da kada u ruke od smrti on dodje,
sve tuge i muke za sobom on odje;
jere si rad tvoje naredil milosti
da ovdi svakoje patimo žalosti,
jeda nas one daj usile parjat grieh,
da bismo vječni raj iskali na pospjeh.
Uvjet od naravi, ki š njome tvoja vlas
na svietu postavi, patit nam jes poraz.
Potribno bi tako i Hristos da pati
paka da stupaj svoj k nebesom obrati.
Ova je boljezan, ka na se svieh prima,
jak dohodak jedan, ki narav dat ima;
ali kako brieme, koje je nositi
držana sve vrieme, dočiem je na sviti.
Tiem svi s dobre volje imamo podnosit
tuge i nevolje, ke dieli ovi svit.
Ali ja, koji toj jadovan dobro znah,
najmanji nepokoj strpljeno ne prijah,
jak da je besudno pribivat kad godir
žalosno i trudno, pateći gork nemir.
Molim te, oprosti jedini bože moj
veljoj neharnosti i nepravdi mojoj.
Ne pozri na moje svakdanje griešen'je,
nego li na tvoje veliko smiljen'je,
ter zlobe me smrsi i hudo činjen'je
a stavi u prsi me krepko strpljen'je,
i dopus od danas da t' haran budem bit
i tebe po viek vas sliediti i ljubit.

SEDAM PSALAM POKORNIEH
kralja Davida.

U knjigah ovezieh Nikola Dmitrović
se'am sala m pokornieh, ke David grieha cić
k višnjemu odpravi, s pomoćju od nebes
rad božje ljubavi u pjesni stavil jes;
i druge molitve iz srca ke prosu,
na slavu koje sve da budu Hristosu.

Komu da sluga tvoj milije i draže,
jedini bože moj, se knjige prikaže,
neg Tebi koji nas od ništa satvori
i u dar saj sviet vas i višnje sve dvori,
i dobra još mnoga za milos nami da,
jer sina dragoga na gorku smrt pri'da:
jošte ga mnoštva rad od tvoje ljubavi
ka svetiem ocem tad nad pako odpravi,
neka jim žalosti i tuge i poraz
u vječne radosti obrne u taj čas.
Na sviet ga posla ti, neka se da prodat,
za nas odkupiti i rajski mir nam dat
i da ga pogrdit budu i psovati
i svako zlo na nj rit za nas počtovati,
i da se od grešnik dopusti umrieti,
neka mi po vas vik budemo živjeti.
Neda nas tvoje dil milosti djavlom strt,
za sve jer osudil bješe nas svih na smrt.
Jere nas grešnike jur bjehu priveli,
jak no razbojnike, gdi se gork plač dieli;
nu nas sin tvoj ote iz vrlieh njih ruka
tere nas zledi te slobodi i muka,
koji dar neizmjerni srcem razmišljati
ima svak po sve dni i za har prijati.

A ja ga svršeno u zabit postavih,
ter tebe ljuveno ne služih ni slavih,
nu bludne taštine, koje su bez broja,
i mnoge krivine po sve dni sliedih ja.
Molim te oprosti, bože moj, bože moj,
rad tvoje milosti neharnosti mojoj,
i zlobno srce me od grieha izbavi,
neka te sve vrieme i služi i slavi.
I u me tvu ljubav hotjej ukriepiti;
nek od sad nepristav budem te sliediti;
i meni dopusti, da velje tve dare
nepustim iz usti ni iz srca nigdare;
i da ovo moje bude bit tvoren'je
na hvaljen'je tvoje i na me spasen'je.

Psalam 1.

Pokli mi dopusti, da zlobno srce me
i grešne još usti pomenu tve ime,
veliko toga rad ufan'je jur stekoh,
tere se k tebi sad s molbami utekoh.
Cjeć toga tužan ja, ki cvilim dan i noć,
kroz moja griešen'ja molim te za svu moć,
u gnjevu tvom nemoj mene pokarati,
ni u srdjbi tvojoj grješna podepsati.
Budi mi milostiv, uzmnožni bože moj,
negledav, jer sam kriv i zloban ovakoj;
jer veće jes tvoje najmanje smiljen'je
nego li sve moje veliko zgriešen'je.
Eto sam bolan vas, kroz toj me ozdravi,
ti koji imaš vlas vrhu sve naravi.
Jer liek me nezdravi i moje nemoći
u bil'ju i travi i ljudskom ni moći,
neg samo u tvojoj, veliki moj bože,
kreposti jedinoj, ka tvorit sve može.
Tiem ako ljekar moj ne budeš ti biti,
sve dni ću ovakoj boležljiv živiti.
Kroz toj me izvidaj i zledi izbavi,
i razum meni daj, da sliedim put pravi.
Jer tužne me kosti, u kojieh moz' vene

i sahne, za dosti velmi su smućene.
Jure zglob od zgloba meni se rastaje
u svako ter doba pribivam plakaje.
I duša tač moja i pamet i sva svies
u kom ni pokója, smetena velmi jes.
Tolike protiv njoj napasti ishode,
jedne š njom biju boj a druge prihode.
Da nu ti kadgodir na me se obrati
ter mojoj taj nemir dušici prikrati.
Spasi me rad tvoje milosti, moj bože,
nitkore bez koje spasen bit ne može.
Jere nije pod nebi tko vječnom smrti mre,
da bi se o tebi spomenul kad umre,
takodjer u pako postavljen kad bi bil,
da bi svoj grieh plako i tebe spovidil.
Zač koji u mukah pribivat dostoje,
dobro jim u rukah ne`stoji nikoje.
Tiem ovdi da me sad moj grešni duh odje,
i mojih grieha rad u pako da podje,
kako bih na svieti dobrotu tvu mogal
narodom izrieti i njojzi hvalu dal?
kako li sve vike mogal bi glasiti
darove razlike, koje mi dade ti?
Zač kad bih grieha dil u muke bil stavljen,
tad ne bi nigdar htil od mene bit slavljen.
Tiem momu životu hotjej dopustiti,
da viek tvu dobrotu ja budem slaviti,
i neka za dosti dobra, ka nam sazda,
po veljoj milosti spoviedam ja vazda.
Trudim se za svu moć gorko uzdišući,
odar moj svaku noć suzami perući,
Postelju moju tač i javi i u san
roneći gorki plač poljevam jadovan,
ter se je oko me, u komu vida ni,
i koje je puno tme, smutilo u meni.
Eto jur medju svim ostarih nebog ja
neprijateljim mojim, koji su bez broja,
i ki su bez srama i stida ovakoj

36 *rkp.* *ab.* od.

sjediema kosama obujmil' život moj,
ter nove saspeli meni su tonote
da bi me odveli od tvoje dobrote.
Jer hoće na silu, da moje dni strajem
bludnosti u krilu kroz ku se skončajem
i kroz ku čas i hip pribivam cvileći
gorčije neg nalip suzice roneći.
Takodjer još ine bjehu mi u misal
stavili taštine, ke ne bih ispisal.
Jur bjehu sve sprave odredil', da moje
srdašce tej slave svjetovne opoje;
ali ja krepko stah, kako stup kameni.
ter uho me ne dah morskojzi sireni,
neg ljevah na svak čas kroz griehe velike
niz bliedi moj obraz od suza dvie rike.
Nu dake sprave te hoćeš jim skoro ti
rad tvoje dobrote sasma prikratiti.
Kroz toj svi na pospjeh od mene podjite,
vi koji u djelieh nepravde sliedite;
jer moje višnji sad usliša cviljen'je
i primi svoje rad milosti moljen'je.
Neka se svi kroz toj pometu i stide
i svrnu stupaj svoj ki me nenavide.
Jur biše hvaljena od vieka prvoga
tri sobstva združena s jedinstvom od boga,
tiem prava bud scjena, bud njima čas mnoga
i segaj vremena i doba vječnoga.

Psalam 2.

Svi da su blaženi, kojiem je prošten grih
i kim su skroveni griehovi velji njih;
blaženi muž oni medju sva stvoren'ja,
kojemu višnji ni navrgo zgriešen'ja
i komu u duši ni zlobe ni zledi,
neg pravdu on druži po vieke i sliedi.
Eto što do sad ja satvarah potaje
zgriešen'ja vaj moja, boles me skončaje,
ter mi se zgodil' jes, kako no čoviku,
koji nie htio boles pokazat liječniku.

Kroz toj su me kosti, u kojieh nie moći,
u vrloj za dosti ostaril' nemoći,
cjeć koje za mal čas na pomoć vapeći,
privelju tvoju vlas nepristav cvileći,
u dne i u noći, tva ruka viteška
u koj su sve moći, vrh mene oteška,
ter nebog svakoje, kada trn proskoči
grešno srce moje, oćutih žestoči.
Jurve sam parjal zled, ku ćutih vele dni,
tiem sveti tvoj pogled bez srdjbe svrn k meni,
jer suze sej moje, ke ronim grieha dil,
jur su plam od tvoje rasrdjbe pogasil'.
Pak ti znaš, jer sam ja samo tve stvoren'je
i prilika tvoja, a ti me spasen'je.
Ja ti sam zlobe me, ke držah skroveno
minuto toj vrieme, pokazo svršeno.
Jer oni velji strah, cjeć koga u meni
zgriešenja satvarah, ni broja kojim ni,
jur mi se svrnul jes u velje ufan'je
ter mi je vratil svies i smiril me stan'je.
Tiem zlobe, ke sliedjah, ostavih sasma prem
i ohol što idjah, umiljen sada grem;
nu velja tva ljubav, životu ka momu
pokazal' jes put prav, uzrok je bil tomu.
Prislavni moj bože, pod nebom taj tko je,
stoti dil da može dobrote rit tvoje?
i velje milosti i one ljubavi,
koja me gorkosti pakljene izbavi?
Dobro ne budući spovidil tebi zled,
srce me razvrući, ko bješe kako led,
i tvoju na pospjeh milos mi hotje dat,
jer ćeš prie prostit grieh, neg li za nj pedepsat.
Kroz toj svaki čovjek posvećen još da je zgor
(bez grieha jer u viek ne može bit nitkor),
ima se na sviti u vrieme svakoje
priklono moliti za zgriešen'je svoje,
i gorku ćutiti u srcu svom boles,
jer dobro činiti potrebno vazda jes.
Njekoji razgovor odkle mi veće ni,

srdašce jak mramor steko sam u meni,
tere sam mimo toj cjeć tvoje ljubavi
obrnul stupaj moj za sliedit put pravi.
I ako prem dosti pospješan niesam bil,
nu u tve milosti, znam, niesam još zacknil.
Jer oni ki budu svršeno uckniti,
hoće jim za ludu i zaman sve biti.
Još kad bi iz oči potope ljevali,
ne bi t' se na oči nigdar približali.
Zač ne ćeš tada htjet čuti njih plakan'je
ni poste njih vidjet ni njih pokajan'je.
Ti s' me utočište i dobro svakoje,
ti si pribježište od tuge sve moje,
ka bješe do sada život moj obujal'
i srcu mom jada s čemerom dosti dal'.
Kroz toj me vesela, molim te, učini,
neka ja od sela mirujem po sve dni.
Čuju tvoj slavni glas, jedini bože moj,
koji mi na svak čas govori sve ovoj:
razum ću, svies i um dopustit ja tebi
i hoću t' pravi drum pokazat od nebi,
ter ću utvrditi vrh tebe oči me,
da u vik slaviti budeš moje ime.
Je l' itkor na svieti, da može zamjerno
ovo me izrieti vesel'je neizmjerno?
ko višnji rad svoje velike ljubavi
u srce tač moje kreposno postavi.
Jer tužan jure bih pogriešil put pravi,
ter kako sliep idih k nevoljnoj dubravi,
u koju zahode oni, ki život svoj
u krilu provode bludnosti ljuvenoj.
Jer veće ovi svit neg li boga ljube
za rados, ka će bit i proć, vječnu gube.
Nu sasma višnja čes miso mi tuj skrati
i pamet i mu svies na pravi put svrati.
Nemojte jakno konj i mulac vi biti,
ki kad hoć proć mimo nj, pruca se kopiti.
U kojih uma ni ni stida ni srama,
čeljusti njih stegni oglavmi i uzdama,

neka se oni tad ne budu prucati,
kada ih grieha rad budeš pedepsati.
Mnoge su na sviti od bičev prilike,
kiem opći sviestiti višnja moć grešnike;
nu koji ufan'je u bogu imaju,
u miru njih stan'je sve dni uživaju.
Veseli budte vi svi u gospodinu,
koji ste put pravi sliedili i istinu;
i ki ste pravedni i čisti u svemu,
slavte se po sve dni u srcu vašemu.
Od zemljé počete do sada, sad i svedj
trojice prisvete svak slavu pripovjedj,
i vik ne pristale naricaj njoj hvale.

Psalam 3.

Molim te, bože moj, ljubavi velika,
u gnjivû tvom nemoj karat me grešnika,
ni u srdjbi tvojoj sviestiti htjej mene,
po vas dan u kojoj tužni duh moj vene.
Za-č ljute tve strile srce mi raniše,
nu drage i mile meni dosti biše.
Jer grihov bez broja, u kojih živiše
grešna duša moja, mene slobodise;
iz kojih skočih van pri veljoj potribi
jaki no konj jedan uboden iz glibi.
Kako dobar ljèkar, ki zna mu nemoć svu,
ukriepil jesi zgar vrh mene ruku tvu:
tiem hotjej izvidat ljute rane moje
i meni pomoć dat milosti cjeć tvoje.
Jer zdravja u mojoj puti ni rad gnjiva,
a zdravje i mir moj s tobome pribiva.
Ti sam me nevolje i ovi bridak nož
koji me svedj kolje, u rados svrnut mož.
Velmi su me kosti, na kih se opirem,
nemirne za dosti ter nebog jedva grem.
Bojim se u trudu, prie neg li za moj grih
boljet se ja budu pomanjkal da ne bih;

93 u boga *b.* 3 hti *b.* 10 oboden *b.* 17 rkp. *b.* zlo, *s kraja* sve.

prida te jer moje bezakonje pride,
  grešni moj duh koje i glavu nadide;
ko po taj ćutim put tegotno na meni,
  da obraz moj svrnut proć nebu moć mi ni,
ter kako luk jedan otegnut do mjere
  grem sagnut po vas dan, ničeći jak zviere.
Jer ništor teže bit od grieha ne može,
  prem da vas saj svit u breme podlože.
Cjeć toga jakosti veće nie ni malo
  ni koje kreposti u meni ostalo,
koje mi toj breme, kroz ko ću plakati
  i tužit sve vrieme, svršeno prikrati.
Jere se me rane velmi usmrdješe
  i sa svake strane jadovno sagnieše;
zač od njih, jak čovjek ki ne zna ničesar,
  ne umjeh tužan liek ni pomoć prašat zgar.
Kroz toj se prostro sad od mojieh jur mesa
  toliki velik smrad priko svieh nebesa,
jer višnji svoj obraz od mene sakriva,
  i stoji na svak čas proć meni pun gnjiva,
videći tač duh moj, od ništa ki stvori,
  u puti jaoh mojoj u griesieh gdi gori.
I za toj nikoga ne krivim nebog ja,
  neg mene samoga i moja bezumja,
koja mi ovomu činiše da služu
  svietu laživomu, cjeć koga plač družu.
Smišljaje na mnoštvo od nevolja mojih
  poznavam uboštvo u koje stavljen bih,
za cjeć jer dan i noć vladaoca višnjega
  ne ljubih za svu moć ni sliedih vrh svega.
Nu velja oholas, koja mnom vladaše,
  i koja moju vlas visoko dizaše,
ter mišljah u meni, da se ja na svieti
  u svemu blaženi mogu zvat i rieti,
jur je ponižena, padnuvši od zgori,
  jak jela zelena, ku pastier obori.
Tiem što htjeh ohol it ludosti nadiljen,

24 duh moj *l*.

sada grem priklonit i dosti uhiljen.
I tako ja od sad pateći boljezan
zgriešenja moga rad trajat ću noć i dan.
Tiem žalos cjeć zloba, s kom život provodjah,
(jer u svako doba zlovoljan ja hodjah)
i moje dresel'je i čemer priljuti
u rajsko vesel'je višnji će svrnuti.
A sve toj svoje dil milosti velike,
ka nikad nije ucknil' pomoći grešnike.
Jur srce i duh moj pun je porugan'ja
i već nie u mojoj puti zdrava stanja.
Misleći bludnosti, u kojieh zaspal bjeh,
i mnoge ludosti, do sada ke sliedjeh,
žalostan jur jesam i velmi se smjerih,
rad uzdah', koje sam podiral za moj grih;
ter tašta ma slava parjal' je sve hvale,
jaki no dubrava, kada ju popale.
I oholas moja priklonstvu jur se dal'
i tvrdos svakoja u meni je omekšal'.
Prid tobom, moj bože, od koga niedna stvar
tajat se ne može ni skriti nikadar,
jer svete tve oči pozrieti mogu svud
jak sunce s istoči kroz bistar caklen sud,
željen'je moje ni ni uzdisan'je skrovno,
koje ja po sve dni podiram jadovno;
ni suze bez broja, ke ljevam na svak čas
niz lica vaj moja ter hodim tužan vas.
I srce u meni velmi se smutil' jes,
i javi i u sni pati trud i boles;
jere sve kriposti, ke za me biše boj
hrabreno za dosti, odjoše život moj.
Bojim se togaj dil tere duh moj vene,
da ne bi pridobil neprijatelj vaj mene.
Nu tko da strah i vaj ne bi imal i gork cvil,
koga bi družba taj jak mene ostavil?
Prem kako sred luga kad putnik bude zać,
prid večer bez druga ter puta ne vi nać,

78 omehšal' *b*

ni zna već svrtati kamo će stupaj svoj,
jere se dan skrati a pride noć u toj,
jur bih se našo ja i već bih tužan bil,
neg jer sam ufan'ja u boga sva stavil,
u kom se pokriepil' jadovna duša ma,
i veće danak bil ne pozrim očima,
jer od njih svjetlosti podjoše i vas yid
da tašte radosti ne sliede u naprid,
ter moga života veće ne primaga
svjetovna ljepota ni koja stvar draga.
Jere je obujmil jak oblak sunašce
pokornji plač i cvil vid i me srdašce.
Tiem se moj grešni duh od svieta odmeće
i njemu na posluh mimo toj bit neće,
ter kako jedan cvit oznobljen od slane
bude se pojavit od zrake sunčane:
tako se prem duh moj i srce u meni
ponavlja po tvojoj milosti po sve dni.
I tvoje u me zgar pridje govorenje,
veleći ovu stvar kroz ljudsko griešenje:
Prijatelji jur moji protiv meni staše
i bližnici, koji ljubav mi kazaše,
i ki blizu staše, na dalek ostaše,
silu mi činjaše, ki duh moj iskaše.
Eto ja u plaču i tuzi čemernoj
proročki tomaču tve rieči bože moj.
Jer mi se skup jedan sve čini viditi,
proć tebi gdi je van izišal boj biti,
od iskrnjieh tvojieh, koji su zgubil' svies
oružje od kojieh neharstvo velje jes.
Težieme dobra sva, kojiem ih nadili
neizmjerna milos tva, jesu ti platili.
Kroz toj ih najbrže, kako stril iz luka,
od sebe odvrže kreposna tva ruka,
da zna svak pod nebi tko ime tve slavi,
jer niesu vik tebi prijatelji bil' pravi,
za sve jer činiše tva posvetilišta

119—120 stahu — činjahu *b*.

i rieči tve štiše po mnoga godišta.
Za-č usti svi tebe na svak čas slavljahu,
a srcem od tebe daleko stojahu.
Sliedi nam još tvoje govoren'je ovoj,
koga jur puno je srce me i duh moj:
Oni ki u meni taštine iskaše,
velike proć meni rekli jesu laže,
meu sobom mrmljeći, jak more pri kraju,
i pčele leteći, kada med zbiraju.
Tere su nepristav kušal' sve načine,
da na me ki sam prav obrnu krivine.
Tiem misli zle dosti oni su mislili,
kako bi kreposti moje okrivili.
Toli hudi bjehu, proć meni jer stoje
psovkami zovjehu molitve sve moje,
ter zledi i zlobe, kroz ke me karahu,
iz hude utrobe na mene valjahu.
Ali ja kako gluh radi umiljen'ja
tej psovke njih ne čuh ni manje mrmnjen'ja,
neg željah moje rad velike ljubavi
da bi se svrnul' kad sliediti put pravi;
i kako da niem bih, ništor ne govorah,
ni usta ja mojih nigdir ne otvorah,
gdje svjedoke krive, koji govorahu
satvari lažive, proć meni vodjahu
tere njih oholas zlobami svakojim
dobivah na svak čas priklonstvom tad mojim.
Jošte se dopustih, jak čovjek da sam ja,
komu nije u ustih nigdar pokaran'ja.
O slavni bože moj, o kralju od nebes,
velik ti razum tvoj i ljubav tvoja jes;
tere po veljemu hotje ustrpljen'ju
nauk dat tvojemu dragomu stvorenju,
da može ovi svit, koji je tužan vas
i velmi jadovit, pridobit za mal čas.
Kroz toj se umiljen opeta svrćem ja
ufan'jem nadiljen na moja moljen'ja,

165 ustrpjenju *b*.

ka hoti uslišit, molim te ljuveno,
i moj plač utišit, ki ljevam skroveno,
neka se mom trudu, u kom duh moj stoji,
radovat ne budu neprijatelji moji.
Nego li učini, da se svi žaluju,
videć me pod sini tvojom gdi stanuju;
jer se zled velika u srcu njih leže
ter mene grešnika svakoji čas preže.
Za-č dobro mogu rit, ne ganem moj stupaj
van puta za izit, počnu mi davat vaj,
kako no onomu, ki ni htil na sviti
po putu pravomu nikadar hoditi.
Nu sam ja pripravan ter mi je vele toj
cviliti po vas dan za zlobu i grieh moj,
i podniet svakoja veselo i milo
pedepsan'ja tvoja kroz hudo me dilo.
Tiem gorka ma boles, gdi svrnem moj obraz,
prida mnom vazda jes i bit će po viek vas.
Kad godjer budem ja s kajan'jem tebi riet
velja bezakonja, ka skrivih na saj sviet,
ufam se u tvoje veliko smiljen'je,
da mi ćeš svakoje oprostit zgriešen'je;
jer u svako doba čovjeku ucknil' ni
kajat se od zloba, dočiem je u sjeni.
Eto krepko moji neprijatelji živu
i svaki njih stoji vrh mene u gnjivu,
i koji zledi dil nepravo mene su
velmi nenavidil', uzmnožil' sę jesu;
i ki zla po sve dni za dobra davahu,
moćno se jur meni u svem protivljahu,
za urzok jer pravi i dobri put sliedjah
cjeć tvoje ljubavi, a zli nenavidjah.
Nu dake, bože moj, nemoj me grješna oć
ni svrtat stupaj tvoj od mene dan i noć;
nastoj mi na pomoć i na me življenje
molim te za svu moć, bože, me spasenje.
Slava ocu vječnomu i višnjem sinu svom
i duhu svetomu, ki su svi u jednom,

ko bog je hvaljen sad i ko bi odkle je svit
i ko će svedj od sad u vieke vieka bit.

Psalam 4.

Smiluj se, bože moj, na mene grešnika
po milosti tvojoj, ka je privelika,
i po veljem množtvu od smiljenja tvojih
koja su srdjbu tvu nadišli i moj grih;
i zlobu mu smrsi, smjerno te molim ja,
i moje izvrzi griehove iz broja.
Moje su velike zledi i zgriešen'ja,
nu su bez prilike veća tva smiljen'ja
tere si mnozieme, milosti tvoje dil
u potrebno vrieme sagriehu oprostil.
Kroz toj me tvoja moć od mojieh nepravad,
ke tvorih dan i noć, oprati hoti' sad;
i mene svršeno od grieha očisti
i moje kameno omehšaj srce ti.
Jer velju moju zled, ku tjerah i sliedih,
otvoriv moj pogled jur poznah i vidih;
i grieh moj po vas dan i s večer do core
meni jes protivan, većma se ne more,
koji sam po momu hotjen'ju satvoril
tebi jedinomu, ter kroz toj patim cvil.
Da nu zlo sve moje, ke stvorih prid tobom,
opravdat će tvoje govoren'je robom,
o kom su tolici naredbe svoje dil
proročki jezici zamjerno govoril'.
Kroz toj će sinak tvoj na ovi sviet priti,
da bude nepokoj i žalos patiti,
sve radi ljubavi naroda ljudskoga,
neka grieh izbavi čovjeka prvoga.
I oni hip i čas, kad sudjen budeš bit,
tvrdos će tvoja vlas zločincem pridobit
ter će riet cjeć toga: istini ovo jes
sin boga živoga, vladaoca od nebes.
Eto jur začet ja u bezakonju bih
i mati jaoh moja zače me u griesih,

ter se je na saj svit zled sa mnom rodila,
ka se je, pravo je rit, velmi uzmnožila,
od ke me viek ini, uzmnožni moj bože,
razmi ti jedini, slobodit ne može.
Vazda si veliku istinu ljubil ti
i meni grješniku milo pokazati
neznana htje tvoja od velje mudrosti
i otajna koja mnoga su za dosti;
jer meni dopusti i stavi milos tva
u griešne me usti duh od proročanstva.
Tiem neka spraženo srce me ne vene,
isopom ljuveno okropi ti mene,
i njegov sok isti okusit daj meni
da sasma očisti srce se u meni,
tere me operi da sam bjelji sniega
i zlobu otjeri iz duha mojega;
i sa mnom dresel'je razdieli i gork vaj
a svako vesel'je i rados meni daj,
neka se me kosti, ke se su umilil',
raduju za dosti utekši pod tvoj kril.
Odvrati lice tve od moga zgriešen'ja
i smrsi zlobe sve, koje ti stvorih ja;
i čisto u meni srdašce satvori,
neka te po sve dni i po vas viek dvori.
Ponovi, bože moj, rad tvoje ljubavi
i ukriep u mojoj utrobi duh pravi,
i od lica tvoga ne odtiri mene
i duha svetoga ne odnim od mene.
I meni spaseno veselje povrati
a žalos svršeno od mene odvrati.
Utvrdi u meni za milos dobri duh
i javi i u sni neka t' sam u posluh,
neka nepravednieh naučim pute tve
da budu parjat grieh i zledi svoje sve;
i da se svi k tebi nečisti obrnu
i zloću u sebi u dobro da svrnu.
Pritužni život moj od krvi izbavi
i mene s tvom nemoj rastavljat ljubavi,
neka pripoviedat tvu pravdu moj jezik

*

i njojzi hvalu dat bude sad i vas vik,
koju će poznati grešnici svi kroz toj
i svoj grieh plakati, kako ja plačem moj.
Otvori usne me i griešne me usti
i meni tve ime slaviti dopusti,
i hvale tvoje svim pukom naviestiti,
koju stvar ja ne vim bez tebe tvoriti.
Jer slave tolike dostoj se od svudi,
ke ne bi u vike izrekli svi ljudi.
Cjeć toga u mnozieh, o bože istini,
u pismih ja mojieh slavih te po sve dni,
ka ti sam prikazal u posvetilište,
i druga ja bih dal da milos tva ište.
Nu ona godišta skoro hoće priti,
kad posvetilišta svakoja neć htiti,
neg ti će misal bit unutarnja mila,
ka se je na saj svit u Abramu vidila,
ki sinka od tebe ne hotje braniti,
koga već neg sebe ljubljaše na sviti,
ter srce ti paka njegovo pravedno
u mjesto Izaka prija mu pod jedno.
Posvetilište jes žalostiv bogu duh
i srčana boles, priklonstvo i posluh.
Jer srce skrušeno do sada višnji zgar
i velmi umiljeno pogrdil' nie nigdar.
Molim te za tvoju dobrotu prisionu
da rados svakoju satvoriš ti Sionu
neka t' se sazidje mir jerusalemski,
da mirnos k nam pridje i pokoj nebeski.
Tada ćeš drago ti i slavna milos tva
od pravde primiti posvetilišta sva.
Tad će se od svakoga telice polagat
svrh otara tvoga i tebi hvale dat.
U trojstvu bog svcje hvale imo, ke čeka
i ke mu pristoje bit dane od čovjeka,
ko hvaljen bio je s početka dosleka
i sada kako je bud hvaljen do vieka.

75 će *b*. ću *a*. 101 — 102 sazide — pride *a*.

Psalam 5.

Usliš me moljen'je uzmnožna tvoja moć
i neka vapjen'je me bude k tebi doć
i lice tve nemoj nikadar odniti
od mene, bože moj, ni svrnut ni skriti.
U ki mu godir dan glasim tužbe moje,
od mene nemoj van odniet uho tvoje;
i u ki godir čas budem te ja zvati,
skoro moj plačni glas hoti' uslišati.
Jer pravo tebi dim, tužnu se vaj meni
smanjkaše jakno dim prid vjetrom, moji dni
tere se me kosti, kako sam vidiš zgar,
sahoše zadosti, jak jedna suha stvar.
Jur je poraženo jak ljeto od zime
i svenul' jak sieno jadovno srce me,
jer pamet ne stavih, koju mi grieh skrati,
tere zaboravih hljeb moj blagovati,
hljeb oni istini, u kom su slasti sve,
moj bože jedini, zapoviedi su tve.
Podiruć od duše iz glasa uzdah moj
kosti prionuše k puti moj prigrešnoj
ter mnogi trud i jad oćutih tega dil,
jaki no tko je glad za vele dan patil.
Kroz toj se ja bojim, hoću li tužan moć
ustima kad mojim moj grešni duh pomoć,
da bih od spasenja hljebom se pokriepil.
Nu tvoja smiljenja nikad nies' ucknil',
u ka sam sve moje ufan'je postavil,
a sasma svakoje griešenje ostavil.
Učinjen jesam ja (govoriš ti ovoj
pod usta sad moja veliki bože moj)
priličan pustinjoj ptici Pelikanu,
ka našad porod svoj usmrćen na stanu,
iz prsi tad svojieh bude krv pustiti
i njome na pospjeh porod oživiti.
A toj nam hoće riet velika tvoja vlas:
u krvi oživjet za milos hoću vas,
i prem kako ljiljak u spili ki sidi

inu stvar neg li mrak ikadar ne vidi,
tač ino na svieti u svako jur doba
diš, neću vidjeti neg tamnos od zloba;
i jak kos na trzni ki bdeći sjedi sam
vrh strieha po sve dni učinjen ja jesam.
Toj veli milos tva, jer kade scieniti
budu te za mrtva, onda ćeš ti bditi,
važeći velika činjenja ka si ti
na svietu od vika mislil izvršiti.
Za milos jer ćeš sit nad pako, od koga
vrata ćeš oborit i svezat staroga
u oganj taj vječni zločinca našega,
nikomur da već ni dosada od njega.
Ter tako kos jedan, koji mnoge trude
leteći vele dan propatil uzbude,
sjede počivati vrh kuće, u kojoj
bude pribivati čeljadi velik broj:
tako će moć tvoja kad bude ukriepit
na zemlji svakoja, na nebo slavom prit;
ter ćeš meu angjeli i dusi, bože moj,
ke rajom nadieli, pribivat mimo toj.
Pak ovoj veliš ti: oni, ki od mene
imahu činiti svaki dan spomene
za dobra velika koja sam njimi dal,
kojim nie prilika, protiv mi jesu stal'
jak da bi ma dila, ka svietu objavih,
nepravedna bila, kako no jesu njih;
i ki me to većma prida mnom hvaljahu,
zlo na me za plećma s kletvami veljahu,
kako da istini spasitelj niesam ja,
neg da ih jes' sve dni rasipal' moć moja.
Pepeo se kako kruh jur meni jedieše
i piće za posluh suzami me bješe,
a velja oholas i zloba od ljudi
zled na me svaki čas valjaše od svudi,
videći gdi ja sam za milos velike
zagrljam i primam pokorne grešnike.

38 nikadar *b*. 51 tako *a*. kako *b*. 58 rajem *b*.

I ta jim za dosti ne hoće stvar biti,
nu će smrt s gorkosti na mene spraviti.
Istina sve je toj i toj će na sviti
prislavni bože moj od tebe sliediti,
jer će se protivit tvom pripoviedanju.
protivno jer će bit grešnomu njih stanju.
Eto je sad zgoda, da budem riet ova
u hip od naroda po usta Adamova:
od lica srdjbe tve i gnjeva tvojega
radosti moje sve rad grieha mojega
dignuv vrgal jesi i u jad obratil
ter žalos na me si trud i plač navratil,
da su se moji dni s jakosti jaoh svakom
priklonil' jak sjeni, kad no je prid mrakom.
Jurve se jadovit sahoh kako sieno,
od vele koje lit u stog je složeno.
Nu tvoja, moj bože, velika vlas i moć
tač neće ni može na manje nigdar doć;
da nu ćeš po viek vas, kako sve bog pravi,
s kojiem je svaka vlas, pribivat u slavi,
i hoće pod nebi od roda u narod
spomenu o tebi činiti svaki plod.
Uskrsnuv hoćeš ti Sion pomilovat
po tvojoj dobroti i vječni mir mu dat,
koji prilikuju k narodu ljudskomu
i kroza-nj klikuju k milosrdju tvomu.
Jer je prišlo vrieme milos mu stvoriti
i da se tve ime svud bude slaviti.
I kad uskrsnuti bude sin dragi tvoj,
hoće se ganuti i dignut velik broj
učenik i sluga njegovieh na sviti,
kiem će draža tuga neg li rados biti,
i stienje na gori neg kamenje drago,
i spile neg dvori i ubožtvo neg blago.
Nit će smrt hajati, da nu će krepka stat
kad jih budu klati i stienjem pobijat.
Radi tve ljubavi, ka velje kreposti

96 *oba rkp.* od tebi.

u srcu njih stavi i svake mudrosti.
Još će se za svoje krvnike moliti,
da griehe svakoje budeš im prostiti;
jer će milostivi vrh zemlje svoje bit,
od koje jesmo svi stvoreni na saj svit.
Po putu od tvojieh pripoviedalac svak
u stranah svakojieh, gdje sunčan siva zrak,
ne samo puci svi zamjerno sve vrieme
nu još svi kraljevi slavit će tve ime
i hoće strah velik od njega imati
i njemu po vas vik sve hvale davati.
Eto je Sion svoj Gospodin sazidal
i vječni mir i goj i rados nami dal,
novu je crkvu dim u srcu od dobrieh,
ku rek bi da vidim, sagradil na pospjeh;
ter nam će toli priek jedan put otvorit,
svakoji tad čovjek da može shranjen bit.
On će se u slavi vidjet neizrečenoj,
kad velji i pravi bude sud činit svoj.
Tuj će se vidjet moć, gdi je djavla pridobil,
gdi mu je sasma moć i vrlu vlas slomil.
Tuj će se viditi, gdi se je dal prodat,
za nas odkupiti i rajski mir nam dat;
i gdje htje umrieti da mi ne umremo,
nego li živjeti da u viek budemo
u veljoj svjetlosti i slavi njegovoj,
ka će bit za dosti, sve će se vidjet toj,
jere je od vika milosti svoje dil,
ka je privelika, sahranit svieh mislil.
Za što on ljubi svieh i ako koji nas
za zlobu i svoj grieh bude poć u propas,
ne htiv se od svoga zgriešenja kajati,
ni manje u boga ufanje imati,
nejma se za tu stvar boljeti ni tužit,
jer taci milos zgar viek neće sadružit.
Eto je od smjernih vapjenje potvrdil
i nije molbe njih nikadar pogrdil,
da zna svak, jere ni od duše zgubljen'je
velje bezakoni i mnogo griešen'je,

neg tvrdos srčana i griešit nepristav
i nehtjet svih dana vratit se na put prav.
Jer tako jadovan tko vodi život svoj.
ne može ne imat stan u muci pakljenoj.
Al oni ki svoju ne bude sliedit zled,
neg na milos tvoju svrtati svoj pogled,
velmi se od zloba u srcu boleći
i u svako doba za nje se moleći,
odlučiv da veće za niednu na sviet stvar
sagriešit viek neće ni skrivit nikadar:
tomu neć hotiti nit mu ćeš branit moć
u milos tvu priti i bit mu na pomoć.
Da ti se sva ovaj u narod drugi tvoj,
kojemu hraniš raj, napišu bože moj;
jer neće nigda htjet židovski mnogi puk
od sina tvoga svjet primiti ni nauk;
nu rieči njegove, koje će svete bit,
jak svjetlos . . . . . hoće nenavidit,
ter mu će smrt zadat jako razbojniku,
ka se prie vidil' dat nie nigdar čoviku.
Nu puk, ki na saj svit satvoriš, meju ina
hvalit će i slavit smjerno gospodina,
i hoće zakon vas pravedni obslužit
i pravdi hip i čas dvoriti i služit,
za sve jer prie toga zakone tjeraše
od nepravieh boga i njim se klanjaše;
ter kroz toj višnjemu velju će hvalu dat,
jere je htio k njemu milosno pogledat.
Za-č višnji pogleda sa gornje visine
ter griešni duh ne da, da nami izgine;
jer pozrie s nebesa na zemlju ljuveno,
videći gdi plesa djavo nas svršeno.
Cjeć toga vrhu nas smili se grešnika,
ter sina u taj čas satvori čovjeka,
koji nas smrtim svieh odkupi od smrti
i djavlju na pospjeh hotje moć satrti,
za čuti glas tužni od onieh ki zvahu

168 *oba rkp. propustiše tri sloga.* 180 *iz rkp. b. a piše*: da mi neizgine.

iz limba, ki sužni u uzi stojahu;
koji jur za svu moć iz tamnieh dubina
vapješe na pomoć Hrista tvoga sina.
Hrlo ga za dosti na saj sviet odpravi,
neka nas tamnosti pakljene izbavi.
Jer videć ti s nebes, o bože, svaku stvar,
ka je bil', koja jes i ka će bit igdar,
ču tužno plakanje i čemer i gork jad
od onieh, kiem stanje u tminah bješe tad,
koji dobra mnoga u svoja vremena
iz radi svetoga tvojega imena
bjehu satvorili ter jim ti cjeć toga
radosno podili milosrdja tvoga,
koga okusiše sinovi od onieh,
ki gorkos podniše za starieh rodjak grieh.
Od krstjan dim ovoj, kiem oci umriše,
prie neg li mir i goj s tobome staviše;
ki život vodjahu u tvoj nemilosti
ter griešno živjahu i zlobno za dosti
za uzrok i za zled čovjeka onoga,
ki najprie ne htje red sliedit htienja tvoga.
Tieh otac hoćeš ti prosvietlit sinove,
budu naviestiti prisveto ime tve
i slavu još onu, podobna ka je njemu,
pukom u Sionu i u Jerusalemu.
Jer ki je božje slovo negledav niedan trud
i ime njegovo pripoviedati trud?
Ter će na skup siti puci i kraljevi
i smjerno slaviti višnjega hoće svi;
i crkva, glas kojoj slovit će u svemu,
odgovori ovoj vladaocu višnjemu
ki ju rad milosti, koju joj nosaše,
po putu od kreposti vjerenicom zvaše:
naviesti meni sad kratkos mojieh dana,
jer velja tebe rad slava mi jes dana,
pokole dohode kraljevine k meni
i puci prihode, ni broja kojiem ni,

206 zivljahu *b*. 209 otac *b*., brac *a*.

samo za služiti tebi jedinomu
i ljubav nositi a veće nikomu.
I ona reče toj, gledajuć na svak čas
prislavni ures svoj narešen gdi je vas,
znajući protiv njoj jer ima iziti
nevjernieh velik broj, ki ju će strt htiti.
Jer će napastovat oda svih strana nju
i svih ki vjerovat uzbudu tad u nju.
Tiem ovo još slidi po griešna usta ma,
kako sve da vidi prid svojiem očima:
nemoj me odzvati u pol dana mojieh,
tvoja će stojati godišta vrhu svieh
naroda; ali ja, ka ću bit medju svim
napasti bez broja, kiem slike nać ne vim,
bojim se da ne bih meju njimi nestala,
jer je zled velja njih a krepos ni mala.
Kroz toj te ja dosti smjerno molim za nje,
neka me harnosti ne pridu na manje;
dopusti ti meni u njih dotle stati,
dokle plam ognjeni bude sviet skončati.
Ti bože osnova zemlju i početak
i djela jesu tva nebesa; kroz toj svak
vidio je velju moć, ukazo ku si ti,
ku nigdar nie moć jezikom izriti.
I taj sva učini, da ovdi stojimo
trajući naše dni, dokle zaslužimo
gorje k tebi priti po tvojoj milosti
i mirno živiti u tvojoj radosti.
Velika t' ljubav jes, koju ti, ki stvori
na zemlji svaku čes i na nebu gori,
nosiš nam od vika, ki ništa prem niesmo
osvem jer prilika bože tvoja jesmo.
Ti sunce rukami tvojiema i sviet vas
i mjesec s zviezdami satvori radi nas;
i druga svakoja, koja će mimoći;
nu neće vlas tvoja na manje viek doći,
Taj će sva poginut i jak sjen otiti,
a ti neć viek minut neg ćeš vazda biti;
sva se jak svita hoće ovehšati

i stvar vremenita a ti svedj stojati.
Stvoren'ja jer svaka, vječnosti s kojiem ni,
bit će i proć paka, jak oblak sredljetni;
nu višnja nebesa i biljezi druzi
i sva njih uresa i naši još dusi
na manje neće prit, kreposti jer tvoje
hotio s' njim podielit u vieke da stoje.
Istinom, moj bože, uzmnožna moć tvoja
činit vazda može tvoren'ja svakoja;
i bivši ti milo, nebesa višnja sva
kako no odilo mienit će krepos tva.
Jer velja tvoja vlas more ih rastvorit
svršeno za mal čas i nova satvorit.
Nu si ti sam isti i u viek biti hoć
i nigdar podlisti pod niednu nećeš moć,
i tvoja godišta manjak ne vazima,
jer vrieme u njih ništa razloga ne ima.
Cjeć toga nikadar neć svrhe imati,
ni može koja stvar da ti se prikrati.
Jer si sam vječnos ti, s kojom ćeš, bože moj,
vazda pribivati u moći tvoj veljoj.
Sinove od sluga i sjeme hoćeš njih
izbavit od tuga i k sebi prives' svih,
ter će stanovati kon tvoje ljubavi,
samo da tjerati budu tvoj put pravi.
U Trojstvu bog svoje hvale ima, ke čeka
i ke mu pristoje bit dane od čovjeka,
ko hvaljen bio je s početka dosleka
i sada kako je, bud' hvaljen do vieka.

Psalam 6.

Iz dubin vapim ja k tebi gospodine,
usliš ma moljen'ja s nebeske visine,
i neka uši tve nastojne budu bit
na glas me molitve i na plač jadovit.
Jere ni na sviti dubina tolika,
ka t' more braniti uslišat grešnika,
koji te tač moli priklono po vas dan
suzama na poli, kako ja jadovan.

Tiem dokle u ovoj pribivam tamnini,
usliš' glas plačni moj, o bože jedini,
kako no moljen'je i žalosti one
i gorko cviljen'je usliša od Jone.
Jer ako budeš ti u rasrdjbi tvojoj
griehove gledati, tko će moć trpjet toj?
Neg ako milos tva bude zaboravit
zgriešenja naša sva a srdjbe ostavit;
za-č kripos nitkore ne ima toliku,
podnieti da more tvu pravdu veliku.
Da nu si š njom tvoje milosti sadružil,
ter prijah svakoje ufan'je togaj dil.
Kroz toj mi dopusti, da duh moj sabljudu,
neka te me usti slaviti viek budu;
inako tko duh svoj sahranit da može,
nego li po tvojoj milosti moj bože?
Ti si očišćen'je od griehov bez broja,
i vječno spasen'je i rados svakoja.
Zakona tvoga rad potrpjeh tebe ja
i slovo tve dosad trpje duša moja.
U tebe jur duh moj ufo je po sve dni,
jer si ti vas pokoj i dobro sve meni.
Od straže jutarnje, dokli se dan bieli
u tamnos obrne i s mrakom razdieli,
ufaj Izraele u boga tvojega,
jer š njime jes vele dobra svakojega;
i u njem vazda jes velje izbavljen'je,
vrednije neg pjenez i drago kamen'je.
Ufa' u gospodina, o puče izbrani,
a metni sva ina tvoren'ja ka strani;
za-č je on dobar vas, za-č je pun milosti
ter svake svaki čas dava nam radosti.
Jere od početka do svrhe ljubi nas,
i tuj nie da bi ka suza se niz obraz
najliše grieha rad u zaman prolila,
ni molba da bi kad prid njim se zgubila.
On će Izraela izbavit oda svih
nepravednih djela i zloba njegovih,
jere će na saj svit poslat sina svoga,

ki nas će izbavit od grieha svakoga,
tere će nam svaka, ne samo grieh prvi
našega rodjaka, oprati svom krvi.
Trojstvu se hvala daj,
ka ne zna svrhu i kraj;
sadružen sviet i raj
slavi ga i časti;
ko s prva njekada
bilo je, bud sada
za ne proć nikada
u vas viek došasti.

Psalam 7.

Usliš me molitve i primi, bože moj,
moljenja u uši tve u istini tvojoj,
i k meni pogled tvoj i lice obrati
ter pozri nepokoj, ki srce me pati,
i gorku boljezan i suze bez broja,
ke ronim po vas dan kroz griešen'ja moja.
Jer plačne oči me, ke mi su dal' smeću,
od suza sve vrieme otrti čas neću;
da nit ću moje ja sklopiti viek usti,
dokle mi moć tvoja griehove odpusti.
Uslišit mene hti' u pravdi tvoj veljoj,
nu u sud uljesti slugom tvojim nemoj;
za-č da bi htio svako vidjet pomanjkan'je,
čovjek bi tutako izgubio ufan'je,
jere se velika sagrieha jaoh naša,
kojoj nie prilika, svaki čas uzmnaža,
i koja na svak čas prid pravdu tvu svetu
iz glasa jur na nas vapije osvetu.
Kroz toj zaboravi griehova mojieh dil,
i zla me izbavi milosti tvoje dil.
Nemoj da budu svi prid tvoj sud istini
prit moji griehovi, ni broja kojim ni;
jer oni, ki zvani prvi su na sviti,
neće opravdani od tebi svi biti.
Neprijatelj od svuda mu dušu jes prognal
i meni jaoh truda s čemerom dosti dal,

ter se je velmi sad život moj umilil
i svak čas grieha rad ronim plač i gork cvil,
ki me su posadil' u tamnos veliku,
jak onieh ki su bil' umrli u viku.
Kroz toj je velmi moj u meni duh jadan,
i pati nepokoj po svu noć i vas dan;
i srce u meni moćno se smutil' jes
i nigdar mirno ni, neg ćuti sve boles.
Eto se od onieh spomenuh prvieh dan
i dobar, iz kojieh za grieh bi izagnan
roditelj naš stari, za ljubav koga ti
najprvo nadari svakojom radosti;
pak mu se rados taj cjeć grieha obrati
u smrtni plač i váj, ki svaki nas pati.
I misleć na dila od tvojieh ruk svetieh,
ka mi su činila plakat zled i moj grieh,
jur sam se prašati prošten'je izučil
i tužan stojati i plakat grieha dil;
ter nebog digoh ja me ruci i moj glas
i moja moljen'ja k tebi, ki s' dobar vas,
i tvoje prošten'je milosti praša te
za moje zgriešenje, kojieme skonča te.
Jer ino nepristav ne žudim na saj svit,
neg samo u ljubav i milos tvoju prit.
Tiem sa svom kreposti smjerno te molim ja,
da srosi milosti vrh mene moć tvoja;
jer duša nezgodna prisaše u meni,
jak zemlja bezvodna, koj daždil nigdar ni.
Cjeć toga usliši skoro moj plačni glas
i gork plač utiši, ki ljevam na svak čas;
i nemoj tvoj obraz od mene sakriti,
da nu mi po viek vas milostiv htjej biti,
neka ja na sviti priličan ne budu
oneziem, koji siti u jezero budu;
koji su svoje sve izgubili ufan'je.
Tiem svrni lice tve na tužno me stan'je
ter u jutro ovoj milos mi satvori,
da budem nać pokoj u rajskom tvom dvori;

36 *oba rkp. grieškom* bih izagnan. 43 jur se sam *b.*

u tebe jer ufah i ufam, bože moj,
i u viek ja obrah vjeran bit sluga tvoj.
Cjeć toga molju te, pokaži meni ti
pravedne tve pute, kojim ću hoditi;
i nauk daj meni, neka se ja bljudem
i čuvam po sve dni, da t' zgriešit ne budem;
i hotjej moj svak čas uzdržat griešni duh,
jer se je digo vas, da ti je na posluh,
za-č ino pod nebi sve sa svim ostavih
a samo o tebi život moj zabavih.
Kroz toj me od mojieh neprijatelj izbavi,
ki u sni za moj grieh sliede me i javi;
jer od njih utekoh u tvoj kril primirni,
utekši ter rekoh: ovdje se bojat ni;
i zlobno htjej moje srce prosvietliti,
hotjenje da tvoje budem izvršiti,
jer si ti jedini vladalac od nebes
i moj bog istini, u kom sva rados jes.
Kroz toj me hotjej tvoj dobri duh privesti
ka zemlji pravednoj, gdje hude nie česti;
i griešna mene ti imena tvoga rad,
u tvoj pravednosti oživjet hotjej sad,
i izet iz tuga srce me i dušu,
neka ja tvoj sluga sve dni te me službu;
i u tvoj milosti neprijatelje moje
pogubi zadosti, proć meni ki stoje;
i sasma satri svieh, ki duh moj nevolje
jadovno na pospjeh i cvile do volje;
jer sam ja po tvojoj velikoj ljubavi
rab, sluga i rob tvoj, a ti moj bog pravi.
Svak vječnom trojstvu u glas
poj slavu na svak čas
da višnju kruni vlas
sad i svegj dika i čas;
ka neće u zabit
poć vieku, neg živit
kako je živjela
od kad je stvoren svit.

Svrha od psalama pokornieh.

TUMAČENJE OD OČE-NAŠA.

Oče naš, koji si na nebesieh.

O slavni oče naš, o bože istini,
ki viekom pribivaš na višnjoj visini,
veliko t' čudo jes, da ti ki budući
vladalac od nebes i bog svemogući,
da ti ki svakoja i odi i gori
kojim ni ni broja uresna satvori,
da ti, ki s' dobar vas, s kiem su sve mudrosti,
u kom je svaka slas i svake radosti,
bez naše nikoje najmanje kreposti
jesi nas za tvoje sinove vazel ti.
Može li ljubavi ovoj bit prilika,
sam gdi se postavi bog otac čovika,
stvoritelj od svoga neharna stvoren'ja,
svaki čas od koga njemu su grješen'ja?
Što ćemo mi rieti, ki do sad živismo
sliepo svom pameti, ku za grieh zgubismo?
Jere taj jedin dar, koji se dopusti
za milos nami zgar, ne umjesmo sabljusti.
Nu da se dogodi, da nas ki od sviti
gospodar kad godi bude poniziti,
ne bi taj satvar bil', ku nebi svaki rad
ljuveno obslužil njegove volje rad;
a ocu višnjemu nepristav svaki nas
zgrješuje u svemu dan i noć, hip i čas.
Jere se tužan ja rasčinjam od jada,
misleći er sva moja vremena do sada
posluha očina ni u čem ne sliedih,
neg na sto načina proć njemu tvorih grih,
kako ću već ga moć ocem nazivati?
kako li prida nj doć, ku milos prašati?
Jer buduć kadgodir komu god od ljudi

sakrivil štogodir, biegal sam ja svudi,
nemoguć viek k njemu od srama nigdir prit;
a da sad višnjemu budem se bezočit
bogu neumrlomu i ocem još ga zvat,
svaki čas proć komu zgrješujem tisuć krat!
Razlog bi svaki bil cjeć grieha mojega,
ki mu sam vik tvoril, da bježim od njega;
nu ljubav jedina, vrednija neg vas svit
od oca do sina koja se može rit,
dal' mi je ufan'je, da budem k njemu doć
tvoreći plakan'je za griehe dan i noć.
Jer otac višnji zgar od sina braniti
ne može niednu stvar, neg li ga smiriti.
Tiem ništor sumnjiti činit mi ne može,
da mene nećeš ti uslišit, moj bože;
jere je velika tva milos i ljubav,
ku nosiš do vika, tko ti je sluga prav.
Ja drugo bože moj neću vik iskati,
neg li što može tvoj dobar sin prašati;
a to jes: raj vječni, jer otac gdi stoji
i sinu tuj sve dni stojat se pristoji.
Kroz toj vi baštine od svieta ovoga
i stvari sve ine podjite od moga
srdačca, ere vas, ovo vam dim, sprave
ne scienim već za vlas, ki pada iz glave.
Vi ćete kako dim od slame bit i proć,
a dobro, ke žudim i želim dan i noć,
na manje neće prit. Cjeć toga eto ja
pogrdih vas saj svit i na njem svakoja,
a višnja ljuveno zagrlih nebesa,
jere me svršeno ljuvezan njih sveza.
Tim dušo ma grešna od oca već nemoj
iskati telesna, s kiem je vas nepokoj:
od višnje vlasti zgar, ka može vele dat,
toliko malu stvar prikor je nam prašat.

Sveti se ime tvoje.

Pravo je svakoja, moj bože, meni oć
a tebe samo ja da ljubim za svu moć.

Jer buduć mene ti satvoril od ništa,
u ništa svrnuti do mala godišta
ja bih se tač imal, toj narav donosi;
nu krepos, ku mi s' dal, u bitju pronosi
i drži život moj. Kroz toj ću vik živit
i konac viek mojoj dušici neće prit.
I za cjeć jer si vas u svemu dobrostiv
tere si svaki čas grešnikom milostiv,
radosno i milo držan sam da t' služu
i da već neg tilo tjubim te i dušu;
i veće da tvoju prislavnu žudim čas,
neg satvar ku moju, neg zdravje, moć i vlas.
Cjeć toga ljuveno molim, da tve ime
bude viek svećeno i slavno sve vrime;
i velmi uzvišeno vrhu svieh imena,
i od svieh slavljeno i muži i žena.
I to ja rad moje ne velim stvari ke,
neg samo cjeć tvoje ljubavi velike.
Jer da bi moglo bit, od tebe da nigdar
ne budem ja želit ni čekat koju stvar,
vazda bih žudil ja, da svudi sva vieka
slavi se moć tvoja oda svieh jezika.
O dušo pritužna, o grešno tielo me,
ki griehom za sužna stojaste sve vrieme,
kreposti nemojte srčane 'zgubiti,
neg srca nastojte velika vik biti,
da veće nigdar vas ne bude od sviti
prihuda ka napas ni u čem dobiti.
Jer vam dim ovo sad, da bi vas višnji htil
njegove slave rad svrnuti u gork cvil,
još ću vam veću rit, da bi vas htil stavit
u oganj vjekovit, za sebe proslavit:
ne bih mu iz volje ja vazel iziti,
neka prie nevolje viek budem patiti.
Tiem ako nepokoj i naše cviljen'je
na tvoje, bože moj, trebuje svećenje:
na pospjeh ti od nas ono hti' učiniti,

92 *rkp. grieškom* stojatse.

*

što t' će po vik vas u hvalu iziti,
samo da tve ime svak bude na sviti
slaviti sve vrime i u svem poštiti,
da vik svećeno meu nami bude bit
i da ga svršeno sviet bude obljubit.
E to sam ja spravan, da muke svakoje
podnosim noć i dan ljubavi cjeć tvoje.
Ako bi kad put ma, nemoći svoje dil,
na svak čas ku ima, tomu se protivil',
ne pozri vik na toj, jer htien'je spravno jes,
ako put ovakoj podno si tuj boles.
To li bi gdi god k njoj van puta hodeći
pristao po kojoj prihudoj nesreći,
ne ostaj cjeć toga, smjerno te ja molju.
od mene tvojega vršiti tvu volju.
Najprvo me hoti' pogledat ganutje,
a drugo svako ti protivno krenutje,
smisliv mu slabu put, na pamet ne stavi,
na pravi neg li put opet me postavi.
Moljenje me ovoj hoti' uslišiti,
ko me je razum tvoj naučil tvoriti.

Pridji kraljestvo tvoje.

Pokoli časno jes vladaocem od svieti,
kad ih puk za pjenez ne bude služiti,
dvorit ni počitat, neg samo za ljubav
i posluh njimi dat i u svem bit jim prav,
i toli veće još, koli je veći broj,
i veća ljudi množ, ki ih sliede, bože moj:
smjerno te molim ja, po tvojoj milosti
kraljestva da tvoja uzmnožit budeš ti.
Od svake ter strane sjedinit hti' rado
ovce rastrkane, da je jedno sve stado.
Neka t' su na svitu svi priporučeni,
nevjernos sliediti koji su naučeni.
Pritamne pameti prosvietli i njih um,
neka tvoj prisveti sliediti budu drum,
i tvoje prijati privriedno krštenje
a krivieh parjati prorokov tvorenje;

i da t' su pridani, molim te, bože moj,
nevoljni krstjani, ki su put zgriešil' tvoj:
na velje hoti' sviet privesti kajan'je
i dati njim za grieh svakdanje plakan'je.
Zviren'jem hoti' moć i jakos dopustit,
da svaki dan i noć krepčije budu bit.
Eto jur vidi se, griešeći mi svak čas,
odmaklo koli se kraljestvo tve od nas!
Cjeć toga za dosti smjerno te molim ja,
da naše slabosti požali moć tvoja.
Kraljestvo tvoje jes, kad se u njem podrži,
o kralju od nebes, tve htien'je i vrši.
Tiem nam bud pomoćnik, neka cjeć ljubavi
budemo po vas vik sliediti tvoj put pravi.
Tim sina svjetlosti zgar posla na naš stan,
neka od tamnosti istjeri kralja van:
nemoj dopustiti, da veće kraljuje
i da tve na sviti kraljestvo smućuje;
jer ne čin' mir i goj uživat, tko stavlja
na zemlji vik jednoj ne trpi dva kralja.
Molimo da k nami, o bože, budeš prit,
jer kad si ti s nami, tko nam će protiv bit?
Svak je nas spravan krozi te boj biti
hrabreno po vas dan i za te umriti.
Hoti' nam krepos dat, da s' u nas vrieme sve
bude podržat kraljestvo velje tve,
kroz koje pridrago i ljubko i milo
da damo sve blago i dušu i tilo.
Čini da k nam saj čas na zemlju bude prit
kraljestva tvoga vlas, neka ju okusit,
neka ju raslačit budemo mi malo,
a sasma potlačit na svietu ostalo.
U kraljestvu tvomu nie rati ni smeće,
da jedan drugomu žalosti nameće.
U njem se dinari ne žude imati
ni koje satvari dan i noć ke krati;
u miru i goju svak vesel tuj stoji

Stihovi 177—178 stoje u rkp. za stihovima 179—180.

ter slavnu vlas tvoju slaviti nastoji.
I odi dopus nam tač vrieme trajati,
neka tvoj višnji kram budemo iskati.
Otvori nam tvoje milosti velike,
ter čini svakoje ohole grešnike
da su umiljeni i ki su u bludu
srcem ockvrnjeni, da čisti svi budu.
Lakomiem dopusti, da su otvoreni
i srcem i usti i sebi službeni;
čin' da je ljubav svudi i da je mir pravi
i od svieh da ljudi ime se tve slavi.

Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji.

Najprvo, oče naš, u tebi žudjeh ja
da ti je velja čas i slava svakoja,
a poslie u tvomu po tvojoj milosti
stvoren'ju dragomu s velikom radosti.
Nu ako htil bi ti rad naše nepravde
tebe uzvisiti po putu od pravde,
hotjen'je tve budi kako no na nebi
na zemlji tač svudi i volja sva tebi;
podobno jere jes, budući izvršil
tvu pravdu vrh nebes angjelske zlobe dil,
i odi da ju sad tač budeš vršiti
griehova ljudskieh rad, kieh ni moć izriti.
Za jedan ako s' toj andjelski grieh stvoril,
za naše, kim nie broj, ka bi se satvar htil'?
Od moje ja strane rad zloba primiti
spravan sam sve rane i muke podniti,
prie neg da t' zabavi tko godi u ke dni:
„ono, grieh ostavi, pedepsal kroz ki ni“,
kad bi ne pedepsal za zlobe mene ti,
i tuge me ne dal srdašcu da pati,
ni u čem, bože moj, uzmnožna jakosti
puti moj prigriešnoj slobodno ne prosti,
neka se svak u nju ogledat viek more,
da ti zled najmanju ne stvori nitkore.
Nu tko bi toj moje veselje spovidil,
kad bih ja od tvoje zrcalo pravde bil?

Pokli su tolika zgriešen'ja joh moja,
kojim nije prilika i ka su bez broja,
dokli sam na sviti, molim te po sve dni,
pravdom tvom slaviti hoti' se u meni.
Ovo griešne ruke, hoti' jih doseći,
čini da sve muke podnosim živeći.
Ovo ti moj jezik, ki svako zlo riti
toli je brz i prik, hoti' ga skratiti.
Ovo ti oči me, ke u svem put vlada,
hoti' jih pune tme nadielit ti sada.
Ovo ti me uši, koje duh po bludu,
s čuvenjem razdruži, ogluhnut da budu.
Ovo vrat uzdižen ki nosim po vas dan,
čin' da je ponižen i velmi jadovan.
Ovo ti me prsi pune oholasti,
oholas nje vrzi po zemlji tvom vlasti.
Ovo ti me čelo bezsramno do volje,
čin' da je dreselo i vazda zle volje.
Ovo ti pamet ma, ka svake krivine
u sebi jaoh ima, s kih život moj gine.
Ovo ti sva uda, moj bože, ostala,
porazi jih od svuda, neka je tva hvala,
neka svak pravdu tvu po meni poznava
i neka slavu svu imenu tvom dava.
U ruke tve svete hotih se ja dati
i rado muke te odlučih prijati.
Ti si moj bog pravi, ti si moj gospodin,
nu po tvoj ljubavi moj otac a ja t' sin.
Ti si moj spasitelj i dobro svakoje,
ti si odkupitelj od duše od moje.
Toliko nie mi moć žudjeti tvoju čas
i o njoj dan i noć misliti hip i čas,
koli sam držan ja ljubav tvoju spjevat
u pjesnieh bez broja i njoj svu slavu dat.
Nu sam ja kal i smrad od griehov mojih tieh
ter tvoje časti rad moliti ne umjeh,
da ju uzmnožiti i uzvisit budeš ti

249 tvoju] *rkp.* tvu.

i meu sva prostiti stvoren'ja od sviti.
Nu kako godir rit moljenje me umih,
hoti' ga uslišit ne gledav na moj grih:
Bolim se jadovan, jer u koji god dil
ne umjeh izrit van što no bih riti htil;
jer žudim da tvoje slave svud glas hodi
i ne to cjeć moje koristi ke godi.
Ti jesi otac moj po tvojoj ljubavi:
tiem ne jak sužan tvoj neg kako sin pravi
hoću te ja na har priverno vik dvorit;
za svoju jer tko stvar bude ti sluga bit,
sužan se može rit, jer plata vrh svega
na službu činil prit, neg ljubav, jes njega.
Sužanstvo velje toj, ako se dostoji,
od mene, bože moj, daleko da stoji;
ljubav me riet čini a rados služiti
tvu liepos po sve dni i smjerno moliti.
Usliši ljuvenu mu molbu i pravu
i tvomu imenu daj hvalu i slavu.

Kruh naš svakdanji daj nam ga danaska.

Ja vesel dosti bjeh, budući mene ti
izučil na pospjeh tve hvale iskati;
i drugi jur pokoj ne iskah prijati,
neg o tom bože moj sve vrieme trajati.
Nu dobro velje to pokli me s' prašati
naučil vlašito, hti' me uslišati.
Poznavam, oče moj, jer duh moj na svieti
bez svoga ujeća ne može živjeti:
kroz toj mu trebuje, da vazda hljeb oni
vieku se blaguje, umrli pokli ni.
Ta je hljeb sinak tvoj, ki pride k nam zgarì,
od sebe ki ovoj svjedočeć govori :
ja jesam hljeb živi, s neba ki jes sišal,
po kom svak oživi, komu se bude dal.
Tiem oče naš vječni, za ljubav molju te,

278 vlašito *rkp. sr.* na vlaš. 280 *bješe prepisaču nerazumljiv te je preda nj krst stavio. U sredini ne podudaraju slikovi.* 282 vieku se] *možda* vjekušti?

ku nosiš po sve dni, vjeruju ki u te;
cjeć koje ganut bi, da sinka poslati
na zemlju htje s nebi, da muke popati;
koji se hotješe uputit i u veljem
uboštvu rodi se za nauk taj nam sviem,
i cjeć nas život svoj u tugah htje vodit,
a paka u ljutoj boljezni na smrt prit:
nemoj dopustiti nikadar, da tega
bude nam nestati kruha svakdanjega.
Jer kad nas koji čas izbaviš od njega,
zgubimo moć i vlas srdašca našega.
Tiem oče naš pravi, dopusti sad nami
po tvojoj ljubavi, u vieke da je s nami
milos sina tvoga. Toj jestje podrži
u boju svakoga i svaku moć krši;
prislatka jestos taj svakomu na svieti
čini plač i gork vaj strpljeno podnieti;
jestivo slavno toj izvrstan plod plodi
i vjerne u pokoj vjekušti privodi.
Kako putnik jedan, ki dalek bude poć,
hoteći u svoj stan na zdravje opet doć,
često krat, triebi jes, da se pokrjepljuje,
ako će dobra čes da š njime putuje:
tako duh ne more na dalek budući
u rajske prit dvore, taj hljeb ne jeđući.
O duhu moj griešni, kriposno raživa'
taj kruh naš svakdašni, s kiem život pribiva;
i po sva vremena hoti' razmišljati,
jer rieč upućena htje odkup taj dati,
ne da si igda bil dostojan stvari ke,
neg samo svoje dil ljubavi velike.
Znaš jer ni mala stvar, kada tko prijatelja
odkupi na dinar i na dom odpravlja:
koliko veće jes, nu misli malo toj
vladalac od nebes stvoritelj i bog tvoj
tebe, ki odvrgal bješe se od njega
i djavlu svu vlas dal od srca tvojega,

291 *rkp.* hotje se.

krvju svom pridragom gdje hotje odkupit,
da kriviem već tragom ne budeš nigdar it;
i taj hljeb ljuveno, koliko mož i znaš,
s plačem umiljeno raživat još imaš,
ter od sad ljubiti onoga spravi se,
koji sahraniti tebe ne krati se
od boga čovjek bit umiljen po sve dni
i na smrt gorku prit. prilike kojoj ni.
Da meni tko godi, kako se zgadja toj,
od smrti slobodi desnicom život moj,
ter da mu je odsieku, uzroka moga dil:
ne bih li ja vieku prijatelj mu pravi bil?
A Jesus slavni naš, pod kiem je slavna vlas,
na križu, kako znaš, život svoj da za nas,
tere ja da haran ne budem bit njemu
i taj dar po vaz dan razmišljat u svemu?
tere da svu ljubav u njega ne stavim
i da ga ja uprav ni služim ni slavim?
i da ja na sviti nigdar ne pristaje
ne budem sliediti njegove stupaje?
od toga višnja čes da mene izbavi
i da prie u boles vječnu me postavi,
i vječni plač i vaj i čemer pakljeni,
neg da se satvar taj dogodi kad meni.
Ter da bi na svietu, ki mu god čovjek bil,
tuj jestos prisvetu iziv i probavil,
a da mu u djelieh ne učini koji stvor:
toj bi bil, jak u mieh beza dna dut odzgor.
Tiem prieku smrt kada, o dušo, budeš ti
kojoj se Jesus da, ražavši misliti
i dobro probavit, budi ti stvar mila
od sad se postavit na dobra sva dila.
Ustegni tvoj jezik, grlo tve ustavi,
priklonit bud u vik, već ne tvrdoglavi.
Neprijateljem prosti, pedepsa' tvoju put
i pusti bludnosti a sliedi pravi put;
ter će hljeb od nebi, s kiem vječna slas ima,
dopustit tad tebi i udmi tvojima
kreposti dil svoje, ter od sad na sviti

moż dobro svakoje u vieke sliediti.
O slavni bože moj, me velje ufanje,
istinom jes ovoj veliko prašanje,
ter se ne pristoji s tamnostju mojome
da svjetlos tva stoji i dobro s zloćome,
i zdravje s nemoći, velika je satvar toj
meni, s kiem nie moći neg svaki nepokoj;
nu je tebi mala stvar, jer velja tvoja vlas,
doseza koga zgar desnicom u propas,
da je zlo najgore, koje ni moć riti,
u jedan hip more u dobro obratiti.
Skrovena meni ni, o bože, tamnos ma
a griesi neizmjerni, kim broja ne ima;
jere ja dostojim prie neg bit živ na sviet,
u paklu da stojim, a kamo k tebi prit.
Nu velik gospodar, velika s kim je čes,
podobno je da dar veličak njegov jes.
Ti si kralj od kralja, pun svake milosti,
kroz toj te molim ja priklono za dosti,
da mene dozvati danaska na tvoju
trpezu budeš ti, ka je sva u goju;
da se ja hljebom tiem prisvetiem ugojim,
neka veće ničiem ni brinem ni bojim,
da me ćeš koji dan od njega izbavit;
nego li da miran u vieke budem bit.
Ne gleda', tko moli, neg tko je moljen sad
ter mi se umoli milosti tvoje rad.

I odpusti nami duge naše kako i mi odpuštujemo dužnikom našiem.

Ako bi, bože moj, za sada u taj dil
moljenje moje ovoj uslišat ne hotil,
a to jes', od svieti ako me prem danas
ne bi htil vazeti uzmnožna tvoja vlas
i gorje privesti: a ti mi daj, dopus,
da počnem daj jesti tvojega hljeba kus,
ki ljubav privelja jes sina tvojega,

386 veće] *rkp.* već.

ku želim grešnik ja na svietu vrh svega;
i da mi niedan čas svieh mojieh godina
jedina ona slas milos tvoga sina
ne bude nestati, neg da ju ja budem
u vieke uživati i da ju viek bljudem.
Ne tajim ja moja, spoviedam da nu sam,
zgriešen'ja bez broja, ka tebi tvoril sam,
jere se ma zloba na pospjeh uzmnaža;
u svako jur doba jur satvar najdraža
bil mi je zakon tvoj pristupit ljuveni
i trajat život moj u griesieh po sve dni.
Ne vidim nikoje tej zlobe pod nebi,
pritužno bez koje srdačce me ne bi,
jer velmi velika da nie tva milos bil'
mene bi grešnika u vječni davno cvil
i s dušom i s tilom postavil sud pravi.
Da hudiem već dilom nitkor ne boravi,
i kroz toj ufan'je prijal sam svakoje,
da ćeš pomanjkan'je oprostit ti moje;
jer buduć ja dugo kušal tve strpjen'je
ne more bit drugo nigdar me scienjen'je,
neg držat za istinu, da ne bi htil nikad,
da tužan poginu zgriešenja moga rad,
nego li ljubav tva jedina na sviti
želi mi moja sva zgriešen'ja prostiti.
O slavna od nebes neizmjerna dobroto
lasno ti prostit jes zgriešen'je velje to.
Ti jednu za drugu ne išteš od nas stvar,
jer ne bi htil slugu uvriedit nikadar,
pri ovoj gospodi kad sudu na pravu
oko za oko hodi a glava za glavu.
Nu ti tač bože moj ne hoćeš činiti,
ni globu hoć kroz toj od zločin primiti;
neg samo išteš ti, da je slavno tve ime
i mi da prostiti budemo druzime,
i za taj svaki grieh, prostimo koji mi,
tisuću hoć druzieh oprostit ti nami.

424 ti] *rkp.* tit.

Tko je taj na sviti toli lud odveće,
da ovu činiti kamatu sad ne će?
gdje s dušom dobrome za stvari bjegušte
s milostju božjome dobiva vjekušte.
Tiem tvrdo već ne moj o srce moje bit,
neg li hti' svakojoj sagrieši oprostit;
odpusti dugove, a to jes boga dil;
oprosti griehove, što te tko uvriedil.
Ne moj ti učinit, za tve neprošten'je
da ti sve bude it u zaman moljen'je,
i da se iskrnjieh molitav izbaviš,
svaki čas u kojieh družbom te svom praviš.
Jer ovo ljuveno moljen'je tko stvori,
sam Jesus općeno za svieh se govori.
Tiem ne moj na svieti od pravde ni u čemu
tančinu sliediti protiv iskrnjemu;
teško bi stojal ti, za svaku da satvar
bude te iskati veliki sudac zgar.
Tiem ako ć' vršiti njegovo hotien'je,
svakomu prostiti imaš sve zgriešenje;
jer višnji, kako znaš, ovu stvar veli ti:
mjerome kojom daš, ima t' se vratiti.
O bože istini, vapijem ja k tebi,
ti budi jedini svjedok moj pod nebi,
jere sam tomuj rad i toj potvrdjujem,
ljubavi tvoje rad, vrh svega ku čtujem,
svakomu da budem oprostit tebe dil
i da sve zabudem, tko mi je što sakrivil.
I tebe molim ja, oče od milosti,
ti ve im svakoja zgriešen'ja oprosti,
i da t' su pridani zločinci svi moji,
ti od njih ne brani, kad prosti što koji,
najliše spasen'je duhovno moj bože,
ko drago kamen'je platiti ne može.
Nikadar već ne ću ucvilit nikogar,
da bi mi najveću sakrivil koju stvar;
neg ću još za njega, čiem budem trpiti,
života mojega priklono moliti.
Govorim sad ovo prid licem tvojime,

bez sumnje da ja to obslužim sve vrieme;
jere znam, da milo uzmnožna tvoja moć
u dobro jes dilo svakomu na pomoć.
Još ti se za dosti priklono molim ja,
i meni oprosti zgriešen'ja ma velja.
Ja se spomenujem od drage krvi tve,
ku t' smerno počtujem i slavim vrime sve,
ku na obrezan'ju najprvo proli ti,
u istom vladan'ju gdi se htje roditi;
a paka moleći u vrtu višnju vlas,
pak uz stup stojeći u uzi ranjen vas;
najposlje na križu, na kom dug naš plati
i našu svu grižu u rados obrati.
Od kaplje stoti dil dopusti meni te,
ljubavi velje dil, tve krvi prisvete;
bude me od svih sad gnusnoća oprati,
da srce me nikad na nje se ne vrati.
Prorok nam veli toj, kad grešnik boliti
bude se za grieh svoj i smjerno moliti,
da s' veće nećeš ti od zloba njegovieh
nigdar spomenuti, neg da mi ih prostiš svieh;
jer velmi jadovan bolim se zadosti,
što grieših po vas dan proć tvojoj milosti,
za grieh najmanji, koji ti tvorih ja,
tvorim plač svakdanji suzama bez broja.
Milostiv hti' mi bit rad tvoje ljubavi.
i moje u zabit zgriešenje postavi;
nemoj se poreći od rieči prisvetieh,
za sve jer najveći pod suncem jes moj grieh;
izvrši u meni tvoje obećan'je
jak u Mandaljeni, kom dade plakanje,
i jak razbojniku, ki pozna kad tebe,
milos tvu veliku isprosi u tebe;
i mnozieh tač druzieh, koji se kajaše,
od griehov svojih svieh i gorko plakaše.
Ti si oni bog isti, koji si i tad bil
i da se pismo čti, kako se tada čtil';

505 jak *nema u rkp., ali stih ište jedan slog.*

i ljudi jesmo mi, jak stara kieh mati
opet k sebi primi i u se obrati.
Tim jednak hoti' bit sinovom tvojime
i milo njih ljubit i bljusti sve vrime.
Pogledaj cviljenje i naše žalosti
tere nam zgriešenje i zlobe oprosti,
da s' odi po tvojoj milosnoj ljubavi
podobno za hljeb tvoj a gori po slavi.

Ne uvedi nas u napas, neg li nas oslobodi oda zla. Amen.

U ruci držim ja, o dušo, kako znaš,
da nam se je u dvoja moljen'ja otac naš,
prid oviem mi koja spravismo roneć cvil,
kroz griehe bez broja meu ina umolil,
da hljeb naš svakdanji nami je podilil
pri komu nitkor ni nikadar gladan bil.
Hoću riet, da ljubav i milos, koju mi
prosimo s plačem stav, dopustil jur nami;
i da nam jes duge tegotne za dosti
oprostil i tuge, oprostil žalosti.
Nu nie nam kroz toj rit: u porat jur mirni
dal' nam je sreća prit, već nam se bojat ni;
do svrhe jer triebi jes napredovati,
tko hoće od nebi dara dil imati.
Tiem kako dječica, kad jim tko vazima
iz ruka voćica, zaupe: ćaćko, ma:
tut' i mi kada svit, put naša i napas
budu nas obujmit, za strti našu vlas,
utekši mi samo s vjerome u svemu
na pospjeh imamo ka ocu višnjemu,
i njega za svu moć ufano moliti,
da bude u pomoć nepristav nam biti;
u boju svakdanjem života ovoga
neprijatelj da u njem ne bude nikoga
nikadar pridobit, neg da boj svaki nas
hrabreno bude bit i shranit svoju čas.
Dug je naš ovi boj i velmi jadovan,

524 pri] *rkp.* prid.

u komu mi pokoj nejmamo ni u san;
jer naši prihudi zločinci jaoh jesu,
koji nas nikudi propustil' još niesu,
neg na sto načina rvu nas dan i noć:
kroz toj nam jedina trjebuje tva pomoć,
da je s nami hip i čas. Za toj te molimo,
da ne bi u napas, s kojom boj tvorimo,
privel nas na saj svit; neg da nas ti budeš
oda zla izbavit i da nas svih bljudeš;
i što cjeć slabosti mi niesmo umil' rit,
ti tvojom kreposti hoti' nam dopustit.

Svrha Očenaša.

KNJIGE NIKOLE JERE DIMITROVIĆA

Nikoli Nale.

1.

Ovo jes drugi dan, od koli primih ja
od tebe lis jedan, cjeć koga svies moja
i pamet još ne bi bez muke od taj čas,
misleći ja tebi, koji si od svieh čâs
spjevalac i dika i naučitelj meni
i bit ćeš do vika, moj Niko pošteni,
na toli slavan list kako bih odpisal,
neka mnom sraman nis. Toj mi se u misal
zadalo; za-č meni, pravo ti mogu riet,
zgodil' se prije ni u vas moj viek vidjet
ni čuti tanju stvar, nego taj listak tvoj.
Taj rietko milos zgar dava se, Niko moj,
koju ti, mnim, od vik višnji bog pripravi,
neka grad Dubrovnik po tebi svak slavi.
Jer scienim, Orfeo, Pindaro, Tibulo,
Propercio, Alčeo, Ovidio, Katulo,
Virgjilio i ini, na svietu ki su bil',
ki se su rad pjesni neumrli učinil',
da mogu vidjeti, gdi pjesni tve slovu,
vidil' bi na svieti liepu stvar i novu,
i čudnu. Toga dil svi bi t' se ljuveno
do zemlje poklonil' i tebe općeno
vazel' bi vas viek svoj spjevati u pjesni
i slavni ures tvoj, ki je pun ljuvezni.
A po tom što slaviš u lisku mene ti
i vrhu svieh praviš spjevalac na svieti

Ova može biti odgovor na poslanicu Nalješkovića: Blažen se ovi grad vrh grada svakoga itd. 5 naučitelj] *ak.* majstor bil. 7 *ak.* lis. 21 *ak.* togaj. 22 *ak.* tebi.

jezika našega, i da me još muze
parnaske cjeć toga sve dvore i služe:
znam, da si na toj bil ganut od ljubavi,
ku mi si viek nosil, prijatelj jak pravi.
Al za riet što bi htil' istina, neka znaš,
vele bi stoti dil tieh hvala da mi daš;
za-č krepos, Niko moj, tuj mi ni višnji dal,
ka bi se sad na toj hvaljen'je pristojal'.
U dugu za ne proć besjedu, sam sebe
ovdi ću sada oć a prići na tebe.
Moj Niko ljuveni, dostoji ures vaš
tej hvale, ke meni za milos ti davaš;
za-č pjesni tolike prosul si na saj svit,
kiem nije prilike nigdar bil' nit će bit,
rad kih će po vas vik, i toj sam stanovit,
meu sviem naš jezik zamjerno svud slovit.
Tiem dake dostojiš, da tebe svak slavi
i vrh svih da stojiš u vencu na glavi;
i da ti od gore Parnasa muze sve
zamjerno vik dvore i slave ime tve.
Ne drugo za sada, neg da ti višnja moć
zdravje, mir, pokoj da i sve što ti sam hoć.
Nikola Dmitrović, tvoj veće nego svoj,
ljubavi velje cić piše ti sad ovoj.

2.

Istomu.

Jur se je njekoliš, moj messer Niccolo,
nebeski okolis obrnul okolo,
de po che mandato niesam ti ki veras,
nu tomu jes Mato, a ne ja, uzrok vas.
Jer bihmo oba dva tako convenuti,
da bismo t' liska dva insieme poslati.

27 *ak.* ,musce', *koje se može čitati i* muže *i* muše. 31 *ak.* ktil. 36 *ak.* priti. 42 *ak.* slavit. 45 muze] *ak. kao u* 27. 2, 1 *ak.* miser. 4 Mato *ili* Matko, *koji se u ovoj i sliedećoj poslanici pominje, mogaše biti îli pjesnik* Beneša, *kako misli g. Kukuljević, îli pjesnik* Bobalić. 5 *ak.* takoj ,konvegnati'.

Koga sam pregato, da bi lis svoj vršil,
  ki je cominciato, nu ga nie još svršil.
On indugiare volendo mene još,
  lo lassai stare, tamo ga ubio koš.
Dilji mi se čini, neg giorno senza pan;
  ovdi ga sada ni, er podje na svoj stan,
u Budim slavni grad, ne rekši ni Vale,
  a mene odje sad in Alba Reale,
u kom me uhvatil', non son mnogo dana,
  blatova ovieh dil groznica quartana,
ka me prem snahodi ter je se čuva'te,
  prem kada dohodi vrieme od skorovate.
Čudim se, da taj čas gdi bude u vraga,
  ne bi joj sljednik pas mogao nać traga;
er ištom compara non so da che paes,
  gončtica š njom para i njeka noćna čes
pošlje mi prie ure, neg k meni ima prit,
  zle ambašadure, da se imam pripravit:
molto protezanje, lomnjenje od pleći
  i spesso ziehanje i spanje ne hteći;
od stonka tegotu, skuritu od nokat,
  od noga slaboću i hteći sve lokat.
Paka con la danza izide groznica,
  a reku užanca, pur ne bud pošljica;
jer ona in questi paesi lavora,
  dove od dvadesti petnes se ne mora.
Tuj ona drcajuć a ja zubmi svieme
  ronzinu leutajuć, skuri njeko vrieme;
ali tako balla, cantando frotule,
  da bi strakala tri Mara Menule.
Da poi od mene non so dove podje,
  a meni ognjene plamene sve odje,
s kiem mezzo dormendo obidem vas saj sviet

18 *ak.* brieme. 21 *ak.* jer. 22 *ak.* gorštica. 25 *ak.* lomljenje. 27. stonka t. j. stomaka, želudca. *ak.* stomka. *ak.* tegoću, skurita. 28 *ak.* kteći. *Izmedju 28 i 29. ima ak.:*

za me ima kuru kesi beli orari
  'k ser imperaduru ne idu poklisari.

30 a] *ak.* ja. 34 *ak.* ‚ronzinu'. 36. *ak.* astrakala. 39 *ak.* ‚mezu'.

*

satvari facendo, koje nie moć izriet.
I s tobom, brate moj, i s dobriem Matielom
na gori parnaskoj vele krat pod jelom
sjedemo svakoje pjesance cantati,
da sve tuj lancroje budu na trag stati.
Tuj stari i novi poete kupe se,
kako ptice k sovi tere nam čude se,
gdje kod spile slatko pjesance tvorimo,
najliše naš Matko, koga svi dvorimo,
ere je dostojan svakoga honora
i biti poštovan od nas de ogn' ora.
Cosi è, kako t' rieh, moj senso, me stanje
u ovezieh blatieh, da ti je na znanje.
E del vostro stato vazel bih ja znati
kako s' mantegnato i giorni passati;
što li ti je od uha, u kom ti paraše
da zuči sto muha ter mir ne imaše?
Kroz toj naviesti mi, s dosade ako t' ni,
i lis per li primi pošalji ti meni.
Drugo ti riet ne vim, me commendo vobis;
da je se izbavim, orate pro nobis.

Dmitrović Nikola iz radi ljubavi
s groznicom na pola ovi ti lis spravi.
Na 20. Settem. 1546.

3.

Istomu.

K Nalješku Nikoli ma knjigo uhrli,
s kiem hljeba i soli mnogo smo proždrli,
u liepi Dubrovnik, po svietu ki slove
i ki će slovit vik rad pjesni njegove,
kud neće živ čovik domaknut i proći,
gdi ne bi minul vik ni u san moć doći!
Kolike do sade države prodjoh ja,

44 tuj] *ak.* od. 47 *ak.* kon. 49 *ak.* jere. 50 *ak.* ogni hora. 51 *ak.* ‚zenso‘. 52 *ak.* ovizieh. 58 *ak.* k meni. 3, *Stihovi 3—4 stoje u rkp. a. iza 4—5, ali je rę̄d misli i rieči bolje ovako, kako je u rkp. b.* 4 ki će] *ak.* hoće. 5 *ak.* človik.

i liepe njih zgrade, jur im nie ni broja!
U kojih što vidih, kazati tko bi htil,
i život ki sliedih, kratko bi vrieme bil'.
A sad me ovdi čes donese njeka zgar,
gdi ljudem obraz jes bio kako havjar;
koji su svi jaci od mlada do stara,
podižu u ruci po deset kantara.
A svaki popiti i proždriet tuj more,
što kljuse poniti na pleću ne more,
najliše kad sjedu, platiti gdi neće,
popiju i izjedu prateži triš veće,
vadeć iz krinica šakami što more,
kako nempavica gdi žere gdi more.
Oni t' ne stavljaju mahnice pod kupe,
neg im se klanjaju i oko njih kupe,
kako oko sveca tere jim čas čine
i ljudi i djeca i službe još ine.
Kad se gdi useru, s proštenjem rekući,
u bumbak poberu ter se podju trući,
a neće odvrć tja, kako bi razlog htil;
da budem š njimi ja, do bih jim i moj dil,
neka im muskoza po veće dopade,
da se njim do nosa izmažu i glade.
Bez gaća svi idu, a žene u gaćah,
kad ljudi k njim pridu, neka ih nije strah;
ke godjer da sile bude im činiti,
a to jes u spile beza dna upliti.
Od grada gvozdene zatvore imaju
a ključe drvene: tako se vladaju.
Ovdje ti jes paka najbolja jur cina
od mora psovaka do kurvina sina.
Tuj mnokrati bati daju se bez plate,
nu je trjebi bježati, jak kad gre konj na te.
Od njih ti u oči svak od krstjanina
nepravo svjedoči za deset majdina;

9 *ak.* ktil. 10 *ak.* brieme. 14 *ak.* katara. ***Stihova 17—20 nema rkp. a.*** 22 *ak.* neg li. 28 do] *ak.* dao. 33 do sile *a.*, *b.* da sile, ***što je razumljivije.*** *ak.* da. 36 *ak.* takoj. ***37—38 nema rkp. a.*** 39 *ak.* mnokrat i.

i oni nastoje u trgu varat svih,
nu rieči ne stoje, neg ako je poso njih.
Nu za sve još za toj, kako znaš dobro ti,
Nalješkoviću moj, velje su dobiti
u stranah ovezieh, kako su i prie bil',
koje su jur mnozieh bogate učinil'.
Od kud Bnetkom biše tolika imanja?
ovdi ih dobiše u duga njih stanja.
Cjeć toga ne ohode nigdjere sej mjesto,
neg li ga pohode i skoro i često
s galijam i s drievmi, tovare tere njih
ne lana, kako mi, neg specij svakojih.
Naši Dubrovčani za toj se ne haju,
ali im dano ni, da trge tej znaju.
Oni karidjami i lanom trguju,
dobiti svoje sami druziema puštaju.
A da bi to ne bil', jak Bneci neću rit,
bogati da bi bil', ni da bi dobii' svit;
nu bi imal' vele već nego li imaju,
a drugo neću reć, kad me ne prašaju.
Za to bih vazel znat, rodjače pošteni,
kako t' se zgodi stat minute ove dni?
Er njeke drisnice tamo su vojeval',
koje su tužice do smrti mnozim dal,
bog da im grieh prosti i da ih po svojoj
privede milosti, gdi je vječni mir i goj.
Nu tebi kad kuga nie mogla vrha doć,
manje će ti moć druga dosadit ka nemoć.
Ti s' kostokamenik i neka znaš ovo,
veće ćeš imat vik neg drvo tisovo,
od lonce pokli mož manipuo izjesti,
kvartierić i kokoš, kad budeš gdi sjesti
s dobrome družinom na novom Parnasu,
pripjevaje s vinom, guleći kobasu.
Pak bi bil' grehota i šteta ljubavi,
da me tva dobrota i razum ostavi.

44 nu] *ak.* na. *ak.* posao. 47 *ak.* ovizieh. 48 *ak.* *nema* su. 53 *ak.* drievimi. 56 *ak.*ali t' im — da t' trge. 59 *ak.* toj. 65 *ak.* jer. 72 *ak.* veći.

Tko bi već u pjesni, neg ako naš Matko,
  pripjeval ljuvezni tač milo i slatko.
Nu me strah, da i on skoro će putovat,
  er tako umie Ston, tko bude u njem stat.
Čovjeku svakomu umriet bi draže bil'
  u mjestu onomu, u kom se jes rodil;
cjeć tega što je zato, [na ljeto tko ide]
  ako i naš Mato [po junce otide].
Nu njegov neće glas nikadar umrieti,
  neg li će po viek vas na svietu živjeti
rad pjesni, koje on meu muze vam daje,
  ljepše neg Arion na ribi plivaje.
Za rieti ja pravo i ovo jes mjesto
  ne malo nezdravo, u njem se mre često.
Nu stanje nać u viek na svietu ne mož ti,
  gdi nejma dvaš čovjek neg jednom umrieti;
mogal bi život naš bojat se od smrti,
  gdi godi da ga dvaš ne bude satrti.
Nu jednom samo svak, koji se jes rodil,
  njetko prie njetko pak, ima nje prijat cvil.
I ovdi i tamo, moj Niko razumni,
  putovat imamo, skriti se moći ni.
Ljeti se bojim ja, a sada mogu riet,
  umirem od zdravlja, uživam ovi sviet.
Puno ti je sad polje travice i cvietja,
  božanja do volje jak u sred proljetja;
bitve i salate i trstja kupusa
  naberi bez plate i svari ter kusa'.
Ovdi se konji sad na travu stavljaju
  i ovdi ljudi glad nigdar ne imaju.
Jaganjci sad ti su i dobri kozlići,
  pritusti koji su, i mlieka kablići.
Najpretlju ti kokoš, ku ne mož izjesti,
  za majdin imit mož a jaja tridesti.
Šes, osam grlica uzimaš za dinar,
  a drobnieh sto ptica, ter to nie mala stvar.

81 me] *ak.* mi je. 82 *ak.* jer. 83 *ak.* človjeku. bi] *ak.* je. *85—86 što je ogradjeno, nema u rkp. a.* 89 *ak.* ,musce' *kao napried.* 94 *ak.* človik. 102 *ak.* zdravja. 109 *ak.* jaganci. 112 *ak.* imat. 114 *ak.* toj.

Skorupmi i sirom bieli se pazar vas,
debelom ki mjerom dava se i na čas.
I druge tustine nahodiš ovdje ti,
neg samo slanine ne mož nąč kupiti.
A ribe mecalin šestima jes dosti:
ki ne bi kurvin sin raspregal tuj kosti?
Pak ovdi petnes hlib za majdin uzimaš
i da t' je svaki hlib veći, neg tamo dvaš.
Voda ti bolja jes, neg li tamo vino,
koje je po šesnes: što išteš ti ino?
Ostalo t' nie moći, što je ovdi, dat znati,
od jutra do noći da t' budem kazati.
Tiem ovdi tko kosti i život ostavi,
daj u pretilosti svieta se izbavi.
Neću ti drugo rit, neg kad t' se prigodi
isprazan gdje god bit — liskom me pohodi
i poklon od moje Matielu strane daj,
to jes, živ ako je, i s bogom sad ostaj.
Tisuću pet stotin i peset i tri ljet,
kako se božji sin porodi na saj sviet,
mjeseca ki novo počina godište
piše se sad ovo, da svak zna što ište,
u gradu ki njekad Lehsandro kralj stavi.
Dmitrović ovo sad napisa i spravi.

4.

Istomu.

Odgovor na pjesan, spjevanu u pohvalu sedam pjesni pokornieh.

Vele bi bil', pravo ti dim ovoj
u svemu pošteni Nalješkoviću moj,
da sam rob i sluga onega, neka znaš,
komu me za druga u pjesni prikladaš.
Er bih se na saj sviet, ako je prilike,
blaženi mogo riet i čestit u vike.

119 *ak.* ‚menzalin'. 121 *ak.* petnaes. 126 *ak.* odsjutra. 137 *ak.* Leksandro. 4, 1 *ak.* bil meni. 3 *ak.* onoga 5. *ak.* jer. *ak.* s prilike. 6 *ak.* mogal.

Nu sam pun svake tme, i ako koju stvar
  nariču pjesni me, to će bit, Niko, zgar;
a ja sam zloban vas zamjerno u svemu,
  griešeći po svak čas protiva višnjemu.
Jere nie kreposti u meni nikoje,
  neg zlobe za dosti i tuge svakoje.
Kroz toj te molim ja, jak no brata moga,
  griešen'ja za moja da moliš ti boga,
neka me on vlada po vieke i brani;
  ne ino za sada, u miru ostani.
Dmitrović Nikola, prijatelj tvoj mili,
  ki srce na pola s tobome razdili.

NADGROBNICA

Nikoli Dimitroviću složena po D. Mavru Vetrani Čavčiću.

Sviem vilam ki je bil razgovor ljuveni,
  ovdi je priklopil mramorak studeni,
lakomi za-č je htio nenavid od smrti
  taj cvietak toli mio prie reda satrti.
Za toj se sve muze jednaga u gori
  na priku smrt tuže, koja ga umori;
koja ga rascvili, da prije povene,
  i sasma razdili od družbe ljuvene.
Nu ako ga smrt s nami prie reda rastavi,
  i ovdi ga pod kami u vječni grob stavi,
smrtna je toj narav; za što smrt ne gleda
  milosti ni ljubav, vremena ni reda;
neg toli bezredno i stare i mlade
  sve kosi na jedno i u zemlju sve klade.
Nu smrtne pohvale, moj Niko gizdavi,
  za man su ostale, što tebe tuj stavi;
od smrti od prieke za-č ne bi taka vlas,
  da se tvoj u vieke zabude pošten glas.
Glas, koj' si ostavil, slovit će po vas vik,

za-č si njim proslavil slovinski vas jezik.
Tiem neću suzice, neka t' je toj znati,
roniti niz lice ni veće plakati;
neg li ću bogu dat svu hvalu i slavu,
koj k sebi htje prijat tvu mlados gizdavu,
svjetovne boljezni da se prie izbaviš
i tamo u pjesni da njega proslaviš.
A sad ću rad boga, tko bude ovdi prit,
ljuveno svakoga zaklinat i molit,
ne-moj mu trudno bit svojome desnicom
ovi grob okropit blaženom vodicom
i rieti: blažen bil ovi grob u vike,
koji je priklopil u jedno sve dike.

NIKOLA NALJEŠKOVIĆ

PJESNI BOGOLJUBNE.

1.

Gospodje poštene, đanas je dan petak,
triebi je da oždene svjetovne misli svak,
i mis'o da stavi sa svu moć na muku,
koja nas izbavi hudobi iz ruku.
Evo vam posilam da ištom jedna vas
prolegat' bude vam za mao jedan čas.
Svršena nie stvar; davši bog i kako
da svršim i kadar, činit' ću svakako
da ju vi imate, neka daj kad godi
tuj muku slišate, koja nas slobodi
od muke velike, i ka nas postavi
gdi ćemo u vike pribivat' u slavi,
neg ako samohoć sagrieši tko od nas
ter za toj bude poć' osudjen u propas,
od koje višnja moć svieh da nas obrani
i da nam čini poć' izbrane gdi hrani.
Molim vas da sada molite vi boga
na svrhu da mi da skoro doć' od toga;
ino vi ne ću riet', bog vi dug život daj
i dobro pak umriet', a poslie vječni raj.

2.

Pozrite Jesusa krstjani jedan čas
od krvi i suza umiven gdi je vas;
pozrite slavnu put, koja nam otvori
višnjega raja put a djavla umori;
vidj noge i ruke pribjene gdi stoje,
cjeć da nas od muke pakljene razdvoje;

ak. a. Rukopis jugosl. akademije 418.
ak. b. Rukopis jugosl. akademije u zbirci Štrosmajerovoj 7.
Pj. 1. 2 *ak. b.* oždene. 3 na] *ak. a.* za. 14 propas] *ak. b.* poraz, *a na strani* propas. 18 od] *ak. a.* do. *Pj. 2.* 3 *čitaj kratko* put, *jer je u ak. a. b.* putt.

pozrite od drače korunu na glavi,
tko da sad ne plače cjeć božje ljubavi?
tko da se ne stvori u suze odi vas,
gdi prsi otvori sulicom zacjeć nas,
gdi za nas umrie car od svieta i nebi?
Velik ti ovi dar krstjanom ovi bi,
rad naše ljubavi da ovi smrt obra,
cjeć da nas postavi u vječna sva dobra.
Smislite jedan čas, odslužit' je li moć',
da gori svaki nas plamenom dan i noć.
Ja cienim, nitkore takojzi milosti
odslužit' ne more ni u po zadosti.
Cjeć toga sa svu moć daj haran budi svak,
tko ne će s dušom poć' u vječne muke pak;
i svak se poboli srčano za svoj grieh,
priklono ter moli da nam ih prosti svieh.
Za č Jesus velik dar i službe ne čeka
neg samo jednu stvar: skrušenje čovjeka;
a lasna stvar je taj, za toj se svak skruši,
tko želi vječni raj i pokoj steć' duši.

3.

Plačući u suze smjerno te ja molju,
daj mi znat' Jesuse, neka se daj bolju,
koji toj uzrok bi ki toli nemilo
na križu tuj pribi prislavno tve tilo?
što li ti na glavu staviše od drače
korunu krvavu, tko vidi, da plače?
za koja zla djela napi se ti žuči?
za što li od tiela takoj duh razluči?
za što li prsi tve sulicom probiše,
ter proli krvi sve i vode što biše?
Meni se taj muka dostoji za moj grieh,
a tvoja odluka umriet' bi za svieh.
Vaj za što ja tvoju tuj muku ne podnieh,
ki vječnu dostoju podnosit' za moj grieh?

10 *ak. b.* zacić. 14 *ak. b.* cić. 19 *ak. b.* cić. *Pj. 3.* 13 tuj *nema ak. a.*

Kako ću moć' igdar odslužit' zadosti
za toli slavan dar, za tej tve milosti?
Ja tielo i dušu darivam sad tebi
u vieke da t' služu na svietu i nebi.
Ino ja ne umijem učinit' ni mogu
neg ti se dat' sa sviem kako no sve bogu,
koga ću ja slavit' dokli me pod kamen
smrt bude postavit' i u viek i amen.

4.

Nudjer me pogledaj, grešniče, na križu,
za dati tebi raj, vas krvav gdje višu;
nu malo pozri sad gdi noge dah probit'
neka te dočekam ako hoć' meni prit';
vidj ruke gdi držu raspete, er hrlim
kako stvar najdražu da te ja zagrlim;
vidj kopjem gdi srce otvorih tebe rad,
da se mož' od smrce od vječne skriti sad.
Promisli koliku nosim ti ljuvezan,
gdi za te toliku podnesoh boljezan.
Ostavi dake grieh, pokaj se od zloba;
er ti ih praštam svieh u svako ja doba.
Poznaj me er sam ja koji sam zgar s nebi
prišao iz raja za dati raj tebi.
Ja za te trud podnieh veličak i muke,
od djaval da te zlieh izvadim iz ruke;
ja podnieh pokoru za griehe za tvoje,
da ti mož' poć' goru, blaženi gdi stoje.
Po tom te od kala, grešniče, stvorih ja,
sva tebi ostala podložih stvorenja,
a tebe izvan svieh satvorih samoga
i obrah i uzeh, čovječe, za moga.
Tim pusti ovi sviet, ki ti ino ne daje
neg kako ljeto cviet, ki zima skončaje;
er te ja za sviet saj ne stvorih, neka znaš,
neg da moj vječni raj s angjelim uživaš.

Pj. 4. 26 *ak. b.* ‚andjelim', *tako i dalje.*

Ostavi jur zlobe, pokaj se za tvoj grieh,
odrec' se hudobe i djaval pakljenieh,
ter pridi na pospjeh, dokli te ja čekam,
grešniče, kako t' rieh, da ti raj vječni dam.

5.

Ako ste i kadar po svietu vi hode
za jednu čudnu stvar, o sliepi narode,
pozrivši uzgori smišljali, nebesa
od ništa tko stvori i sva njih čudesa,
ali pak s istoči na sunce gledaje
proć sebi gdi oči obratit' ne daje,
bez broja zviezde pak, kad mrkla noć pride,
kiem se čudi svak, načine ke slide,
i mjesec, ki viku ne stoji na mjeri,
nego li prem njeku zamjernu ćud tjeri,
i rieke, iz gora iz suhieh ke teku
na ponor put mora ne pristav čas vieku,
i nigdar još za toj široko toj more
nikako mimo svoj kraj uzit' ne more,
i čuda još koja nie moć' izreći,
za što ih svies moja ne može doseći,
ter vi da od toga stvorca znat' želite, —
na križu eto ga pribjena pozrite.
Može bit' da ga vi u slavi cienite,
koju on ostavi, kako svi vidite,
er s neba na sviet saj na tuj smrt hotje doć'
za dat' nam vječni raj i djavlu slomit' moć.
Smislite, za vaš grieh na što se dopusti,
od djaval da vas svieh slobodi iz usti.
Toga cjeć kami je i tvrdji neg kami
tko se ne oblije grozniemi suzami
smišljaje na svoj grieh i ljubav njegovu
da on sam za vas svieh htje prijat' smrt ovu.
O čudne ljubavi, ku izriet' nie moć',
da on raj ostavi a na smrt hotje doć'.

Pj. 5. 17 *ak. b.* da vi.

Stvorenje sve plače, gdi mu je na glavi
taj kruna od drače cjeć naše ljubavi,
na glavi, andjeli kojoj se klanjaju;
mislite sad je li žalos još u raju,
pozrite na lica s krvaviem kosami,
ke slavi danica sa sviemi zviezdami.
Nut ruke gdi stoje, ke čavli probiše,
vas ovi sviet koje od ništa stvoriše,
stoje mu raspete, er želi i hrli
da tebe, zli sviete, k sebi sad prigrli.
Noge su s čavlom još pribjene radi vas,
kojiem su za podnož nebesa i sviet vas.
Tko će bit' sad kami da mu grob pokrije?
Grešnik, ki suzami vas se ne oblije;
za č će taj tvrdji bit' neg mramor od gore,
er žalos na saj svit veća bit' ne more.
Plači sad dake svak, er ste vi uzrok vas,
tko ne će za grieh pak u vječnu poć' propas;
er eto vidj, gore i dubja i kami
i rieke i more i sunce s zviezdami
gdi plaču smišljaje stvoritelj oda svieh
pogrdjen tač da je i raspet za vaš grieh;
toliko veće mi, koji smo uzrok vas,
imamo suzami cviliti po svak čas,
da bi nam prostiti hotio uzrok taj
i svieh nas primiti na milos u svoj raj.

6.

O majko djevice, o kćeri od sina,
o slavna kraljice od nebes jedina,
andjeli i sveti na nebu ku slave
i jošte izrieti ne mogu tve slave,
a neg li grješnik ja, ki želim proslavit'
tvu milos, koja sja vrh neba i na svit;
da pieskom rieči me a ingvas da more
a knjigom nebo sve stvorit' se da more,

47 *ak. a.* dakle. *Pj. 6.* 1 *pred tiem stihom stoji:* filia verbi quatenus est deus.

tisući jedan dil izriet' se vik ne bi
  mogao tvojih dil, koja su u tebi.
Rad bih te ja slavit', djevice prisveta,
  al ne znam što pravit', er s' od vik začeta,
grieha ni jednoga u tebi vik ne bi,
  porodi ti boga od svieta i nebi,
ki nebo i sviet vas od ništa satvori;
  u tvoje zacjeć nas prsi se zatvori,
koga sviet zauzeti i nebo ne može;
  tko će toj izrieti, neg ako ti bože,
od slave tve mrva rekla se vik ne bi,
  za što si ti prva kon boga na nebi,
od svake milosti kladenac ti jesi,
  svakom te kreposti višnji bog uresi;
ti rodi onoga, koji te satvori,
  čovjeka i boga, ki nam raj otvori.
Ne bih rad, gospoje, želeći proslavit'
  kreposti ja tvoje na niže postavit'.
Er ako nie moć' izreći togaj viek,
  kako ću vrha doć' umrli ja čovjek?
koji sam u griesieh i začet i rodjen,
  u muke za ke bjeh pakljene osudjen,
neg slavni tvoj sinak, koga ti porodi,
  svojom me krvi pak od toga slobodi,
prid koga ja ne znam kako ću doć' na sud,
  u griesieh ere sam zapleten oda svud;
ako me gospo tve prid sinkom ne budu
  pomoći molitve, ja molim za ludu.
Tiem pokli gospodje dostoja da rodiš
  Jesusa, ki podje za dat' nam raj na križ,
i koji za naš grieh umriet' se dopusti
  od djaval da nas zlieh slobodi iz usti,
moli ve ti njega da ne da on mene
  rad grieha mojega u muke pakljene,
neg da mi oprosti i da sam njegov ja,
  pokli su milosti njegove bez broja;
moli još oca ti i duha svetoga,

27 *u ak. a. bilo je* izrieti *pa je popravljeno*.

er boga u sve tri ja držim jednoga,
koji bi prie neg sviet i bit' će, kad plamen
čini ga izgorjet', i u viek i amen.

7.

Zdrav křižu prisveti, zdrav sveti bilježe,
po komu na svieti svaka nam zla bježe.
Zdrav křižu, po komu spasenje ufano
na saj sviet svakomu s nebesa bi dano.
Zdrav křižu, ki nas svieh oda zla izbavi,
u koje prvi grieh vas narod postavi.
Zdrav křižu, bez koga duhovno spasenje
nikomu od boga dalo se do sad nie.
Zdrav křižu, koji si dostojal o tebi
stvoritelj da visi i svieta i nebi.
Zdrav křižu prisveti, ki nam sva dobra da,
koja se izrieti ne mogu nikada.
Zdrav křižu, po komu višnji bog htje dati
spasenje svakomu tko bude ufati.
Zdrav křižu, ki jesi satvoren da se nam
o tebi objesi spasenje sviem dušam.
Zdrav křižu, koji smrt od smrti naše bi,
koji sam može strt' svu oblas hudobi.
Zdrav křižu, koji bi vrhu sva ostala
dopušten od nebi da si put od kala.
Pravo bi togaj rad svak na sviet umrli
da srcem tebe sad i dušom zagrli;
pravo bi vas narod krstjanski najliše
prislavni da tvoj plod u srce upiše;
pravo bi dan i noć, pravo bi hip i čas
da tebe sa svu moć proslavlja svaki nas.
Nu slavu tuj tvoju tko će moć' izrieti,
ne pristav ku poju andjeli i sveti?
er slavna tva krepos božju nam obrati
rasrdjbu u milos, ku nam grieh prikrati.
Molimo cjeć toga Jesusa, koji bi
nam poslan od boga i raspet na tebi,

Pj. 7. 8 *ak. a. b.* nitkomu. 27 nu] *ak. a.* na. 30 *ak. a.* ,rasarcgbu', *ak. b.* ,rasargbu'.

*

da nam se smiluje, ter da nam grieh prosti
i da nas daruje njegovom milosti,
za muku, na tebi ku za nas propati,
da pokoj na nebi bude nam sviem dati.

8.

O prisveta i blažena
božja majko i djevice,
vrh andjela svieh kraljice,
od boga si okrunjena,
O prisveta . . .
Kad andio vam naviesti
da ćeš sinka poroditi,
reče: vazda ć' dieva biti,
duh će sveti u te sljesti,
koji te će pak uzvesti
na nebesa vrh svieh žena.
O prisveta . . .
Prie neg bog sviet satvori,
prid njime si vazda bila,
vazda draga, vazda mila;
po tebi se raj otvori,
ki se za grieh nam zatvori
kad sagrieši prva žena.
O prisveta . . .
Utočiste s' svieh grešnika,
milosti si svake puna,
od svieh žena ti si kruna,
a sviem svetiem ti si dika,
djevicam si sviem prilika,
vrh svieh nebes uzvišena.
O prisveta . . .
Pokli gospo imaš ime
da si majka od milosti,
moli sinka da nam prosti,
er sve možeš ti prid njime,
samiri nas gospo š njime,
er si prid njim ti čuvena.
O prisveta . . .

Umiljenstvo gospo vaše
prid bogom je vazda bilo
vele drago, vele milo,
kako djevstvo i još draže;
za toj primi molbe naše,
pokli s' toli umiljena.
O prisveta . . .
Slava tebi gospodine,
od djevice ki se rodi,
ocu i duhu, ki te uplodi,
da viek slava ta ne mine,
neg još kad sviet vas pogine,
da je u viek uzmnožena.
O prisveta . . .

9.

Kosti od mrca govore putniku.

Putniče ustavi jedan čas stupaj tvoj
ter pamet postavi na pismo na ovoj:
Što si ti, to ja bjeh; što sam sad, bit' ćeš ti.
Ja veću ne vidjeh istinu na svieti.
Tiem smišljaj dobro ti i u dan i u noć,
kad budeš umrieti, gdje ti će duša poć'.

10.

Razmišljanje vrhu muke Isukrstove.

Budući mnogo dni i vele godišta
prošlo mi jak u sni, ka strajah u ništa,
smišljat' mi čas pride, u koji iz tiela
duša nam izide noseći sva djela,
ka ima na sudu višnjemu kazati,
gdi ini zaludu razlog je davati;

Pj. 8. 38 *ak. b.* vik. *Pj. 9. u ak. b. nie obilježena brojem. Pj. 10. u ak. a. b. nie obilježena brojem; nadpis joj je u ak. a.*: ‚Razmišljanje Nikole Stiepa Nalješkovića vrhu muke Isukrstove složeno godista 1586‘, *u ak. b.* ‚Razmišljanje Nikole Stiepa Nale‘ *i dalje kao u prvom, a zatiem u oba:* ‚pridgovor‘.

rieh: s čiem ću tužan ja na taj sud doć' k bogu,
kad moja činjenja smišljati ne mogu?
ugodnu njemu stvar er niesam do danas
činio nikadar, ni dobro strajah čas,
neg li je oda svieh na svietu veći moj
bez mjere svaki grieh, kojiem se ne zna broj.
Misleći takoj rieh: u pismu nie li
da se smo u griesieh svi na sviet začeli?
i rekši i tkore: bez grieha ja jesam,
taj čas bi još gore usudil sebe sam.
Pak smislih da Eva ne bude zgriešila
er ne bi ni dieva na saj sviet rodila,
ni bi se djevica nazvala taj ista
od nebes kraljica i majka pričista,
rad grieha našega sudjeno kojoj bi
jedinca božjega da začne u sebi;
ne more biti, rieh, nego li da ima
vazda krat prvi grieh prid svojim očima,
svakomu ter od nas grješnika sa svu moć
spravna je svaki čas doteći na pomoć.
Tej stvari misleći vele duh izmučih,
pak njojzi uteći svršeno odlučih.
Tuj mi se učini da začuh u taj čas
s nebesa jedini oni nje slavni glas
govoreć: nudjer svak promisli što podnie
radi vas moj sinak, u komu zlobe nie,
kako li oni plač meni bi podnesti,
kad srce moje mač prodje od bolesti,
najliše kad vidjeh da moj sin izbrani
pusti duh, da vas svieh od smrti izbrani.
Čuvši ja ovi glas, ne znavši od kuda,
strnu mi svaki vlas jak na dan od suda,
i tuj rieh po svak čas smišljat' smrt i muku,
ka djavlu slomiv vlas ize nas iz ruku.
Nu togaj nie moć' smišljati, moj bože,
neg slavna tvoja moć ako me pomože;
molim te toga rad, slatki moj Jesuse,
dopusti da ja sad procvilim u suze,
smišljaje u srcu muke tve velike

i priljutu smrcu, koj nie prilike,
i ljute bolesti, ke majka tva draga
htje za nas podnesti videći te naga,
videći tve muke na križu najliše
kad noge i ruke čavli ti pribiše;
neka ja proplaču da zlobe velike
suzami oplaču, kiem nie prilike,
da mi ih oprosti velika moć tvoja,
u koj su milosti razlike bez broja,
jeda ja čis budu stojati onadaj
prid tobom na sudu, pak s tobom poć' u raj,
u komu s ocem ti i s duhom prisvetiem
imaš kraljevati i po viek vladat' sviem.

Videći prislavni Isukrs gdi naše
spasenje one dni nam se približaše,
koje nam od vieka naredi jedina
božja moć velika u smrti od sina,
za sve da željaše vrhu sve na saj svit
spasenje toj naše, za ko htje s neba sit',
misal mu velike trudjahu bolesti,
ke za nas grešnike imaše podnesti,
i pride svojiema u grad od Betanije,
od Jerusalema daleko ki nie;
tuj ti ga na svoj stan veselo ustavi
Šimun ki bješe zvan priz ime gubavi:
u toj Mandaljena poteče oni čas
ne bivši tuj liena ter donie vriednu mas,
er vidje velik trud gdi Jesus ukaza,
ter glavu oda svud njome mu pomaza,
pak poče plakati i noge suzami
njegove plakati a trti kosami.
Tuj njeki gledahu djela nje prisveta,
slobodno mišljahu: čemu je taj šteta?
a Juda reče pas: ja mogah prodati

50 ti] *ak. a.* te. 59 *pred tiem stihom stojî u ak. a. b.:* početak razmišljanja muke gospodinove. 68 *ak. b.* Jeruzalema, *tako i dalje.* 73 *ak. a.* vidi. *ak. b.* Jezus, *tako i dalje.*

za vele onu mas, uboziem pak dati.
Za sve toj ne bi uboziem podao,
nego bi sve sebi nevjernik ukrao.
A Isukrs mnozieh poče tuj karati
govoreć: ubozieh vi ćete imati,
kiem dobra moćete učinit' svakoja,
ako vi hoćete, pravo vam velim ja;
a mene jur veće do mala od danas
način vam bit' ne će imati polak vas.
Jesus, ki sva znaše po višnjoj milosti,
njim za zlo imaše, a njoj grieh oprosti.
U isto toj doba u srce od Jude
uljeze hudoba kroz misli prihude,
ter jošte u gore misao obrati
iskat' put da more Jesusa prodati.
Tuj majku dvie rieke poliše od suza
rad muke tolike, ter moli Jesusa:
moj sinko izbrani, ne hodi tamo još,
ako ne ć' da rani majku ti strašni nož;
za što mi svi vele i svi mi govore,
Židovi ne žele neg da te umore.
Još svaki od suza učenik procvili
moleći Jesusa da se od nje ne dili.
A Jesus videći toliko žestok plač
i majku gdi veći svaki čas kolje mač,
svu dragu onu noć milo ju tješaše,
er zdravo opet doć' do večer imaše.
Tuj se š njom pozdravi, a pak se s svojiema
učenici spravi put Jeruzalema;
a ona suzami ne pristav roneći
s ostalim ženami podje ga sliedeći.
Narodi od svuda Jesusa čekahu,
zamjerna er čuda od njega vidjahu,
najliše oživil Lazara što bješe,
koji je mrtav bil i ki jur smrdieše;
ter njetko maslinu s paomom metaše

95 *ak. b.* dvi. 111 *kod toga stiha u ak. b. stoji dodato u dnu:* Zach. 9. Exulta satis filia Sion, jubila filia Jerusalem; ecce rex tuus veniet tibi. Isaj. 62. Dicite filiae Sion: ecce salvator tuus venit.

a njetko haljinu, kudje proć' imaše;
pojahu s svieh strana dječica sa svu moć:
blaženi osana, ki na sviet hotje doć'.
Tuj ti se Židovi zamjerno smetoše
govore: tko je ovi, toliko ki može?
A Jesus uljeze u crkvu udilje
i sasta tuj gdi se trguje na zbilje,
ter uzam bič jedan sve one najbrže
učini bježat' van, a trg im razvrže
govore: nie li veličak ovo grieh?
ali pak nieste li proštili u pismieh:
u kući u mojoj da vazda molite,
a spilu vi u njoj lupešku činite?
I tu im do noći govori o bogu,
al oni vik doći ne htješe k razlogu;
za sve da poznahu er veli istine,
nu srce imahu jaki no od stine.
Uzamši odtle put s svojiema hotje poć'
u Marte počinut' na stanu onu noć.
I s jutra svanuv dan, u crkvu vrati se
govore: tko je žedan, prid' sjemo, napi se;
er vječni on bješe kladenac milosti,
svakomu hotieše da zlobe oprosti,
ki k njemu pridijahu i koji u njega
ufanje imahu spasenja svojega.
Drugi im taj vas dan govori o vjeri,
u Marte pak na stan vrati se k materi.
A majka pričista, vas dragi dan oni
ka cvilit' ne prista suzami neg roni,
u oni čas oči očisti od suza,
najbrže ter skoči da vidi Jesusa,
neka ju on ne bi sastao cvileći,
er njemu pod nebi ne bješe trud veći

124 *ak. a.* učinit. 120 proštili] *ak. b.* legali. 132 *iza toga je stiha u ak. a. bilo malo prazno pa je umetnuto:* ,na ovemu mjestu ne manjka ništa, kako ni na ostaliem, nego se donosu njeka mjesta izeta iz svet. pisma', *a to je ono kod stiha* 111, *koje u ak. b. stoji u dnu na strani, na kojoj je pošljednji stih 132; tako su došle ove opomene u ak. a. i na drugim mjestima.* 137 on] *ak. a.* od.

nego li kad bi nju zlovoljnu sastao
ali ku najmanju muku nje poznao.
Sinak pun ljubavi uzam ju za ruku
milo ju pozdravi za skratit' nje muku ;
a majka od muke, ku podniet' ne može,
pade mu na ruke ter se prinemože,
pak reče : sinko moj, kako me pozdravljaš,
pokli me ovakoj žalosnu ostavljaš ?
Zdravlje me kakvo je, po koli tužna znam
veselje sve moje izgubit' da imam ?
Židovi prokleti er te nenavide
za život tvoj sveti i čuda ka vide ;
nu lasno sinko mož' odniet' mi nevolje
i ovi smrtni nož, ki majku tvu kolje,
ako mi rečeš sad nikako da veće
tvoj stupaj u taj grad stupiti već ne će.
Jesus pun ljubavi suznu ju videvši
svu misal postavi jeda ju utješi :
o majko pridraga, reče joj, znam da znaš
od mene što slaga u pismieh prorok naš ;
ne znaš li ovu stvar er pisma taj vele
da me će još za har nenavidjet' vele ?
meni jes podnieti svaki trud i muke
za narod izeti hudobi iz ruke.
Tuj majci još veći nemir duh prostrili,
tej muke misleći ter većma procvili.
Jesus kada zgleda gdi majka čini toj,
studeniji od leda primi se njega znoj,
er se on boljaše većma nje bolesti
neg mukom, ku znaše da ima podnesti ;
ter jedva iz usti prisvetieh rieč ovuj
s uzdahom izusti : pridraga majko čuj,
cjeć moje ljubavi, molim te sa svu moć,
tej suze ustavi i imaj mirnu noć ;
s tobom ću ovu noć i s jutra bit' vas dan,
poslie ću majko poć' ocu bit' poslušan.
Tuj majka kad vidje Jesusa da lice

157 ju] *ak. a.* je.

jak pepel ublidje, ustavi suzice
da veće ne cvili, neg li mu reče tuj:
moj sinko primili, hodi ve ter blaguj,
vidim te da s' trudan i vele da s' mučan
učeći njih vas dan kako si naučan.
Trudno ti vaj oba večeru tuj ješe,
a naših cić zloba vas taj trud podnieše.
S jutra prie neg na dvor otide, odluči
majci dat' razgovor da smrtno ne muči,
u kantun ka bješe otišla plakati,
er prid njim ne htieše tuj žalos kazati.
Kada ga ugleda bljedjega pepela
a gdi mu od leda znoj ide iz čela,
veličak trud pozna od sinka po licu,
ter vele žalosna ponovi tužicu,
i oni čas tuj ukide jak mrtva,
pak reče: sinko čuj, molim te majka tva,
znam da mož' sve stvorit', sahrani ti narod,
al ne daj umorit' tebe moj dragi plod.
On reče: majko ma, što ve mi toj praviš?
od prorok što pisma prid oči ne staviš?
veli Isaija da ne ću riet' ništa,
kad budem vodjen ja na posvetilišta;
mučeći ja imam jaganjac majko bit'
trebuje da se dam za narod ja ubit'.
Ne kaže svu moć bog, neg samo toj čini
što zna put i razlog da hoće istini;
ovo je majko put, ne more ino bit'
neg da dam ovu put razapet' i ubit'.
Tuj majka pričista oćuti smrtni nož,
al za toj ne prista moleći sinka još:
moj sinko jedini, ne moj toj da vidju,
neg prie učini da smrtju ja pridju.
Isukrs videći tuj majku gdi staše
veoma u smeći, milo ju tješaše:
čemu je mis'o taj? ne znaš li majko ma,
do smrti moje raj zatvoren bit' ima?

197 bljedjega] *ak. a.* bjeljega. 216 *ak. a.* to. 218 *ak. a.* smrt.

kuda bi dake ti, čim se raj otvori,
ka imaš sidjeti uza me nad kori?
Tuj majka prisveta zagrliv Jesusa
moli ga opeta, ali ne bez suza:
a ti ve sinko daj pridragi odluči
da ve te smrca taj veomi ne muči.
Jesus joj reče tuj: o majko izbrana,
ne misli o tomuj, ne vriedjaj daj rana;
koli je majko ma veći grieh na svieti,
veća se za nj ima pokora podnieti;
a ti znaš i ja znam da prvi oni grieh,
kada zgrieši Adam, veći je oda svieh;
imavši dake ja za nj podniet' pokore,
muka će bit' moja ka se reć' ne more.
Kad začu majka toj, učini tolik plač,
er prodje srce njoj žalosni bridak mač.
Kad čuše tuj viku, najbrže svak skoči
od suza ter rieku proliše niz oči,
Jesusa moleći da misli tej svrne,
žalosno videći tuj majku gdi trne.
Majka ga onada moljaše sa svu moć
da joj tuj milos da u Jeruzalem poć',
neka ve žalosna daj vidi što godi
i neka brzo zna što se tuj prigodi.
Isukrs tuj ženam veljaše plačući:
pridaju majku vam, stojte š njom u kući;
meni je triebi sad u Jeruzalem poć',
a majko vi u grad možete i pak doć'.
Pak sinak primili s majkom se pozdravi,
ku grozno ucvili i tužnu ostavi.
Smislite celov taj, na pokon koji bi,
koliko žestok vaj u srce njih zabi.
Tuj s mukom velikom kada se rastaše,
majka učenikom sinka pridavaše,

224 *ak. a.* sjedjeti, *ali je* e *precrtano.* 238 *kod toga je stiha u ak. b. dodato u dnu:* Luc. 2. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. 243 *ak. b.* onadaj. 244 *iza toga je stiha u ak. a. malo prazno pa je umetnuto*: ,ni na ovemu mjestu ne manjka ništa, nego se donosi mjesto s. Luke evangeliste', *a to je ono kod stiha 238.*

a vrhu sve Judi, za što mu žalosna
ni misli ni ćudi po ničem ne pozna.
Pridragi sin podje a majku plačući
s Marijom tuj odje i s Martom u kući.
O majko jedina, tko će taj plač izriet',
ostavši bez sina, ki podje za umriet'.
Još na tvom da krilu vidiš mu ti smrcu,
smrtnu bi ti strilu ćutjela u srcu;
er da još na ruci na tvojoj primine,
bila bi u muci, drag sinak gdi t' gine,
a neg li gospodje znajući sve muke,
na ke tvoj sin podje, komu li u ruke;
tko mu će uzdržat' glavicu oni dan,
tko mu li piti dat', kad bude on žedan?
a sve toj za zlobe za naše velike,
neka nas hudobe ne muče u vike.
Ne moj se majko ti za muke za ove
na Judu boljeti ni na zle Židove,
neg na nas prihude i grješne krstjane,
er za nas tej trude podnieste i rane,
i mi smo uzrok vas da muke tolike
padoše vrhu vas, kiem nie prilike.
A zlobni Židovi skupiše taj čas svjet
govoreć: tko je ovi? vas podje za njim sviet;
doći će Rimjani i nas će sagubit',
ovogaj ako mi ne budemo ubit'.
Reče im oni dan ki vlada sve ine:
trjebuje da jedan za vas puk pogine.
A toj on po sebi ne znaše što pravi,
neg sveti duh s nebi po njemu objavi,
er Jesus htijaše sahranit' narod vas
a djavlu imaše slomiti moć i vlas.
Tadadjer pun zloba nevjerni Juda pas,
vrh koga hudoba svršeno steče vlas,
Jesusa ostavi, k Židovom ter u dvor
muče se odpravi, gdi čine taj zgovor;

268 *ak. a. b.* tkomu. 280 *ak. a. b.* ‚svjett'. 286 *iza toga je stiha u ak. b. polovina strane prazna, na kojoj je prvi stih 273, a u ak. a. stoji:* ne manjka ništa.

veselo reče njim: što ćete meni dat'
da meštra ja činim u ruke vam imat'?
Začuvši ovu stvar veseli svi staše,
ter Judi tries dinar za toj obećaše,
a on im vjeru da svaki put držati
i način od svuda Jesusa izdati.
Vele ti može glad od zlata u ljudi,
da nie star ni mlad, koji ga ne žudi.
Što, Juda, ovuj stvar ne smisli onadaj,
er za te tries dinar izgubit' imaš raj?
kako vas ne strnu znajući nauke,
ter srce ne svrnu s tej hude odluke?
Malo ti procieni stvar, koju prodavaš,
kojojzi ciene ni, sam kako dobro znaš;
vriednu ti proda stvar, zla ti ti bi plata,
maj de prem od ništar, još da je od zlata.
Za č ništor nie teže od zlata na svieti
neg duše ke zgrieše i umru kako ti,
ni lahše od onieh ke boga poznaju,
er stoje vrhu svieh nebesa u raju;
u toj se primače odkupa čoviku,
da po vik ne plače za zlobu veliku,
s kojom se rodi svak i ka se umnoži
kako zlo, gdi se pak još gore priloži;
odkupa taj ne bi u zlatu, nego li
sin boga od nebi krv za nas ku proli.
Bjehu dni kad svak ije jaganjca bieloga
za sveto zlamenje prošastja božjega;
tim Jesus naredi spravljati večeru,
kako sve tko sliedi put božji i vjeru;
zlamenje er bješe toj muke velike,
ku podniet' hotieše on za nas grješnike;
er on bit' imaše jaganjac prisveti,
za griehe za naše da se da raspeti;
ter Petru tuj reče s Ivanom da grede
put grada najpreče večeru da srede,

295 *ak. a.* veselo. 307 *ak. a.* vriednu ti ti. 315 *ak. a.* uzmnoži, *ali je* z *precrtano.*

i tuj ga prašaše da im on naredi
gdi mu je najdraže da mu se toj sredi;
a on im naviesti: put grada vi hode
čovjek će vas sresti noseći sud vode;
gdi njega vidite uljesti vi tada,
kućniku recite da vam tuj mjesto da.
I sve to kako bi tada njim rečeno
na puno sve se zbi i sve izvršeno.
Jesus pak za njima otide put grada
znajući da ima izdan bit' on tada.
I tako s svojiema Jesus htje uljesti
u taj stan, gdi ima večeru tu jesti.
Do čim se taj spravi večera i sredi,
o božjoj ljubavi Jesus im besjedi
i kako imaju meu sobom živjeti
i da se ne haju za njega umrieti;
a poslie reče on svi dvanes da sjedu,
er htieše toj zakon jaganjca da jedu;
jaganjac taj bješe od muke zlamenje
ku podniet' hotieše za naše spasenje,
er zakon njih tada hotieše toj prvi
dokli se nam on da u tielu i krvi;
i na toj večeri hoteći sebe dat'
sviem koji u vjeri njegovoj budu stat',
tuj način on prvi u crkvi postavi
u tielu i krvi da ga vik svak slavi;
u tielo istino svoje kruh obrati
a u krv pak vino, takoj se htje dati,
rad one velike ljubavi, koju nam
nosaše po vike, htje nam dat' sebe sam.
Čiem da tko zaplati ljubav tuj veliku,
gdi se sam htje dati za dat' raj čoviku?
Pak im da tužan glas: neka je svim znati
da jedan tuj od vas ima me izdati.
Tuj poče oni čas svaki njih govorit':
tko je taj proklet pas, ki će toj satvorit'?
Reče: ki sa mnom ije; nu bi čestit bio

342 *ak. a. b.* o božjom. 345 *ak. a.* dvanaes.

da se on vik nie na saj sviet rodio.
Petar se izmače: ja, reče, ne štedim
za te poć' pod mače, a da te svud sliedim.
Što Petre govoriš? prije ćeš, neka znaš,
odreć' se mene triš neg poje kokot dvaš.
Vidio bi tuj mnoge nauke od vjere
pak gdi im svim noge umivši otire,
a sve toj da u nas priklonstvo usadi
a hudu oholas da sasma izvadi.
Pak Judi reče: znaš što imaš činiti,
čin' brzo što imaš, ne krsmaj veće ti.
Pak inim reče tu: a sad mi podjimo
u vrt da molitvu ocu učinimo,
er evo dodje dan od vieka odlučen
da budem ja izdan, pogrdjen i mučen
i poslie na križu probođen onakoj
o čavlieh da višu, dokli duh puštam moj.
I u taj cas Juda dvignuv se on podje
najbrže od tuda k Židovom ter dodje,
daše mu psi tade tries dinar oni čas,
a on ih popade kako kos gladan pas;
s junaci dogovor stavivši Juda tu
podjoše svi na dvor za nać' ga u vrtu.
Rekao bješe svim: s kiem mene vidite
da se ja pozdravim, njega vi držite,
tere ga čuvajte i Ani samomu
u ruke pridajte, čeka vas na domu.
Tuj s Judom pridoše potok od Čedrona,
i u vrt dodjoše, trudna t' bi noć ona!
A svojiem Jesus tu narediv da stanu
činiti molitvu reče poć' na stranu,
ter oca moliti i za se i za nas,
er se će proliti njegova krv danas;
oca on moljaše jeda ga slobodi
od grke tej čaše po način ki godi;
al hotje da nie nego li očino
u svemu hotjenje, nikako ne ino.

395 *ak. a.* naredio.

Jesuse za grieh moj onada ti moli
i za me krvav znoj moleći ti proli,
ne samo za mene, nu još za narod vas
počanši od žene od prve do danas;
za to je tva muka toliko velika,
al tvoja odluka takoj bi od vika.
Za toj svi plačimo, er smo svi uzrok vas
da takoj činimo Jesusa mriet' za nas.
I u toj dohodi Jesus k njim dvaš i triš,
speći ih nahodi i reče: Petre spiš!
Ne spi tako Juda, neg čini posao,
sad će doć' od tuda, jur me je izdao.
A Juda njim reče: eto vam svim pravlju,
svežite najpreče s kim se ja pozdravlju.
Ne postav čas dobar, eto ti gre Juda,
je li toj čudna stvar, ne zna se od kuda;
i tuj se on muče kako pas od lova
k Jesusu dovuče tere ga celova.
Kad se š njim pozdravi, reče mu: meštre zdrav!
koliko da pravi: niesam kriv, ja sam prav.
Što su ti celovi? Jesus mu reče; znaš
da meštar vaš ovi zna misli i grieh vaš;
kako te ne bi sram prid sviemi kad ti rieh,
neka znaš da ja znam sve misli i tvoj grieh,
bez srama neg li ti dignuv se otide,
ostali neka ti svršeno grieh vide?
Zabi se tuj Juda, a u to junaci
dodjoše od svuda spravni svi i jaci.
Jesus ih upraša: rec'te mi boga rad,
družina taj vaša kud ide takoj sad?
jeda li vi koga ovuda ištete?
rec'te mi cić boga, ne će vam bit' štete.
Rieše nam njekoga Jesusa dovesti.
Reče im: ovo ga; što ćete? ja sam ti.
Kad oni toj čuše, podjoše nazada
i na tle padoše od straha svi tada;
kada se dvigoše, reče im: tko je taj?
Eto ti, rekoše, veće nas ne pitaj.
Mnokrat me u crkvi prid pukom vidiste,

i nigda na me vi ruku ne staviste.
Nu je toj za vaš grieh, kako svi proroci
govore u pismieh, ki vam su svjedoci;
cjeć toga ako vi mene sad ištete,
evo sam, al ovi da podju bez štete.
Jedan se zateče da Petra on sveže,
Petar mu odsieče uho, pak pobježe.
A Jesus njim pravi: dajte mi uho toj;
ter mu ga ozdravi, svi znaše čudo toj,
i nitko oda svieh tuj se ne obrati,
er bješe na njih grieh, koji će vik stati.
Tadaj ga svezaše, i došad š njim takoj
Ani ga pridaše: na, rieše, je li toj?
Ana mu reče tuj: nu mi ti sada kaž'
tere me dobro čuj, ne valja odi laž;
od kuda ti nove knjige sad nahodiš;
po kojieh Židove iz vjere izvodiš?
ali pak taj čuda, nu ih sad kaži nam,
da znamo od kuda taj razum dodje vam.
Jesus mu tuj reče, razum se moj ovi
po putu ne stječe, po komu mnite vi;
tko hoće razum moj na svietu imati,
što hoće bog, onoj trebuje činiti;
a što sam učio, prašajte onih vi,
skroveno činio niesam, neg u crkvi.
Jedan ga u taj čas, kad Jesus toj reče,
zauši, da obraz taj čas mu oteče,
govore: tako li njemu odgovaraš?
neka te toj boli i da tej rieči znaš.
Ako sam zlo koje rekao, nu ukaž';
to li ne, za što je udorac ovi vaš?
Petar ga i Ivan iz dalek sliedjaše,
u Ane nu na stan dokli ga pridaše,
pak Ivan poteče, a Petra tuj odje,
da majci glas reče najbrže ter podje.
A Petru počeše govorit' njeki tu:
i ovi s tiem bješe Jesusom u vrtu.
On im se na boga živoga kunjaše

479 *ak. a. b.* ‚kunjasce', *može se čitati i* kunijaše.

Jesusa da toga ni po čem ne znaše;
zakle se veće krat, ne samo jedan put,
er mujaše oni trat da će tuj poginut';
tuj kokot pusti glas ter poče pjevati,
a Jesus svoj obraz na Petra obrati,
koliko da reče: znaš, sinoć što ti rieh.
Tuj Petar najpreče podje svoj plakat' grieh.
Ana njim zahvali i reče da platu
Židovi ostali dadu njim u zlatu,
reče im da hrane još bolje svezana
do koli dan svane pod stražu s svieh strana:
ne dajte njemu spat', ni na tleh da leži,
neg takoj svedjer stat', da mu je trud teži.
Toj rekši on podje počivat' proklet pas,
a njega tuj odje da ne spi proklet čas;
stražani sve trpe ter kako vukovi
jaganjca gdi drpe, drpljahu njega svi;
njeki ga psovahu a njeki u obraz
u njegov pljuvahu, pogrdjen bješe vas;
još k teziem Židovi uzeše dvorane:
čuvajte ga i vi dokli se rasvane.
I rieše Židovi: po svem je gradu glas
da nam je kralj ovi nad sviemi vrhu nas.
Činjahu njim ruge: ako s' kralj, kaži nam
dvorane i sluge; što s' bez njih takoj sam?
Druzi mu oči pak krpom zastirahu
ter redom udri svak, a njega pitahu:
ako si prorok ti po duhu od zgara,
reci nam tko je ti ki te sad udara.
I sve toj za naš grieh podnosi prav ovi,
jeda nas ne bi svieh proždrli vragovi;
tim nitkor suzami ne plači trud ovi,
plačite er smo mi od togaj uzrok svi.
Takoj mu tuj trude davahu onu noć,
a u toj sam bude u majke Ivan poć';
kada ga ugleda bez svoga Jesusa
stvori se od leda, oblita od suza,

486 *ak. b.* najprječe. 511 *ak. a.* nitko.

*

reče mu: Ivane, pravo mi sve kaži,
molim te od strane od božje, ne slaži;
gdi mi je moj sinak? plačući vas molju,
ali ga odje svak u ovu nevolju?
Što ti ću, majko, riet'? pokri se crniem sva,
ter hod'mo š njim umriet' jednaga oba dva.
On znaše sve ovoj i za toj moleći
poče mu krvav znoj niza svu put teći;
moljaše ovi čas jeda njega mine;
bog reče: ako ć' vas da narod pogine.
On obra sve muke podnesti bez lieka
a izet' iz ruke djavolu čovjeka.
Neharni narode, vidj Jesus što pati,
da tebe ne vode u muku vragovi;
a ti toj ne haješ, nego li sto uzrok
od svoga zla daješ; svim nam je blizu rok,
kad će bit' plaćen svak za svoja činjenja,
nie se kajat' pak, pobjegne vrieme tja.
Molim te majko ja, ne krsmaj veće tu,
najbrže nego tja podjimo k Pilatu,
jeda se na ove suze tve smiluje
ter da on Židove laživе ne čuje.
Tuj oni oba dva s oniem ženami,
ke bjehu š njom tada, sve rieše: hod'mo mi.
U čelo u prvo, marangun gdi staše
ter jedno tuj drvo u noći djeljaše,
tere ga mološe da časom počinu;
uljes'te svi bliže, sjedite, reče, tu.
I tuj ga pitaše što mu je preša taj
da svu noć djeljaše. Reče on: ne pitaj,
eto vam bez suza ne mogu izrieti;
njekoga Jesusa sjutra će raspeti,
ter preše Židovi: jeda se uzmore,
svrši nam križ ovi svakako do zore.
Smislite kolik plač tuj majka učini
smišljaje da mre tač nje sinak jedini.

549 preše *može biti da bi trebalo* rie še. 550 *u ak. a. b.* ‚zorre‘, *trebalo bi čitati* core.

Vrh križa tuj pade vikaje ; sinko moj,
nek umrem ja sade, a umriet' ti ne moj,
O majke vi, ke ste jedihnieh imale,
mislite, ako ste pak bez njih ostale,
kakvo je vam srce i pamet tuj bila
rad ljute tej smrce, kad se je zgodila,
za sve da tvoj sinak dokli je dihao
tuj njemu služi svak, čim je duh puštao;
a ovi jedan čas ne more miran bit',
nego je izbjen vas, ne će ga napojit';
lasno je smrt mirnu na odru čekati
i dragu i vjernu općinu gledati,
sve što hoć' sve ti je, što rečeš sve t' se da,
ni jedna stvar nie, ka mu se tuj ne da;
a ovi gledajte na kakvu ide smrt,
kako vi svi znate, za djavlu moć satrt'.
M . . . . . kriv kada umire za svoj grieh,
ovi mre prav sada za griehe oda svieh.
Tuj majka od suza mrtva se proteže
plačući Jesusa, vrh križa ter leže.
Ivan ju tuj dviže s oniemi ženami
i rieše : nu bliže u Ane hod'mo mi,
a poslie, blizu je, poćemo k Pilatu.
jeda se smiluje vidivši majku tu,
ter da se na ove nje suze smiluje,
a hude Židove ovi put ne čuje.
U Ane na vratieh sastaše tuj prešu,
gonjahu na dvor svieh, Jesusa er vežu.
Pilato poruči : sad idem od zgore,
da togaj ne muči ni tegne nitkore,
do čim on ne side i čim se od oba
razlozi ne vide, da nie ka zloba.
Pilato kad side, Židovom reče : daj
da se sva razvide, nu što je preša taj ?
Kad Jesus izide, tuj ženam ne daše
da ga one vide, majku odagnaše.
Juda se htijaše kajati za grieh taj,

559 *ak. a.* dokle. 569 *praznina je u oba rkp.* 573 ju] *ak. a.* je.

napas mu veljaše: veće se ti ne kaj,
đinare uzmi ti, ter ih sad odnesi,
Židovom ter vrati, a ti se objesi;
meštra si prodao, prid njega ne hodi.
Nut kako grieh zao u gori uvodi:
tuj Juda priludi sotonu posluša,
ter sebe osudi a grieha ne skuša;
tako svak tko ljubi grieh veće neg boga,
ufanje izgubi spasenja od svoga,
tere je u sebi nemiran svaki čas,
ne gleda tuj k nebi neg zemlji kako pas.
Pilato Jesusa izbjena kad vidje,
od krvi i suza omazan vas gdi je,
reče im : koji grieh dostojan može bit'
od muka od ovieh ? bjehote ga ubit';
er bi mu manji trud jednu smrt prijati
nego li oda svud tej muke da pati.
Nu Ana ti kaži, ki s' naš'o u njem grieh ?
Čini se sin boži i kraljem vrhu svieh.
Čemu su tej laže? da nu ti Ano čin'
da t' po čem ukaže je li on boži sin.
Ako vam daje on najmanji ki razlog,
što hoće vaš zakon, on vam je pravi bog.
Ah Ano nie grieh prida mnom do sad bil
od muka ovakieh dostojan stoti dil;
eto je izbjen vas, eto je vas krvav,
vidjte mu vi obraz da nigdje nie zdrav;
što je taj oholas? tko vam je rekao,
tko li je tuj potolas, rec'te mi, vam dao?
Mi kralja imamo rimskoga česara
i boga još znamo s nebesa od zgara,
a ovi ne daje da se da dohodak;
misli ti, koja je česaru šteta pak;
ako ti ovoga za kralja uzimaš,
odrec' se onoga u Rimu što imaš.
Reče im Pilato: rieči su tej lude;

597 *ak. a.* veće grieh. 618 potolas] *ak. b.* oholas. 620 znamo] *ak. b.* samo.

činit' ću da za to izbijen zlo bude,
da ga je veće sram takuj vam stvar rieti:
sin boži ja jesam ali kralj na svieti.
Prid vami eto je rekao sada tu:
kraljestvo nie moje nikako na svietu.
Svezana tuj frusta kelomni po taj put,
sva crna da osta njegova trudna put.
Tuj mu još staviše korunu od drače,
ku trstju nabiše da stoji još jače;
pak se njim rugahu: sada si kralj pravi;
drugi mu pljuvahu u obraz krvavi;
jedan ga ogrnu crljenim, pak reče
da kralju krv crnu ne vide gdi teče.
Daše mu trsti još da drži govore:
neka znaš, er ti mož' sve što kralj naš more.
Tuj čini frustana da se tuj dovede,
da vide s svieh strana gdi niza nj krv grede,
jeda se takoj daj utažit' što bude
videći narod taj tej muke i trude,
ter da se ohaju od misli njih hude,
a njega puštaju, toj dosti da bude.
Tu im ga ukaza: što ćete vi veće?
ne ima obraza, eto živ bit' ne će.
Pak reče: što ćete od njega vi drugo?
vidjet' ga ne ćete da žive on dugo.
I reče Pilato: ja ga ću puštati;
dosti mu budi to za taj grieh što plati.
Viknuše: ako ti ne propneš ovoga,
tot ga hoć' nam dati za kralja i boga;
al ćemo za tu stvar pisati put Rima,
neka zna i česar koga odje ima.
Pilato željaše Jesusa slobodit',
ali se bojaše što se će pak zgodit';
er hudi Židovi vikahu svi u glas:
čini se kralj ovi vrh tebe i vrh nas.
Sad ga će biti sram takú stvar vam rieti:
sin božji ja jesam ali kralj na svieti;

666 *ak. a. b.* tkoga.

prid vami eto je rekao sada tu:
kraljestvo nie moje nikako na svietu.
Viknuše još veće: što rieči tej gubiš?
ne čin' nam tej smeće; raspni ga, eto križ.
Tiem prvo sva ova Pilato iskuša
cieneći njegova čista će bit' duša;
videći govorit' da mu je sve zaman,
trebuje umorit' Jesusa oni dan,
bačio i vode tuj čini donieti,
svi koji prohode da budu vidjeti,
reče: eto vam govoru, Židovi,
ja ruke umivam, za što je prav ovi
i ni jedne krivine u tomu čovjeku
ne nadjoh, majde ne, ni manje čuh vieku.
A oni jedan glas učiniv viknuše:
njegova krv vrh nas i djece vrh naše.
Viknuše opet triš: Barabu slobodi,
a Jesusa na križ čavlima pribodi.
Pilato videći da rieči njegove
dovode na veći skandao Židove
i gdi mu govore er mu će za tuj stvar,
ako ga potvore, život uzet' česar,
za sve da on prie njim bješe rekao
da u njem zla nie ni grieha našao,
prokleta zla ćudi ne gledaš razloga,
imaš strah od ljudi veći neg od boga,
ni za što, neg za to, ah! bože ti vidiš,
odasla Pilato Jesusa sad na križ:
ne htjeste da vam dam pravedna čovika,
eto vam ja davam huda razbojnika.
Da se on ne bude boži sin činio,
rekoše, tej trude ne bi sad trpio.
Pilato tuj sjede i piscu reče: piš'
Jesus da se odvede i razapne na križ
i čavli pribosti da o njih visi pak,
do koli duh pusti, neka se čuva svak
da nitko ne smi riet': sin boži ja jesam

696 *ak. b.* raspne.

ali kralj na saj sviet, neg česar rimski sam.
O majke, ke sinke nemoćne imate,
videći da gine, liečnike gledate,
što vam će tužniem riet', jeda je ufanje;
kad reče da će umriet', veće ga u njem nie,
kako rieč ta dodje u tužno tve srce,
smrtni ga nož prodje cić tužne tej smrce;
da ova, ku plaču nebesa i vas sviet,
sinka nje kada ču da joj će sad raspet'!
Tuj hudi Židovi kad svrhu vidiše,
kako no vukovi Jesusa podbiše,
jedan ki bješe tu što može najjače
uhiti za svitu ter ju š njega smače,
ka bješe vrh krvi prisahla njegove,
tuj mu se, znate svi, sve rane ponove;
kad bi da njegove haljine obuku,
tadaj mu ponove treći put svu muku,
i za obući njega u svite njegove,
odrieše ga svega, rane mu ponove;
i tuj mu na ramo nositi križ daše
do mjesta, gdi tamo raspet' se imaše.
I tako vrh pleći oni križ nosaše,
ki jedva noseći vele krat padaše.
Kad Jesus izadje na dvor iz polače,
tuj majku on nadje jadovno gdi plače,
a ona pade tuj, er se prinemože.
o bože pomiluj, pomiluj ti bože!
Jesusa vodjahu i za njim majku pak —
mogu riet' — nosahu, plakaše tada svak.
Jesus im veljaše: ne plač'te mene rad,
plačite zlo vaše, ko ide na vaš grad;
riet' ćete za zlobe koje ste vidile:
blažene utrcbe ke niesu rodile,
a ove sve gore, dopusti bože ti,
neka se obore za svieh nas pokriti;
kad pravu čoviku ova se smrt daje,
jednomu grješniku što drugo ostaje?

705 *ak. b.* taj rieč. 706 *ak. b.* cjeć.

Jesusa tuj vide, svak čas je nejači,
ne može da ide i taj križ da vlači;
tere se bojahu da grede ne umre,
a u toj vidjahu gdi čovjek u grad gre,
tere mu rekoše, ne smje on ino riet',
neg da im pomože Jesusov križ uzniet'.
Za žalos molim ja priklono i milo,
ako je tuj koja, koj se je zgodilo
sirota još da je a sinka imavši,
kako taj ostaje bez njega ostavši?
Mislite vrh ove, ka drvo i kami
na žalos sad zove da cvili suzami,
tere ju prašajte, ako vam riet' more,
pak druziem znat' dajte ovako govore:
a ti sad, ka vidiš, o majko žalosna,
gdi t' ide sin na križ, tko muku tvoju zna?
Molim te, ti mi daj ne pristav da plaču,
er sam ja uzrok taj, jeda grieh oplaču,
neka ja čis budu prid njim stat' onadaj,
kad bude na sudu, a pak š njim poć' u raj.
Tuj majka uzadje, er prie idjaše,
ter sinkov križ nadje gdi na tleh ležaše;
kakvo bi nje srce, nu misli narode,
cić trudne tej smrce, znaju tej, ke rode.
O križu, evo gre sinak moj, da danas
na tebi tuj umre za shranit' narod vas,
i djavlu da skrši prokletu oholas,
a da se izvrši božja milos i vlas,
da znate er sjeme moje vas obori,
za sve toj ere me njegova smrt mori.
Kad majka uzadje na mjesto i kade
žalosna križ nadje, za mrtvu na nj pade,
za mrtvu majka tuj vrh križa ležaše
misleći na smrt tuj, koju sin čekaše.
Još majka ležaše kad Jesus uzadje,
tere se čudjaše da križa ne nadje,
a majka vrh njega žalosna ležaše

757 *ak. a. b.* ‚ighjaše'. 760 *ak. a.* cjeć tužne.

ter sina svojega iz glasa plakaše :
o križu prisveti, tko ve te izdjelja,
da momu sinku ti sad budeš postelja?
ne ima gdi glave naslonit' kako mi,
andjeli ku slave i sunce s zviezdami,
er drače trnove bodu ga s svieh strana,
da mu ne ponove bolesti od rana;
toj li ga na tebi počivat' spravljaju,
svi sveti na nebi komu se klanjaju.
Jedan se isprieči: ubrus nam daj sjemo,
veće tuj ne krieči, da ga spried zastremo.
Naj sinko ubrus ti; kad te sam rodila,
u nj te sam u isti veselo zavila,
da mi te nie sram, neka te služi on,
drugoga ne imam, taj ti dar na pokon.
A za tiem pusti glas žalostan do nebi
da čuje narod vas, ki tada ondi bi.
Jesus ju tješaše: umukni majko sad,
er suze tej vaše daju mi smrtni jad;
pritrpi ovi čas, nie moć' bez truda
odkupit' narod vas s početka do suda;
za što ja mrem za svieh, neg ako tko godi,
ne bude pustit' grieh, ter za mnom ne hodi;
i ovi Židovi, ki mi smrt zadaju,
shranjeni bit' će svi, ako se pokaju.
Jesusa tuj vide prokleti Židovi
svi rieše: otide, na prešu mre ovi.
Za što se bojahu da ne bi na pokon
prie neg ga propnjahu bez križa umro on,
ter one stražane, koji ga čuvahu,
dozvaše tuj s strane, tere im veljahu:
što činit' imate, činite najprie,
što veće čekate? dokli daj umro nie.
On čas mu svukoše haljinu, ka bješe
prisahla vrh kože, s kom rane podrieše,
ke bjehu oni dan vriedjane veće krat,
na zdravo da jedan ne bi se stavio rat;

802 *ak. a. b.* ‚propgnahu‘.

pod njega tuj mrvu ništa ne staviše,
  neg gola na drvu golu leć' činiše.
Mislite od rana boles tu j, ka bješe,
  iz kojieh s svieh strana živa krv tecieše.
Tŭj majka htijaše da se š njim poljubi,
  ali joj ne daše; kolik plač tada bi!
neg li je odvuče jedan tuj na stranu,
  reče joj: sjed' muče. Smislite tuj ranu;
mislite majke vi, kad vam se prigodi
  da sinka odpravi na koris ka godi,
kad se š njim razdieliš, ter sama ostaješ,
  tuj grozno procviliš, za život ne haješ;
da ovaj, koja je s svieh strana ranjena,
  ubrus mu još daje, kim je pokrivena;
mislite ova dva, gdi na smrt jedan gre,
  kako hoć' da ova bez njega ne umre?
A njemu rekoše: na križu lezi ti,
  ter sve što se može ruke ćeš raspeti,
a noge niz križ pak uprav ćeš prostrieti.
  Nu malo smisli svak od rana bolesti.
Uzamši čavle pak i maljic pribiše,
  da se tuj čudi svak što brzo svršiše;
a maljic koli krat po čavlieh udraše,
  majci se toli krat srce nje ciepaše.
Tada svi doteku, križ k nebu dvigoše,
  koliko da reku: eto ti sin, bože.
Njegove haljine stražani dieljahu,
  a njeke još ine na care igrahu.
Jesus, ki rieč reći jedva još mogaše,
  o križu viseći ocu se moljaše:
prosti sviem, oče naš, koji mi smrt daju,
  za što, ti dobro znaš, što čine, ne znaju,
Ovakoj prostiti krštjani imaju
  i za svieh moliti, s kojieh zla primaju,
ako će Jesus da griehe njim oprosti
  i da su š njim vazda u vječnoj milosti;
to li tko ne prosti, ne moj se nadati

823 *oba rkp.* ovoj. 833 *ak. a.* kolik krat. 838 *ak. a. b.* ‚zarre‘. 843 *ak. a.* ovako.

da će on milosti od boga imati.
Okolo dva druga činiše raspeti
lupeža cjeć ruga Židovi prokleti;
ki s lieva visaše, i on se još gore
Jesusom rugaše: dobro ti govore:
ako si boži sin, kako im veliš ti,
nu čudo sad učin', slobodi svih nas tri.
A s desna veljaše: kako te nie sram,
ki zlobe znaš naše? dostojna smrt je nam;
da ovi što je kriv, er zlobe njih kaže:
propni ga da nie živ, er ne će da laže?
Jesuse daj meni kad budeš u raju
za me se spomeni, tebi se pridaju.
Jesus mu tuj reče: pritrpi mao čas,
tom riečju raj steče, u raju ć' bit' danas.
Njime se rugaše, ki bješe s lieva taj,
a desni moljaše da mu da duši raj.
Za toj svak nauči, nitkor se ne rugaj
nevoljnim, kad muči, neg mu još pomoć daj;
tko zna, iz nevolje ako taj izide,
ter ako na bolje mjesto on uzide,
ter ako koris taj učini vrhu vas
kako ovi, koji raj isprosi jedan čas.
Pak majci reče tuj, ali ne bez suza,
žalosna majko čuj dragoga Jesusa:
o majko izbrana od boga na nebi,
ostavljam Ivana za sina ja tebi;
a tebi Ivo ja majku mu ostavljam,
neka je sad tvoja, pridana da je vam.
Mislite vi ka je majci tuj boljezan,
gdi je sin pridaje u napokonji dan.
Ovako svak ima dječicu ostavit'
i ženu, tko ima, kad ide na on sviet.
Zedan sam, pak reče, napit' se željaše;
ocat mu najpreče i žuči pit' daše;
ništor bez uzroka ne bi učinjeno,
da nu od proroka takoj bi rečeno;

850 *ak. b.* lupeže. 860 *ak. a.* za me spomeni.

a kad se nas koji najmanje poboli,
sto vina tu stoji, dajte mu što voli.
Pak reče: bože moj, eto ja izvrših
napuno zakon tvoj i platih prvi grih.
Ovako reci ti na smrti često krat:
htjej bože primiti za moj grieh moju smrt.
A oca proslavi viknuvši: oče moj,
za što me ostavi u muci u ovoj?
Rekoše Židovi: vapije na pomoć,
sad ćemo vidjet' svi, hoće li otac doć'.
Reče pak: duh ovi u ruke u vaše,
dajte mu pokoj vi. Toj rekši izdaše.
Grješniče takoj riet' na smrti ti imaš,
primi svak ovi svjet, ki dava Jesus naš.
Tuj sunce potamnje, a mjesec s zviezdami,
koliko da ih nie, sakri se sve tmami,
sva zemlja strese se, a veo na poli
u crkvi razdrie se odizgar do doli;
toliko u strahu veliku svak staše,
koliko da mrahu, svaki smrt čekaše;
bog tvori taj čuda, da se zli pokaju,
ali njih ćud huda čini da ne haju;
po prav ti nie veće zlo u zlu čovjeku
neg zlu ćud kad ne će puštati on vieku.
Tuj ki mu smrt daše, njegovu suknju pak
na car razigraše, neka se smiri svak.
Kad Jesus izdaše, Ivan se obrati
gdi majka plakaše: ne plači, reče, ti,
neg ovi okolo grješnici ki stoje,
ki zlobe oholo ne smišljaju svoje,
budući uzrok vas od smrti od ove,
slobodi neka nas iz ruke djavolje;
svi čusmo gdi prosti i moli on za svieh;
molimo da i ti moliš ga za naš grieh;
sad majko djevice, nu otri od suza
oči tve i lice, tere vidj Jesusa;
je li toj sinak vaš? ali ga još ni ti

891 *ak. a. b.* viknuši. 897 *ak. a.* grešniče.

ni po čem ne poznaš, ako mu s' i mati?
Kako hoć', reče, ti da poznam, Ivane,
ako mu na puti mjesta nie bez rane?
Nitkor sad ne brani da ga se nagledaš,
da smrtnoj tvoj rani još veću boles daš,
razvidj ga s svieh strana, je li mu što zdravo;
nie mjesto bez rana, svud je sve krvavo;
iz glave njegove niz čelo na oči
cjeć krune trnove još mu se krv toči.
Kleknuvši sada svi procvili svaki nas
i reci er smo mi od togaj uzrok vas;
inako ne može grieh se naplatiti,
neg da sin tvoj, bože, bude za nj umriti;
inako u propas pakljenu podjaše
od ljudi narod vas za griehe za naše;
tim gospo kad sin tvoj da da se umori,
ne moj ti da za toj nam se raj zatvori;
moli se s tve strane, svi tebe molimo,
za smrtne tej rane er se svi bolimo;
andio vam reče: puna si milosti,
tko se k vam utječe, svakomu praštaš ti;
prim' ove grješnike, plačući ki mole,
za griehe velike za što se svi bole.
A ti naš Jesuse, svi ki se bolimo
za majčine suze, prosti nam, molimo.
Radi nas hotje ti sit' s neba na sviet saj
i muke trpjeti za dat' nam vječni raj;
dugo bi, tko godi da hoće kazati,
odkli se porodi, što za nas podnie ti;
er ti nie do danas jedan čas prošao,
kad niesi radi nas sto truda imao.
Nu sada ovi dan, tko bi ga smišljao,
ki mučan i trudan za nas si imao!
O dobri krstjani a sada u suze
molite: sahrani vas narod, Jesuse,
za kieh si na saj sviet s nebesa sašao,
i za kieh htje umriet', nies' ništa gledao,
za naše spasenje i za nam dati raj,
za ino trud nie ni muke ni smrt taj;

zacić nas tu krunu podnosiš i cić nas
oni te zapljunu u svietli tvoj obraz;
zacić nas prinie taj križ teški, zacić nas,
da nam daš vječni raj, a djavlu slomiš vlas;
sva ti je put od glave krvava do peta,
andjeli ku slave i družba sva sveta.
Nut sorte od čavli prostrane gdi zjaju,
da vrhu nas djavli oblas ne imaju.
Majka tuj gledaše, jeda jak tko mine,
ako se mogaše, da sinka njoj skine,
ter da ga njojzi da i stavi na nje kril,
za sve da njoj tada bio bi veći cvil.
Židovi željahu, er im se sve cknjaše,
a jošte ne znahu da Jesus izdaše,
najbrže od njih dva k Pilatu poteku,
jeda im kako da, moleći ter reku,
od noga i ruku da im on dopusti
da gnjate prituku, da prie duh pusti,
da priko subote svi tri ne višahu,
er oni stvari te veomi gledahu.
Podju u Pilata poslie njih druga dva,
ter kucnu na vrata, jeda im milos da,
Josef, Nikodemo, moleći oba dva:
da tielo uzmemo od Jesusa mrtva.
Dopusti njim ovo, a oni podjoše
i tielo njegovo oni dva skidoše;
a koji milosti takodjer iskahu
da stuku njih kosti, stražane vodjahu;
dovedši stražana sve gnjate pribiše
objema, ki strana Jesusovieh biše;
Jesusa vidješe da mrtav visaše,
tegnut' ga ne htješe, takoj ga puštaše;
jedan se zateče, kopjem ga probode,
iz prsi isteče tuj krvi i vode.
U toj Nikodemo i Josef dodjoše,
daj da sad skinemo Jesusa, rekoše;
i s sobom nošahu pomasti kupivši,

962 u svietli tvoj obraz] *ak. b.* u lice proklet pas. 983 *ak. b.* Jozef.

kojom ga htijahu pomazat' skinuvši.
Kad čavle počeše da vade iz nogu,
i ženam sviem rieše da im tuj pomogu;
a čavle iz ruka kada mu izeše,
mislite er muka velika njim bješe,
neg li ga tej milo ženice primiše,
ter majci u krilo tužnoj ga staviše;
mislite kolik plač od svih tuj bi tade
smišljaje bridak mač, ki majku probode;
a ona u suze pusti glas do nebi:
moj sinko Jesuse, uzmi me sad k tebi;
er muku da ti znaš, ku duh moj sad ćuti,
veća je brže dvaš neg sve što podnie ti.
Ona ga ne može držati tuj mrtva,
neg se prinemože, padoše oba dva.
Kada toj vidješe, skočiše žene pak,
ter ubrus izeše, ki bješe veličak,
u ki ga zaviše s vonjami i masti,
er takoj njih bješe običaj činiti;
tuj bješe grob jedan nov i čis a blizu,
gdi mrtac ni jedan stavili još niesu,
tuj tielo Jesusu s načinom spremiše
u onom ubrusu, pak kami staviše
na vrata od groba veoma veličak,
da u to njih doba čudjaše mu se svak.
Mislite jošte vi veliku zlobu tu :
podjoše Zidovi molit' se Pilatu
pečatit' da čini on vrata od groba
i stražu za tri dni, prokleta njih zloba!
neka ga njegovi ukrali ne bi pak
a rekli da ovi uskrsnu; toj zna svak
er bi zlo bilo to svršeno još gore;
ali ih Pilato odagna govore:
podjite sami vi, tere ga čuvajte,
kad dodju njegovi, krasti ga, ne dajte ;
da ako uskrsne, što će vaši rieti ?
ne moj da ino mne, neg ću njih raspeti ;

999 *ak. a.* vadu. 1006 *u oba rkp.* probade.

podj' ter ga čuvajte što znate najgore,
na pamet imajte što vam pak bit' more.
A s majkom ki stahu, nu Ivan najveće,
u ruci držahu da živa bit' ne će,
toliko za mrtvu na zemlji ležaše
izgubiv snagu svu da jedva dihaše;
Ivan njom tuj krenu, moli ju: pogledaj,
reci mi gospo nu što ti je, znat' mi daj.
Ona se probudi i' na tleh tuj sjede,
pogledav pak svudi ovako njim reče:
Ivane, Ivane i sestre drage vi,
molim vas od strane od božje, čujte svi:
ležeći odi ja dalek me odnieše,
Jesusov duh gdi sja, jak sunce da bješe,
i prid njim tuj oci i mnozi ostali
i sveti proroci, ki su raj ufali,
svaki njih klecaše, a on im oda svieh
blagosov davaše od prvi počan grieh;
tuj njeka sta prješa, svi biše veseli,
rieše: od lupeža dušu su donieli;
kleknuvši tuj prid njim blagosov i njoj da
kako je dao svim, prosti mu sve tada.
Da gdi ti je, reče, drug, ki s nami visaše,
objema koji rug onada činjaše?
Na križu ja prem mrah, vragovi dodjoše,
još me je od njih strah, s dušom mu podjoše.
Da znaš li onadaj er ti sam rekao
da ćeš ti imat' raj? eto ga s' imao.
A sada, Ivo, vam u ruke u vaše
ja vam se pridavam, er me vam pridaše.
Ivan joj reče tuj: ne ću te zvat' veće
žalosna, majko, čuj, neg mirna od veće,
gdi nam toj poviedaš, rekao bi duh sveti
posla te da nam daš razgovor ovi ti.
Ne bi mi ovi vas dan bio zadosti
izrieti ke u čas ja vidjeh radosti;
a poslie što tada reče mi sinak moj:
bud' mirna od sada, dosta ti budi toj,
s Ivanom svud hodi, sliedi svud Ivana

kuda te on vodi, njemu si pridana:
rekao sam Ivanu da s teziem sestrama
stavi te na stanu gdi ne ćeš bit' sama.
Rieše joj: majko ti vidjela s' početak,
ufaj se vidjeti još bolju svrhu pak;
mnokrat nam i on sam ovu rieč čini čut':
po smrti ja imam treći dan uskrsnut'.
Za toj se dvignimo i hod'mo poć' na stan
da boga molimo čim dodje treći dan.
Nu se je vidila tolika muka tva
da te je pustila, mogu reć', da s' mrtva;
a sada podjimo udilje svi na stan,
ter boga molimo čim treći svane dan.
O dobri krstjani, takodjer sad i vi
skrušeno svak stani na svojoj molitvi
moleći ovi dan taj muka da nie
njegova u zaman ni dieve Marije,
ona da se moli a bog da nam prosti,
tko se za grieh boli po božjoj milosti,
došadši treći dan da Jesus bude moć'
u čisti ovi stan od duše naše doć',
da svaki nas svuda uživa velike
radosti do suda a poslie u vike. Amen.

11.

Velika t' ljubav bi, moj slavni Jesuse,
da side ti s nebi i našu put uze;
a za što nego li er vidje narod vas
gdi vuku djavoli za griehe u propas?
i kad bi život tvoj miran vas proveo,
vele je samo toj da si put uzeo;
da nu još tries i tri godišta, ka s nami
priživje odi ti, mogu reć', u jami,
podnese žedju, glad, vrućine, studeni,
uboštvo, ko do sad čulo se veće ni;

1096 *ak. a. dodaje još* svrha. *Pjesme 11—15 u ak. a. imaju nad sobom brojeve 1—5, a u ak. b. nemaju nikakvih.*

još vrhu sva ova kolike podnie ti
od hudieh Židova napasti i psosti;
a trude i muke, ke podnie onada
kad noge i ruke pribiti na križ da.
i takoj viseći o ranah duh pusti,
tko može izreći što podnie za nas ti?
Zgriešismo mi tebi, a za tuj pokoru
ti side zgar s nebi za dat' nam raj goru.
Kad smislim smrt tvoju i muke tej vaše
i koris, š njih koju grješnici imaše,
ali ću plakati smrt i muke vaše,
koje prav podnie ti za griehe za naše?
ali se cić dobar i koristi naše
veselit', ku nam zgar cić smrti tve daše?
ne umijem obrati, neg molim ja boga
da bude poslati duha mi svetoga,
ter da mi naviesti i reče: ovako
grješniče čini ti, inako nikako;
mni mi se u duši da ćutim boži glas,
ki veli: obsluži što čuješ ovi čas.
Smišljajte noć i dan er Jesus za vaš grieh
umro je pravedan, neka vas shrani svieh;
plačite uzrok vi, er uzrok vi daste,
u muke vječne svi ki otit' imaste,
iz kieh vas slobodi opravši grieh prvi
na križu u vodi iz prsi i krvi.
a vaše radosti ufajte u raju
velike za dosti, koje vas čekaju,
ter boga sa svu moć veselo slavite,
a griehe dan i noć ne pristav plačite,
najveće er prave: veselje imaju
andjeli kad slave božanstvo u raju,
takoj se veseli i plače grješnik taj,
ki godjer steć' želi nebeski duši raj.

15 *ak. a.* tako. 19 *ak. a. nema* smislim. 20—21 *nema ak. a.*

12.

Tebi se klanjamo, Jesuse prisveti,
i hvalu davamo, er nas svieh shrani ti,
na križu razapet pritrpje ti za nas
priljutieh rana pet za shranit' narod vas.
Čudna t' je od boga ljubav i velika
da ljubi on svoga slugu i grješnika;
strah me je ovo riet', za sve er je istina,
da za nas da raspet' jedinoga sina.
Bog mene na sviet da u vjeri u tvojoj,
je li moć' i kada odslužit' bogu toj?
tisući ja dio da boga sad ljubim,
dušu bih dobio, za ništa ku gubim,
koja je vrjednija nego li vas sviet saj,
za ništa gubim ja i š njome vječni raj;
i što je još veće, da boga s tiem gubim,
ki drugu stvar ne će neg da ga ja ljubim;
a za gnus i za smrad ja zloćes ne gledam
da dušu moju sad u ruke djavlu dam;
i još se ne svidjam, neg boga i dušu
po svaki čas vridjam, hudobam er služu.
O bože, zgriešenje na moje ne gledaj,
nego mi skrušenje i duha tvoga daj,
daj meni bože ti duhovne darove,
da budem pustiti svršeno griehove,
da muka, krv i smrt, za mene ku podnie,
ne bude moj duh strt' i da mi zaman nie;
neg ovu nevolju pogledaj ti moju,
ter čini da volju izvršim ja tvoju;
nikomu neg tebi, stvoritelju momu,
koji si na nebi, da služim jednomu.
i tebe samoga da ljubim sa svu moć
kako no sve boga, prid koga imam doć',
da tadaj ne gledaš na moje zgriešenje,
neg tvoj mir da mi daš i duši spasenje.

12 *ak. a.* bi. 29. *ak. a. b.* nitkomu.

13.

Kad smislim hudobe i kada smislim ja
  na ljudske na zlobe i griehe bez broja,
procienim u meni da sam ja dvaš gori
  neg li duh pakljeni, u mukah ki gori;
er da se hudobe jedan put pokaju,
  da jednom od zlobe proštenje imaju,
ne bi se u vike opeta vratili
  na griehe velike ni boga srdili,
kako ga srčim ja imavši od njega
  toli krat proštenja od grieha mojega.
Er evo grješnik ja od boga sad primam
  bez broja proštenja, po crkvah ka imam;
njemu se svedj molim, ali mu svedj griešu,
  er bo se ne bolim, sam sebe ter vežu,
a u toj jednu noć, ja ne znam toj kada,
  mogla bi smrt mi doć', gdi se ću nać' tada?
Koliko godišta u griesieh da stojim
  kako no da ništa smrti se ne bojim,
koja će njeki dan dušu mi poslati
  u oni vječni stan, gdi ima vik stati.
Nevoljna ma duša inu stvar ne želi
  nego li da sluša sve što joj bog veli;
nu ova teška put toliku ima moć
  da prieča duši put, ne da joj k bogu poć'.
Za toj te ja molim, prislavni Jesuse,
  čin' da se ja bolim plačući u suze
za griehe bez broja i zlobe velike.
  kiem naći svies moja ne more prilike.
Kad duša neboga izide iz tiela
  noseći prid boga misli sve i djela,
što mu će kazati neg griehe bez broja?
  tuj nie lagati, kako svedj lažem ja,
za što on poznaje činjenja sva moja
  i mis'o koja je bolje neg isti ja;
I vidju da zakon telesni primaga
  da me da poslie on u ruke od vraga.

15 *ak. b.* u to. 33—34 *nema ak. a.*

Nu ne će zaman poć' ona krv prisveta,
ka smrsit' ima moć sve griehe od svieta,
da ne će zaman poć' tvoja smrt, Jesuse,
ka paklu slomi moć i svu mu vlas uze.
Ne daj bože, mene pridobit' da budu
napasti pakljene, da je njim za ludu,
a mene slobodi i na put postavi,
u tebe ki vodi, er je toj put pravi,
da š njega od sad ja nikuda ne zadju
do koli pokoja vječnoga ne nadju.

14.

Pjesan koja se poje u veliki petak kad se adorava sveti križ.

O narode pristupite
poklonit' se Isukrstu,
ki za tebe mre na krstu
da od smrti odkupi te.
Križu sveti i blaženi,
sačuvaj nas od napasti,
da budemo duše spasti,
a hudobe sve oddženi.
Kleknuvši tę svi molimo,
ne moj gledat' griehe naše;
milosrdje pozri naše,
er se za grieh svi bolimo.
Ti si liek od naše rane,
er si zmija ti broncena,
kelomna si ti ognjena,
da ne bismo zašli s strane.
Klanjamo se, križu, tebi,
za što biljeg oni ti si
gdi spasenje naše visi,
i drugoga nie pod nebi.
Sad je vrieme da svak plače
dušom, srcem i očima,
da proštenje griehom ima
i da dušu svu oplače.

Boga srcem svak zazovi
govoreći: kako može
tvoja pravda podniet', bože,
za grieh za naš da mre ovi?
Ja sagrieših, a pokoru
prav podnosi za grieh za moj,
i još moli da sve ovoj
bog na nebu prosti goru.
Nie ovo dub laživi,
s koga zmija hotje rieti:
tko ije š njega, ne će umrieti;
ki jedoše niesu živi.
Dub je ovo, s koga voće
kad skrušeno tko blaguje,
njeki život drugi čuje,
kojiem živjet' u viek moće.
Na koljena svi kleknite,
udrite se svi u prsi,
svoje zlobe svak povrzi,
ter proštenje svi prosite:
prosti puku tvomu bože,
milostivi gospodine,
da tvoj narod ne pogine
a hudoba ne primože.
Ti pogledaj na grieh prvi,
ki je vas puk otrovao
i u ruke djavlu dao,
oplači ga tvojom krvi.
Inoga nam nie lieka,
za toj ti k nam s neba dodje
i tielo nam tvoje odje,
da odkupiš ti čovjeka.
Svi se za grieh velmi kaju,
a vrieme je od milosti,
za toj puku tvomu prosti,
da te slave svi u raju. Amen.

28 *ak. a.* umre.

15.

Je li tko i kadar odslužit' mogao
najmanji jedan dar, ke nam je bog dao?
Pridobri moj bože, ja cienim da čovjek
odslužit' ne može, da ognjem gori viek.
Ti meni da dušu, ka bješe pričista,
da tebi njom služu sva moja godišta;
a ova grješna put učini da duša
ostavi pravi put, ter tebe ne sluša;
čistoću, ka prie u njojzi čudna bi,
veće je sad nie, er je svu izgubi;
i za sve tva vira svakomu, tko hoće,
sve naše opira od grieha gnusoće,
ali put prokleta, pakljena ter napas
i zloba od svieta rve me svaki čas,
nevoljnu ter dušu ako kad oplačem,
opet ju izgnušu, najveće toj plačem;
er kad je ovi duh u puti ovojzi,
ne da se u posluh naredbi tvojojzi.
Za toj te ja molju da me ti pomožeš
u ovu nevolju, ki lasno sve možeš;
dušu mi iz ove tamnice slobodi,
neka se nazove tva raba kad godi,
neka pak u vike proslavlja u raju
tve slave velike, gdi sveti spievaju.
Er dokli u ovoj svezana jes puti,
po svak čas čini boj i nemir š njom ćuti;
krila će tuj pasti i misli zle tada
pakljenoj napasti, koja mnom sad vlada;
er gdi si bože ti, ondi je raj pravi;
nie tuj napasti, neg tebe svak slavi;
tuj se zla ne čuje, nit se zna grieh što je,
neg se tuj miruje i slava tva poje.

27 će] *ak. a.* ću. 37 *iza toga stiha stoji u ak. a.* svrha.

PJESNI OD MASKERATE.

1.

Što ste bliedi s malom snagom?
ne mojte se vi pripasti;
njetko zove mene vragom,
njetko djavlom i napasti.
Koliko smo zla imena,
niesmo toli zlobne ćudi;
od nas nie strah ni žena,
a neg da se straše ljudi.
Što se smjeje svaki od vas,
pokli nie ni jednoga,
pri kom nie jedan od nas,
od velika do maloga?
Što li mi se svak začudi
videći me odi naga,
pokli nie od svieh ljudi
ki ne ima svoga vraga?
Tko će rieti bez nas da je,
slagati će svaki od vas;
za sve ljudi da nas taje,
svaki ima svoju napas.
Ne dodjoh vam kazat' mene,
er svak od vas vraga ima;
imaju ih po sto žene,
neg ne stoje vazda š njima.
Vidite me sad velika,
a sad mala, gruba dosti;
promjenujem sto prilika,
jer u meni nie kosti.

ak. a. Rukopis jugosl. akademije 418.
ak. b. Rukopis jugosl. akademije u zbirci Štrosmajerovoj 3.
beč. Rukopis carske dvorske biblioteke u Beču 13.382.
9 *u sva tri rkp.* nas.

Svi priliku znate našu,
tim ne dodjoh kazat' mene,
nego narav da vam kažu
od općine od pakljene.
Mi smo ženam vik činili
i činimo rodit' s mukom,
er smo prvu privarili
ne dinarim neg jabukom;
ter od taj čas mi imamo
nada svjema krepos taku,
mnogo lasno da varamo
takoj mudru kako svaku.
Sve nas za toj nenavide,
za što im je na nas žao,
ter da mogu, kad nas vide,
vrgle bi nas u pakao;
da nas vide posred pakla
gdi noć i dan mi stojimo,
ne bi odtle nas izmakla
dokli dušu ne pustimo.
Za sve za toj da nam čine,
svaka nam je od njih draga,
er nam taj trud brzo mine
a dodje nam opet snaga.
Kada vidi da se koji
od nas tvrdje njoj oholi,
ona ga se manje boji,
ter slomiti togaj voli.
Lje se žena ne nahodi
jaka slomit' vragu silu,
neg š njom ki oholo hodi,
u pakljenu pade spilu
Za sve da se od tej spile
ne budemo mi bojati,
tuj se krate naše sile,
ter počnemo mi plakati.
Tko bi mog'o vjerovati
da plačemo tada milo,
da se tuj plač ne obrati,

. . . . er bi gore bilo.
Tuj u paklu nam usteku
biele pjene iz čeljusti,
ter učine kako rieku,
od tuge se duša pusti.
Svi smo čudne mi naravi,
kako čuste sad od mene;
al da pamet tko postavi,
čudnije su sto krat žene.
Vesele se, u pakao
kad letimo strmoglavi,
a poslie im bude žao,
kad nas pak'o taj izdavi.
Tko bi volju ispunio
od prokletieh ovieh žena,
mogu reći da bi bio
taj satvoren od kamena.
Što imati žele tvrdo,
kad imaju toj u ruku,
sve izmeče same grdo,
pak imaju za toj muku.
Kad bi š njome vazda bila
kako s ljudim vrag i napas,
svaki bi ju čas morila,
da zna umriet' š njome taj čas.
Prem bog žene cić pokore
zacić naše na sviet stvori,
da nas tužnieh vazda more,
da svak za nje vazda gori.
Vjerujte mi što vam kažu.
rieči, ke-se vam govore,
sve vam za smieh ištom lažu,
žene djavle er ne more.
Neg smo svi mi vražje ćudi,
er u paklu svaki voli
i dan i noć da se trudi
za grieh oni naš oholi;

68 *praznina je u sva tri rkp.*

ter ki tvrdje glavu diže
cjeć proklete oholasti,
on čas bude pasti niže
doli glavom u propasti.
Kad nas narav na sviet stvori,
ne učini oči u nas,
da nas strahos ne umori
gledajući tamnu propas.
Za sve da tuj nie zrake,
neg tamnosti njeke čudne,
mi umijemo pute svake
bolje neg vi odi u dne.
Proskačemo gori doli
sjemo tamo udaraje,
i ništo nas ne zaboli;
tuj nam krepos narav daje:
ter još dublje tuj upasti
sa svom snagom nastojimo,
al u našoj nie vlasti
da mi dugo tuj stojimo.
Er pakljene tej vrućine,
kako čuste vi od mene,
bljuvati nam on čas čine
iz čeljusti biele pjene.
Oholas je naša taka
da nam čini dvizat' glave,
pak smo mehši od bumbaka,
er nas pakli ti izdave.
Kad nas pak'o taj izmori
i kad vidi od nas veće
da ne ima što da gori,
opeta nas na dvor meće.
Prostite mi drage žene,
za što slagah ovoj od vas;
ja ne tajim, mnokrat mene
da smiriste i svieh od nas.
Vi ste mile, vi ste blage
mnogo veće nego ljudi,
ne mrzite vi na vrage,

prem ste njeke naše ćudi.
Vi studena ogrijete,
obučete mnokrat gola,
vi nemoćna podvignete,
a slomite vi ohola.
Ovi svjet moj sada čujte:
kako do sad tako i napried
u ljubavi napredujte,
er je mnogo dobar taj red.
Evo meni oholasti
govoreći s vami dodje,
trjebuje mi u propasti
u pakljene da se podje.
Cić toga vas smirno molju,
za zlo meni ne imajte,
er od pakla imam volju;
to je narav naša, znajte.
Evo čujem družbu moju,
gdi se spravlja doći sada,
da vam svire i da poju
ovieh svetac od poklada;
svaki ima surlu gladku,
mnogo ljepšu neg pastiri,
svaka ćuti rados slatku,
kad joj surla taj zasviri.
Nut ih mirno poslušajte,
i muče se svak namjesti,
od njih straha ne imajte,
er će eto sad izljesti.

2.

Svi mudri govore da diete stojeći
u majci da more koju god stvar reći,
ter da mu budu riet': bi li ti sada rad
izljesti kad na sviet? rekal bi: ne, nikad.
Jer vele da druga narav jes običaj,

158 *ak. a. b. i beč.* imate.

ter čini sred tuga da para mir i raj.
Evo ja stvoren bih u tamnoj propasti,
gdi ništor ne vidih neg strašne tej tmasti.
I za sve u jami u tojzi vrućine
da mnokrat suzami cvilit' me učine,
ništore ne manje, kako rieh, običaj
oganj mi čini nje ugodan vele taj;
u nju me sudjena tisnuše u trudu
za napas od žena na saj sviet da budu,
ter narav prokleta čini mi svaki čas
da želim opeta u tamnu poć' propas.
Na dvoru ja što stah, zaman mi sve podje,
služeći er strajah u jedne gospodje,
držeći svaki put na ljubav prignut' nju,
jaoh ali ne htje čut' rieč moju najmanju;
ni službu ni suze ni ljubav ni dare
u milos ne uze od mene nigdare.
Al neka sve stoji, nu vidjte ovi mieh,
uzdaha pun koji donesoh ja mojieh,
ke svak čas podirah za ljubav veliku,
neg nebog umirah za rajsku nje diku.
Još vam ću riet' goru, er ona ista me
čini stat' na dvoru za vratmi od jame,
u koju želeći vratit' se ja donieh
za biljeg za veći uzdaha ovi mieh,
da ga vam prikažu i neka izgore
na slavu na vašu, da me već ne more.

3.

Tko čini što može, taj zakon obsluži
i nitkor ne može da se na nj potuži.
Sudjeno meni bi da služim ja njekoj,
u ke se izgubi sva služba i trud moj;
ne slah joj u dare kamenje pridrago,
ni nijedne dinare ni zlato ni blago,

8 *ak. l. i beč.* vidjeh. 13 me] *ak. a.* mu. 27 *ak. a.* ću vam. 3 bi] *ak. a. b. i beč.* bil. njekoj] *ak. a. b. i beč.* njetkoj.

neg tužno me srce njoj davah u poklon
da je nje do smrce; ne htje ga na pokon.
Ne mogoh ja veće učinit' neg li toj;
što sam kriv kad ne će taki dar primit' moj?
odlučih tada vam srce toj donieti,
i rukom mojom sam činit' ga zgorjeti;
pokli ga gospoja ne hotje, ku dvori,
neka ga činim ja svršeno da zgori.

4.

Čujte žene, ke ištete
duši pokoj i mir steći,
er bez truda i bez štete
sad vam se će način reći.
Trjebuje vam u ljubavi
da s iskrnjiem pribivate;
to vam boži zakon pravi,
koji dobro vi poznate.
Kad potreban stvar poželi,
ke od veće vi imate,
toj vam dobri zakon veli
da nas njome ugledate.
Er kad žedniem piti date,
i kad gole obučete,
i studene ogrievate,
duši pokoj vi stečete.
Na vrata smo vam naprli,
svaki nebog štapom kuca,
od žedje smo svi umrli,
od studeni svaki puca.
Nu pozrite tuge naše,
ter umorit' nas ne mojte,
neg li mlake juhe vaše
studenieh nas vi napojte.
Na meku smo željni leći,
željni malo juhe vruće,

1 *ak. a.* čute. 6 *u sva tri rkp.* iskrnjem.

er bi svaki sad u peći
uljezao u goruće.
Blago vam, er duše vaše
lasno mogu pokoj steći
jednom krincom vruće kaše
a na odru vi ležeći.
Štape ove ne nosimo
da ištemo od vas zlata;
ogrijat' se mi prosimo
na čestita vaša vrata.
Nevoljni smo zabogari;
sad možete raj dobiti
udieliv nam one stvari,
ke vam ne će manje biti.
Za toj veće ne krsmajte,
kad se raj steć' lasno more;
nevoljnieh nas ugledajte,
ne će ni vam biti gore.

5.

Iz daleka sužnji gremo,
jeda bismo naprosili
čiem bismo se odkupili,
da u robstvu ne umremo.
Iz daleka . . .
Bez broja je prošlo dana,
da u robstvu pribivamo;
a vi znate od sužana
kolika je žalos samo
da slobodu ne imamo,
što najdraže reć' moremo.
Iz daleka . . .
O gospodo plemenita,
pokli milos vaša slove
i bogastvo do kraj svita,
molimo vas, na nas ove

43 nas] *a k. a.* sam. 1 *ak. b. i beč.* sužni.

pogledajte vi robove,
gdi u gvozdieh klopoćemo.
Iz daleka . . .
Ter vašega togaj blaga
molimo vas ne štedite,
vi gospodo naša draga,
neg nas tužnieh odkupite,
ter za robe vi držite,
da se od vas ne krenemo.
Iz daleka . . .
A gospodje vi gizdave,
pokli slavnu milos vašu
vrh svieh inieh na sviet prave,
vidjte tužnu mlados našu,
ter ne bran'te stvar najdražu,
da se njome pomožemo.
Iz daleka . . .
Dobro znamo svaka od vas
milostiva velmi da je,
tiem pozrite srcem na nas,
pokli znate plata ka je,
za toj djelo ka se daje,
prid oči ju vam dajemo.
Iz daleka . . .
Blago vaše jes veliko,
ter se ne će ni poznati,
kad nam date njekoliko,
ne će za to vam lipsati;
gospodari ne će znati,
a spovidjet' mi ne ćemo.
Iz daleka . . .
Toj li sluga koj trjebuje,
napried samo pristupajte,
koga hoće da kupuje;
što smo bliedi ne gledajte,
nu nam malo mesa dajte,
opretiljet' kako ćemo.
Iz daleka . . .

25 *ak. b. i beč.* svih.

Rad togaj vas svieh molimo,
počnite nas kupovati,
vam robovat' er volimo
i kopati i orati,
i dan i noć rabotati,
a izvrsno toj umijemo,
Iz daleka . . .
Svaki od nas u ledini,
protrapiv ju kako on hoće,
liep vinograd da t' učini,
da do ljeta rodi voće,
vjerujte nam, kako hoće,
gdi fatigat' mi počnemo.
Iz daleka . . .
Ovi umije vunu presti,
ovi drugi umije tkati,
taj bječvice umije plesti;
tomuj mesa daj skuhati,
da ćeš prste ogrizati,
slas mu izriet' ne umijemo.
Iz daleka . . .
U vaše se za toj ruke
milostive pridavamo,
moleći vas ove muke
čin'te da mi ne prijamo;
hotjejte nas kupit' samo,
da se uz vas pritisnemo.
Iz daleka . . .

6.

Ne mojte nam vi zazrjeti,
er smo prišli odi sada
ostavivši naša stada
slavno mjesto sej vidjeti;
možemo vam pravo rieti,
radi želje segaj grada

69 *ak. a.* hotjete nam. 70 *ak. b. i beč.* pritisknemo. 4 sej] *ak. a.* tej.

*

ne hajasmo dažda, grada,
ni trud svaki mi podnieti.
Ne mojte nam . . .
Velike smo čuli slave
od vašega segaj grada,
da nadhodi sve države
od istoka do zapada;
još gospodu u njem prave,
kiem prilike nie sada,
i zamjerno da se vlada,
ter mu slike nie na svieti.
Ne mojte nam . . .
Takodjer nam spovidješe
da su odi liepe vile,
i kako su mnozieh rieše
njih ljepotom zatravile;
tuj nam srca svim umrieše
kako bi se prie vidjele;
riesmo, kad bi one htjele,
na njih službi svi umrieti.
Ne mojte nam . . .
Čuj nam nitko ne zabavi,
er smo stada ostavili;
zabavite vi ljubavi,
ka nas na toj svih usili;
kad ne mogu jaci lavi
ljuvenoj se otet' sili,
mi li bismo jaci bili
ljubavi se toj oprieti?
Ne mojte nam . . .
Po kom stvari tej začusmo,
ke nam od vas tuj kazaše,
jednaga se svi ganusmo,
ter odjosmo oniem paše,
a hrlo se mi dvignusmo
podbiv ištom surle naše,
š njimi doć' u mjesto vaše
svirit' ovej dni i pjeti.
Ne mojte nam . . .

15 *ak. b. i beč.* zamjetno.

7.

Pastieri smo od Bobana
radi zime, radi glada
ostavili naša stada
od ovaca i ovana;
a mnokrat smo Dubrovnika
razumjeli čudne hvale,
navlaš slavnieh vašieh dika,
ke su lačne napitale,
i studenieh ogrijale,
ki ne imaju svoga stana.
Pastieri smo . . .
Rekoše nam putom hode:
godišnicam ljepše je tamo,
ispod Piča ter ih vode,
da im metu kuću samo;
a mi posle svake znamo
potrjebne za vaših stana.
Pastieri smo . . .
Odlučismo radi toga
u Dubrovnik odi doći;
primite nas radi boga,
mi vas ćemo služit' moći,
ne gledamo zimne noći
ali duzieh ljetnieh dana.
Pastieri smo . . .

8.

Iz latinskieh strana gremo
ni cjeć rati ni cjeć glada,
neg cjeć slave segaj grada,
koju tamo razumjesmo,
a služiti mi ne umijemo;
za to riesmo da od sadá
s vaše službe mi nikada
odielit' se ne budemo.
Iz latinskieh . . .

16 *ak. b.* vašieh. 4 *ak. b.* razumijemo.

Mogli bismo u gospode
mi dvoriti i onamo;
ali oni često hode
na bojeve dalek tamo;
a od take mi nezgode
veomi se uklanjamo,
za što narav tuj imamo
da se ljubit' mi hoćemo.
Iz latinskieh . . .
Razumjesmo blago vaše
i vaš razum velik da je,
ljepote nam još kazaše
od gospodja odi da je;
tiem nam srca zavezaše,
nitko platu da ne haje,
u pjenezu ka se daje,
nego milos, ku ištemo.
Iz latinskieh . . .
Tim želimo, o gospoje,
da najprvo vi poznate
sve kreposti, u nas koje
za istinu nać' imate:
svaki od nas liepo poje,
ljepše igra nego znate;
naše tance da zgledate,
znale biste što umijemo.
Iz latinskieh . . .
Tko bi kamen toli bio,
zagledavši vaše dike,
znavši da im nie vidio
do danaska vik prilike,
da se ne bi priklonio
služiti vam po sve vike
za lieposti za tolike,
koje izriet' ne umijemo?
Iz latinskieh . . .
Ne ištemo od vas plate,
o gospodje izabrane,
u pjenezu da nam date,

ni haljina ali hrane,
neg da milo izvidate
u srdašcieh naše rane,
koje nam su od vas dane,
kroz ke željno umiremo.
Iz latinskieh . . .
Tiem dodjosmo, liepos vašu
da molimo svi općeno,
kako na sviet stvar najdražu,
ku žudimo mi svršeno:
obljubite službu našu,
molimo vas umiljeno,
da služimo vas ljuveno,
što možemo i umijemo.
Iz latinskieh . . .

9.

Nesrećni su ovi druzi
i nemirni u svem dosti,
za sve da nas ciene druzi
nadieljenieh sve radosti,
a našojzi jaoh žalosti
nie prilika nać' pod nebi;
do danaska er mladosti
nemirnije na sviet ne bi.
Tvrdo ti se svi varaju,
ki u blagu segaj svieta
ciene rados jak u raju
i mir da im od svud cvjeta;
po tomu bi svaki od nas
mogao se blažen riti,
i dan i noć i hip i čas
mirno živjet' i umriti.
Koju godi stvar požudi
prinesrećna naša mlados,
velmi trjeba da potrudi

48 *ak. a.* želno.

za najmanju steći rados;
još ako ju steče kada,
u brzo se š njom razdili,
ter od muke i od jada
bez nje grozno poslie cvili.
U sužanstvu tko pribiva,
još slobodu ufa steći,
ter kad godi mir uživa
i blažen se može reći;
a mi nigda ne ufamo
neg žalosti i nemire,
prid očima ke gledamo
i koji nas vazda tire.
Da cviet dodje nam u ruke,
stvoril bi se taj čas dračom,
za uzmnožit' naše muke,
i žalosti s većiem plačom,
ter za biljeg naše smeće
tužno-ruho sej nosimo,
ko zlameni sve nesreće
i nemire, ke patimo.
Tiem gospodje izabrane,
priklono vas svih molimo,
nu smislite naše rane
i nemire, ke ćutimo,
ter ljuveno pogledajte
na nemirnu ovu družbu,
ku godjer nam pomoć dajte,
neka vam smo vik na službu.

10.

O gizdave liepe vile,
koje mirnieh u radosti
nieste prvo nas vidile,
nego tužnieh u žalosti.
Niesu naša blieda lica
kako njegda od nemira,

33 *ak. a.* nami. 1 *ak. b. nema* o.

poniknula zemlji nica,
ni nam srca jad podira.
Nu je naša mirna mlados
od ljubavi i ufanja
stekši pokoj i svu rados
kon vašega vriedna stanja.
Er drag pogled, vaša dika
ki ljuveno k nam obrati,
dopusti nam rani lika
i svu žalos našu skrati.
A rieč medna vašieh usti
od ufanja ovaj krila
sad svakomu nas dopusti,
ka nam niesu prvo bila.
Kroz toj hoće vaša gizda
vele brzo nas vidjeti
uzdvignut' se tja do zvizda
i k nebesom poletjeti.
Er gdi prvo tužni dosti
mi bjehomo cjeć ljubavi
vaše dike i lieposti,
združi se nam pokoj pravi.
Za toj plačni i bolesni
ki kroz ljubav sad hodite,
i na službi od ljuvezni
trudan život provodite,
primiv rados i veselje
ne gubite vi ufanja,
još da tuga i dreselje
privede vas do skončanja.
Za što sluge od ljubavi
mnokrat u čas platu steku,
a ufanje tko ostavi,
platu imat' ne će vieku.

37 *ak. b. i beč.* slugi.

11.

O ljubavi svemoguća,
ka u srcu momu stojiš
toli gorka, toli vruća,
što me s dušom ne razdvojiš?
po koli me ti zaveza
da do smrti budem dvorit'
onu, koja zgar s nebesa
sletje mene za umorit'.
Molim ptice, zvieri, luge,
molim gore i livade,
da svjedoče moje tuge,
ke ću rieti njojzi sade.
O gospodje, ka pogledom
satvoriti možeš mene
od čovjeka tvrdiem ledom,
a svrnut' me u plamene,
er od njeko jošte doba
ljubav mene na to sveza
da sam tebi ja za roba,
ter me svak čas veće steza,
ali vidiš da te virno
i srčano ja ne dvorim?
ali želiš da nemirno
i dan i noć za te gorim?
pokli nie rob i sužan,
ki dvoreći stoji svezan,
kako stojim ja pritužan
kroz prislavni tvoj ljuvezan.
Je li dake prava tužba
dvoreći te i noć i dan
da privjerna moja služba
takoj podje sva u zaman?
Je li pravo, vjera moja
i velici moji trudi
da su vazda bez pokoja?
sama vilo ti osudi.

20 veće] *ak. b. i beč.* većma.

Ter kad pravi sud satvoriš,
molim veće da ne krsmaš,
neg svršeno da me umoriš
ali pokoj meni da daš,
da ovako vik ne stoju
jak prid suncem led kopneći
kroz jedinu liepos tvoju,
koju nie moć' izreći.
Tim te molim da satvoriš
što ti hoćeš, draga vilo;
er ako me sad umoriš,
toj će biti meni milo.
Da nu oči ti otvori,
kad se bude poslie reći,
vjerna slugu da umori,
ku ćeš slavu na sviet steći?
A meni je toj za dosti
da ja umriet' za te budu
rad jedine tve lieposti,
kroz ku živem sad u trudu.
Cjeć togaj te opet molju,
ne moj cknjeti veće vilo,
neg ispuni veće volju
kako bude tebi milo;
ištom veće ti ne krsmaj,
ali primi službe moje
ali prieku ti mi zadaj;
toj te molim, ma gospodje.

12.

Drage vile i gizdave,
po koli nas ljubav združi,
ku stvorenje svako služi,
i nebesa koju slave,
nudjer kola da se sprave,
neka slavna ova mlados

2 po koli] *ak. b. i beč.* pokli.

straje ovi dan u rados
rad ljubavi ove prave.
Drage vile . . .
Veseli se družba mila,
po koli se svak raduje,
er prislavna ova vila
danaska se sadružuje
počan od sad do starosti,
s kojiem živjet odlučuje;
da im bog da u radosti
živjet', a pak vječne slave.
Drage vile . . .
Sve dubrave i sve gore
i sva polja i livade
od radosti rek' bi gore
cjeć ljubavi ove sade,
a najliše vile mlade,
er izlazi na sviet vila,
ka se nie prie vidila,
prid kom zene cviet i trave.
Drage vile . . .

12 *ak. b. i beč.* danaske. *ak. a.* zadružuje. 15 *taj je stih u ak. a. dopisan olovkom naših dana.* 24 *iza toga stiha ima ak. b. i beč. još jednom cielo drvo koljence.*

KOMEDIJE.

KOMEDIJA I.

Prolog.

Priklono molim vas, o ljudi i žene,
da biste jedan čas slišali sad mene;
er vam ću spovidjet' što ćete odi vi
sad slišat' i vidjet'; tim pamet stav'te svi.
Odi će vila doć' pastiera ištući,
koga će našad oć'; i tuj on plačući,
drugi će doć' pastir, koji će držat' put
da bi taj plač u mir mogao obrnut';
i toga ne će moć' nikakor učinit',
neg ga će takoj oć'. Pak za tiem što će bit'?
Doći će starica, što no se u vlasieh
opći zvat' vještica; tuj ćete imat' smieh:
gdi pastier za ljubi plače rad ljubavi,
starica mni zubi bole ga u glavi;
a pak će poznati njegov jad i nemoć,
ter mu će kazati pravi liek i pomoć.
Pak ćete žalosti vidjeti i nemir,
gdi se će ubosti za vilom taj pastir;
tuj ga će ona vil mrtva nać' ležeći,
koja je uzrok bil' od njega bježeći;

ak. a. Rukopis jugosl. akademije 418.
ak. b. Rukopis jugosl. akademije u zbirci Štrosmajerovoj 3.
beč. Rukopis carske dvorske biblioteke u Beču 13.382. U njemu je samo 5. 6. i 7. komedija, i obilježene su tijem brojevima.
Nadpis je za sve komedije u ak. a. ,Komedije sedam Nikole Stjepka Nalješkovića 1585', *tako i u ak. b. i beč., samo ne stoji* ,sedam'; *po tom je svaka obilježena rimskim brojem u ak. a., a u ak. b. i beč. arapskim.*
4 *ak. a.* slušat'. 10 *ak. a.* tako. 12 *ak. a.* opći se. 13 *ak. a.* pastir.

ter ga će plakati; a pak će k družbi poć'
ke godi iskati lieke mu i pomoć.
Vil se će s družbom stat'; tuj poslie što će bit'?
liek joj će družba dat' i on će oživit',
tere će u pjesan višnjega slaveći
potrajat' vas drag dan i tance vodeći
Toga rad molim vas od strane oda svieh
da biste za mao čas mirno ih čuli; rieh.

Četiri vile i tri pastiera poju u lugu, od kojieh vila jedna ne imajući svoga pastiera [1] *nego želeći jednoga na ime Radata poći ga će iskat' sama, kad svrše pjesan, koja počina:*

Pravo bi gizdavi ovi lug da danas
u pjesnih proslavi pojući svaka nas:
vazda je proljetje u njemu, nie zima,
razliko er cvietje po sebi svud ima;
u njemu tuj vode po bistrieh kladencieh,
tuj tance vil vode pod sjeni u viencieh;
u njemu nie guse, nigdar on ne vene,
neg stoji jak ruse jedan cviet rumene;
u njemu razlika dubja su vidjeti,
nie mu prilika pod nebom na svieti;
stvori ga bog i da za naše mladosti,
u njemu da sada provodi radosti.
Kolike druge vil od svoje mladosti,
život su provodil' u svakoj radosti,
a sada u mukah život svoj provode,
sužne se u rukah od druzieh nahode;
a mi još ne znamo najmanje žalosti;
tiem bogu da damo hvalu na milosti,
i da se bog danas iz glasa proslavi,
u pokoj koji nas u ovi postavi:
hvala ti bože naš, koji nas, obrani
svieh tuga do danas i mirno sahrani;
molimo tvoju moć da nigda ne bude
mladosti naše oć', neg branit' od svude.

[1] *ak. b.* pastira.

Svršivši ovu pjesan. govori vila prva ostaliem hoteći sama poć' od njih za iskat' Radata.

VILA I:

Vi ćete družice u lugu ostati.

VILA II:

A jeda ć' ružice ti poći nabrati?

VILA I:

Majde poć' jedan čas, tere ću još donit'
svakojzi ja od vas od šta će krunu svit'.

VILA III:

Hoću li s tobom ja družice draga doć'?

VILA I:

Ne hodi, er ću tja u goru negdje poć'.

VILA IV:

Donesi i meni, draga ve družice,
jedan gjilj rumeni.

VILA I:

Hoću ma družice.

Ostavši ostale s[1] *svojiemi pastieri u lugu, izlazi sama vila prva, ter govori*:

Ja vidjeh jučera, ako se ne varam,
njekoga pastiera gdi bješe odi sam;
rekla bih da htiše nješto mi govorit',
neg mi se ne smiše od srama otvorit'.
Vele t' bih ja rada da bi mi kako moć'
da odi on sada onako bude doć'.
Ah bože ti mi daj po tvojoj milosti
da odi pastier taj bude sad izljesti.
Drag ti mi jaoh biše; rada t' bih ja znati,
govorit' što htiše; poć' ga ću iskati.

60 *ak. a. b.* ,gigl'. [1] *ak. b. nema* s.

Ugledavši ga vila govori: [1]

Brže će on biti što ide od onud,
pak se ću činiti gledati ja inud;
ako mi što reče, ja se ću osjeknut'
a pak ću najpreče od njega pobjegnut',
da vidim pak što će činiti bez mene
i da znam što hoće; jaoh vidim gdi vene.

RADAT:

ugledavši vilu govori: [2]

Evo mi moje vil. Gospoje, dobar dan!

VILA I:

Koga si upazil? Eto si sebe van.

RADAT:

Ah kruno od vila, koja si svim dika,
koj nigdar nie bila nit će bit' prilika,
ne moj da oholas potlači tvoj ures,
neka tvoj dobar glas svršeno dobar jes.
Dostoj se da sam ja, gospodje, sluga tvoj.

VILA I:

Izvuc' se, podji tja; kud re neš? tamo stoj.

RADAT:

Neka ti daj ruke celivam gospodje,
jeda mi što muke od srca daj odje;
to je meu nami običaj, toj valja.

VILA I:

Eto me rukami tvojiemi iskalja.

RADAT:

Da moje ti poznaš tisući dio muke,
ne bi mi, neka znaš, gledala na ruke,

[1] *ak. b. nema* govori. [2] *ak. b. nema* govori. 78 *ak. a. b.* tkoga. 84 *u ak. a. može se čitati i* reveš. 89 *ak. a. b.* tisuću.

nego li na bliedi i tužni moj obraz,
koji te svud sliedi kopneći kako mraz.
Nu pozri jedan čas na tužne me oči
i bliedi moj obraz gdi ti smrt svjedoči.

VILA I:

Što hoćeš od mene, reci mi, neka znam.

RADAT:

Na službe ljuvene vjerni rob da ti sam.

VILA I:

Čim te ću platiti? ja blaga ne imam,
malo ćeš dobiti od mene, ja toj znam.

RADAT:

Ne ištem ja platu za službe za moje,
er niesam rob zlatu, neg tebi, gospoje.
Kroz toj te ja molju, hotjej me čuti sad,
da t' skažu nevolju, ku patim tebe rad.

VILA I:

Nu reci što hoć' riet', sve srce otvori.

RADAT:

Jaoh brže ne ću smjet'.

VILA I:

Kad t' velju, govori.

RADAT:

Jedina gospodje, velika hvala ti,
na milos er dodje da me htje slišati.
Veliko vrieme jes odkli sam vidio
sunčani tvoj ures, al t' reć' niesam smio,
koji me zaveza po taj put, gospodje,
er cienim s nebesa da uza taj dodje;
takoj mi nješto bi, ma vilo, er ne znah
ja ništor o sebi, ni mjesto, na kom stah.

neg mi se činjaše u raju da sam vas,
toliko gdi sjaše sunčani tvoj obraz
i dike ljuvene na saj sviet jedine,
s kih mlados ma vene i život moj gine ;
sam sebi ter veljah: jesam li ovo ja?
tolik me bješe strah, gdi t' ures takoj sja
Smišljaje u sebi do sada tej dike
na svietu er ne bi nit će bit' u vike,
kamo, rieh, Elena? Dijana kamo? rieh,
u kieh bi ljuvena ljepota vrh svieh;
ne bi ti za slugu ni jedna njih bila,
a neg li za drugu, gospoje od vila.
Spjevaoci svi stari, koji su u pjesan
spievali sve stvari, najliše ljuvezan,
i dike od gospoj koji su slavili,
da budu ures tvoj sunčani vidili,
sa svu moć i krepos svrnul' bi sve pjesni
na rajsku tvu liepos i tvoje ljuvezni.
Er take ni dike pod nebom sad ine
nit će bit' u vike, dokli sviet pogine.
Ne samo ljepota taj, ka je s nebesa,
još način života tvoga me zaveza:
tvoj ures pošteno s načinom er vladaš
kiem srce ljuveno svakomu ukradaš.
Ja nebog ne umijem tisući reći dil,
za što si kruna sviem gospodjam vazda bil';
vidjet' su tve druge pri tebi, gospoje,
kako no da sluge s gospojom gdi stoje.
Nu misli, tej dike po kom ja zagledah,
kako hoć' u vike da ti se ne prjedah?
Srdašce tuj moje meni se iskide
oni čas, gospoje, u tebe ter pride;
a rajski tvoj obraz, cjeć koga umiru,
ja vidim na svak čas kud godi poziru;
a kada jedan ćuh krene lis ali vlas,
mni mi se da ja čuh od usti tvojieh glas.
Ja veće niesam moj ni ufam vik biti,
nego li ovakoj u trudu živiti,

ali se sam rukom mojom se zaklati,
da tako s tom mukom budem se rastati,
ako me u milos ne primi u saj čas
jedina tva lipos, svim vilam ka je čas.
Togaj rad, u dugu besjedu za ne proć',
molim te za slugu da primit' mene hoć';
ja ti ću u svem bit' na službi toj vjeran,
srčano vik služit' do smrti noć i dan;
ja inu gospodju do smrti do moje
da služit' ne podju do tebe, gospoje;
čuj, da t' se kad godi potajna koja stvar
od mene ne zgodi pronesti nikadar,
nu tvrdji neg kami u toj ću t' vik biti,
da sviema mukami budu me mučiti;
ne branim života od smrti najpreče,
ištom tva ljepota jednu rieč da reče.
Kroz toj te molim sad, uzmi me za roba,
ja ti ću služit' rad, gospodje, do groba.

VILA I:

Jeda mniš da sam ja pastirka od vašieh?
Ja t' velju: podji tja, na me te vodi grieh.

RADAT:

Ili grieh, ili smrt; za te sam rad umriet'.

VILA I:

Ne ć' me se ti ostat'? sad ti ću ino riet'.

RADAT:

Reci mi što t' drago, makar me zakolji;
ti s' moje sve blago, za te mrem po volji.

VILA I:

Umri, ter pukni tja, ali ću t' gore riet';
sve ću to poći ja ostaliem spovidjet',
ter će t' bit' u zao čas, ako te nadju nut.

151 mojom se *može biti da bi trebalo* mojomzi. 157 *ak. a.* ja ću ti. 168 *ak. a.* ja ću ti. 172 ne ć'] *ak. b.* tu ć'.

*

RADAT:

Jaoh rajski tvoj obraz da bi mi celunut'.

VILA I *bježeći:*

Počekaj, počekaj, vidjet' ćeš što će t' bit'?

RADAT:

Ki mi je veći vaj neg tebe izgubit'?
Neka me zakolju, toj želim vidjeti,
toj boga ja molju da bi mi umrieti;
taj bi mi smrt mila, da budu ovi dan
umrieti od vila i od njih ukopan;
daj bi mi u vike po smrti ostala
taj slava i dike, spomena i hvala,
ter bi mi koji dan ovi plač i tugu
pastieri u pjesan pripjeli u lugu.
Jaoh što ih još ne bi? ova me privari;
ni smrt se pod nebi za mene ne mari.
Majde ću poć' sjesti onamo u hladu,
znam da će izljesti na ovu livadu
kako no jučera, kad ovu ja vidjeh,
na ku me namjera donese za moj grieh;
er ako odi sad radi nje ne umrem,
ovi ću žestok jad do smrti patit' prem.
Ili smrt ili nju danas mi daj bože,
er ina stvar ne mnju smirit' me da može.

Daleko od Radata spravljajući se u lov Ljubmir. [1]

LJUBMIR:

Dug ti je dan ovi, strajat' ga nie moć';
prem da se polovi, majde ću sa psom poć'.
Kamo se? oš! oš! oš! Nie ga vragu t' kus;
da bi ga ubio koš! ovo ga, ostao pus!

Idući Ljubmir u lov nadje gdje govori Radat.

RADAT:

Je li gdje i tkor sad, rad ti bih jaoh znati,
ovako žestok jad i tugu tko pati,

[1] *ak. b.* Ljubimir govori, *tako i dalje* Ljubimir. 202 *ak. b.* osto.

ka me je skončala take cjeć bolesti
da me će do mala do smrti dovesti?
Ja cienim da tuga nikomu t' ova nie
pod nebom, ni druga ne mogu t' nać' menje,
komu bih nevolje mogao izrieti,
ter bi mi najbolje u saj čas umrieti;
nu pokli nie sad nikogar u lugu,
poći ću ovi jad istjerat' i tugu.
Jaoh draga gospodje, kako će t' biti čas,
po družbi kad podje po tvojoj ovi glas!
jaoh draga gospodje, kada li pak reku
da sluga tvoj dodje za tebe na prieku!

LJUBMIR

loveći začuje ter govori:

Tko ono jauče? rek' bi ga što kolje;
majde ću poć' muče da čujem još bolje.

RADAT

ne videći nikogar:

Kad budeš u družbi, što će se rieti vam?
U ove na službi sluga se ubi sam.
Kad t' se toj bude riet', koja će t' biti čas?
ne će li potamnjet' sunčani tvoj obraz?
Neka te ovi nož od mene osveti
i neka mirna mož' bez mene živjeti,
i neka s dosade niesam ti lieposti,
veselo mrem sade; bog da ti sve prosti.

Hotivši se Radat ubosti, u toj priskoči Ljubmir. [1]

LJUBMIR:

Zla ti kob! Radate, a jošte gori bies!
što dodje toj na te? kamo t' um? kamo t' svies?
Zlo t' jutro! jeda mož' učinit' što godjer?
sjemo mi pusti nož; jes' čovjek ali zvier?

210 *ak. b. nema* čas. [1] *ak. b.* ter govori.

RADAT *pusti nož*:

Ne nitkor kako ja, ki sam pun nesreće
vrhu sva stvorenja i trudan najveće.
Ja ne znam još na sviet najmanje radosti,
ja ne znam što je cviet od moje mladosti;
veselja ne znam ja ni tance ni pjesni,
ni imam pokoja ni javi ni u sni;
po vas dan grem tuže, a kada noć pride,
tad mi se moj druže sve rane povride.

LJUBMIR:

U tebi svies nie; mnjah da ti maskariš;
što tej fantazije k vragu ne udariš?
Ja vidju ti se si smurao za vilom;
toj s vragom odnesi rastati duh s tilom.

RADAT:

A toj bih druže rad, toj bi mi sve muke
od srca dviglo sad, taj smrt od nje ruke.
Kamo taj tko veli da umriet' muka jes?
toj mlados ma želi a ne će moja čes.
Ja cienim da je lud tko godi na svieti
veličak cieni trud i muku umrieti;
er kad mre miran tko, ja cienim na moj sud,
da mu je sve slatko a nie njemu trud.
Ako ćeš ti rieti: da ako ne more
tko miran umrieti, je li mu dvaš gore?
ne velim da tomuj nie trud poveći,
al ovi razlog čuj, ki ti ću sad reći:
kad tomu izljesti iz tiela duh bude,
sve mu će bolesti minuti od svude;
er se duh od tiela u kratko razdvoji
a muka nie ciela, ka dugo ne stoji.
Ako ćeš ti rieti: da ki je trud veći
nego li umrieti? toj mogu ja reći:
tko no se razdieljen s dragome nahodi,
ter tako ucviljen život svoj provodi,

231 *mjesto* ne *jamačno bi trebalo* nie. 241 *ak. a.* ti si se.

veće su toj muke, bolesti, jad i trud
neg se dat' u ruke od smrti, na moj sud;
za što taj umire tisuć krat svaki hip,
tko take nemire probavlja i nalip.
Dake bi jur bolje umrieti meni sad
neg ove nevolje i ovi trpjet' jad;
a toj mi ne lipše, po koli rumeno
nje lice najlipše izgubih svršeno.
Kratka ti bi rados od moga života,
kamo mi nje mlados i rajska ljepota?
Sad odi sa mnom bi, sada ju vidjah ja;
kako ju izgubi tužna mlados moja?
ide ju iskati ne umijem kud sada,
poć' se ću zaklati od muke i jada.

LJUBMIR:

Prokleta ljubavi! Veće ti nie muke
neg kad ti bog stavi nesrećna u ruke,
ere plač i žalos, nevolja, jad i trud
nesrećnu tuj mlados obujme oda svud.

RADAT:

Toj nitko ne pozna neg sama na svieti
ma mlados žalosna, ka želi umrieti.

LJUBMIR:

Udri ju s vragom tja, ako ćeš miran bit'.

RADAT:

Ne ću moć' toga ja do smrti učinit'.

LJUBMIR:

Eto ćeš, nu me čuj, sopisat' ti danas,
hoć' Rade na ovuj i ži mi ovi pas.
a bog me dvaes aspri znam tko bi za nj dao,
nu bi ja ženu pri iz kuće prodao;
nu što je čis, gladak, nu što je vidjet' brz,
a kako laje jak; nudjer mu kruha vrz'.

278 neg] *ak. b. grieškom* ‚tugh'.

RADAT:

Prem moja huda čes tebe sad Ljubmire
doniela odi jes za moje nemire.

LJUBMIR:

Ti oni Radat nies', ja vidju; ta vila
tebi je Rade svies i pamet odnila.
Moj Rade, Radate, plaho je zviere toj,
nie mi toj za te, majde ne, brate moj.
Tegnuti da ju hoć', on čas će tja uteć',
a neg li jednu noć na slami s tobom leć'.
Ona ti pak ukrop ni kaše ne kusa,
ni s njive nosi snop vragu ta ni kusa;
koze ti ni krave pomusti taj ne će,
govoru t' ja s prave; tiem ohaj nju veće.
Ona ti kravaja ne umije zamiesit',
po njojzi, ži mi ja, nigdar ne ć' biti sit.
Nu mi rec' ovoj aj: što ti će jesti dat',
kad sire vila taj ne umije usirat'?

RADAT:

Ne će snop nositi ni ukrop taj kusat',
ni sire siriti, na slami ne će spat';
znam što se hoće njoj: surla ter tanci pak;
ne će joj lipsat' toj, dokli sam zdrav i jak;
kako sve gospodji mislim joj služiti,
a ži t' ja, ti podji zecove loviti.

LJUBMIR:

Jeda ti je bolje svjet ovi moj tjerati?

RADAT:

Ne hajem za taj svjet; hoć' me se ostati?

LJUBMIR:

Što ima brate bit', težaku čoviku
da ljubav naudit' ne more taj viku?

300 snop] *ak. a. b.* stop, *isporedi stih 307.* 314 *ak. b.* saj.'

neg je sve to praznos, koja vam zavrati
  kako no volu mos, kad ne ima orati.
Kad bi ti, nu me čuj, činjenja imao,
  bog me bi vilu tuj na stranu vrgao;
nu brže ti drugu ne imaš misliti,
  neg vile po lugu u nesvies sliediti?
Ako ti odluči ne dvorit' ljubavi,
  ne podje ter muči, na ovu ozdravi.

RADAT:

Hod' s bogom, dobar lov bog ti dao da loviš.
  Što tomu psu pokrov od sukna ne skrojiš?

LJUBMIR:

Prs ne smijem od žene; počne govoriti:
  bolje je pelene malomu srezati.

RADAT:

Ne moj ga izgubit', dvaes aspri kad valja;
  sliednik će dobar bit', često mu daj palja.

LJUBMIR:

Ni toj ne uzmožem učinit' od žene:
  dava ih kokošem, a njega odrene.
Nebore jeda ć' doć' sa mnome Radate?
  bog me ti je bolje oć' druzima vile te.

RADAT:

Toj te sam molio da s bogom podješ, aj?

LJUBMIR:

  Eto bjeh zabio; da s bogom ostavaj.

RADAT *ostavši sam:*

Što željah najveće da nitkor sa mnom ni,
  to njega nesreće donieše sad k meni;

320 bogme bi] *ak. a.* bak tebi, *ak. b.* bog tebi. 324 *mjesto* ne podje *može biti da bi trebalo* nu podji. 331 *ak. b.* uzmože. 332 *ak. b.* kokoše. 334 ti] *ak. b.* t'. 337 ni] *ak. b.* nie. 338 meni] *ak. b.* menje.

kad bih se prijao nebog ja za gore,
  još bih se bojao da se ne obore;
sa mnom se nesreće rodiše sve na svit,
  ter ti me čas ne će najmanji ostavit'.
A lele, da lele, jesu li i koga
  bolesti sapele neg mene neboga?

Jedna starica idući začuje Radata lelekajući, ter mneći da ga zub boli govori mu

STARICA:

Umukni, pukao; zub li te toj boli?
  ne bi li što dao da ti se isoli?
ako li hoćeš sad da ti ga izmu tja,
  ištom mi rec': izvad', oćutit' ne ću ja.

RADAT:

Podj' s vragom jošte ti, sada te poslah š njim.

STARICA:

  Take su bolesti, ja ti se ne čudim.
Ako zub hoćeš taj sad ti ću izeti,
  da ne ć' čut'; sjemo daj, ne će te boljeti.

RADAT:

Jamu mi smrt dube, umiru ja s prave,
  a ti mi još zube hoć' vadit' iz glave.
Sprdat' si mnom došla; ali mniš, što sam ja,
  da s' našla ti osla? oprduj s vragom tja.

STARICA:

Ne znaš me ti tko sam, ter veliš toj menje;
  ne znaš li er ja znam razliko korienje?
ne znaš li bolesti razlike er umijem
  rukom ja odnesti i ime travam sviem?
Sjedi djer ovamo, ne ću t' ga vaditi,
  neg ti ću ja samo nješto na nj staviti,

343 *ak. a b.* itkoga. 344 *ak. a.* zapele.

ter ti će sva muka u saj čas otiti
koliko da ruka bude ju odniti.

RADAT:

Ne imam boljezan od zuba u glavi,
neg li sam zavezan od gorke ljubavi.

STARICA:

A ja mnjah da zubi bole te, nebore.

RADAT:

A vile tko ljubi, nie li dvaš gore?

STARICA:

Majde jes, moj mile; nu jes liek i tomuj.
Gdi stoje tej vile?

RADAT:

U lugu onomuj.

STARICA:

I ja kad bjeh mlada, ljubav sam sliedila,
nu mi je jur brada od godiš probila.
Može bit' tojzi vil tebe sad vidjeti
vele bi drago bil', neg ne smije izrieti.
Er ih je brižnieh sram, ne znaju one zla;
ja im ćud dobro znam, š njimi sam uzrasla.

RADAT:

Molim te rad boga, nu mi daj što godi,
oda zla ovoga jeda me slobodi;
daću ti tri krave, i k tomu tri sire,
ako me tej trave oda zla samire.

STARICA:

Prisegni na boga da mi ćeš toj dati,
kad miran od toga zla budeš ostati.

363 *ak. a.* ter će ti.

RADAT:

Evo t' se kunu ja: da bi mi tries i grom
ubio tečenja i čeljad svu domom,
ako ti dvaš veće od toga ne će bit',
kad ove nesreće budeš me slobodit'.

STARICA:

Hoć' li se smiriti, ter ištom pametuj
što ti ću sad riti, nudjer me dobro čuj.
Imaju tej vile, neka znaš sinko moj,
svaka njih dvie spile; bila sam u jednoj,
koja je protiva tvojojzi nemoći,
da bih ti ja živa, kako će t' pomoći,
ako bi t' taj vila, moli ju, nu kušaj,
u nju dopustila uljesti jednom daj.

RADAT:

Ne će htjet' ni gledat' na mene nikadar.

STARICA:

Objetuj njojzi dat', a bog me i daj dar;
ako t' se milos taj dopusti od vile,
ti veće ne krsmaj, neg vrvom put spile
što možeš najprie udilje k njoj hodi,
dokli se pak nie zgodilo što godi.
U njoj ćeš naći liek od tvoje nemoći,
miran ćeš bit' u viek, ako mož' tuj poći.
A sada nu slušaj kako se od prve
ulazi spila taj, pametuj do mrve.
Naći ćeš dvie gore, ke se ne prohode,
podj' dokle se more, lug ćeš nać' i vode;
tuj ćeš na jednu doć' toliku tjeskotu,
er ćeš mnjet' da se proć' ne more dalje tu.
Triebi je, neka znaš, kad dodješ u taj lug,
jedan štap da imaš debeo, tvrd i dug;
napried ga triebi je da nosiš kako sliep,
punjestar er nie ni vrata neg prociep,

388 *ak. a.* što ću ti. 406 *ak. a.* poć'. 407 *ak. a. b.* tjeskovu. 409 *ak. a.* tribi. 411 triebi je] *ak. b.* trjebuje.

kako sve u spile, u kojih najdraže
  sve stvari tej vile shranjuju i drže;
zareni u nj s prave štap jako držeći,
  prvo ćeš nać' trave pak jame i peći;
čini štap da ti je jak, neka t' se ne zgiba,
  stav' pamet da t' se pak ne spuzne rad gliba.
U spili pak ćeš nać' jezero jedno tuj,
  ne moj ti kamo zać', zlo t' jutro, nu me čuj:
gromor tuj mnokrat jes, ne moj se pripasti,
  ne će te ubit' tries i ne ć' vas upasti,
za sve da govore tuj propas veliku,
  rieči su nebore na jednu priliku;
ne ćeš se do pupka smokriti, majde ne,
  nu se čuj od kuka, koji je posred nje.
Tuj te će naći znoj, tere ćeš bit' ņejak,
  a oni štap će tvoj mekši doć' neg bumbak.
Al ne haj, er veće, dokli budeš na dvor,
  trebovat' štap ne će, i pak će doć' opor.
Napuzni prvi dan ako mož' do dvaes put,
  unutra tere van svedj, da znaš poginut'.
Al eto t' velju ja, bit' ti će put prvi
  ne samo do znoja nu bog me do krvi.
Ako li tuj vilu ne uzmož' privesti
  da ti da u spilu u tu nje uljesti,
nu dobro pametuj, er ti ću sada riet',
  da činiš vilu tuj za ljubav tvoju mriet'.

RADAT:

Molim te boga rad, nudjer me nauči,
  da mlados moja sad ovako ne muči.

STARICA:

Od ruka i noga svieh nokat urježi
  po malo svakoga ter u rub zaveži;
pametuj, kad budeš vezati u rub toj,
  da ti ne zabudeš tri puta reći ovoj:
    kako vežu ovo sada,
    tako onu, ka mnom vlada,

414 *ak. a.* shranuju. 417 ti] *ak. b.* t'.

da zavežu u ljuvezan
većma neg sam ja zavezan.
Pak nadj' odoljena mjeseca dan treti,
ter ćeš tri koriena od njega uzeti,
k tomu ćeš tamjana tri zrna spraviti,
ke u lis brštana liepo ćeš zaviti,
ter sve toj ukopaj gdi no znaš da će proć'
kad godi vila taj, koju ti služit' hoć'.
Tuj zamjer' najbliži nje stupaj kon toga,
nu se čuj ne križi, ni mjentuj ti boga.
Pak našad lovora, ki je usahao,
al da je od mora daleko rastao,
tri grane očeši, ter pošad na stupaj
i na rub užeži vas kolik lovor taj.
Kad budeš užeći, dokle sve izgori,
što ti ću sad reći svedjer ti govori:
kako ovo sada gori,
tako ona, ka me mori,
u ljubavi radi mene
da goreći vazda vene
i da željno vazda tuži
do koli se sa mnom združi.
Poslie rub iskopaj, pri sebi ter nosi,
al od te vile taj', a što hoć' sve prosi.
Ona će za te mriet', što sad ti umiraš;
ovo je vele riet', nu ćeš nać' veće dvaš.
Toj ti je najbolje i to je liek pravi,
tko trpi nevolje od gorke ljubavi.
Jur mi je vrieme poć', daleko mi je stan,
a sad će biti noć; nu s bogom ti ostan'.
Ištom se spomeni, eto ti ja velju,
da ono daš meni, kad ispuniš želju.

RADAT:

Dvaš veće na vjeru pošteno da ti dam;
na t' ovu guberu, ino sad ne imam.

471 *ak. b.* što ti sad. 474 *ak. a.* trpe.

STARICA:

Hvala ti sinko; ah prem mi će valjati,
prem guber ne imah; i da ti bog plati.
Jeda što drugo aj?

RADAT:

Za sada ne ino.

STARICA:

Da s bogom ostavaj.

RADAT:

Bog s tobom majno!

Pošad starica, ostane govoreći sam[1]

RADAT:

Svi mi su za ludu lieci, ke nahodim;
triebi je u trudu da život provodim;
za što me ne će sviet, ne će me nebesa,
ne će me jaoh vidjet' vil, ka me zaveza.
Jaoh ne htje čut' sada priklono gdi molju,
a neg liek da mi da u ovu nevolju;
neg čini što može da se ja pogubim,
a ti znaš sam bože, koli ju ja ljubim.
Ja inu od nje stvar ne iskah na sviti,
neg samo da na har budem joj služiti;
ter vidim, drugi liek ne mogu imati,
neg tužit' vas moj viek ali se zaklati.
Ni za to žalosti ne imam najmanje,
neg er u milosti ja ne mrem sad u nje.
A kad bih najmanju milos nje imao,
veselo ja za nju moj bih duh puštao;
i za sve da mene ne ljubi ta vila,
s ke mlados ma vene i ka me smamila,
za imat' nje milos jedinu na svieti,
meni jes usilos da budem umrieti,

[1] *ak. b.* Radat sam govoreći. 493 *ak. a.* svieti.

ter se ću samirit'; er ako smrt moja
njoj bude draga bit', miran ću bit' i ja.
To li joj bit' ne će ugodno, kad čuje,
miran ću bit' veće, kad me požaluje.
Visoke tim gore i ravno njih polje,
molim sad i more, ko zna sve nevolje;
o rieke i viri, o guste dubrave,
o gorski satiri, o vile gizdave,
molim vas, smrt moju podajte na znanje
prid onu gospoju, milosti u koj nie;
molim vas jošter, znat' pastirom vi dajte:
umro je vaš Radat, podj'te ga kopajte,
jeda mi vrh groba daj bude upisat',
u svako pak doba neka se može znat':

Nožem kim se će ubosti pišući po zemlji govori:

Odi leži Radat, ki nožem smrt prieku
sam sebi hotje dat' za smirit' vil njeku.
Ako je u mlados tko ljubav poznao,
reci djer za žalos: raj mu bog duši dao!
A sada bože ti primi duh tužni moj
i ovi grieh prosti, molim te, vil ovoj.

Ubodši se Radat i budući daleko od njega vila prva govori sama:

VILA I:

Ljubav me usili poć' k momu pastieru,
a ne znam nosi li ljubav mi i vjeru,
koju mi kazaše jutroska u lugu,
kad mi se davaše za roba i slugu.
Od ono što pravi, meni bi treti dil
njegove ljubavi i vjere dosta bil.
Tvrdo ti njega rad srdačce me vene,
rada t' bih da je sad on odi kon mene;
ne mogu veće stat' ovako u trudu,
poć' ga ću tja iskat', jeda ga nać' budu.

Ištući ga vila:

Nigdir ga ne vidim, poć' ga ću iskati
gdi jutros, za što mnim da me će čekati.

Ugledavši ga: [1]

Ono spi na travi, poć' ga ću tegnuti.
Što mu su krvavi onako svi skuti?
Jaoh meni! evo je sebe sam ubio
ljubavi rad moje, ku mi je nosio.
Evo te jaoh zove žalosna tvoja vil;
reci mi jaoh što ve uzrok je tomuj bil.
Izbrani moj cvite, što muče ležiš tač,
gdi meni krozi te probada srce mač?
Jaoh meni! što ve ću nesrećna ja sada,
kad živjet mcć' ne ću bez tebe nikada?
Što ve te oni čas u milos ne primih,
kad tužni moj obraz slavljaše vrhu svih?
Što hoće toj rieti? jaoh, to li s' pisao
kada si umrieti za mene spravljao?
„Odi leži Radat, ki nožem smrt prieku
„sam sebi hotje dat', za smirit' vil njeku."
Jaoh! to li da mene samiriš, hotje umriet',
ali da prisvene mladosti moje cviet?
Ova će smrt tvoja od moje uzrok bit',
er se ću rukom ja mojome još ubit'.
Sad ću od žalosti izeti ovi nož
ter se ću ubosti njim istim i ja još,
da pored oba dva jedan za drugoga
budemo sad mrtva od noža ovoga,
neka nas mrtvieh u jedan grob stave
pak da nas vrhu svieh ljuvenieh proslave.
Al tko će moć' izriet' toliku ljuvezan,
za koju bi umriet' svaki nas podvezan?
Sad poznam da prava ljubav je tva bila.
Bi li te jaoh trava koja ozdravila?
Umriet' mi ne lipše; nu ću poć' prie toga
na gore najviše nać' bilja svakoga.
Al ću prie poć' k družbi, jeda što uzmogu
u ovoj da tužbi sada mi pomogu.

[1] *ak. b. dodaje* vila.

Pošad iskat' družbu, sretu ju one tri vile i tri pastiera, ter joj govori

VILA II:

Što ti je družice, reci nam boga rad,
ter tako suzice proljevaš grozno sad?

VILA I:

Nesrećna ja danas pastira obljubih,
koga pak oni čas, mogu reć', izgubih.

VILA III:

Nu svaka sad svoga pastira uhvati,
ter hod'mo ovoga najbrže iskati.

VILA I:

On nebog ne bježi, kako vi sad mnite,
neg mrtav jaoh leži; hod' da ga vidite.
Rad moje ljubavi, očito ja poznam,
da on sad rastavi životom sebe sam.

Dovedši ih na njega:

Eto mi sva rados od moga života;
čemu je ma mlados i moja ljepota,
po koli najveće na svietu što ljubih
rad moje nesreće nut kako izgubih?
Neka te u lice poljubim studeno,
kako cviet ružice ko bješe rumeno.

Pade vrhu njega, ter celiva, a

VILA TREĆA *govori*:

Uzmnožna ljubavi, vele ti na sviet mož',
nut ovi gdi stavi u prsi za te nož.
Kolici do sada, koji te sliediše,
od muke i jada sami se ubiše!
Nie li žalos aj vidjeti takoj nut
gdi leži mlados taj kako cviet usahnut.

581 mi] *ak. b.* mu. 587 *ak. b.* svit.

VILA IV:

Ljubavi goruśta što s' toli nemila?
nut ovi gdi pušta za te duh iz tila.
Lasno ti čovjeka, ljubavi, možeš strt',
od tebe nie lieka nego li jedna smrt.
Pravo bi da veće ne ljubi nitkor nas,
ako ovi sad ne će oživjet' u saj čas.

PASTIER I:

Molim vas da posluh date mi, gospodje;
činite opet duh Radatu da dodje.
On bješe svakoga nas odi vjeran drug,
ne ima takoga pastira veće lug.
Čudim se, gospodje, kako vam svim srce
bridak mač ne prodje rad ove sad smrce.

PASTIER II:

Tvrdje bi neg kami srdačce toj bilo
koje se suzami ne bi sad oblilo,
videći ovi prav gdi na smrt sam podje,
a sve toj za ljubav pridrage gospodje.
Ah sjetni Radate, čemu se pogubi?
evo vil, koja te veće neg duh ljubi.
Pridrage gospodje, molim vas rad boga,
čin'te duh da dodje opet u ovoga.

PASTIER III:

Gospodje da znate, sviem vam je sramota,
ako sad ne date Radatu života.
Za ljubav morit' nas hoće li toj razlog?
kako će trpjet' vas rad toga ljuven bog?
Njemu je toj danas, meni će sutra bit',
to ćemo radi vas, gospodje, mi dobit'.
Ne mojte rad boga toj činit', drage vil;
oživ'te onoga kako je pravo bil.

620 pravo *može biti da bi trebalo* prvo.

*

VILA II *govori prvoj dvižući ju*:

Družice stan' goru, utješi plač i jad,
ter što ti govoru, hotjej me čuti sad.
Ako je od prave on umro ljubavi,
nu mu naj ti trave na ranu postavi;
ime je toj travi ružica rumena,
ona je liek pravi gdi je smrt ljuvena,
netom ju taj rana oćuti na sebi,
od noža ka dana za ljubav tako bi;
taj čas će oživjet', kad mu je staviš ti;
ovo je vele riet', da nu ćeš vidjeti.

VILA I:

uzamši travu stavlja mu govoreći:

Svemogi moj bože, znam, slavna tvoja moć
učinit' da može duh opet odi doć';
molim tve milosti, ovojzi da travi
budeš dat' kreposti i smrti liek pravi.

RADAT *oživivši govori:*

Tko ste vi? Gdi sam ja? Što ćete od mene?

VILA I:

Evo sam vil tvoja, za tobom ka vene.
Dvigni se moj brače, er ovo tebe rad
srdašce me plače i mlados vene sad.

VILA II:

Nut što je bog dobar! nut što je milostiv!
je li toj velik dar od mrtva biti živ!

PASTIER I:

Za isto čudna stvar, koju sad vidjesmo:
ovogaj nikadar vidjeti ne mnjesmo.

627 netom ju *oba rkp.* ‚netomuj'. 631 *ak. a. b.* svemoži. 637 *ak. a.* dvigi. 642 *ak. a.* ovoga.

RADAT:

Ah draga gospodje, za što me ostavi
ter meni duh podje rad tvoje ljubavi?

VILA I:

Ono ja hotijah tvu vjeru poznati,
a nigda toj ne mnjah da se ćeš zaklati.

RADAT:

Kad počeh kazati prid tvojom ljepotom
da se ću rastati za tebe životom,
za što se ne smili onada na mene,
neg gore ucvili mu mlados, da svene?

VILA I:

Ja ti ću reć' uprav; kom te sam vidila,
moju sam svu ljubav u tebe stavila;
neg ono ja bolje hotijah iskusit'
hoćeš li tej volje proć meni vazda bit'.
Al sada neka znaš er poznam tvu viru,
proć meni ku imaš, tiem živi u miru.
Er ti će biti sve od mene što prosiš
ljubavi radi tve, koju mi ti nosiš.
I neka togaj rad ne sumnjiš što godi,
nu prosi milos sad od mene ku godi.

RADAT:

Gospodje, neka znaš, ino ti ne prosim
neg ljubav da mi daš za ljubav, ku t' nosim.

VILA I:

Evo ti ma mlados, moj ures i dike,
ja hoću da rados uživaš po vike.

VILA II:

Nu rieči od toga na stranu ostav'te,
srčano ter boga višnjega proslav'te.

653 ono] *ak. b.* ovo.

neka se ovi dan do noći potraje
pojući u pjesan i kola igraje.

VILE

začnu, a pastieri slušaju:

Drage vile i gizdave,
nudjer da sad popjevamo
i veselju da se damo
rad ljubavi ovej prave.
Drage vile i gizdave . . .
Svaka od nas nu promisli
koliko su vazda bile
proć ljubavi naše misli
i ohole i nemile,
a nut što su jadne strile,
ke pastire naše dave.
Drage vile i gizdave . . .
Mi činimo što bog ne će,
mi morimo što bog stvori;
čuj, nemilo koja veće
da nikomu ne govori,
a pastire da ne mori,
koji u nas ljubav stave.
Drage vile i gizdave . . .
Tko naš ures ljubit' bude,
da svakoga mi ljubimo
a nikoga da u trude
u ljuvene ne stavimo,
neg da milo zagrlimo,
kako čine vile prave.
Drage vile i gizdave . . .

Pristavši vile, začnu

PASTIERI:

Nudjer sada družbo mila,
svi se odi veselimo,

682 *ak. a. b.* nitkomu. 690 prave] *ak. a.* drage, *ali je bilo nešto drugo, pa je tako popravljeno.*

a o tuzi ne mislimo,
koja nam je danas bila.
Nudjer sada . . .
Nut gospodje ove naše,
ke su vidjet' tač ohole.
što nam brzo milos daše,
ne će vile da se mole,
nu se jošter nami bole;
blago slugam tacih vila.
Nudjer sada . . .
Za toj braćo svaki od nas
vjerno služi vile ove,
i dajmo se pod njih oblas,
po svem svietu koja slove,
pokli ljubav njih nas zove,
koja nas je zamamila.
Nudjer sada . . .
Sad, gospodje, vaše sluge
vjerno vam se pridavaju
govoreći da vil druge
služit' nigdar ne imaju,
družba naša er u raju
tadar ne bi mirna bila.
Nudjer sada . . .

Završivši pastieri, začnu

VILE:

Drage vile i pastiri,
svi jednaga pojmo pjesan,
u veselju strajmo vas dan,
kako sve tko ljubav tiri.
Drage vile . . .
Hvala bogu od ljubavi,
ki ovakoj u radosti
ovu našu mlados stavi;
ovo nam je, bože, dosti;
mi ne znamo još žalosti,
neg nas sliede od svud miri.
Drage vile . . .

Bože ti nam udlji ovoj
i ne moj nam tuga dati,
neka vazda ovi pokoj
mi budemo uživati;
uhit'mo se poigrati,
a ti glunče nu nam sviri.
Drage vile . . .

Uhitivši svaki pastier svoju vilu izvedu tanac, s kojiem pak otidu u lug, i tako svrši.

KOMEDIJA II.

Prolog.

Svi odi koji ste, priklono molim vas,
  što ću riet', da biste čuli me jedan čas;
er vam ću sad rieti što ćete odi pak
  do mao čas vidjeti; tiem mirno čuj me svak.
Pastir će odi doć', koji će riet' da je
  gledao po svu noć njegdi vil igraje;
ter će tuj leć' spati, pak ga će po sreći
  drugi tuj sastati onakoj ležeći,
i tuj ga poznavši on se će začudit',
  ter će stat' na straži ne dat' ga probudit'.
U toj tri vile hode cvietje će poljem brat'
  za poći na vode vjenačce svit', igrat';
tere će nać' njeku jabuku, s kom će poć'
  k jednomu čovjeku, o ku se ne će moć'
prid njime pogodit', neg ih će k onomuj
  na pravdu on vodit', koga rieh da spi tuj.
K njemu će doći tuj, ter ga će probudit'
  da bi im stvar onuj hotio osudit';
kad im toj osudi, poslie će sudac ti
  sa sviemi onudi tih tanac izvesti.
Togaj rad postojte poslušno jedan čas,
  smetat' ih ne mojte, priklono molim vas.

Oni koji će bit' sudac došad iz luga na livadu govori.

SUDAC:

Svemogi moj bože, ja cienim, nikadar
  na svieti ne može slavnija biti stvar

3 *druga je polovina toga stiha u ak. b. jednaka s onom četvrtoga:* tiem mirno čuj me svak. 6 *ak. a. b.* gledaje. 12 *ak. b.* sviti. 18 *ak. a.* onu.

neg ove gizdave i slavne vil naše
od ove dubrave, ke svu noć igraše.
Liep' ti su njih tanci, slatke su njih pjesni,
mirni su njih danci, ere se meni mni
da toga života našlo se vik ne bi
ni tezieh ljepota na svietu pod nebi.
Ne vidih ja nigdar takoga uresa,
rekal bih da su zgar sletili s nebesa.
Bjelja su njih lica neg li snieg vrh gora,
a po njih ružica rek' bi cti od zgora;
prisvietle njih oči ljuveno tač sjaju,
jak sunce s istoči da krepos imaju;
svjetlje su njih kose neg žica taj zlatna;
tanke ti sve nose košulje od platna;
a ruke njih bile jak mramor imaju
gizdave tej vile, sve suncem ke sjaju;
sva je put njih vidjet' kroz platno oda svud,
kako no rumen cviet kroz bistar caklen sud.
Ja željah, ova noć da viku ne mine,
ni zora bude doć' ni bil dan da sine.
Ove mi vil čine svu noć bdjet', pak vas dan
ne more da mine s očiju mojieh san.
Pokli su sva stada udrili pastiri,
i kad nie zla sada čovjeka ni zviri,
od kojieh ke štete mogle bi nam pasti,
najmanje sad diete može ih svieh pasti;
š njimi je Ljubmir pak, ki sa mnom prvi jes,
njega će slušat' svak, a ima um i svies;
toga rad mogu ja odi sad počinut',
čiem sunce obasja i bude svud sinut'.

Leže sudac i zaspi, pak dodje pastier prvi ter govori.

PASTIER I:

Na cvietju liep ti je našao njetko odar;
ah bože! tko li je? Majde je gospodar;
brže spi, neka ga, nie noćas pospao;
majde ću čekat' ga, do noći da bih znao.

44 *ak. a. b.* ,zorra', *koje se čita* cora, *tako i dalje.* 45 *ak. a.* vile.

Za što je gruba stvar da leži bez straže
  ovako gospodar države sve naše.

Stavši mu ovi na straži podalek od njega, vila prva poje sama idući iz luga na livadu.

VILA I:

Svila bih sad bogu korunu od cvitja,
  viditi da mogu pastira moga ja,
za koga sve trude podnosi mlados ma
  čas koji ne bude prid mojiem očima;
za što je ma mlados u njega stavila
  veselje i rados, kom ga je vidila;
ter veće bez njega jedan čas na sviti
  života mojega ne mogu živiti;
i vas mi ovi trud i ove gorkosti
  čine se ljuven blud i njeke radosti;
i za sve boljezan er ovu podnosim,
  veću mu ljuvezan svaki čas ja nosim.
Drag ti je ljuven blud, svemogi moj bože,
  a ne vim ja od kud ova stvar bit' može.

Došad na livadu i ne našad nikoga govori sama:

Što ima bit' ovo? gdi će bit' ove vil?
  nješto će bit' novo, što nie prvo bil'.
Al ih ću iskati? ali ću ja sjesti
  odi ih čekati, čim budu izljesti?
Znam da će odi doć' posidjet' sve danas;
  majde ću odi poć' čekati jedan čas.

Ova sjede daleko od onoga koji spi; a idući iz luga na livadu

VILA DRUGA *začne sama:*

Ljubavi, koja vladaš
  vas saj sviet i nebesa,
  pokli me tužnu sveza
                toli vrlo,

69 gorkosti] *ak. b.* bolesti. 73 ti] *ak. b.* to.

da tanko moje grlo
i biele moje ruke
ne mogu veće muke
podnositi.
Jednu ću sad prositi
milos u tvoje moći,
svakomu koja doći
vrha more,
pokli me tužnu more
i čine tvoje uze
da ljevaju grozne suze
svu noć i dan.
Jes odi pastir jedan
u ovoj slavnoj gori,
kroz koga željno gori
mlados moja.
Er tužna čas pokoja
najmanji još ne ima,
odkli ga jes očima
obazrila.
Za što sam postavila
u njega svu ljuvezan,
tiem čini da zavezan
sa mnom stoji,
tere da se ne razdvoji
od tužne moje dike,
dokli nam smrti prike
prvo ne daš.
Ljubavi, koja vladaš . . .

VILA PRVA

čuvši govori u sebi:

Mni mi se, čuju glas gdi njeka začina;
jedna će bit' od nas, ne može bit' ina.
Poć' se ću ja skriti da vidim jedan čas
što će sad činiti ne našad ku od nas.

101 *oba rkp.* ere. 109 ter] *oba rkp.* tere. razdvoji] *ak. a. b.* razdruži, *ali ak. a. na strani* razdvoji.

DRUGA VILA

došad iz luga na livadu kon prve gdi se je skrila, ne videći nikoga govori:

Jur ve je poludne, a nie ni vile,
koje su prie dne vele krat ranile;
a evo vidim ja da nam će svu liepos
priuzet' od cvietja sunčana sad krepós.
Ovo bi najbolje da budu ostale
došadši na polje cviećice nabrale,
ter bismo mi sada otišle na vode,
pastiri gdi stada plandovat' dovode.

Prva vila koporne za pristrašit' vilu drugu, koja govori:

Što ovo kopore? poć' se ću strilit' ja;
ino bit' ne more neg da je zvier koja.

VILA I:

Ne strili, sestrice, ustrili najdražu.

VILA II:

Što si tuj, družice?

VILA I:

Htih da te pristrašu.

VILA II:

Da jeda znaš gdi su ove vil ostale?

VILA I:

Ja ne znam; brže su gdi godi zaspale,
ako su gdi bez nas igrale s pastiri;
er čujah ja noćas gdi jedan njih sviri.

VILA II:

Što ćemo mi sada ostale čekati?
Podjimo za hlada cviećica nabrati.

119 svu] *ak. b. grieškom* sva.

VILA I:

Molim te, počekaj jedan čas, ako mož'
do koli jedna daj od našieh pride još.

VILA III:

idući iz luga na livadu poje:

Ja sam mlada i gizdava,
jošte niesam ja vidila
vilu, koj bih zavidila,
er sam od svih vila slava.
Ja sam mlada i gizdava.

VILA I:

začuvši drugoj govori:

Sestrice, eto je; nu draga sele čuj.

VILA II:

Čujem ju gdi poje u strani njegdje tuj.

VILA III:

poje udilje idući:

Ja sam kruna od svieh vila,
sve se vile mnome diče,
svud rumeno cvietje niče
gdi sam stupaj moj stavila,
svakoga sam zamamila,
tuj mi krepos ljubav dava.
Ja sam mlada i gizdava.
Moju mlados ja provodim
u veselju i radosti
s mojiem draziem ku nahodim,
er s njegovom ja mladosti
u pokoju živem dosti
kako hoće ljubav prava.
Ja sam mlada i gizdava.
Zimi, ljeti i jeseni
a najliše u proljetje
ina misal nie meni

neg razliko brati cvietje,
ter od njega pak vidjet' je
urešena meni glava.
Ja sam mlada i gizdava.

VILA PRVA *drugoj govori:*

Daj da se skrijemo da nas ne sastane.

VILA II:

Daj sele, hod' sjemo, stan' odi za grane.

VILA TREĆA

prišad iz luga na livadu, ne videći nikoga govori:

Jur ve je od gore sunačce odskočil',
što ovo bit' more da niesu došle vil?
Ja cienjah prie dne da će doć' ostale,
a nie nijedne, ovoj su zaspale.

Skrovene [1] *dvije vile pristrašiv treću,*

VILA I:

A to smo; kako ti?

VILA II:

Bi li te strah sele?

VILA III:

Došle ste strašiti; da li ne bi vele.
Je li još ka s vami? rec'te mi nebore;
er nješto para mi da tamo kopore.

VILA I:

Na vjeru, sele, nie, a podj' vidj, ni jedne,
samo mi obe dvie došli smo prie dne.

163 *ak. b.* sunašce. [1] *ak. a. b.* skroveno. 167 to] *u oba rkp.* što. 168 *ak. a.* došli.

VILA II:

Mi se smo i obje veomi čudile
što ima bit' da nie vidjeti ni vile.

VILA III:

Što ćemo ovako u zaman stojati?
podjimo polako cviećica nabrati.

VILA I:

Podjimo družice, po tiho mi hode
nabrati ružice, pak ćemo kon vode
u hladu poć' sjesti, ter sviti po vjenčac
a poslie izvesti pojući tih tanac.

VILA II:

Da veće tuj ne stoj, nego li najpreče
učinit' podj'mo toj što sada ti reče.

Berući cviećice govore[1] *medju sobom.*

VILA I:

Evo mi ljubice.

VILA II:

Da nut je u mene.

VILA III:

Da nuti ružice ovamo rumene.

Ugledavši jabuku:

Nut odi jabuke.

VILA II:

Liepa ti je vidjeti.

VILA III:

Smijem li ju u ruke, sestrice, uzeti?

173 *ak. a.* mi smo se. *ak. b.* obe, *u ak. a. nerazgovietno.* [1] *ak. a.* govoru

Uzamši ju vila treća,

VILA I:

Nu ju daj ovamo.

VILA II:

Nu ve ju, sele, daj
da ju razgledamo.

VILA III:

Para od zlata, naj.

VILA I:

I meni toj para, ako me moja svies
i oko ne vara.

VILA II:

Da majde, sele, jes.

VILA III:

Družice molim vas, svaka dio svoj uzmi.

VILA I:

Dio ti moj na čas.

VILA II:

Majde i moj uzmi.

VILA TREĆA

gledajući pismo po jabuci:

Ah da nam sve vide što ovo riet' hoće.

VILA DRUGA

kažući joj pastiera drugoga, koji izide:

Eto taj ki ide rieti nam to moće!

VILA TREĆA:

dajući jabuku tomu pastieru govorí: [1]

Pastieru, dobar dan! mož' nam reć' toj što je?

PASTIER *uzamši jabuku*:

Od boga i vam dan, gizdave gospoje!

[1] *ak. b. nema* govori.

Pastier šti [1] *što je upisano po jabuci:*

Ne mogu vidjet' ja, nu stan'te vi k strani,
er većma sunca sja vaš ures izbrani.
„Narav me je satvorila
„za najljepšu od svih vila.“

VILA I *čuvši ovoj:*

Drži ju pastieru, ne daj ju opet njoj.
Sestrice na vjeru, ne dam ti dio moj.
Hoću ju za sebe, za što sam ljepša ja.

VILA II:

A ja sam od tebe, za to će bit' moja.

VILA III:

Niesam li ja bila cienjena do danas
najljepša od vila? a toj zna svaka vas.

PASTIER *oni* [2] *drugi:*

Gizdave gospodje, čujte svjet ovi moj;
čemu je da dodje po sili i jednoj?
još da ju hodeći kud godi jedna vas
bude nać' po sreći, ne bi joj bila čas;
na svietu er sila i sreća što dava,
u tomu nie bila i komu vik slava,
neg svojom kreposti tko je što stekao,
po božjoj milosti koju je imao;
a vašu svu krepos druga stvar, mogu reć',
ne drži neg liepos, ka ovo ima steć'.
Togaj rad ne mojte karat' se ni trudit',
k onomu neg poj'te tko vam će osudit'.

VILA I:

Spametno reče toj, tiem sudac ti budi
tere nam na sud tvoj ovu stvar osudi,
ako je ugodno i drago teziem sad.

[1] *ak. b.* lega. [2] *ak. b. nema* oni. 212 *ak. a. b.* itkomu. 218 *ak. b.* podj'te.

VILA II:

Osudi slobodno.

VILA III:

Osudi, mene rad.

PASTIER II:

Hodite s bogom tja, ni mogu tej stvari
ni umijem sudit' ja; toj me bog obari.
Nu odi jedan jes, tko i nas svieh vlada,
u razum i u svies druga mu nie sada;
ja se ću potrudit' k njemu vas povesti,
ter vam će osudit', za što je tej sviesti.

VILA I:

Podjimo na sud taj, al čuj, te jabuke
ni jednoj ti ne daj, neg sucu u ruke,
ako ne ć' ti sade učinit', velike
da budu bit' svade meu nami u vike.

PASTIER II:

Nut ve se ne bojte, ja ju ću ostavit',
ištom me ne mojte pri njojzi ugnjavit'.
Nu hod'te udilje sa mnome u polje;
al što će pak zbilje meni tuj bit' bolje?

VILA I:

Ne brin' se, er će pak i tebi bit' bolje;
činit' ću dobitak da ti vuk ne kolje.

VILA II:

A ja ću t' činiti da ti se rasplodi,
i zimi i ljeti da ti se žir rodi.

VILA III:

A ja da t' vinograd nigdare ne zebe,
ni da t' na nj pada grad ni rdja na tebe.

236 *ak. a.* tebi t' 241 *ak. a. jamačno grieškom* nigdate.

*

PASTIER II:

Hvala ti gospodje, prem brci i brada
k vragu mi tja podje, što na nju toj pada.

VILA I:

Pastiru nu gledaj dobro ti oda svud,
jeda gdi bude taj ki nam će činit' sud.

PASTIER DRUGI

ugledavši prvoga, koji[1] *stoji na straži sudcu, govori:*[2]

Praša'mo onoga, jeda bi za nj znao.

Ugledavši sudca:

A bog me eno ga, rek' bi je zaspao.

PASTIER I:

Dobar vi dan, vile!

VILA I:

Bog te zla slobodi!

PASTIER I:

Gdi ste se spravile?

VILA I:

Nješto nas k vam vodi.

PASTIER I:

Što takoj u preši? rad bih tuj znati stvar.

PASTIER II:

Znati ćeš. Što leži? jeda spi gospodar?

PASTIER I:

Jošte dan ne bješe, kad ga sam sastao
došadši tuj leže, gdi bješe zaspao,

[1] *ak. b.* ki. [2] *ak. b. nema* govori. 250 *ak. a.* ste se.

ter rekoh: gruba stvar ovako bez straže
da leži gospodar države sve naše;
poći.ću postati kon njega odi, rieh,
čiem bude pospati, er mi se vidi grieh
da ga sad probude, najliše tko godi
ako odi proć' bude, kako se prigodi.

VILA II:

Kad ti mi velimo, nu nam ga probudi,
er nješto želimo da nam on osudi.

PASTIER I:

Gospodje izbrane, priklono molim vas,
do čim on ustane, posjed'te jedan čas,
ako je drago vam; a kad se probudit'
gospodje bude sam, on vam će osudit'.

VILA III:

Nie nam kad stati, a on će i pak moć'
vazda krat pospati, dug mu je dan i noć.

PASTIER I:

Ne čin'te u preši; neka ve počine;
jeda vam kud bježi ali vam svjet gine?
ne će vam nebore odtle moć' i kudi.

VILA I:

Na vjeru kopore, eno se probudi.

PASTIER I:

Eto vam velju sviem, prit' k njemu ne mojte
do čim vas opoviem, nego tuj postojte.

SUDAC *probudiv se:*

Tko ovo kopore? ah da vam bog plati!
za što mi nebore ne daste pospati?

PASTIER I:

Mnogo vi dobar dan i zdravlje dao bog!
ne moj da sam karan, čim reku moj razlog.

Ja te sam sastao još jutros u zoru,
gdi bješe zaspao, pravo ti govoru;
ter rekoh postati, da tebe tko odi,
čim budeš pospati, prošad ne probudi.
Tot idu tri vile i rieh im ja er spiš,
nješto bi hotjele da im ti osudiš.

SUDAC:

Da što me zazvao niesi ti oni čas?

PASTIER I:

Bješe bo zaspao.

SUDAC:

Da gdi su?

VILA I:

Evo nas.

SUDAC *dignuvši se:*

Dobar dan gospodje! što ures vaš ište?

VILA I:

I tebi da dodje sve dobro godište!

SUDAC:

Gospodje izbrane, jesu li čoviku
do danas tej dane milosti bil' viku,
da se je tač k meni dostojal da dodje
vaš ures ljuveni, gizdave gospodje?
Er da se pod nebi obide, na svit saj
ja cienim da ne bi našla se liepos taj
ni ures ni dike, kakve su tej vaše,
ke na sviet prilike do sad ne imaše.
Rec'te mi, molim vas, gospodje, boga rad,
ki uzrok vodi vas ovako k meni sad.

VILA I *ostaliem*:

Koja će sad od nas govorit' početi?

VILA II:

Govori jedna vas.

VILA III:

Ja ne ću; govor' ti

PASTIER II:

A ži mi gospodar, pokli je ovieh sram,
ja ti ću ovu stvar svu skazat', er ju znam.

SUDAC:

Onamo ti breče; govoriš i ti tuj?

VILA I:

Neka ti on reče, molim te, nu ga čuj.

SUDAC:

Da nudjer ti skaži; al eto t' govorim,
čuvaj se, ne slaži, da te ne umorim.

PASTIER II:

A tako da sam zdrav, kako ću sada vam
skazati sve uprav što godi uzaznam.
Jutroska u zoru još mjesec ne bješe
zašao za goru, a svietla prem htieše
danica isteći, šturci ve svud bijahu
pristali šturećі, a ptice prem htijahu
iza njih početi po dubju njih pjesan,
kako sve vidjeti kad žele bieli dan;
odlučih otiti na gornju planinu,
jedan čas viditi pri stadieh družinu;
čim ruho ja spravih i do čim u bisak
brašance postavih, etoj ti prodje mrak;
ištom bjeh obuću nazuo na noge

299 koja će] *ak. a. b.* kako je. 312 *ak. b.* htiehu.

tamo ja prid kuću, a sunce prem roge
na obor naš vrže; tuj podbih brašno ja,
što mogoh najbrže otidoh veće tja;
u njeko pak doba došad ištom bjeh
do Miljkova groba, prid sobom kad vidjeh
u polju gdi njeki vihar se vijaše,
iz koga veliki jedan zrak idjaše;
ištom ti toj svrnu put mene da ide,
tuj mi put sva strnu a strah me obide;
u jedan cigli čas kon mene toj dodje,
jednaga ter čuh glas i vidjeh gospodje
ove tri u jedno, koje me zazvaše,
evo t' se pravedno do dlake sve kaže;
iješto se skaraše, pak ovu jabuku,
ku ova držaše, daše mi u ruku
i rieše: nu nas čuj, toj ve se potrudi
ter jednoj od nas tuj jabuku osudi.
Rekoh im: drage vil, ja ti se vam čudim,
ako mi to na zbilj velite da sudim;
er ovoj što piše ovuda govori:
rad vile najlipše da ju narav satvori.
Togaj cjeć ja im rieh: meu nami odi jes
gospodar vrhu svieh, ki ima taku svies,
da k njemu od svudi na pravdu dohode;
er vrhu svieh ljudi njegov um nahode.
Tuj ti me vratiše od posla, kud gredu,
tere me mološe da ih k vam dovedu.
Ino riet' ne imam, nego li u ruku
celunuv dati vam ovu njih jabuku.
A sad će odi rit' svaka njih svoj razlog,
ter im ćeš osudit' kako te uči bog.

SUDAC *uzamši jabuku:*

Ja cienim, nie bila očito neg napas,
koja je donila ovu stvar meu vas;
tiem bih rad, gospodje, da mi znat' vi date,
po ki put vam dodje i što me prašate.

328 *ak. a. b.* ,putt'. 329 toj] *ak. b.* tuj. 354 *ak. b. nema* i.

VILA III:

Sjedi der sudče naš, er valja da sjediš,
razloge kad slišaš.

SUDAC:

Toj pravo besjediš.
Nu tako t' bit' zdravo tko no t' je najdraži,
tako mi ti pravo ovu stvar svu skaži.

VILA III:

Za isto veomi zakle me sudče ti,
zdravo taj bio mi, pravo t' ću sve riti,
za toj me čuj sade: jutroska mi zorom
kraj ove livade stasmo se pod gorom,
dvignuv se od tola počesmo hoditi
put vode, gdi kola htijahmo voditi;
ter grede brahomo cvietice za vience,
koje svit' htihomo od sunca rad sjence;
eto ja zamjerih tuj istu jabuku,
i tu ju prida svih uzeh ja u ruku,
pak im rieh: drage vil, priklono molim vas
hotjej mi svaka dil darovat' svoj na čas.
Taj čas mi po volji dio svoj svaka da.
Ako je ke bolji razlog svoj, rec' sada.

SUDAC:

Što vi sad velite? pravedno je li toj
da opet prosite stvar ku ste dali njoj?
Nu za što nikoga suditi ne da bog
što sudac svakoga ne bude čut' razlog,
tim veće ne cknite, neg sjemo vi bliže
pristupiv recite vaš razlog najliše.

VILA II:

Govori sestrice.

VILA I:

Reci ve sele ti.

371 taj] *ak. a. b.* tuj.

VILA II:

Na vjeru, družice, bolje ćeš ti rieti.

VILA I:

Razumni sudče naš, pokli ti dao jes
višnji bog da imaš toliki um i svies,
molim te, nu me čuj. Inoga niesu rad
meu nami neg za tuj jabuku rieči sad;
za č nie stvar na sviet do danas još bila,
pravedno mogu riet', ka bi nas svadila;
a neg li stvar taka, mogu reć', od ništa,
ku cieni vil svaka za mrvu smetlišta.
Ali mi gledamo po njojzi toj pismo,
tim ju njoj ne damo, od ništa er bismo
pri njojzi mi bile; nu za što niesmo toj
onadar vidile, za to ju dasmo njoj;
a kad bih ja znała toj, po njoj što piše,
ne bih ju njoj dala, da umrit' hotiše.

VILA II:

Čuj sudče boga rad, ja za tu jabuku
ne imam žalos sad najmanju ni muku;
neg za što ona njom moć' se će gdi godi
pohvalit' ljepotom da nas svih nadhodi;
tim da se ne vara, nu nas ti zagledaj,
ter koja t' uspara najljepša, njoj ju daj.

SUDAC:

Gizdave gospodje, volil bih ja danas
od moga da dodje imanja zao glas
neg ovoj s čiem sada pridoste vi k meni;
er će tuj bit' svada, ka viku bila ni,
ako se vi same tuj ne pogodite;
za što taj ni za me sud, kako vidite;
za č ja tej kreposti ne imam, da mogu
tej vaše lieposti procienit', er bogu
vele toj dano bilo, za sve er ste stvorenje

405 ako se] *ak. a.* kako ste, *ak. b.* kako se.

njegovo i dilo; tim za me taj sud nie;
gospodje, toga rad, ja vidim, ištete
da mi to bude sad sramote i štete;
kad pozrim ja proć vam, prosuze me oči
kako no da gledam proć sunčoj istoči;
za č drage me vile, tko rekal sad ne bi
da ste vi sletile jednaga iz nebi?
Dobro je da odi ja sudim ke godi
ranice od ljudi, kad mi se prigodi;
nu taj stvar za moj sud i razum nie sad,
tim podj'te vi inuđ sud iskat' boga rad,
ali ju sad meni darujte vi na dar,
meu vami neka ni rieč za tu malu stvar.

VILA I:

Majde sam ja rada, na čas ti dio moj.

VILA II:

I moj ti dil sada, al da ju ne daš njoj.

VILA III:

Vidje li, sudče moj, kako sve tudju stvar
gdi svaka dio svoj pokloni vam na dar?
ali ja molim vas, žao vam ne budi,
život ti moj na čas, a toj mi prisudi.

VILA I:

Sudče moj, taj vila izmedju sve družbe
uzrok je vik bila od smeće i tužbe;
al ništa ne manje toj ve se potrudi,
pokli je volja nje, ter nam toj osudi,

VILA II:

Eto si ti volju vidio od tezieh,
i ja te još molju, pokli je volja svieh,
osudi ter ju daj onojzi ka t' se mni
najljepša, neka daj za tuj stvar rieči ni.

412 *trebalo bi* s sramote. 424 *ak. b. grieškom* njom.

SUDAC:

Eto čuh svih volje; ja ću sad učinit'
što umijem najbolje; nu vam pak ne moj bit'
na mene što žao, er bih ja radije
bez duše ostao neg li toj da mi je.

VILA II:

Ne misli za tuj stvar.

VILA III:

Majde ne, sudče naš.

VILA I:

To t' ne će bit' nigdar; tiem sudi što imaš.
Ako ju meni daš i meni prisudiš,
činit' ću da imaš koliko požudiš
imanja i zlata, da ćeš ti reći sam:
zamjerna bi plata, od ove ku imam.

VILA II:

Reci mi jednu stvar, molim te, sudče moj;
eto si gospodar državi ti ovoj,
ali ti draže jes gospostvo, pravo kaž',
ali tvoj um i svies, kojom ga ti vladaš?
i što bi t' milije da ti se uzvisi,
ali pak žalije da ti se ponizi?
Moj sudče, cienim ja da ti je tvoja svies
veomi milija neg vas sviet i pjenez;
razumom imanje za što je lasno steć',
al blagom razum nie, ako je pravo reć'.
Tim što ti obeća imanje ova dat',
nie li t' dvaš veća potreba veće znat'?
Er ovo što vladaš, tebi je do volje;
nu da još veće znaš, bilo bi t' još bolje;
a ja ti mogu toj u jedan čas dati,
ter veći razum tvoj veće će vladati
i veći gospodar na svietu biti dvaš,
ako ti ovu stvar prisudiv meni daš.

446 bi] *ak. b.* bit'.

VILA III:

Po koli obje dvie, sudče moj, htje slišat',
molim te i menje da posluh budeš dat'.
Vele je gruba stvar kada se prigodi
učinit' komu dar, najliše gospodi,
da mu ti darivaš ni jedan put ne će
jednu stvar, česa znaš da ima od veće.
Gospostvo ti imaš, i kad bi hotio,
jošte bi veće dvaš gospodar ti bio;
nu vi je s dosade ovogaj i s tuga,
a neg li da sade ti primaš još druga.
Takodjer u tebi kad ne bi imao
razuma, ti ne bi odi sad vladao,
ni bismo mi na sud na ovi tvoj prišle,
nu bismo mi inud iskat' ga otišle.
Tiem blaga ti imaš i eto s' gospodar,
i dosti vele znaš; nu jedna t' lipše stvar:
budući takoj mlad, pristao, plemenit,
pravo bi bilo sad najljepšu na saj svit
djevojku da imaš, ku bi ti u ruku
ja dala, da ti daš meni tuj jabuku.

SUDAC:

Gospodje, za boga, što mi toj velite?
da li me takoga vi sudca cienite?
Ali mi ne bi to višnji bog zazrio,
ako bi za mito ja pravdu učinio?
Toga ja ne gledam; al imam odluku
ovojzi da ja dam gospodji jabuku,
kad ju ste vi iste samohoć njoj dale,
inako er biste za zlo mi imale.
Cjeć toga naj vilo tebi taj jabuka;
a molim vas milo, ne moj vi bit' muka;
er ovo ne činju da vas ja pogrdim
a više stavim nju, neg da rieč potvrdim,
koju ste vi same danaske rekle njoj;
cjeć toga sad na me žao vam bit' ne moj,

487 *ak. a. b.* toj. 488 *ak. a. b.* mitoj.

ni jednoj na drugu, tako vi lieposti
provodit' u dugu veselju s radosti.
I neka ja poznam da na nju nie žao
ni na me sada vam, er ju sam njoj dao,
hotjejmo jedan čas svi tanac izvesti,
ako se vi danas ne ćete ponesti.

Uhitivši se sve tri vile i tri pastira učine tanac, s kiem podju u lug, iz koga su izašli, i takoj svrši ovo govorenje.

504 *ak. a. nema* se.

KOMEDIJA III.

Prolog.

Priklono molim vas, hotjejte slišati
  što vam ću ovi čas u kratko kazati.
Dalecieh od strana jedna će vil uteć'
  od mlaca tjerana, ter će pak trudna leć';
tu ju će satiri zvjerenja loveći
  u lugu četiri uhvatit' ležeći;
u toj će iziti i mlaci oni tuj,
  ter se će izbiti s satirim za vil tuj.
Starac će doć' tada, koga bog postavi
  da mirno sve vlada u ovoj dubravi;
ter će svak svoj razlog prid starcem govorit',
  a vila, koju bog slobodnu htje stvorit',
iskat' će slobodan provodit' život svoj,
  er ne će ugodan ni jedan biti njoj.
Tu ju će na volju slobodit' starac taj.
  Za toj vas ja molju, svak mirno poslušaj.

VILA

dotekši sama govori:

Jaoh meni, je li sad i tkore na svieti,
  tko bi moj gorki jad mogao izrieti?
s koga ću umrieti, toli mi dodija,
  er veće trpjeti ne mogu ovo ja,
gdi za čas pokoja ne more prijati
  tužna mlados moja, ni mirno pospati.
Rada t' bih jaoh znati, hoću li do vieka
  ovomu imati ki način od lieka,
prie neg me smrt prika slobodi ovoga,

25 *ak. a.* prieka.

ka vodi čovika iz truda svakoga.
Nu pokli nikoga nie sad u lugu,
neg mene i boga, ki moju zna tugu,
sad mogu najbolje za malo počinut'
od ove nevolje, s koje ću poginut';
er veće ovoga ne mogu nemira
podnosit' neboga od ovieh satira,
i jošte od ljudi, kiem nitko ne more
izreći zle ćudi ni djela ka tvore,
po svak čas od kojieh svuda bjeh tjerana;
toj mi da za moj grieh pričista Dijana.
Od ove muke već ne mogu stojati,
poći ću tužna leć' malahno pospati
u ovoj dubravi, koja je puna sve
kreposti, ljubavi i mira vrhu sve,
u kojoj do sada nie se vidila
najmanja dosada i jednoj od vila;
u ovoj dubravi višnji bog zamirno
slobodu er stavi da žive svak mirno;
ter ću daj odi ja slobodno neboga
moć' prijat' pokoja od truda od moga.

Odi vila leže pospat', a satiri daleko od nje budući govore, i počina

SATIR I:

Ljubima družino, mni mi se ovi dan
bolje bi u ino da bude potrajan
neg ištom ležeći pod dubjem na travi;
podjimo loveći po ovoj dubravi,
pokli ju bog za nas satvori na svieti,
u koj nam do danas ne da zla vidjeti
neg svake raskoše, mir, pokoj, radosti;
hvala ti naš bože na ovoj milosti.
Kolici inamo u trudu provode,
a mi još ne znamo najmanje nezgode;
nigda nam zli ljudi ne daše dosade,
mi nigdar zle ćudi ne bismo od svade;

26 čovika] *ak. a.* umrloga. 50 *ak. a.* b. podjemo.

višnji bog jes s nami, koji nas zla brani
i s našiem vilami pokojno još hrani.
Tim da se proslavi; a pak se svaki nas
łoviti opravi vas dragi dan danas.

SATIR II:

Majde je grieh jedan, more se toj reći,
izgubit' ovi dan u zaman ležeći,
pokli nas bog ove dubrave dobavi,
vrhu sve ka slove po svietu u slavi.
Za sve da mala jes, ali je tolika
u njojzi njeka čes i krepos razlika;
višnji bog što godi satvori na svieti,
odi se nahodi i zimi i ljeti.
Tim da se za łudu ne leži, neg preče
sva da se taj zbudu, koja nam ti reče.

SATIR III:

Dobro ste oba dva toj rekli najbolje;
i ja sam prem sada od iste tej volje;
za što je grjehota od ove dubrave
u zaman ljepota da stoji i slave.
Jeda bog na saj sviet satvori ki godi
dub, travu ali cviet, ki nie sad odi?
Od svud nam izviru kladenci od vode;
odi se u miru životi provode.
Tim pokli od boga imamo milosti
od dobra svakoga i u po zadosti,
nudjer se svaki nas, kako ste rekli vi,
vas dragi dan danas loviti opravi.

SATIR IV:

Ne velim ja drugu neg što ste rekli vi;
tim da se po lugu vas dragi dan lovi.
Ovo je sad hora od košut najveće,
nije lug ni gora, gdi sad lov bit' ne će;
ovo je prispjelo prislavno proljetje,

61 pak se] *ak. a.* paka. 74 i] *ak. a.* a.

rumeno i bielo kad capti sve cvietje,
po komu gizdavi tanac vil izvode
u viencu na glavi pri sjeni kon vode;
more bit' ku godi danaske loveći,
da se nam prigodi uhvatit' po sreći.
Tim nitkor ne krsmaj, nego se spravimo
najbrže na lov taj da danas lovimo.

SATIR I:

Po koli ovi dan odlučen na toj bi,
začnimo svi pjesan iz glasa do nebi,
neka se pojeći u taj lov spravljamo,
pak ćemo loveći put luga poć' tamo.

Spravljajući se u lov satiri začinaju[1] *ovu pjesan:*

Nudjer u lov družbo mila
svi se hrlo opravimo,
a u zaman ne želimo,
er nas taj ćud nie bila.
Nudjer u lov . . .
Jur nam evo prodje zima,
prislavno je sad proljetje,
sada svako polje ima
svud po sebi drobno cvietje,
tere milos taj vidjét' je
ka se zimi nie vidila.
Nudjer u lov . . .
Oda svuda sad košute
poznajući ovu rados
zatječu nam ravne pute;
bi li dake jedna žalos,
ako bi se naša mlados
ne loveći izgubila?
Nudjer u lov . . .
I oda svud sad ishode
mlade vile i gizdave,
ter pojući tance vode,

97 *ak. a.* bil. [1] *ak. b.* začinjaju. 108 *ak. b. jamačno grieškom* cietje.

a najliše ove prave
od prislavne sej dubrave,
ka je puna slavnieh vila.
Nudjer u lov . . .
More bit' se nam prigodi
po našojzi dobroj sreći
da ih ćemo nać' gdi godi
tihe tance izvodeći,
ter ih ćemo mi zateći,
da bi koja naša bila.
Nudjer u lov . . .
Toj nam samo jošte lipše
da tej vile sadružimo;
a što more biti lipše
neg da vjerno njih služimo?
Tim se hrlo opravimo
u lug braćo put od ždriela.
Nudjer u lov . . .

Svršivši pjesan govori

SATIR PRVI:

Svi dobro sad nudjer gledajte od svuda,
jeda će koja zvier izaći od kuda.

SATIR II:

Ah brate, molju te, stani djer boga dil,
nut odi košuta, ali je brže vil.

SATIR III:

Nie zvier, neg vila počiva od truda;
nu družbo sad mila zadj'mo ju od svuda.

Stavši satiri okolo vile, probudi se ter govori

VILA:

Tko ovo sad dodje ter me snom razdvoji?

SATIR IV:

Ne boj se gospodje, sluge smo svi tvoje.

134 *ak. a.* žriela.

*

VILA:

Do smrti do moje taj služba bit' ne će.
Jaoh nuti u koje upadoh nesreće!

SATIR I:

Jedan će tvoj biti; tim sama rec' koga
srdačce ljubi ti.

VILA:

Na vjeru, nikoga.

Mladići koji su iskali vilu ugledavše[1] *ih govore:*[2]

MLADIĆ I:

Eno što od danas odi smo iskali;
nudjer svak sada nas srčano navali.
Ako ste i u čem junaci braćo bil',
u ruci sad mačem otmimo ovu vil.

MLADIĆ II:

Ono su divjaci satiri od gore,
zamjerni junaci, koliko bit' more;
bog me se meni mni, nu ćete viditi,
da ćemo sramotni svi od njih otiti.

MLADIĆ III:

Ako je koga strah, neka se taj skrije;
evo ja sada mrah, da mi ih je nać' prie;
ako doć' tko ne će, a ja ću poći sam;
što more bit' veće nego živ da niesam?

MLADIĆ IV:

Majde je sramota i jedan velik grieh
da ona ljepota ostane u onieh;
sada ću vidjeti tko će moj drug biti;
hod'mo nju oteti a svieh njih izbiti.

144 *ak. b.* srdašce. [1] *ak. b.* ugledavši. [2] *ak. a.* govoru. 155 *ak. a b.* tkoga. 160 *u ak. b. može se čitati i* ovieh.

Ugledavši satiri mladiće, govori

SATIR I:

Ah bratjo, nut čuda! vi zla ne vidite,
tko su toj od tuda; svi na nje udrite.

Odi se satiri i mladići udare i bijući se oni izide jedan starac i[1] *govori*

STARAC:

Koja vas huda ćes, koje li nezgode
dovela odi jes, gdi guse ne hode?
Što je taj rogobor u ovoj dubravi?
što mnite, u obor da ste tuj došli vi?
Sad muče svak stani, gdi vam se čini toj,
nu muče svak k strani, tuj muče stat' ne moj.
Od koli bog ovoj dao nam jes mjesto,
godiš je velik broj, veće neg sto krat sto,
i viku do danas nie se vidjela
taj smeća, ka od vas, ni zla rieč reć' smjela:
najmanja dosada nikomur ni sila
nie se do sada i u čem vidila.
Za sebe, mogu rit', bog ovu dubravu
na svietu htje stvorit' i dat' joj tuj slavu,
da izvan ostalieh dubrava i luga
velicieh i malieh ne pozna vik tuga;
neg nam da u ovoj dubravi slavni bog
veselje, mir, pokoj, pravdu, sud i razlog,
da odi ne čini nitkore dosadu,
odovle jedini ukloni bog svadu;
rajske se mladosti ovdie nahode
ke mirno zadosti život svoj provode,
a ne tač kako vi, a ne znam od kude
došadši dubravi, ku višnji bog bljude,
ter odi tej smeće činite i boje;
toga vam bit' ne će za moći za moje;
er mene bog stavi da odi ja vladam
u ovoj dubravi i nemir da ne dam.

[1] *ak. b. nema* i. 175 *ak. a. b.* nitkomur. 186 ke] *u oba rkp.* ka. 187 a ne znam] *ak. b.* i ne znam.

SATIR II:

Prem te bog, starče naš, donese od njekud;
kad odi ti vladaš, molim te, primi trud
da čuješ naš razlog pak tezieh junaka,
kako te uči bog, ter učin' sud paka.

MLADIĆ I:

Pokli si, mogu reć', u mjesto od boga,
ne ćemo mi uteć' od suda od tvoga;
za toj se potrudi, toj ti je boga dil,
tere nam osudi komu će ova vil.

VILA:

Visnji bog, ki vlada sva na sviet stvorenja,
donie te tuj sada rad moga smirenja;
pokli ti višnji bog zamjerno toli da
um, pamet i razlog, nu izvidj ti sada:
da sam ja neboga žalosna i tužna
bez moga uzroka ovako njim sužna,
je li toj ugodno višnjemu bogu aj?
reci djer slobodno, nikoga ne gledaj.

STARAC:

Nu rec'te vi prvi kako je stvar bila,
pak ćete reći vi, a pak će riet' vila;
kad vas svih razumijem, tada ću sud stvorit'
najbolje što umijem; počnite govorit'.

SATIR I:

Mi ćemo u malo vas razlog naš reći,
er znamo ostalo da ćeš ti doseći.
Kako znaš, satiri običaj imaju
po lugu da zviri i vile hitaju;
danas mi loveći po lugu tuj zvieri,
nješto nas po sreći na tuj vil namjeri,
gdi sama ležaše pod sjeni na cvietju,

200 *ak. a. b.* tkomu. 203 *ak. b.* pokle. 204 izvidj] *ak. b.* izidj', *u ak. a. je* v *nadmetnuto.* 209 *ak. a. b.* nitkoga.

od družbe od naše svak reče uzet' ju;
i tu ju uzesmo, kako će reć' sama;
nu joj rieč ne smjesmo grubu riet' od srama,
neg kako sve vili sluge se mi dasmo,
kako smo vik bili vilam, ke hitasmo.
U toj ti svi ovi napadi vrhu nas,
kako no vukovi na stado, gdi nie pas,
ter udri tko može, toj da nam dadu strah,
noseći tej nože na tezieh palicah.
Molimo sada vas, osudi, vila taj
komu će bit' od nas, neka smo mirni, taj.

STARAC *mladićem govori:*

Što vi sad velite? pravedno je li toj
da vi sad činite u mirnu mjestu boj?

MLADIĆ I:

Majde ne, nikako, ni dao tega bog!
nu ćeš nać' inako, kad čuješ naš razlog.
Mi ti smo u ovi još jučer došli lug;
tuj ovu gdi lovi zamjeri jedan drug;
dokli on k nam dodje da nam tuj stvar reče,
njekuda taj podje i veće uteče;
tuj svaki odluči, dokli se životom
na poli razluči, iskat' ju; i po tom
kad tuj već nikuda ne more bježati,
tada se od truda postavi ležati;
tuj oni sliedeći ne vilu neg zvieri,
nješto ih po sreći na ovu namjeri
uzet' ju tuj pake kako sve stvar našu;
ovoj ti do dlake pravedno sve kažu
Eto smo sada te za sudca svi htjeli,
čin' da nam vil vrate, ku nam su uzeli.

STARAC:

A sada gospoje po tiho reci ti
razloge sve tvoje, ne moj te sram biti.

230 *ak. a. b.* tkomu. 236 ovu] *ak. a. b.* ovi. 245 *ak. b.* paka.

VILA:

Ako me višnji bog slobodnu na svit da,
hoće li ki razlog da sam ja njim sada
robinja i sluga? reci mi sudče moj
Jaoh je li vil druga nesrećna ovakoj?

STARAC:

U kratko gospoje rekla si do volje,
i cienim ja tvoje razloge najbolje;
ali bog i narav za mani ne stvori
ňajmanji jedan mrav, ni travu u gori;
ne bi li dake grieh u tvomu vidj sudu
taj liepos izvan svieh da stoji za ludu?

VILA:

Po koli nikoga ne imam što želju,
ne mislim neg boga služiti, ja t' velju.

STARAC:

Kako toj može bit', reci mi za boga,
da ti ne ć' obljubit' od ovih jednoga?
Odi ćeš ti sjesti uza me jedan čas,
a ti će izvesti svi tanac tuj prid nas;
ako ti ugodan ki bude od ovieh,
taj da ti bude dan; tim dobro gleda' svieh.
A sada vam draga ako je imati,
svi prid njom jednaga počnite igrati.

Ovdi[1] *se uhvate igrat' i satiri i mlaci, pak svršivši tanac,* ***vili govori***

STARAC:

Evo si vilo svieh vidjela najbolje;
oberi, kako t' rieh, koji ti je od volje;
ištom rec' sada ti: ja hoću onoga.

VILA:

Jesam li rekla ti: na svietu nikoga?

[1] *ak. b.* odi. 271 *ak. b.* eto. 273 *u ak. b. može se čitati i* ovoga.

STARAC

videći gdi vila ište slobodu govori:

Pokli ju višnji bog slobodnu satvori,
nie put ni razlog da ona vam dvori,
najliše u ovoj prislavnoj dubravi,
zamjerno bog u koj slobodu postavi;
odi se nie sila nikomu do danas
najmanja zgodila, nego li svaka čas;
odi bog dao jes po svojoj milosti
mir, pokoj, zdravlje, čes, veselja, radosti.
Cjeć toga ja sada molim vas, ne mojte
činiti tieh svada, neg mirno svi stojte
i podj'te loveći, ter ćete more bit'
nać' vila po sreći, ke vas će obljubit',
jeda vam sviem bog da u ovoj dubravi
živjeti od sada veselo u slavi.

Svrha.

279 *ak. a. b.* nitkomu.

KOMEDIJA IV.

Prolog.

Priklono vas molim, čujte me, er ću riet'
što ćete vi od nas odi čut' i vidjet'.
Odi će doteći mladići četiri
iz luga bježeći, ke gusa zatjeri;
družbu će čekati, ku budu izgubil',
tu im će kazati sve gdje su jedna vil,
i taj će isti dan s družbom se sastati,
vili će riet' pjesan, pak tanac igrati.
Molim vas toga rad, nitkore ne govor',
ter ćete imat' sad ne mao razgovor.

Izljezu četiri mladića iz luga igrajući na način kako da su zatjerani, ter da bježe, pak stavši počne govorit'

MLADIĆ I:

Koja bi ovo stvar, koja li nesreća?
ne mneći nikadar da nas će nać' smeća,
kako nas gusari razbiše od gore?
prem njeki grieh stari, ino bit' ne more.

MLADIĆ II:

Majde prem njeki grieh odi nas dostiže;
liepo t' nas malo svieh sada ne izbiše;
skočiše sad ovi kako no od glada
kad skoče vukovi ter udru na stada.

MLADIĆ III:

Svedjer se mni meni da će doć' opeta,
ter mi se duša ni vratila iz peta;

20 *ak. b.* nie.

napasti podji tja; jesam li brav jedan?
kuda ti podjoh ja ostaviv rod i stan?

MLADIĆ IV:

Ne ištom ti brače, da nu smo zvieri;
kamo djeste mače? kamo vam brokieri?
što se ste pripali? stanite ovamo;
kamo nam ostali? daj da ih čekamo.

MLADIĆ I:

Odi ih čeka'mo do koli bude noć;
a u toj gleda'mo jeda će gdi tko proć',
ter ćemo svakoga za našieh prašati,
jeda što za koga budu nam kazati.

Ugledavši vilu prid lugom:

Mni mi se, vidju ja njekoga onamo;
njeka je gospoja; da da ju čekamo?
jeda ću k njojzi poć' za našieh da pitam?

MLADIĆ III:

Znamo te sve što hoć', ne hodi tamo sam;
ona će ovamo, vidim ja kud hodi;
odi ju čeka'mo, znati će što godi.

MLADIĆ IV:

Vila je od gore, gospodja nie toj;
svaki se što more pokloni smjerno njoj;
ona će sve znati; sad ćete vidjet' vi,
da nam će kazati sve gdi će bit' ovi.

Uputi se vila s tancom put mladaca i došad kon [1] *njih počne govorit'*

VILA:

Dobar vam dan budi, mladići gizdavi,
što koji vas žudi bilo vam s ljubavi!
Rec'te mi, molim vas, jeda ste po sreći
vidjeli ku danas od našieh loveći,

24 kamo djeste] *ak. a.* kako djeste. [1] *ak. b.* kod.

luk i tul pun strila noseći pernieh
na način od vila u krunah zelenieh,
tekući svud jeda jeljenka istjere
ali pak medvjeda ali ino ko zviere?

MLADIĆ I:

Gospodje jedina, kroz slavni lug ovi
ni jedna vila ina ni prodje ni lovi.
Reci nam boga rad, jesi li ti vila
ali si s neba sad na saj sviet sletila,
da naše nesreće obrneš u rados,
koje nam od veće skončaju sad mlados?
Er tvoja prilika, pravo se može riet',
i ures i dika umrla nie vidjet';
ka godi s' od vila, kruna si lieposti,
kojom si zanila sve naše kreposti,
svi ti se za sluge jednaga davamo,
čuj naš trud i tuge, er gdi smo ne znamo.

VILA:

Od kud ste prišli vi, koje li stvari rad
dodjoste u ovi lug, kud li grete sad?

MLADIĆ I:

Pokli nas to prašaš, gospodje izbrana,
mi ti smo, neka znaš, dalecieh iz strana
prišli cjeć uzroka prigorke ljubavi,
koja nas prie roka žalosnieh rastavi,
rastavi s najdražom slobodom i s dragom
općinom jaoh našom i stanom i blagom;
jere nas otravi mladjahnieh od veće,
a poslie postavi u nemir i smeće.
U prvi početak vele nam blago bi,
jaoh ali brzo pak život naš pogubi,
davši nas u ruke gospodjam za sluge,
od kojieh pak muke podniesmo i tuge,
da mramor i kami i suh dub od gore

52 *ak. a. nema* si. 64 iz] *ak. b.* od.

cvilil bi suzami, cviliti da more,
videći život naš, gdi one od gospoj
daju nam veće dvaš po svak čas nepokoj;
ni ljubav ni službe ni naše nemire
ne haju ni tužbe, na pokon ni vire;
svaki nas dan cviele, svaki nas dan more,
koliko da žele da nas prie rastvore.
Ne moguć mi veće taj život trpjeti
ni taj plač ni smeće, podjosmo po svieti,
ne za moć' uteći ljuvenieh od jada,
od kojieh bježeći u nje se upada;
mi ljubav služiti spravni smo sa svu moć,
neg je trud cviliti ovako dan i noć;
ištemo za toj svud gospodje i vile,
ke službu i naš trud rado bi primile;
najliše er platu ni jedan ne gleda,
u srebru i zlatu da nam se za to da;
neg u njih milosti živjeti i umriet',
toj bi nam zadosti, pravo ti mogu riet'.
Došad mi tuj u lug, skočiše gusari,
od straha svaki drug na stranu udari;
lipšu nam četiri; al ti ih izbiše,
al ti ih ke zviri u lugu iziše.
Ako mož' ti znati što godi za nje sad,
hotjej nam kazati, molim te boga rad.

VILA:

Blažene vrhu svieh bile bi tej vile,
ke bi se tacezieh sluga dobavile;
nu sada svaki vas odvrzi nemir taj,
er vam ću dobar glas od vašieh rieti ja.
S vilami u lugu provode mladosti
zabivši svu tugu i svake žalosti,
i veće za inu stvar na sviet ne haju
neg što se još brinu, er za vas ne znaju.
Podjite . . . .
. . . .

89 *ak. a.* ,svugh'. 100 hotjej] *ak. a.* kotjej. 109 *taj je stîh nedovršen i praznina za njim u oba rkp.*

O gospoje izabrane,
izljezli ste da slišate
što mladosti naše pate
kroz ljuvene smrtne rane.
Iz daleke za to strane
k vam smo prišli, neka znate,
koju pomoć da nam date,
neka život naš ostane.
O gospoje . . .
Ne bježimo od ljubavi,
er joj nie moć' uteći,
neg ištemo da nas stavi
gdi no ćemo pokoj steći;
za što vjerno mi dvoreći
nie pravo da za službe
dava nam se plač i tužbe
a milosti da se brane.
O gospoje . . .
Mi ni blaga ni pjeneza
za trud za naš ne gledamo,
neg li ures vaš s nebesa
i milosti da prijamo;
er da od vas mi ufamo
na toj službi steć' milosti,
sve nemire i žalosti
vrgli bismo sada s strane.
O gospoje . . .
Začuli smo vaše dike
i vaš ures i lieposti,
i pod nebom da prilike
ne imate u milosti;
za toj riesmo, do starosti
da služimo dike vaše,
jeda smrtne rane naše
od vas budu izvidane.
O gospoje . . .
Cjeć toga vas sad molimo,
nu pozrite naše tuge;
ino riet' mi ne želimo,

neg da vam smo vjerne sluge;
ne gledamo dnevi duge
ni takodjer zimne noći;
ne mojte nas tužnieh oći,
jeda uz vas i nam svane.
O gospoje . . .

Svršivši pjesan[1] *uhite se svi osam mladaca, ter igraju u tanac, s kojiem otidu u lug, iz koga su izljezli, i tako svrši.*[2]

[1] *ak. b.* ovu pjesan. [2] *ak. b.* svrši ovo govorenje.

KOMEDIJA V.

Prolog.

Pošteno molim vas, velici i mali,
da biste jedan čas mirno me slišali;
er vam ću riet' od nas što ćete vidjeti
i čuti vi danas; mučite vi djeti.
Dvie su ostale u kući godulje,
koje su pokrale sočivo i ulje,
tere će besjeda razlicieh činiti;
u toj će s posjeda gospodja iziti,
tu ih će karati i brže počet' bit',
one će plakati; pak za tim što će bit'?
doći će gospodar, koji će s ulice
začuti vas taj kar i plač od Milice,
ter ju će tješiti; tuj se će gospoja
na njega srčiti da će bit' do boja.
Gospodja još veće žaleći sramote
gdi ljubit' nju ne će neg ljubi ogote,
pak se će od toga ukloniv otiti,
tere će poć' boga u kantun moliti.
Tu ih će od rodjak djevojka zvat' doći,
s kojom će oba pak večerat' k njim doći.
Cjeć tega moiim vas od strane oda svieh,
mučite jedan čas, ter ćete imat' smieh.

Maruša s Milicom sjedeći doma, budući im gospodja na posjedu, razgovaraju se. Počina

MARUŠA:

Ah Mile, Milice, začni ve ku pjesan,
draga ve sestrice, da nam se traje dan.

9 *ak. a.* tuj će ih. 18 *ak. a.* ter.

MILICA:

Na vjeru cjeć stvari današnje ne mogu.

MARUŠA:

Što?

MILICA:

Vidjeli na kari Petrušu nebogu.

MARUŠA:

Ah Mile, rasuta, da je li žigana?

MILICA:

Ne, nego vrh skuta ištom bi frustana.

MARUŠA:

To joj se ne će znat'; što toj bi za boga?

MILICA:

Htjela je upuštat' u kuću njekoga.

MARUŠA:

U zao čas, gruba je, tko bi k njoj pošao?

MILICA:

Stvari se tej taje, drugi je posao.

MARUŠA:

Kako je radila, tako t' je, ži mi ti,
opeta patila; nu Mile začni ti.

MILICA *začne*:

Poručila Vidosava
po pristavu do Gojsava:
dodji Gojo moj brajene
u zabrdje sam do mene,

26 kari *prvi je slog kratak, jer je u ak. a. i ak. b. i beč.* karri; *tako i dalje.* 28 nego] *u sva tri rkp.* neg. 36 *u rkpp.* po pristav. 37 *sva tri rkp.* Gojno, *isporedi 45.*

i donesi dipli s sobom,
er ću vodit' horu s momom;
zamnjet' nam će s gorom gora,
od planine do kraj mora,
bit' ću moma za ovcami;
dodji da se štuješ s nami;
jer smo Gojo umiesile
lojanice tri pribile,
bit' će k tomu gibaonica,
pundurilja mješte vinca.
Odporuči knez Gojsave
do vladike Vidosave:
hvala t' Vide na toj časti,
odrastao sam ovce pasti,
isprosio sam Felačicu
vele ljepšu vlahinjicu,
š njomzi hoću tanac vodit'
i u dipli moje zvonit'.

Pojući pjesan oćute gospodju gdi ide uz skalu.

MILICA:

Uh sjetna ne bila! evo nam gospodje.

MARUŠA:

Gdi bih se ja skrila, u selu čim prodje?

MILICA:

Sramotna ne pošla! sjedi tuj gdi sjediš.

MARUŠA:

Gospo, dobra došla!

GOSPODJA:

Niesam vas čula, mniš?
Večeru ti potež', Maruša, mondjin prim'.
Zlo t' jutro! ne potež', kuda ćeš tamo š njim?
Sjemo ga meni daj, k ognjištu ter hodi,

39 *ak. a.* tobom. 47 k tomu] *u sva tri rkp.* komu. 58 *ak. a.* bi.

večeru prigledaj, potež' se pak k vodi.
Činite da sudi budu vam spravljeni;
ja vidim, vi ćudi ne znate još meni.

MARUŠA *Milici:*

Izmi djer sude ti.

MILICA:

A što ih ti sama
ne umiješ izeti? ne imaš daj srama,
neg vazda na menje htjela bi jahati;
a kad je da se ije, dobra si svijati,
umiješ i moje hljebine dohitit';
nut vraže gospodje, ka me će jošte bit'.

MARUŠA:

Ja ve ću poć' varit', nu mi da' ožicu.

MILICA:

Naj. Što ću sada rit' za onu pliticu.

Spravivši sude Milica govori gospodji:

Eto ti tuj sudi i novi i stari;
hoću li poć' k vodi, Maruša čim vari?

GOSPODJA:

Nu podji, prigledaj kokoši tej da vre,
a čini druga taj na vodu da sad gre.

Ne našad plitice njeke gospodja:

Velike ne vidim, koštune vik bile,
ži mi ja, kako mnim da ju su razbile.
Hod' sjemo Milica, sramotna hodila;
kamo ona plitica? da si ju razbila?

MILICA *Maruši šapće:*

Ah Mare sestrice, zao t' nam dan ide.

69 *ak. b. i beč.* mene. 77 kokoši] *ak. b. i beč. grieškom* ‚kokos u'. 82 ju] *sva tri rkp.* ju z. 83 ah] *ak. b. i beč.* uh.

*

MARUŠA:

Reci joj: s police mačka ju ukide.

GOSPODJA:

Ogóto ću li ti, sramotna i s drugom,
brzo ti razbiti poče jedna s drugom.

MILICA:

izljegši iz ognjišta govori:[1]

Što je, što za boga! ne smijemo riеč rieti;
veće se ovoga ne more trpjeti.
Toj sam zapamtila, kad podješ na posjed,
pak se s' naučila izgonit' na nas jed.
Karaj se s drugami, a s nami ne karaj.

GOSPODJA:

Ti meni rukami u obraz ideš aj?

MILICA:

Vražjega zakona! u zao čas govori.

GOSPODJA:

Plitica kamo ona?

MILICA:

Mačka ju obori.

GOSPODJA:

Mačka ju obori! nut ka će bit' smeća,
da već me umori ogota smrdeća.
Jučer je dva lonca velika razbila;
sve ti sam do konca na razlog stavila;
bog me ću t' još ulje nabiti i leću,
ku sprca; godulje, što mnite da ne ću?
Koje se sočivo i ulje istrati,
ja ne ću, nu Gjivo toj vas će pitati.
Bog me ću puhnuti da vam se do dlake
bude kont dvignuti od stvari od svake.

[1] *ak. a. nema* izljegši. *beč. nema* govori. 90 *sva tri rkp.* ijed.

MILICA:

Pače mi prem razlog učini, ter me plat',
  i to te uči bog er ne ću s tobom stat'.

GOSPODJA:

Prie neg se dinari zbroje, kako mniš,
  činit' ću na kari da malo posjediš.

MARUŠA:

Ne moj nas tuj karom, ži mi ti, strašiti
  ni s treskom i karom, i ja ću otiti.
Na tomu t' ni hvala, eto t' rad gospara,
  a da bih čas stala, bog me se svak vara.

GOSPODJA:

Zao vas i obje našao gospodar!
  s vami spi al ije? brže je on vaš par?

MILICA:

Ne moj nas psovati, neg počni prvi dan
  djevojke iskati, er ćemo i mi stan.

GOSPODJA:

Prikučke smrdeće, jučer ste iz vlaha,
  a u vas nie veće ni srama ni straha.
Jedva vas od uši mogla sam otriebit',
  a sad nam od muži hoćete druge bit'.

MARUŠA:

Ako smo ušive za isto kad bile,
  bile smo i žive, mi se smo triebile
i čisto držale; nego nam ne daš ti
  da kako ostale budemo činiti.
Djevojke još sade sajune sve nose

107 kako] *ak. b. i beč.* koje. *U drugoj polovini toga stiha nedostaje jedan slog.* 110 *čitaj* kârom. 119 *ak. b. i beč.* jedva sam — mogla vas. 122 i žive] *ak. a. b. i beč.* ušive, *ali će biti pogrješka*; *u „Dubrovniku“ za 1870 stoji:* i živo.

a liepo zaglade u prodio kose;
a da toj koja nas učini, tuj veće
užeže, da grad vas ugasit' pak ne će.

GOSPODJA:

Ne ću bo da mene u crkvi zarad vas
malinjaju žene, er mi toj nie čas.

MILICA:

Da kako ostalieh sad ne malinjaju?
koji je vraži grieh nosit' što imaju?

MARUŠA:

Ni petke ni svetke ne znamo mi u vas;
kad je poć' u tetke, ne daš nam jedan čas.

GOSPODJA:

Sramotne i š njima! a od kud koja vas
tuj tetku sad ima? što mnite, ne znam vas?
da k meni vi paka s trbuhom dodjete
od tezieh tetaka? bog me k njim ne ćete.
Jučer ste, kako rieh, iz vlaha, a sada
da tako svaki grieh, zločeste, vas vlada!

MILICA:

Ži ti ja, vi s' dušom našom ne brinite,
inako vi s mužom do po dne ležite.
Što ne bih umjela onakoj kako ti?
i mi smo od tiela, ako bi t' smjet' rieti.

GOSPODJA:

Ajmeh ja! nut rieči koje su složile.

MILICA:

Eto tuj ne krieči, plat' što smo t' služile.

MARUŠA:

Bože, zbilj ja ne znam što nas si snašla toj,
brže mniš da je sam jedan stan ovi tvoj?

126 *ak. a. b. i beč.* i u.

GOSPODJA:

Nu se još podboči; bog me ću t' takoj dat';
idi mi tja s oči, da mi te nie gledat'.
I kako bjestija š njimi se sve karam;
bolje bi, ži mi ja, da ciepcem udaram;
al bog me kad počnu, bit' vam će u zao čas;
čujem vas dobro, nu prostrite veće glas.

GOSPODAR[1]

došad u kuću srete Milicu, ter govori:

Ki je vrag Milica? vazda li plačeš ti?
vazda li ulica ima što činiti?
Ja ne znam ki je vrag da vam će do vika
skandao biti drag i treska i vika.
Vazda li na nemir dohodim doma ja
od koli ovu zvir dovedoh? Podji tja.
Ah santa Maria! kad će taj biti dan
da na mir budu ja u ovi doći stan?

GOSPODJA:

Nut gdi im part drži! toj li si gospodar?
vraže, tuj ćud skrši, jur ve si eto star.

GOSPODAR:

Al corpo del brio, kako si mahnita;
niesam te još bio, za to si srdita.

GOSPODJA:

Bolja t' je tej biti, s kiema se razumiješ;
al eto rieč riti prid njima ne umiješ.
Pitaj tej godulje, najliše tuj veću,
za muku, za ulje, za ječam i leću,
da t' s vragom sprcaše što je djed stekao
i da nas poslaše svieh na ošpedao.

GOSPODAR:

A što mniš, osao da ti sam otac ja?
moj li je posao š njimi se biti, a?

[1] *ak. b.* gospar, *tako i dalje često.*

GOSPODJA:

Ne, nego toj mene još toka, gjusto znam,
još manjka da žene počnu se biti vam.
Ne dao toga bog; al ovo hoću ja:
objema vidj razlog, ter neka idu tja;
za što ću prvi dan druge ja iskati.

MILICA:

Za isto ni nam stan ne će nam manjkati.

GOSPODJA:

Cjeć te je Milice skandao ovi vas.

GOSPODAR:

Draga ve dušice, umukni jedan čas,
neka ih ja podju jedan čas karati.
Za što vi gospodju ne ćete slušati?

Došad gospar u ognjište govori

MARUŠA:

Ja ne znam ke druge slušaju ovako.

MILICA:

U toj nam nie druge, majde ne nikako.

GOSPODAR *u ognjištu vika:*

Bestie da niente, ne ćete mučati?
dobro ti umijete u zao čas vikati.
Ti venga il malanno, umukni jedan čas,
deserta putano, toj li je naša čas?

Gospar[1] *šapće karecajući Marušu:*

Nebore Maruša rad moje ljubavi,
ži ti bog i duša, te rieči ostavi.

186 *mjesto* u *sva tri rkp. imaju* i 189 *ak. b. nema* il. [1] *beč.* gospodar.
192 bog] *u ak. b. i u beč. samo* b.., *tako i u 209.*

MARUŠA *govori polako*:

U zao čas, tamo nu dosjedi, ne tiči.

GOSPODAR [1] *polako govori*:

Neka te celunu, ži t' ja se ne miči.

GOSPODJA *ne videći ih vika:*

Pitaj ih za leću i sude, ži ti bog.

GOSPODAR

karecajući Marušu gospodji odgovara:

A što mniš da ne ću sve stavit' na razlog?
Što mnite? bog te sam na razlog stavio
tri dnare za skip sam, ki se je razbio.

GOSPODJA:

A za što niesi ga četiri stavio?

MILICA:

Jes gjusto, bi li ga? a što je nov bio?

GOSPAR

karecajući Marušu gospodji govori:

Bog te im, brače, ja dobro znam razlog vas.

MARUŠA *šapće*:

Nebore hodi tja.

GOSPODAR: [2]

Ah neka jedan čas.

MARUŠA:

U zao čas, eto će gospodja sad izit'.

[1] *beč.* gospar, *tako i dalje gdje gdje. Izmedju* 196 i 197 *ima u „Dubrovniku“ za 1870:*

bog me sve do dlake, tako mi živa ti.
Godulje opake, nu ja ću vidjeti.

197 *ak. b. i beč.* bok, *tako i u 211.* [2] *ak. b. i beč.* Maruši.

GOSPAR:

Pódj' s vragom, ter što će, kad dodje? što će bit'?

GOSPODJA *vika iz kamare:*

Stav' im pet lonaca, koje su razbile,
i litru konaca, ku su izgubile.
Čut' ćete još goru; pitaj tu godulju,
koja ti na moru izgubi košulju.

GOSPAR:

Kad podju do prve u mecan, ži ti bog,
dodj', er ću do mrve stavit' im na razlog.

GOSPODJA

imbiceravši se poteče k njim:

Bog te ću puknuti, ako vas taj mine.

Ugledavši ih gdi se karecaju vikne:

Ajmeh ja! nuti prida mnom što čine!

GOSPAR:

Podj' s vragom, ti muči, sad ti ću bog me dat'.

GOSPODJA:

Bog me toj odluči da ne ćeš sa mnom spat'.
Toj li si gospodar? godulje celivaš!
bog me ne ć' u odar k meni leć', neka znaš.

GOSPAR:

Podj' s vragom, umukni.

GOSPODJA:

Ne ću ti mučati.

GOSPAR:

Da vika' ter pukni.

205 *ak. a. b. i beč.* stavi — lonac. 213 bog] *ak. a. b. i beč.* bok, *tako i dalje pred* me.

GOSPODJA:

Za toj ću vikati.

GOSPAR

odvodi gospodju ter ju taži:

Nebore muči tja; jeda je što bilo?
ono joj htijah ja razbiti sve rilo,
a ti mniš da ju ja brže htijah celivat'.

GOSPODJA:

Izvuc' se s vragom tja, razumjet' hoć' mi dat'.
Bože ve, Gjivo moj, lud ti si, ako mniš
da niesam znala toj, svu dragu noć gdi spiš,
ter mi se skušavaš: nješto sam zle volje;
a ti ti tamo znaš što činiš najbolje.

GOSPAR:

Nut vraga, što ište! ti se s' pomamila;
još nie godište kad niesi rodila.
Hoć' brače ako ć' sad? na vjeru, nu hodi.

GOSPODJA:

O sebi tamo rad', na me te vrag vodi.
Kako ću bit' živa od ove sramote,
gdi mi muž celiva na oči ogote?

GOSPODAR:

Nu mi rec' kad Kr̀ila Frančeska upazi,
nie li pokrila i sve toj ugasi?
Da Stiepa kad Nìka ná Stani ugleda,
kako no vladika nikomu znat' ne da;
a ti tu cipariš kako no jedna zvir;
činit' ću da udariš glavom za to u mir.

223—224 *glase u „Dubrovniku“ za* 1870:
Lud ti si ako mniš da niesam toj znala,
gdi ove noći triš niesam te imala.
226 *u „Dubrovniku“ za* 1870 *glasi:*
a tamo njim davaš što imaš najbolje.
233 *rkpp.* Krilla. 235 *rkpp.* Nikka. 236 *ak. a. b.* nitkomu.

GOSPODJA:

Er su tej mahnite, ter ću ja još biti?
bog me ti prem ni te ne bi s čiem popiti.
Bog me ću puknuti, da braći od prve
kom bude svanuti ne skažem do mrve.

GOSPAR:

Ja . . . . te bratje i tebe još š njimi;
a nuti gledajte gde bratjom prieti mi.
Podj' dokle s' tej volje. ter im se istuži.

GOSPODJA:

Toj neka mož' bolje noćas poć' k Maruši.
A za toj iz kuće večeras ne ću poć',
da vidju komu će gora doć' ova noć.
Bog me ćeš počivat' od sada tamo sam,
a ja ću odi spat', čiem odrom providjam.

GOSPODAR:

Ah . . . . i D. hvala ti, a toj ja i želim;
mirno ću daj spati, kad te se odielim.

GOSPODJA:

Ži mi bog i duša, sve toj znam za što hoć',
da k tebi Maruša k samomu bude doć'.
Ne će ti valjati na vjeru ni taj; nut
s tobom ću ležati. al me ne ć' ni taknut'.

GOSPODAR:

Kad ve se tuj bude, toj ve znaš bolje ti
er se sve zabude; teziem mi ne prieti.

GOSPODJA:

Ja t' ništa ne prietim.

240 *mjesto* ti — popiti *može biti da bi trebalo* te — pokriti. 242 kom] *ak. a.* ko. 243 *praznina je u ak. a. b. i beč.* 247 *ak. a.* pogj. 248 *ak. a. b. i beč.* tkomu. 251 *praznina je u ak. a. b. i beč.* 253 bog] *u ak. b. i beč. samo* b.. *ak. b. beč. nema* i duša.

GOSPODAR:

Eto ih iždeni.

GOSPODJA:

Znam, veću ljubav njim nosiš dvaš neg meni.
Najmanje da je koj bolesti u glavi,
oni čas bog me joj sam kokoš udavi;
a bog me da dušu neboga ja kupim,
toga ne okušu, neg ako ja kupim.
Ah proklet oni čas kad dodjoh u tvoj stan,
er niesam do danas imala dobar dan.

GOSPAR:

Bjestiju u gradu ženu mi ne mož' riet'
ni staru ni mladu, koj moreš zavidjet'.
Ti imaš sajune, košulje, kolete,
rukave, kordune, prstene, frecete,
razlike još veze, kuplice, ubruse,
s biserom podveze, naprske, janjuse,
pantufe, cokule, bječvice pletene,
što niesu obule do danas vik žene,
daj suknje pak brune, daj modre, crljene;
a nut sad gdi kune kad dodje za mene.

GOSPODJA:

Sve što sam do danas od tebe imala,
sada bih u saj čas sve vragu podala,
svaki čas gdi veće činiš mi sramote.

GOSPODAR:

Što?

GOSPODJA:

Eto smrdeće celivaš ogote.
Tebi se čini smieh, a meni života
ne bude od mladieh cjeć tezieh sramota,

282 *ak. b.* tezih. *Izmedju* 282 *i* 283 *ima u „Dubrovniku“ za 1870 još:*
Po onu gospodju! hoću se prosjesti,
u crkvu kad dodju, er ne smijem k njim sjesti.

gdi nami objema ruge su postale,
a one svojiema mužim se sve hvale:
moj Andro, moj Pero, moj Frano, moj Maro,
moj Gjivo, moj Jero, moj Luko, moj Baro.
Svaka njih govori kako muž koj čini;
taj : meni domori: uzmi ve, naj, zini;
taj veli: a meni većma muž čini moj
kareca neg ženi u gradu i jednoj;
taj veli: triš menje učini moj danas,
gdi meni volja nie da š njim ijem, na mu čas.
A Peri Baro je triš noćas činio
uz leut da poje, koga je molio.

GOSPODAR:

Takoj ti i mene snahode sad ljudi:
što ti je od žene? je li t' još zle ćudi?
da l' ti se, ži ti bog, miešat' u ognjiste?
ali ti još razlog i od toga ište?
Od vražieh gjotuna živjet' mi nie moć',
što mi će botuna na uru za te doć'.
Navlaš mi govore: sada je duga noć,
hodimo nebore gdi godi za čas poć'.
A ja ne smijući od tebe nikuda,
mnome se smjejući ciene me za luda.
Uzeo vrag žene i tko ih još sluša;
ti čuvat' hoć mene . . . . .

GOSPODJA:

A za što s ogotam ideš u ognjište?

GOSPAR:

Jeda ih rabotam? nut vraga, što ište!

GOSPODJA:

Podji tja napasti, veće ću cić ovieh
večeras upasti u tri sta smrtnieh grieh.

Izmedju 284 *i* 285 *ima u „Dubrovnika“ za 1870 još:*
Tuj, tako mi duše, misicu ne čuju,
nego li svoje muže hvaleći mjentuju.
297 bog] *ak. b. i beč. samo* b... 306 *praznina je i u ak. a. i u ak. b. i u beč.; u „Dubrovniku“ za 1870 stoji*: g.... ti jegj duša. 309 *ak. b.* cjeć.

A jutros od prješa a sada od buke
 još niesam kralieša uzela u ruke

GOSPAR:

Ah da si blažena, toj od vas hoće bog,
 a ne će da žena ište mužu razlog;
svaki je muž ženi na svietu gospodar,
 a ti hoć' na meni jahati; liepa stvar.
Bog me ću sjutra sam poć' naći fra Pavla
 ter ću riet': ne imam ja ženu neg djavla.

GOSPODJA *odgovara*:[1]

Et ne nos inducas. — Podji djer ti vraže,
 da mi riet' jedan čas molitve ne daše.

GOSPAR:

A jeda ja tvojim ustima govorim?
 Nut vraga, još ne smim da usta otvorim.

GOSPODJA:

Da nobis hodie. — Hoć' me se ostati?
 kako ti ne da grieh odi me smetati.
Funda nos in pače. — Ne ću mu veće dat'
 da ga one svlače, ako će sa mnom spat'.
Lumen de lumine. — Dat' će bog da i kad
 ova mu ćud mine, koja je u njem sad.
Tko tamo toj grede? za što ne vidite?

VESELA:

Ja sam; dobri siede.

GOSPODAR:

Zdrava, što činite?

[1] *ak. b. ni beč. nema* odgovara. 324 *ak. a. b. i beč.* grieh ne da, *u „Dubrovniku" za 1870* grieh nie.

VESELA :

Zdravo smo i živi s pomoći božjome.
Jeste li zdravo vi?

GOSPODJA :

Ne pitaj o tome ;
er život i zdravje nješto mi nie milo,
da majde sestro nie.

VESELA :

Što se je zgodilo?

GOSPODJA :

Ne moj me od tuga od mojieh prašati,
er ti ih od ruga ne mogu kazati.

GOSPODAR :

Što s' došla Vesela? Starica što čini?

VESELA :

Nie ništa izjela, veće su od dva dni.
Frano vas i Màra drago pozdravljahu
i gospodja stara, koji vas moljahu:
dodj'te ve jedan čas, dodjite ovamo
za jedno večeras neka večeramo.

GOSPAR :

Nu hoćemo li poć'? što veliš ? besjedi.

GOSPODJA :

Onako kako hoć', onako naredi.

GOSPAR :

Čin' brače večeru da našu ponesu.

339 *rkpp*. Marra.

VESELA:

Uh sjetna, na vjeru, brže mniš da niesu
spravili na što vas dozvat' su hotjeli?
bog me su još danas i pleće nadjeli.

GOSPODJA:

Milica spravi toj, tere ćeš ti poniet'.

VESELA:

Vidjet' ćeš što će moj gospodar za toj riet'.

GOSPODJA:

Maruša ti gdje si? na t' ključe od kamare,
ubrus mi donesi najbrže od zgare.

MARUŠA *uzam ključ mrmori:*

U zao čas posjede na svak čas spravila!

GOSPODJA *spravljajući se:*

Nut kučke, besjede koje je složila!
Doći ćeš još k meni, ja ti ću kučko dat',
komu se ovo mni tako odgovarat'.
Hod' sjemo Milica, znaš li kamo dje se
jutrošnja kuplica, ku Pěra donese?

MILICA *smjejući se:*

Eto ju s' na glavu još jutros stavila.

GOSPODJA:

U istinu pravu; kako bjeh zabila!
Kako mi stoji sad? vidj tamo nebore.

MILICA *obhitivši joj glavu od zad:*

Prem kako čine sad, bolje se ne more.
Gjusto se sastavlja prem odi lozica.

357 dje] *ak. a. b. i beč.* gdje. 358 kuplica] *ak. b. i beč.* kaplica. ***svi rkpp.*** Perra.

GOSPODJA:

Eto ju iskalja, ti s' njeka oslica.

MILICA *rugajući se:*

Ah gospo čudno ti uljudno stoji sad.

GOSPODJA:

Nut rieči ogoti koje su došle sad!
Zovi tuj od zgara, sramotna ne došla!
dugo ti zatvara, ne umije doć' s posla.

MILICA:

Maruša nebore, misliš li toj snieti?

MARUŠA:

Evo se ne more priko vrat letjeti.

GOSPODJA:

uzamši ubrus Maruši govori:

Sjemo mi daj mondjin, ja ti ću kučko dat',
kucat' nas poslie čin'; ne zabud', čuj, zaspat'.
A uzmi hljeb tamo, ter zabi u se vas.

MARUŠA:

To li ću ja samo o hljebu bit' noćas?

GOSPODJA:

Nut kučke smrdeće, cipari tamo još;
što ti ću dat' veće? hoću li t' dat' kokoš?

GOSPAR:

Ostav' joj peču daj od mesa onoga.

GOSPODJA:

Zavrzi zakon taj, zavrzi za boga.
Ostav' joj, ži ti ja, rad mene i kokoš.
Napasti podji tja; manjkaše ovo još.

366 *ak. a. b. i beč.* došli. 369 *ak. a. b. i beč.* snesti. 379 rad] *ak. a.* za.

VESELA:

Hod'mo ve, docna je.

GOSPAR:

Ne čin' još ti prešu.
Ja cienim, rosa je; dajte mi ferežu;
i mač mi sjemo daj; a ti ć' tuj ostati
ter kuću zaskačaj, ne moj pak zaspati,
da po tom zakucam, dotečeš na vrata,
ako ne ć' da ti dam, kad dodju, sto bata.
Daj duše ručicu, za me se uhiti.

GOSPODJA:

Neka na ulicu budemo iziti.
Podji ti večeraj, i mesa ć' nać' tamo.

MARUŠA *sama*: [1]

Pošla ti prie u raj neg dodješ ovamo.
Na vjeru i dušu za utra za vas dan
kako ću t' riet' mužu tvoj život sramotan
i didli svakdanje, i s kiem se vagidjaš;
činit' ću po tanje, na vjeru, da mižaš.
Al zlje t' bih ja stala i bila prem luda,
da peču ukrala ne budem od gruda;
a ima i ckvare onamo pod skalom
veće po bokare pritopljene s salom;
toj bog me nie mala, ter ću t' poć' zamesti
toliko prikala, što mogu izjesti.
Na vjeru, na vjeru, kako ću, neka znaš,
bolju ja večeru imati neg ti dvaš.
I da ti nie har, er me će na tvu čas
poljubit' gospodar, kom dodje oni čas.
Majde ću sada poć' sredivši zasjesti,
ter ne ću mrve oć', da silom znam jesti.

Odi podje Maruša u ognjište, a veće nitkor ne ostavši, svrši ovo govorenje.

[1] *ak. b. i beč.* govori. 393 didli] *ak. b. i beč.* dili. 396 *ak. b. i beč.* pečicu.

*

KOMEDIJA VI.

Prolog.

Vele bih tvrdo rad da pamet stavi svak,
er vam ću rieti sad što ćete vidjet' pak;
za što je smiešna stvar, ja ne znam jeste li
smješniju i kadar do danas vidjeli.
Njeki je gospodar imao u gradu
budući sied i star jednu ženu mladu;
i toj mu nie dosti, neg li se svud skita,
ne gleda starosti, gdi može svud pita.
Nu ga će njegov grieh do groba dovesti,
kako no vodi svieh koji su bez sviesti;
ter što je krijući činio pas jedan
s čeljadi u kući, znat' se će ovi dan.
Svoju službenicu s babome jednaga
i tovjernaricu nabredja, nut vraga.
Al mu će njegov grieh sve ženi odkriti,
tere će imat' smieh; što će tuj pak biti?
er mu će žena taj davati razumjet'
da tuj mre cjeć togaj, tere će popa htjet'.
Neboga taj žena činit' će tuj vike,
er će bit' smetena od muke tolike,
tere će pop ovi u ženi cieniti
da su tri vragovi, ke će htjet' goniti.
Poslie pop kad pozna za što je taj žena
toliko žalosna i toli smetena,
svieh će smiriti, pak će poć' zasjesti
tere će svi piti po svu noć i jesti.
I ako mnite vi da ovo ja lažu,
sjedite muče svi da vam toj ukažu.

---

16 *ak. b. i beč.* šta. 18 *ak. b. i beč.* toga. 25 *ak. a.* ću.

GOSPAR [1]

došad s polja govori: [2]

Vesela ti gdje si?

VESELA *iz ognjišta:*

Evo objed kuham.

GOSPAR:

Ovamo izljezi. Marija gdi je?

VESELA *karecajući gospara:*

Ne znam.
Para mi u treti pod nješto otide
postava donieti; sjed', muči; et' ide.

GOSPAR:

Čut' ćemo kad bude zaskačat' kamaru.

VESELA:

Izvuc' se od tude; stavi me na karu.

GOSPAR:

Na karu je li a! kurvine bestije!
u gradu, ži mi ja, djevojci bolje nie.
Ti imaš modrine, brhane i gunje,
u niedne sad nie per brio što je u nje.

VESELA:

Ni trbuh ovaki.

GOSPAR:

Da t' nie za toj har;
djevojkam toj svaki čini sad gospodar.
Dokli si daj taka, ne moj mi ti branit',
što ja znam, er paka moglo bi drugo bit'.

[1] *ak. b. i beč.* gospodar. [2] *ak. b. i beč. nema* govori. 41 *ak. b. i beč.* dokle.

VESELA:

Jeda se ovega budem ja rastati,
umjet' ću od tega napried se čuvati.
Al što bih, rasuta, gospodja da uzna?
nu ti mi joh skuta, sjetna ja i sužna!

GOSPAR:

Gospodji ne kaži, nego se od zdala
po njemu pripaši; što se si pripala?

VESELA:

Rasuta, na pokon gdi se će radjati?

GOSPAR:

Činit' ću da u Ston otideš jemati;
u gjonti ja imam kmeticu jednu tuj,
koja će činit' vam svaki red: nut miruj.

VESELA:

Sjetan ti taj mir moj, ja ti sam u zao čas
uljezla u stan tvoj, izgubih brižna čas.

GOSPAR:

O čem ti govori? nu sjemo, ži ti ja.

VESELA:

Kad je ona gori, hod' s vragom tamo tja.

GOSPAR:

Što ištom govoriš? gdi se zadržuje,
doslek bih bog me triš.

VESELA:

Bog me nas sve čuje.

57 *ak. a. b. i beč.* zadražuje. 58 bog] *u ak. a. b. i beč.* bok; *tako i dalje pred* me.

GOSPODJA *izide:*

Ajmeh ja! nuti života od muža!
hoću li puknuti? sad mi će poć' duša.

GOSPAR:

Podj' s vragom, ne vikaj, polahše govori.

GOSPODJA:

Bog me ću činit' taj na kari da dvori.

VESELA:

Ništa mi ne prieti, niesam te pokrala.

GOSPODJA:

Sjutra ćeš vidjeti s kiem si spavala.
Čudjah se gdi svak čas u puti pritlja je
a mlednja u obraz, gdi bljuje a ne ije.

VESELA:

Ja sjetna mrem hode, gdi mi raste pikat,
od pitja i od vode evo ću trupikat';
ne bih ovo stekla, da ovdi ne dodju.

GOSPODJA:

Pravo si to rekla . . . .

GOSPODAR:

Ki je vrag Marija? od kud toj namišljaš?

GOSPODJA:

Niesam li čula ja vas kolik život vaš?
Dobro sam sve ovoj po tebi poznala:
odkli je u stan moj ogota taj stala,
gdi ječiš svaku noć, sve ti je otvorenje
neka k njoj možeš poć', lažući sve menje.

67 *ak. a.* mre. 69 *ak. b. i beč.* odi. 70 *praznina je u ak. a. i b. i u beč.*
75 *ak. b.* otvoranje.

Ne bješe prie taki, majde ne, ži mi ja,
neg kako lav jaki mnokrat mi dodija,
a sad kako vraga ne mož' me zgledati.

GOSPAR:

Bog me mi si draga, ne moj tu lagati.
Još niesu osam dni, reče li, ži ti ja:
tamo se odmakni, eto mi dodija?

GOSPODJA:

Mao ti reče rok! osam dni, je li aj?

GOSPAR:

Bio je tvoj uzrok.

GOSPODJA:

Nie neg kučka taj.

GOSPAR:

Ako što dubitaš, a ti ju iždeni.

GOSPODJA:

Znam dobro er ne daš opravit' toj meni;
neg vazda tuj skušu iznadješ ku godi:
eto nam u Gružu baštinu odhodi,
Župu nam prigleda, obide i Brgat,
ukrasti nam ne da; Rieku će otrgat'.

VESELA:

Da jeda niesam toj tisuć krat obila?

GOSPODJA:

Znam kučko život tvoj i što si činila.

GOSPODAR:

Reć' ti ću, i ona neka me daj čuje,
ove dni do Stona poslat' je trebuje,

88 *može biti da bi trebalo* ohodi *ili* obhodi. 95 *ak. b. i beč.* ukrast'.

da nam grah i leću i poklone skupi,
i nikuda ne ću da od tuda stupi,
dokli sva jemanja i voća ne spravi;
jer ne ću tamo ja it' radi nezdravi,
da na nju veće ti ne sumnjiš što godi.

GOSPODJA:

Toj li ju ć' poslati da ne znam kad rodi?
bog me ću sve znati do dlake najmanje,
i opet primati u kuću ne ću nje.

BABA:

Sjetna ti ne bila, ištom ja bjeh Nìku
zaspati stavila, a začuh tuj viku.
Nie li sramota da vas toj tko čuje?

GOSPODJA:

Eto taj ogota skandao vas snuje.

BABA:

Ži t' mi se što godi ne čini ni čuti,
toga se nahodi, er je svak od puti.
Da'te joj da stupi gdje godi blizu tu
jedan čas da kupi po kutla djetetu.

GOSPAR:

Naj ču li ti, gdje si? podj' brzo gdi godi,
ter vina donesi, nadj' dobro što godi.

VESELA:

Hoću li bieloga? crljenieh er nie.

GOSPODJA:

Ne dones' inoga nego mješanije.
Jes' li ju vidjela? nuti joj trbuha.

103 ištom] *ak. b. i beč* još tom. *rkpp.* Nikku. 107 čuti] *ak. b. i beč.* ćuti. 114 *rkpp.* neg.

BABA:

Ono se najela jutros vruća kruha.
Muči ve s bogom tja, ži m' ti, mljah da bolja.

GOSPODJA:

Ne mogu mučat' ja, er mi je nevolja.

GOSPAR:

Hodi ve tja s vragom, čuju te susjede.

GOSPODJA:

Pošao ti s dragom; nuti mu besjede.

BABA:

Što mi kruh ne date, malojzi da mi je
učinit' panate? što mnite da ne ije?

GOSPODJA:

Otvori tuj ormar, ter sama urježi,
nu ve joj liepo svar', ne ištet' u prješi.

BABA:

Čiem se ovo sredi, podji ve gori ti,
ter kod nje posjedi, ne moj ti trud biti.

GOSPODJA:

Da poću ja gori.

BABA:

Podj' do čim ja svaru;
stav' pamet, otvori najlahše kamaru,
ter ve se nikudi ne kreni od nje ti;
ako se probudi, jer se će pripasti.

GOSPAR:

Liepo t' ju odmami.

129 *ak. a. b. i beč.* ne kreni nikudi.

BABA:

Ži t' duša, vidi li
jaoh da zna što smo mi ove dni činili?
Viéku ja žalosna! već bi me zaklala,
da počem uzazna da sam s tobom spala.
Radi nje i muža na trbuh kad zgledam,
strne mi sva duša, što ve ću ja ne znam.

GOSPAR:

Neka taj besjedi; hod' sjemo Marica,
nu mi daj tej mjedi; da gdi je polica?

TOVJERNARICA:

Polica eto na, eto t' i dinari;
rasuta, da ti zna ona naše stvari,
kunu t' se ja dušom da bi me prognala;
blago onoj, er mužom daj se je skušala;
al da se od moga trbuha domisli,
što ve bih neboga? nu malo ti smisli.

GOSPAR:

Hod' ve tja, nut vraga! s čiem si ti još došla?
Celuni me draga.

TOVJERNARICA:

Joh nie još pošla.

GOSPAR:

Sad je u ognjištu, er čini panatu.

TOVJERNARICA:

Ja vidim er ištu za griehe sve platu.

GOSPAR:

Ne boj se, kad t' pravlju; nu slušaj da t' reku,
daj Mare da stavlju po peset ja Rieku;

149 kad] *ak. a. b. i beč.* ka.

znam vriedna er nie, neg navlaš toj činju,
neka ti docnije prodavat' budeš nju;
ne će je pivci pit', ter ću ja svaku noć
u stranju s tobom bit', a na dvie ure poć'.

TOVJERNARICA:

Dobro će toj biti, al što ću žalosna?
kako ću roditi, da mi se ne uzna?

GOSPAR:

Što ćeš ti nego li deveti izležat';
rec' da te zub boli, ja ću t' sviem providjat';
ničim se ne brini, hodi ve s bogom tja;
nut ištom ti čini kako ti velim ja.

TOVJERNARICA:

Pribroj tej dinare.

GOSPAR:

Ne ću ih brojiti;
ah srčana Mare, vazda ću tvoj biti.

GOSPODJA

privuče se ter čuje:

Rasuta, nu gledaj; hoću li sad umriet'!
Još li je tretja taj? ku mi ćeš skušu riet'?

GOSPAR:

Ja š njome govoru, er bih rad da bačvu
od Rieke otvoru, po peset da načnu.

TOVJERNARICA:

Uzeo vrag vaš stranj, eto vam i ključi.
ne ću vam doći na nj, toj bog me odluči;
od jutros se kara; nuti čudne žene,
djevojku potvara i babu i mene.

157 *ak. a.* izlježat'. 158 sviem] *ak. b. i beč.* s tiem. 161 *ak. a.* te. 170 *ak. a.* djevojke.

GOSPODJA:

Sramotna hodila! da nudjer vidj trbuh.

TOVJERNARICA:

Dobro bo sam pila i bolje jela kruh,
bez muža uživam; koga se što bojim?
pridaju razlog vam, mojiem se ja gojim
kako udovica, kojom se čudi svak
što su gladka lica i debeo pupak.

GOSPODJA:

Dobro znam toj salo, pamet ću ja stavit'
hoć' li ga do malo ogoto probavit'.

GOSPAR:

Po . . . . ako uzmu sada bat,
nać' me ćeš inoga; ne moj se, čuj, varat'.

GOSPODJA:

Rasuta ja! nuti, koju sam rieč čula!
Sada ću puknuti, pade mi gučula.

VESELA

vrativši se s vinom govori:

Što je toj od danas? ži mi bog i duša,
grad se je skupio vas za čudo ter sluša.

BABA *dotekši*:

Ja mnjah da se biju po grešnu dušicu.

GOSPODJA:

Sada mi po Mariju teci hondrčicu,
a popu ti teci, oslov pse, ne mužu,
žena mi mre, reci; izgubih sad dušu;
svuc'te me najbrže, za što me ovi jed

173 *ak. a. b. i beč.* tkoga. 179 *praznina je u ak. a. b. i beč.* 183 *ak. b. nema* bog, *nego stoji prazno.* 185 *ak. b. i beč.* grješnu 187 *ak. a. b. i beč.* popa.

u febru sad vrže, obriš'te sve ured,
neka se prie leže, umriet' ću prie sjutra,
njeki me nož reže po srcu unutra.

BABA:

Ne boj se nebore, na jed ti to stupi.

GOSPODJA:

Veće se ne more, duša se jur kupi.

TOVJERNARICA:

Sad će Marija doć', eto ve ju vodi;
sve ti će u čas proć'.

GOSPODJA:

Veće se odhodi.

MARIJA HONDRČICA *došad:*

Uh sjetna Marija! od šta bi nemoć taj?

GOSPODJA:

Umrieh ti Mare ja, veće me ne pitaj.

HONDRČICA:

Za isto riet' ću vam, i niesi zle čire,
bolju te vik ne znam, ne, do moje vire.

GOSPODJA:

Sjetno ti dobro toj, neboga ja ti znam.

HONDRČICA:

Prostri se ovakoj, neka te opipam.
Ti se si stravila gdi godi, vidju ja,
ali se je razbila po tebi rabija.

190 ***ak. a. b.*** *i beč.* obrežte. 193 ***ak.*** *b. i beč.* toj. 200 te] ***ak. a.*** je. 203 ***ak. a.*** ti si se.

GOSPODJA:

A s koga neg s te tri, a zacjeć psa muža;
ja ti ću umrieti, gdi mu je psu duša?
Čin' na dvor da tamo sve podju, ži ti ja.
A nu ti ovamo.

HONDRČICA:

Sve hod'te na dvor tja.

GOSPODJA:

Nu sjemo da nješto spoviem ja sve pravo;
bog me mi nie ništo, dosta sam ja zdravo;
al ne moj njemu riet', neg mi daj ti viru
da mu ć' dat' razumjet' er veće umiru;
sve tej tri oslov pas er je nabredjao;
uzaznah sve danas ; toj mi je na nj žao.
Za toj se u odar postavih ovakoj.

HONDRČICA:

Ne brin' se za tuj stvar, upsi se ti takoj.
Ako mi što reku, ja se ću zakleti
da ne ćeš moć' vieku do sjutra živjeti.
Rieč ne progovori, nu dihaj najvećma,
a oči zatvori, obrat' se ti plećma.

GOSPAR:

Što ti je od gospodje?

VESELA:

Vjeruj mi, ne znamo.

HONDRČICA:

Para mi da dodje, čujem ga onamo.

GOSPODJA:

Nu ve ih poslušaj, jeda će što rieti.

205 a] *ak. a.* ah.

BABA:

Hoće li doć' pop taj ? bog me će umrieti.

GOSPAR:

Sada će i pop doć'; zbilj, je li tvrdo zla?

TOVJERNARICA:

Priskočit' ne će moć', veće je otišla.

GOSPODAR:

Nut gdi nas bog u čas svieh od nje slobodi;
mimo to svaka vas slobodno dohodi.
Al za što nieste vi mogle mi bolji glas
dohranit' neg ovi, celun' me svaka vas.

HONDRČICA:

Bog me on uživa, da prie umreš tja,
š njimi se celiva.

GOSPODJA:

Čujem ga sve i ja.
Ne mogu mirna bit', sada ću poć' ustat'
ter ih ću svieh izbit'; ja im ću kučkam dat'.
Ogote smrdeće, zli vam ti celovi!
bjehote sve veće posjele stan ovi;
sve mi tri sad na dvor, er ću raskosana
ovako poć' u dvor, a išti ti stana,
vlasteli da vide što patim neboga.

GOSPAR:

Hod' s vragom, pop ide; umukni, evo ga.

GOSPODJA:

Makar svi popovi da dodju i fratri
vidjeti rug ovi, ki činiš s ove tri.

POP:

Muč'te per carità! što je tako skočila?
ima li spirita? jeda li vačela ?

Ah neboge žene, molitvu znam njeku;
daj vode krštene, do čim ju ja reku,
ter joj će nemoć ta dohodit' u rjedje.

GOSPODJA:

Ne imam spirita, neg su tej š njim bredje.

POP:

Izljezi iz nje ti, bog me te zaklinam.

GOSPODJA:

Iždeni ove tri.

POP:

Nut tri su, nie sam.

GOSPAR:

Ali je mahnita? ali ti vačela?
al ima spirita?

GOSPODJA:

Nie, neg tva zla djela.
Mariju pitajte; nie mi ništa, ne.

HONDRČICA:

Za isto, dumo, te tri ovo sve čine.

POP:

Ja vas ne razumijem; govori sebi svak,
ter evo ne umijem ni što ću činit' pak.

HONDRČICA:

Ako me ć' slušati, sve ti ću rieti ja;
bredje su š njim tej tri, ter se ona rabija.
Ako mož' što godi u to ju smiri š njim,
a veće ne hodi za griehe ni u Rim.

245 *ak. a. nema druge polovine toga stiha nego mjesto nje ima drugu polovinu stiha 249, a stiha* 246—248 *i prve polovine stiha* 249 *nema.*

POP:

Miri se ne čine neg li u trpezi,
rabija tuj mine. Djevojko ti gdje si?
kuhaš li što tamo? slobodno sve reci.

GOSPAR:

Kapuna imamo; pleće još ispeci.

GOSPODJA:

Jes, dumo, i jaja, kada ti ja pravlju,
sad vam ću ljepšu ja isprigat fritalju.

POP:

Podji ti Marica, ter vina dobra daj.

TOVJERNARICA:

Kamo bokarica od osam kutal taj?
Bog me ću donesti što no se sad pije
prie neg budeš sjesti.

POP:

Da' sim mavasije.

GOSPODJA:

Podj'te vi, trpezu naprav'te sad gori,
do čim ja uzljezu.

POP:

Ži t' ja se ne mori.

GOSPAR:

Da hod'mo majde svi u selu uzljesti,
neka se prie spravi što ćemo izjesti.
Vidiš li u koja govna sam upao?

POP:

Ne brin' se, vas ću ja napravit' posao.
Tuj babu opravi i tovjernaricu,

266 *ak. b.* friktalju. 270 sim] *u sva tri rkp.* si. 277 tovjernaricu] *u sva tri rkp.* ‚tovju Maricu‘, *koje mislim da je postalo od tuda što su prepisivači zlo čitali.*

a u mene stavi ovu godišnicu;
moćeš k njoj vazda doć' svaki dan dvaš i triš.

GOSPAR:

A poslie svaku noć neka ti š njome spiš?

POP:

Ne za to, po ovi red; kako ti ni grieh?

GOSPAR:

Ži ti ja, hod' ured, ali t' sad ino rieh.

Odi otidu svi, i tako svrši ovo govorenje.

KOMEDIJA VII.

Prolog.

Nut me čuj mirno svak, er vam ću spovidjet'
što ćete malo pak vi čuti i vidjet'.
Otac je i mati, koji jedinoga
sina će imati od srca od svoga,
i tu malo vriedna kako no smamljena,
deserta er jedna vladat' će njim žena,
s kom će bit' desvijan da zločes ne će moć'
ni u noć ni u dan nikuda od nje poć'.
Otac će i mati izradi tej žene
načine držati da sina ožene,
koji će na pokon na despet toj ženi
ocu reć' da ga on i viera i ženi.
Malahnu ovu stvar i loše marednu
primite vi u dar za ljubav za jednu.

Ovo govorenje bit' će razdieljeno u tri ata. [1]

POČINA AT [2] PRVI.

Mati sjedeći šije ter djevojci govori.

MATI:

Nu hodi Maruša.

DJEVOJKA [3] MARUŠA:

Što mi zapoviedaš?

MATI:

Ži ti bog i duša, nu ve mi pravo kaž',
i mislit' čuj ne moj da će toj znat' i tkor:
podje li taj sin moj u noći kud na dvor?

[1] *ak. b. i beč.* diela. [2] *ak. b. i beč.* dio. [3] *ak. b. i beč. nema* djevojka.

MARUŠA:

Ne bila žalosna, sve ti ću riet' pravo,
al ne moj da on zna, tako t' živ i zdravo!
er drugo ne će bit', ako toj bude znat',
neg me će obružit i nos mi obrezat'.

MATI:

Tako mi on živo, vik ne će on znati,
i ži mi moj Gjivo, liep ti ću dar dati:
na čas ti naplata i uzmi najbrže
crevlje s dva poplata, ke Gjivo povrže,
jer ih će taj psihar djetić sad podbiti;
još ti će liepi dar i liepa čas biti,
i da ti četiri kuplice nove dam,
ako me ti smiri, što te sad ja pitam.

MARUŠA:

Bog me ti jednu noć ne bi još zgriešio,
kad ne će na dvor poć'; i sinoć je bio.

MATI:

Da kuda prohodi? korta se zatvora.

MARUŠA:

Drugi put nahodi neg li se vam para:
kanavu otvora i opet njekako
za sobom zatvora, vrag ti ga zna kako;
i mnokrat š njim njetko još dodje, ter piju,
al bog me ne znam tko, dobru mavasiju.
Skita se do svieta, a dodje pak k zori
kanavom opeta, on ju sam otvori.

MATI:

Jaoh meni, Maruša, što ve ću žalosna!
boju se od muža da sve toj ne uzna;
na mjestu na tomuj er bi mu gočula

19 sve] *ak. b. i beč.* ove. 26 *ak. b. i beč.* podplata. 31 bog] ***ak. a. b. i beč.*** bok, *tako i dalje pred* me. 38 *ak. b. i beč.* dobro.

oni čas pala tuj, što ti sam jaoh čula.
Mnogo ti jaoh mati pritrpje i otac;
nu podji, Mare ti, ter tamo vidj lonac.

Maruša podje u ognjište, a mati ostane šijući, u toliko na polju srete se Gjivo otac od sina i Petar otac od kćere, koji govori [1]

PETAR:

Buon di, Ser Giovanni!

GJIVO:

Ser Piero, Addio.

PETAR:

Son mille anni da te sam želio.

GJIVO:

Bio sam pošao baštine sve obit'.

PETAR:

Da kako s' našao?

GJIVO:

Vina će dosta bit'.

PETAR:

Nu neka stoji toj; moj Miser Giovanni,
htio ti sam riet' nješto majde još od lani,
ali me je bio sram, er ti znaš, svak gleda,
rekući što ja znam, prodje li besjeda.

GJIVO:

Nebore Ser Pero, tuj ve smo . . . . .
sve per brio vero u mene moreš ti.

PETAR:

Svak svoje žalosti najposlie razumije,
er zao glas donesti nikomu lasno nie.

[1] *ak. b. i beč.* počina govorit'. 55 *praznina u ak. a. b. i beč.* 58 *ak. a. b. beč.* nitkomu.

U tebe sin jedan i drugo ne imaš,
koji t' je namuran, a brže ti ne znaš;
ter kako desvijan da od nje ne umije
ni u noć ni u dan, u nje spi, u nje ije.

GJIVO:

Ne more biti toj, er ja znam, jednu noć
na mjesec Maro moj iz kuće ne će poć';
ja kortu zaklapam, ne će on rieči reć',
neg vazda mirno sam otide on čas leć'.

PETAR:

Affè te inganni.

GJIVO:

Affè non m' inganno.

PETAR:

Affè Ser Giovanni, altri meglio sanno.
A nut ga jednu noć popreži ti sada,
ter ćeš nać' da će poć' i kud se pokrada.

GJIVO:

Po njekieh senjalieh obraz mu toj kaže.

PETAR:

Ovo t' ja ištom rieh ljubavi cjeć naše.

GJIVO:

Da što bih sada ja? što me ti svjetuješ?

PETAR:

Eto ga vjeri tja, ako ć' da miruješ.

GJIVO:

Bog me to j' najbolje, inako er vieku
ne pusti svevolje, neg podje niz rieku.

PETAR:

Još ako bi htio.

GJIVO:

Ako bi htio a?

PETAR:

Da bih ti reć' smio; njegda mu rekoh ja
ter za kćer za moju, i rieh dat' kuću,
u kojoj ja stoju, i dukat tisuću;
ali mi najprie on reče čudnu stvar,
odluka da ga nie vjerit' se i kadar.

GJIVO:

I osta na tomuj? Ah sad me svak žali.

PETAR:

Miser nò; nut me čuj na čem smo ostali.
Kuće mi te ne će, neg hoće sve dukat,
i prosi dvaš veće neg mu ja mogu dat';
na puno hoće tri tisuće imati,
još ako budeš ti kontenat i mati.

GJIVO:

Ja veće nego rad, a mati radija,
ter ako moreš sad, podj' svrš'te, ži ti ja.

PETAR:

Ali ja ne imam neg dvie tisuće,
kad ne će da mu dam u ovi kont kuće.

GJIVO:

Ži ti ja, ne gledaj, prilož' mu još tri sta,
a ti mu konvit taj ne čini pak ništa.

PETAR:

Ne imam jednu kćer·; dvie su za njom još.

GJIVO:

Da gdi ti je manastier? lasno tej smirit mož'
Dosta je od sve tri tu jednu da udaš,
a dvie spravi ti u dumne da ih daš.

85 *ak. b. ni beč. nema* ne će.

PETAR:

Da me pak proklinju u kami tukuće.

GJIVO:

Da bog me ne mož' nju udat' s dvie tisuće.

PETAR:

Znam, Gjivo, er ti mož' u sina sve što hoć'.

GJIVO:

Nut mu ti toj prilož', a ja ću pak pomoć';
toj ve znaš er sade dinari varaju
i stare i mlade, svi dinar gledaju.

PETAR:

Podj' na slavu božju. kontent sam i toj dat'
za ljubav, ku t' nošu, ništa ne ću gledat';
dvie mu ću tisuće i tri sta sve dati
prie neg prag od kuće bude mi spontati.
Nu bud' mi daj sade prijatelj, svrš' mi toj,
ne gledaj ti mlade, gledaj ti pos'o tvoj.

GJIVO:

Ne brin' se Ser Pero, činit' ću da s' miran,
Sci per brio vero, ne prodju osam dan.
Nu hoć' me puštati, er ću sad poći tja,
ter mu ću skantati materi sve toj ja.
U toj će, nut me čuj, na objed i on doć',
ter ćemo oba tuj prionut' sa svu moć,
jeda toj sklopimo i jeda bog nam da
da se mi smirimo večeras oba dva.

PETAR:

A ja ću cjeć toga na misu poć' sada,
ter ću molit' boga da mi tuj milos da.
I s bogom.

109 mi] *ak. a.* bi.

GJIVO:

Addio! Ako t' se prigodi
da bi ga vidio, rec' mu još što godi.
Poći ću odie šavcu se javiti,
i jeda njega gdje tuj budem viditi.

Odi otac ukloni se za jedan čas, kako da u šavca podje; u toliko opet mati govori s djevojkom.

MATI:

Maruša ti, gdje si? što tamo stan stavi?
nebore izljezi, trpezu napravi.
Sada će oba doć', vrieme je, na objed,
ne ću ih zgledat' moć', taki mi dodje jed.
Hraknu se on; brže podj', lonac istavi,
ter uzmi najbrže, trpezu napravi.

Dodje otac doma, ter mu žena govori:

Dobar si došao! Što ne da meni plaš?
Gdi ga je vrgao! para ih pet imaš.

Sagibavši [1] *žena plaš, govori udilje*:

Nješto si zlovoljan; čudo t' bi toj bilo
da dodješ jedan dan veselo i milo.

OTAC:

Ostani me se tja, er kad bi ti čula
što sam sad čuo ja, pala bi t' gočula.
Sin nam je desvijan i k vragu pošao,
ter nam će rasut' stan, toga mi je žao.
A nut još ovoj stav' na pamet ter gledaj
gdi nam će doć' francav. Ah bože ti ne daj.

MATI:

Ja ti sam žalosna od muke tajala,
djevojka sve toj zna, sve mi je skazala;
i brže djetić taj sve mu toj opravlja,

[1] *ak. b. i beč.* ‚sagibajusci'.

nego ga na dvor daj, er za nas ne valja;
ter njekud svaku noć kanavom izlazi,
pak zorom bude doć'; ona ga sve pazi.

OTAC:

Kanavom je li a? čudjah se ja gdi je
naša mavasija; bog me ju on pije
i u tej odnosi, u koje spi i ije,
kom ti se zlo vozi; ja vidim, ino nie.

MATI:

Ne bi li mog'o ti pasju tuj trabulju
učinit' žigati, pak poslat' u Pulju?

OTAC:

Hoć' da se smirimo i da je on miran,
daj da ga vjerimo ki godi ištom dan.

MATI:

Da što je žao meni, što li se ja bolju,
ne će se da ženi, neg hoće svojevolju.

OTAC:

Dat' ga ću iz kuće i desereditat',
gdi mu dvie tisuće i tri sta hoće dat';
ako se ne vjeri za utra se za vas dan
za Petrovom kćeri, bog me će iskat' stan;
ter bismo trapili sve naše ledine,
kuće napravili, skrojili haljine.

MATI:

Ne moj ve Gjivo, ne; na zlu š njim ne valja,
na dobru nego ve taj se stvar napravlja;
za zlu rieč er bi se uzbio za tvoju;
nut ja ću dat' mise njeke da se poju,
i činit' da pije vodu još od moći,
pak nješto da izije što mu će pomoći.

148 me] *ak. a.* te. 156 *ak. b. i beč.* ne će da se — svou volju.

A nudjer ti giedaj gdi mu će trabulja
omrznut' brzo taj kako sve godulja.
Korta se otvori.

OTAC:

Ide on, pas jedan.
Tko je? hodi gori.

DJEVOJKA TUDJA:

Ja sam. Dobar vam dan!
Pēra vas i Baro drago pozdravljahu,
tamo je vaš Maro, ter i vas moljahu
da biste još i vi k njim doći hotjeli,
er im su kmeti svi poklone donieli,
kozlića imaju, priesnac i prociepa,
da vas počitaju; bit' vam će čas liepa.

GJIVO *ženi*:

Sad način imamo za onu našu stvar
govorit' mi tamo bolje neg i kadar.
Djevojko podji ti, čin' da nas čekaju.

DJEVOJKA TUDJA:

Da poću ja rieti, neka se nadaju.

GJIVO *ženi*:

Ogr' se mondjinom, poću ja od zgara.
Nu tamo s načinom rec' sinu što t' para.

MATI:

Mondjin mi . . . .
. . . .

MARO:

Uklon se de grazia jedan čas, čim samo
rečem joj nješto ja, čekaj me ti tamo.

173 *rkpp.* Perra. 185—186 *izmedju ta dva stiha nedostaje svršetak prvoga i početak drugoga ata: ak. a. b. i beč. dodaju* ‚odi manjka‘.

FRANO:

Ištom se poteži, u kratko besjedi.

MARO:

Nebore ne bježi, tuj malo posjedi.

MARO *Dragni govori*:

Eto sam poslao po ribu tja u Gruž;
Radić je pošao, ne bi joj činio muž.

DRAGNA AMANCINA:

Daj ve, da za boga, sve opogovori,
ne ima inoga muža.

MARO:

Nu govori.

DRAGNA:

Čudo je zlo stala i vele zla bila,
vas dan je bljuvala, ter te je molila:
dodji ve večeras, a opet ako hoć'
poći ćeš oni čas, sad ve je duga noć;
ne će ti na vjeru rieč za toj otac riet',
moćeš na večeru i doma još prispjet'.

MARO:

Da za mnom iniem pak može otvarati.

DRAGNA:

Brže mniš, takoj svak dohodi kako ti.
Nut gdi ju nebogu pravu sad potvara.

MARO:

Hoću ako uzmogu; al mi se ne para,
za što će večeras, ako se ne varam,
od dunda bit' u nas, nu čerto još ne znam.
Ako bih mogao i kako jedan čas,
majde bih došao, ištom za vidjet' vas.

204 će] *ak. a. b. i beč.* ću.

DRAGNA:

Rec' ako ne ćeš doć'; za što bih legla sad;
er ve je eto noć, zatvara ve se grad.

MARO:

Ne umijem ništa reć', kad ne znam istine;
doma ću sad poteć' vidjeti sto čine.
Ako će dundo doć', ne ću ja moć' u vas;
to li ne, ja ću doć' vidjet' ju jedan čas.

DRAGNA:

Da jeda ino što?

MARO:

Tamo ju pozdravi;
a drugo ne ništo

DRAGNA:

Muče toj opravi.

Podje djevojka, a Frano se stavši s Marom

FRANO:

Zadjoste u dugo, ži t' ja mi rec' što bi.

MARO:

Ži mi ja, ne drugo neg eto htjela bi
da dodju večeras.

FRANO:

Smiri ju nebogu

MARO;

Dundo će bit' u nas, cjeć toga ne mogu.
Eto ave Maria,

FRANO:

Nie.

MATO:

Bolje ja čuju,
Poći ću domom tja, da me daj ne psuju
jeda što. Addio.

FRANO:

Buona notte, Maro!
Affè anche io a casa andarò.

Podje Maro, a ostane sam Frano govoreći:

Kurvine bestije! zna kurva da ova
ni jednu noć nie bez deset popova.
Mni da mu je vjerna; tvrdo t' se zvier vara;
ono je tovjerna, sviem djakom otvara,
i ino sve laže, a sad će u nje poć',
neg da ga ne preže, na vjeru t' ne će proć'.
Sada ću doma poć', ter se ću strafodjat',
svu dragu ter ću noć kon vrata kon nje stat';
i ako dodje on, rankat' ću najbrže,
činit' ću na pokon da kapu povrže.

Otide Frano da se strafodja, a izide Maro u kapi.

MARO:

Poći ću postati ja medju Crevljari,
tere ću slušati kad ura udari;
on čas ću k njojzi poć' ištom ju vidjeti,
opet ću doma moć' k večeri prispjeti.
Ako mi što reku, riet' im ću da imah
potrebu ja njeku s kumpanjim ter postah.
Eto ura udri, poću tja otiti,
neka se prie tri mogu daj vratiti.
Eno joj na vratieh per brio čovjeka,
sve ono er joj rieh: potreba mi je njeka, —
rekući sad ću moć drugoga dozvati.
Affè ću sada poć', ter ga ću poznati.

Frano se ukloni s vrata, a Maro u sebi govori:

Ah da se furfanat sad ne uklanjaše,
er mu ju htijah dat' za sve er mač imaše.

Maro kucajući, amanca ga polije ne poznavši ga, a on se javi govoreći polako:

Ah kurvo mene a g . . . . polila
prem ti si j . . . kurva vazda bila.

Odi ga Frano pozna, ter na njega aranka, a Maro prid njim bježeći ukine se i pade mu s ruke kapa i mač i brokier i čelata; dvignuvši se uteče bez svega, i svrši drugi at, a počinje treći.

AT TREĆI.

Frano za utra srete Mara, ter mu govori.

FRANO:

Buon di! come stai?

MARO:

Buon di e buon anno!
Peggio che mai le cose mal vanno.

FRANO:

Sto ti je? ki t' je vrag? amancu uživaš,
kojoj si veće drag nego nje oči dvaš;
a pak vas vieraju i dukat daju još;
ti s' Maro u raju, tužit' se ti ne mož'.

MARO:

Vrag uzmi amancu i još ću riet' brže
svieh, koji ufancu u kurvah tieh drže,

FRANO:

A Miser Marino, amanca kurva nie.

MARO:

Da ki je vrag ino? Vjeruj Frano menje.

FRANO:

Paraš mi ti ini neg bješe jučera;
kako i ti svak čini tko godi se viera.

MARO:

Ne bih se ja nigdar do smrti vjerio,
da sinoć jednu stvar ne budem vidio;
al se ću večeras za despet nje vjerit'.

FRANO:

Kad joj taj dodje glas, što t' para, što će rit'?

MARO:

Što ino nego li lašnje će primat' moć'
za koga me poli g . . . svega sinoć.

FRANO:

Polila a . . .

MARO:

Polila; da što mniš?

FRANO:

Tu mi par un pazzo, ako ju ne pustiš.

MARO:

Takaj ti je svaka. Još ne znaš što bi pak.
Njetko me aranka.

FRANO:

Tko bješe?

MARO:

Cienim djak.

FRANO:

Bješe ga ti posjeć', neka ga poznaš daj.

MARO:

Sve ti ću Frano reć', ištom me poslušaj.

267 *praznina je u sva tri rkp.* 268 *praznina je u sva tri rkp.* 271 ***ak. a.*** njeko. 273 ***ak. a.*** sve ću ti.

FRANO:

Ah da sam s tobom tuj, er bih mu dao skočit'.

MARO:

I ja sam; nut me čuj, što mi će poslie bit'.
Sagna me š nje vrata, tuj padoh ter tade
mač, kapa, čelata i brokier mi pade;
dvignuh se oni trat, ali se ne htjeh ja
njemu dat' tuj poznat', neg sve toj pustih tja,
utekoh jedva go u gjaku najbrže,
ne vidje me nitko, toj mi je najdraže,
ter ti se uvukoh najlahše doma ja,
tuj ti se obukoh k'o da sam s place tja.

FRANO:

All affe Maroje, ž'o mi je, er mi s' drug,
er ti ću riet', to je veličak jedan rug;
kurvine deserte putane smrdeće,
da ona tej berte čini ti i smeće!
Ino mi nie žao, neg kako trpiš toj.

MARO:

Ja ne bih pošao za vas sviet veće k njoj.

FRANO:

Bez kurve ti biti ne moreš, ja te znam.

MARO:

Ja se ću vjeriti, partita sto imam.
Pero dava menje kćer, ku sam vidio
kada na proštenje on ju je vodio,
liepa je kako cviet, s dvie tisuće i tri sta.

FRANO:

Bog me ću t' Maro riet', ne indugjaj ništa,
najbrže neg podji tere se vjeri tom,
a kurvu tu odji popovom i djakom;
smir' oca neboga i mater i sebe.

MARO:

A bog me, evo ga.

FRANO:

Čerto ište tebe.
Buon di, Ser Giovanni!

OTAC GJIVO:

Brigata Addio.
Vi ste sad kumpanji, a ja sam s ocem bio;
on i ja i Pero bjehomo sve jedno,
ši per brio vero, i vazda za jedno,
njega nam bog dozva, Pero je živ i ja,
s kiem živem kako dva rodjena prem bratja;
još da me hoće taj smiriti u nješto,
umro bih mirno daj.

FRANO:

Mogu li znati što?

GJIVO:

Držim te ja Frano, kako znaš, za sina;
mogu t' reć' ufano, moli ve Marina
da bi se vjerio; Pero mu dava kćer,
i eto nie htio.

FRANO *Maru:*

Ti s' mahnit, podj' se vjer'.

MARO:

Ne ću mu ja kuće uzet' š njom nikada.

GJIVO:

Hoć' dvie tisuće i tri sta da t' sad da?

FRANO:

Kankaro! tko ne bi taj partit aćetao?

303 *ak. b. ni beč. nema* brio vero. 304 *ak. a. nema* je. 312 mu] *ak. a.* me.

*

MARO:

Uzmi ga ti sebi.

FRANO:

Makar bi ju meni dao.

GJIVO:

Čuj, Frano, što pravi, a sve toj, er bi rad
da mene zadavi gočula odi sad.
Pust' mi ga jedan čas, sad će doć' opet tuj.

FRANO:

Podjite, jeda vas bog smiri u tomuj.

GJIVO:

Marine, što tako činiš me žalosna?
jesi li ti sin moj?

MARO:

Majka toj sama zna.

GJIVO:

Ti sprdaš, er si vas u vjetru, Marine;
vidiš li zacić vas gdi mi život gine?
Zločesti sinu moj, htio sam svu bradu
iskubsti, gdi inoj nie čut' po gradu
neg tvoje sramote, o kieh svak govori;
Ajmeh i! daj što te zla smrt ne-umori!

MARO:

Per amor de Dio, što hoć' riet', ne znam ja.

GJIVO:

Sinoćka gdje s' bio? gdi li su t' oružja?
Ajmeh ja! Marine, nut život pogledaj
sve tvoje družine, tere tvoj emendaj.

318 pust' mi] *ak. b. i beč.* puznu, *koje se može čitati i* pus' nu. 325 ***ak. a.*** ino.

MARO:

Da smisli ti sebe; ako se ćaće ja
uvrgoh u tebe, krivina nie moja.

GJIVO:

Nut me čuj Marine, nie mnom rug bio,
ki tobom sad čine, majde nie per brio,
ni mi su oružja ni kape grabili,
er gdi sam bio ja, druzi niesu bili:
ni viku u take ne podjoh ja žene,
da prima pak svake on čas iza mene;
a kad bi daj žena, neg stara vještica
deserta otrena, moja je vrsnica;
kad počne mazati oni nje obraz star,
veće kole trati neg Gjivo bokarar;
ali ti jes bolje far vita con quella,
o pigliar la moglie onesta e bella,
a mene smiriti? Da ništo ino nie,
za to bi im'o ti vjerit' se najprie.

MARO:

Hoć' da sve učinju i da ja smirim vas,
ne spomen' veće nju, er sam kriv kako pas.

GJIVO:

Ah da si blaženi, nu učin' na moj svjet,
eto se oženi, mirno ćeš pozivjet'.

MARO:

Ako se ne zgodi da budu za moj grieh
dovesti ku godi od ćudi sadanjieh,
ke hoće veće dvaš spendjat' neg donesu;
ah ćaćko ti ne znaš sadanje kakve su.

GJIVO:

Ne čine toj svake, er niesu, ži mi ti.
sve žene jednake; ne moj te strah biti:

339 on] *ak. a. i b. i beč.* oni. 355 *ak. a.* ćačko. *ak. b. i beč.* kake.

er dobro svi znamo djevojku mi ovu,
za ku te vieramo.

MARO:

Toj li kćer Perovu?

GJIVO:

I ti ju dobro znaš, er ju si vidio
u Gospi brže dvaš kad ju je vodio.
Što se ištom cjeriš? trjebuje, ži mi ja,
da se za nju vjeriš.

MARO:

Da gdi je prćija?

GJIVO:

Hoć' Maro ino što neg da t' se sad zbroji?

MARO:

Kad ti hoć', ne ništo.

GJIVO:

Zbrojena ti stoji.
Veće ti on dava neg ostaje njemu.
A nut gdi pazmava s čiem ću doć' k njemu.
Tako zdravo ja, neka ga dozovu,
neka dje pone tja svršimo stvar ovu.

MARO:

Učini sve što hoć', veće me ne pitaj.

GJIVO:

Da hod'mo k njemu poć', ter mu ti ruku daj.

Gjivo Peru:

Ser Piero, Addio!

562 ja] *ak. a.* ti. 565 zbrojena] *ak. b. i beč.* zbroja. 369 dje pone tja *u sva tri rkp.*

PERO:

O Dio te salvi.

MARO:

Buon di, Signor mio.

PERO:

Anzi ste meni vi.
Što zapoviedate?

GJIVO:

Znaš sve što hoću riet'.
Prćiju da date, a tebi na čas zet.

PERO:

Najprvo ja bogu na temu zahvaljam,
a za tiem što mogu zahvaljam drugo vam;
a vaša prćija stoji u soklinu,
neka ju ja sada doniet' odi činju,
da ti se priboji i da t' se izmjeri.

MARO:

Neka tako stoji, podaj ju ti kćeri.

PERO:

Veće se pouzda u nju neg u mene.

GJIVO:

Ljubav ih ohuzda prie neg se ožene.
Kad hoć' tuj da stoje, hod' svrš'te najbrže.

MARO:

Ćaćko se još boji da se ne razvrže.

GJIVO:

Podj'mo rieč ištom dat', za što će notar pak
otiti u pregat; neka je miran svak.

576 temu] *ak. a.* teme. 579 ju] *ak. a.* je. činju *rkpp.* činu.

MARO:

Hodimo za boga, neka se skapulam
daj prie ovoga.

PERO:

Kako je drago vam.

Svrha trećega ata, i tako svrši ovo govorenje.

POSLANICE I NADGROBNICE.

1.

Poštovanomu Niku Latiniću.

Pokli hoć' da poznaš, moj druže, ti sada
nevoljni život naš, koji je pun jada,
po gorah, druže, znaj da tvoj drug sam hodi,
od ljudi gdi stupaj već se ne nahodi,
u zemlju gledaje suzniema očima,
mu mlados smišljaje, ka pokoj ne ima;
družbe se uklanjam što mogu najveće,
uzroka da ne dam poznat' me nesreće,
ke nitkor ne pozna neg nika gospoja,
kroz koju žalosna mlados je sad moja.
I sada što ovoj od družbe ja bježu,
sve činim jeda njoj što godi ne zgriešu.
Er vidim da po njoj još nie poznati
da pozna život moj kroza nju da pati;
neg ako taj bolje umije se potajat'
ter moje nevolje ne kaže ona znat'.
Nu kad se u rietko prigodi dobra čes,
da kon nje nie tako ter pozrim nje ures,
taj čas mi svu tugu u rados obrati,
i reku za slugu u viek se njoj dati,
Er ona na sviti sama je, mogu riet',
ka me će smiriti, toj ufam još vidjet'.
Nu sada načina ja vidim da njoj ni,
dosti je očima što pozre proć meni.
Er ona odnesti more mi u pogled

Iz rukopisa jugosl. akademije 646.

Nadpisa ,poslanice i nadgrobnice' ***nema u rukopisu, nego na listu koji je pred početkom piše drugom rukom, ali XVIII vieka*:** Poslanice Nikole Nalješkovića, ki priminu oko god. gosp. 1585.

2 koji je] *rkp.* ,koje'

plač, tuge, bolesti i svaku inu zled.
Neg moja nesreća razdione jaoh drži,
toj mi je najveća, ka život moj prži.
Nu što mu godi je, ove sam odluke
za rajski nje ures podnieti sve muke;
do konca života eda još meni kad
nje rajska lipota odnese ovi jad.
Inako er dugo ne će bit' život moj.
Za sad vam reć' drugo ne imam. S bogom stoj.

2.

Odgovor Vlahu poštovanomu.

Hvala ti, moj druže, na svjetu ovomem;
sad poznam do duše da mene ljubiš prem.
Nu toga tajati način mi bio nie,
za č vila javljati ktieše se svud menje,
još ista nje sluga meni se javi taj;
rad tog od druga podnesoh oni vaj,
a sve toj rad moje prihude nesreće,
ma mlados od koje počinut viek ne će.
Nesrećan vrhu svieh er sam, ja t' govoru,
ter vazda za tudj grieh podnosim pokoru.
Kros toj mi ne moj još ti pristat' k nevolji,
neg oto uzmi nož tere me zakolji.
Er ovoj što ću riet', pravo ti ja velju:
ino sad neg umriet', moj Vlaho, ne želju.

3.

Poštovanomu Franu Butkoviću.

Da se da u ruke dragomu mom drugu,
ki ne zna me muke ni boles ni tugu.

Plače me sad mramor, moj druže, a ne ć' ti,
nego mi razgovor silome hoć' dati.
Vidiš li gdi me sviet s nebesi ne hoće?

P. 2. pred njom je poslanica Vlaha Vodopića, koja počinje: ‚Niko moj, svak veli ljuvena da tuga'; *vidi u dodatku br. 1.*

kako hoć' da živjet' ja mogu sad veće?
Ne moj mi govorit' da tuge zabudu,
neg da se umorit' na prešu sam budu.
Za č ino, Frano, sad meni se ne more,
er mi gre sve nazad i sa zla na gore.
Mož' li se spomenut' ove dni kad veljah:
još mi će uvenut' što godi, imam strah.
Ovo sad me tilo s dušome što drži,
smrt hoće nemilo na prešu da sprži.
Za toj mi nigda već razgovor ne moj dat',
ako me mrtva ne ć' u taj čas ugledat';
neg mi rec': pokle si toliko nesrećan,
podji se objesi, ako ć' bit' tuga van.
Toj bi mi najbolje, er na sviet ina stvar
ne će mi nevolje utažit' nikadar.
Ter mi se vidi grieh da me smrt sad ne će,
pokli sam vrhu svieh nesrećan najveće.
Razgovor za toj moj na lica obrati,
molim te, i ne moj uzroka prašati.
Ovo ti drug piše oni tvoj nesrećan,
komu sve usiše i gine sa svieh stran

4.

Gospodinu d. Mavru Čavčiću.

Ovi lis u ruke onomu da se da,
ki pozna odluke od nebes i zvizda;
u tisuću i pet cat tridesti i devet
zgodi i upisat' od marča na dni pet.

Zdrav oče poštovan veomi u bogu!
Ovo ti jadovan ni pisat' ne mogu,
a neg li u inom učinit' zadosti
z dobrotom jedinom od vaše kriposti,
koja je tolika, u našem da vieku
nie joj prilika ni joj će bit' vieku,

17 rec'] *rkp.* reć'. 26 sa] *rkp.* na. *P. 4. u nadpisu stoji u rkp.* Maru, *jamačno grieškom; vidi nadpis poslanici 9.*

ne samo u vencu, koji ti prikaza
muža na kladencu vrh gore Parnasa,
poznavši da viku spievalac pod nebi
u našem jeziku kako si ti ne bi;
stavi te još većma u slavu visoku
ki čini sjen većma po gradu Maroku;
er koja nebesa uzdrži on trudno,
pamet ih doseza i razum tvoj čudno.
Nu o čem ja velim, pokli mi nie moć'
ovomu što želim nikako vrha doć'?
Za č nigdar izrieti ni doseć' ne bih ja
mogao pameti, kripostju koja t' sja;
ne tebi samomu ni tvojoj družini,
ni rodu još tvomu er tu čas učini;
nu još vas ovi grad i svu mu državu
postavi oče sad u vječnu ti slavu.
Od vaše krjeposti kad se ja spomenu,
cić ljute žalosti jadovno uzvenu;
jak cvitja kad stoje bez sunče svjetlosti,
tako ja bez tvoje prislavne krjeposti,
dokle mi prihuda moja čes ne da doć';
er me je od svuda stegnula sa svu moć,
ter mi je po taj put boljezan zadala,
da mi je poginut' svršeno do mala.
Za toj te ja molju da moliš boga ti
eda mi nevolju i tuge prikrati,
ke nebog o inom ne mogu razbijat'
nego li s jedinom kriposti koju znat'.
Na svaku inu stvar pamet se ma stavi
po onomu, ki Megar uzmnožno proslavi,
smišljaje diljinu i ravne širine,
visoku visinu i moći njih ine;
nu doseć' do nebes, kako si oče ti,
ne more moja svies, ni na dio doć' treti.
Taj ti mi proć tuzi oruža toj biše,
u koj me svi druzi i bratja zabiše

12 muža *može se čitati i* muša, *tako i dalje.* 14 si] *rkp.* se. 19 mi] *rkp.* mie 32 sa] *rkp.* za, *tako i dalje.* 33 mi] *rkp.* me. *rkp.* sadala. 41 *rkp.* smišljane.

u grobu ovomu, pravedno mogu riet',
 osudjen u komu ja stojim za umriet'.
Nu ove kriposti ne će me na saj sviet
 po svojoj milosti do smrti ostavit'.
Još ufam, dobrota ne će oći tva
 za moga života, more bit' ni mrtva.
Za toj te sad molju razgovor da mi daš
 u ovu nevolju, kad način uzimaš.
Družbu tuj pozdravi, koji me znaju; daj,
 toj ve mi opravi i s bogom ostavaj.
Ovo ti iz groba tamnoga lis piše
 oni, ki za roba dava t' se i niše.

5.

Ocu fra Honoru Salamunoviću.

Veomi pošteni u bogu oče zdrav!
 Ovo ja ni meni ne mogu biti prav,
a neg li tebi još, koji me do groba
 scieniti vazda mož' za slugu i roba.
Nu mi je boljezan, er stojim od druzieh
 u ruci zavezan, a sve toj za moj grieh.
Tiem ako na službe ne mogu tve biti,
 molim te da tužbe ne budeš činiti,
nego li da boga ti moliš, kad godi
 oda zla ovoga eda me slobodi,
pod vašom dobrotom na službi da stoju,
 dokli se životom na poli razdvoju,
Za sve da od ruga, što mogu poznati,
 niesam se ja sluga dostojan tvoj zvati.
Jošte vas oče moj priklono ja molju,
 zazriet' mi ti ne moj; er da znaš nevolju,
koja mi noć i dan tužni duh i tilo
 i život jadovan skončava nemilo,
rekal bi, ne tebe, s kiem želi da budu,
 ma jošte sam sebe kako ne zabudu.
Ako sam vele dan pisat' vam ja sknio,
 ali sam i u san i javi mislio
o vašoj dobroti i vašoj kreposti,

kom ovoj mjesto ti prosvietli zadosti
i kom se učini u vieke živ da si,
i tvoje po sve dni ime svak da glasi,
ter će duh tvoj biti na nebi viek slavan,
a ime na sviti do oni sudnji dan,
koje ti ni čovjek ni vrieme ne će moć'
učinit' da u viek na manje bude doć'.
Er kako ime tve zlameni slavnu čas,
takoj ti čas od sve družine i svieh nas.
Toga rad pokle si pun svake kreposti,
molim te, odnesi od moje žalosti
i tuge koji dil, er toj mož', neka znaš,
ako mi tvojih dil što godi vidjet' daš,
Tebi je lasno toj, a meni ć' odnesti
veličak nepokoj i vele bolesti,
u kojzi dan i noć pribivam po taj put,
da želim na smrt doć' i prie poginut',
tere me sve grize kako no kad jedan
crv u dub zalize gristi ga noć i dan;
bolje bi da vieku ne bude zenuo,
al da ga posieku, ter bi daj svenuo
jednaga i vas taj prikratil nepokoj,
kako ja ovi vaj i ovi nemir moj,
da mi se takoj smrt koji dan prigodi,
ter da me bude strt', a da me slobodi
od moga nemira i moje nevolje,
koja me svud tira i ka me svud kolje,
a ne će život moj svršeno da skrati,
neka daj ovakoj u vieke stojati
žalostan ne budu cvileći noć i dan,
smišljaje u trudu da mi je grob za stan,
smišljaje da zmije ni lava od gore
na svietu sad nie, od mene ki gore
i veće u trudu život svoj provode,
žaleći za ludu pridrage slobode,
koja me ostavi jadovna zadosti,
mogu riet', u pravi cviet moje mladosti,

32 takoj *moglo bi se čitati i* tak si. 42 zalize *može se čitati i* salize. 44 al] *rkp.* neg.

ka jošte radosti ne pozna do danas
  nego plač, žalosti i nemir na svak čas,
da mi se svaki vlas ustrese na glavi,
  kad smislim moju vlas, s kom me čes rastavi;
pak u san i javi ne imam pokoja,
  kada mi postavi prid oči čes moja
mu družbu, sad koja znat' me se ne čini,
  kojoj bjeh njegda ja kako brat jedini;
tere se meni mni, netom me moja čes
  žalosna ove dni u tugah ošla jes,
svi da su pošli nju sliediti na pospjeh;
  ino ti ja ne mnju nego toj što ti rieh.
A moji, kiem pjenez i blago toj danas
  milije vele jes nego li slavan glas,
za kieh se mnokrat ja potrudih dan i noć
  vele već neg moja mogaše podniet' moć,
sad me se jur veće ne čine vidjeti,
  ni jednu rieč ne će za mene još rieti.
A ine žalosti i druge nemire,
  od moje mladosti koji me svud tire,
ne bih ti izreći mogao jadovan
  na mjestu sjedeći u jednu noć i dan.
Tiem ako meni hoć', od svieh bolesti
  lasno ćeš oče moć' velik dil odnesti,
ako mi vidit' daš kad godi onu stvar,
  kad način vas imaš, koju ti rieh od zgar.
Za sada ne imam rieti vam stvar drugu
  nego se pridat' vam do smrti za slugu.
Vašu mi družinu pozdravi i oca
  moga starješinu, dobroga vladaoca.
Molim te oče još odgovor meni daj
  kad godi kad uzmož'; i s bogom ostavaj.

6.

Gospodinu Nikši Andretiću.

Kada se prigodi da čovjek na svieti
  bude se s kiem godi srčano ljubiti,

69 netom me] *rkp.* netome.

ter kad se od taj dva jednomu dogode,
kako ovi sviet dava, ke godi nezgode,
oni se uzboli rad togaj zla drugi
ne manje nego li ki bude u tugi.
Što hoću ovoj riet'? Bog koji sva vlada
tako ktje da umriet' bude tvoj drug sada;
česa rad po kom toj uši me začuše,
oćutih nepokoj i nemir do duše
smišljaje žalosti velike da ćeš sad
i u po zadosti podnosit' togaj rad;
za č kako vriednu stvar tko bude izgubit',
ne može nikadar do smrti miran bit'.
Ma ništa ne manje tuj misal ostavi,
ter žalit' ne moj nje, za što je u slavi;
neka ju žali sviet i družba nje mila,
kojiem čas, nauk, svjet i dika jes bila.
Er ti znaš, bog veli i razlog hoće toj
da svaki nas želi drugu mir i pokoj
i da je u slavi i svakoj radosti,
u kakvu nju stavi bog višnje milosti.
Ako ti žališ sad er nju bog tuj stavi,
dake ti niesi rad nje miru ni slavi.
Takodjer ki vlada svakoja na saj sviet,
pravo je, što nam da, da može i uzet',
i koga satvori, kad hoće, da tada
opeta rastvori i stara i mlada.
On čini za bolje kad koga zazove;
tiem pusti zle volje od smrti od ove,
koja nas dovodi u vječne radosti,
što se ne nahodi u ovoj tamnosti.
I ne scien' stvar ovu, kako ju sad ljudi
nevješti smrt zovu, za što su ti ludi;
ere smrt nie toj, kako mni tko godi,
veće put, u pokoj koji nas dovodi.
Ne velim oda zlieh, neg tko su kako taj,
ka podje vrhu svieh nebesi sad u raj.
Togaj rad dreselje i žalos prikrati,

20 nas] *rkp.* naš. 34 zovu] *rkp.* ovu. 36 veće] *rkp.* ne će. u] *rkp.* ni.

a u nje veselje svu misal obrati;
i što ti ostavi, ushrani i vladaj
jak otac sve pravi, i nauk dobri daj,
koga si zadosti nadaren, kako znam,
po božjoj milosti, koji je dao vam.
A vrh sve pomišljaj er ove dni male
svi ćemo poć' u raj; ter bogu daj hvale,
da i nas zagrli i stavi k njoj u raj;
er smo svi umrli; i bog ti milos daj.

7.

Gospodinu Nikši Andretiću.

Moj vele pošteni i vele razumni,
svaku se noć meni od tebe čudno sni,
jadovno gdi cvieli i tuži milos tva,
cvileći ter veli rieč po rieč ova sva:
svemogi moj bože, ki vladaš vas saj svit,
kako me ti može z gospojom rastavit',
s kom me ti sadruži, ter bez nje život moj
čemerno sad tuži pateći nepokoj?
što mi ju i dava, kad me š njom ovakoj
tvoja moć i slava razdiii, bože moj?
ja scienim za drugo da me š njom ne združi
neg bez nje pak dugo život moj da tuži.
Prislavni moj bože, da li mi ti goru
na svieti ne može za grieh dat' pokoru,
nego me razdilit' š nje rajskom mladosti
da bude vik cvilit' i patit' žalosti?
Za što mi porod vas ne uze nebogu,
ki bez nje jedan čas zgledati ne mogu?
za što mi imanje ne uze i blago,
koje mi bez nje nie ni milo ni drago?
za što li zdravje me ne uze, moj bože,
koje mi bez ove milo bit' ne može?
za što li život moj žalosni ne skrati,
da bez nje ovakoj ne budu plakati?

P. 7. 2 od] *rkp.* o.

Er bi mi sve lašnje nebogu podnesti
neg živjet' sad bez nje u ovoj bolesti;
za č bih se ja smrti podao u ruke,
a da mi prikrati ovi jad i muke,
ke čine po svak čas da tužne očice
niz bliedi moj obraz lievaju suzice,
i čine još da sam veomi nemilo
omrzal sebi sam, što nigdar nie bilo;
takodjer imanje, život, plod i blago
bez nje mi sad nie ni milo ni drago.
Jošte t' se ja boju, najveće što ljubim,
da dušu sad moju za njom ne izgubim,
ako me š njom bože ne združiš opet ti,
jer sama toj može tvoja moć stvoriti.
Za toj mi ne krsmaj, neg mi ju povrati,
molim te, ali daj život moj prikrati,
ter moju pak dušu s nje dušom sastavi,
da bez nje ne tužu i u san i javi.
Kros toj te ja molju sa svu moć, što mogu,
ohaj tu nevolju, i hvalu daj bogu.

8.

Ocu ministru fra Bjažu Cinculoviću,

vele poštenomu u bogu mom ocu
i pridostojnomu sve bratje vladaocu.

Kad bih ja sa svu moć svu misal stavio
i u dan i u noć kako bih slavio
život tvoj i dila, kiem ovdi prilika
do danas nie bila ni će bit' do vika,
prie bih, moj oče u bogu poštovan,
jezik moj loče prisušil more u dan,
nego bih stoti dil izrekal od tvoga
života i od dil, ka stvori rad boga,
za ljubav od koga imanje i blago
od svieta ovoga ti odje pridrago;
i što je čovjeku najdraže, slobodu,

39 *rkp.* krzmaj, *ali ne razlikuje dovoljno* s *i* z.

za ku se sad sieku po svietu i bodu,
ti bivši u slavi plemenit gospodar,
da sva taj ostavi, — je li toj čudna stvar! —
za njemu služiti sliedeći onoga,
koji bi primiti dostojan od boga
biljege njegove, slobodi kiem duše
a hude vragove učini da tuže,
u mjesto od koga tebi je dana vlas
od mjesta ovoga da vladaš red mu vas.
Je li mi dake moć' i gdar toj izreći
i u dan i u noć o tomuj misleći?
Majde ne nikako, najliše stojeći
u tuzi ovako po mojoj nesreći.
Moj oče, toga rad misleći proslavit'
ja tebe ne bih rad na niže postavit'.
Za č nie moja moć tolika nigdar bil'
da mogu na vrh doć' od slave tvojih dil
i tvoje milosti, kojoj se do groba
priklono zadosti pridavam za roba,
i smjerno još molju, ne moj me sada oć'
u ovu nevolju, u što me mož' pomoć',
neg riečmi pomagaj kako si do sada;
i bog ti zdravje daj, nebesa ki vlada.
Ovo ti lis piše oni tvoj tužni rob,
koga ti staviše živa u tamni grob.

9.

Gospodinu ocu d. Mavru Čavčiću.

Molim te, oče moj u bogu pošteni,
vidjet' mi daj onoj što s' pisal ove dni;
er mi su dosle tri kazali liepu stvar,
da s' pisal ti Petri pjesnicu u grad Hvar;
a ti znaš od kakve meni je milosti
vidjeti djelo tve i smišljat' kreposti,
ke okom vidjeti ni rukom ja tegnut'
ni mojom pameti ne mogu dosegnut'.

17 za] *rkp.* sad. *P. 8.* 14 ku] *rkp.* ka. *P. 9.* 7 okom] *rkp.* u kom.

*

Za što su tolike, kako ti njegda rieh,
da nigda prilike ne čuh im ni vidjeh;
ter želim jak človjek kad želi jednu stvar,
ku nie prie viek vidio nikadar,
neg samo po slavi i hvali od ljudi,
ter pamet svu stavi i drugo ne žudi
neg tuj stvar jedinu, kako ja kriposti,
velju ti istinu, od vaše milosti,
ku molim sa svu moć da mi toj vidjet' da,
ali kad bude doć', donese onada,
eda što od tuga srdačca odloži
nesrećni tvoj sluga. I s tobom mir boži.

10.

Franu Butkoviću.

Žao ti bit' ne moj, er kako t' posilam,
taki je život moj, kako toj što šaljem vam;
ne samo ucviljen ovako er stoju,
neg s kom sam razdiljen, er želim gospoju,
koju, jes godište, vidjela da nie
ma mlados, ter ište po svaki put gdi je.
Jaoh ali u tuzi, kad bješe da zene,
čine ju stat' druzi jaoh ovoj i mene;
ter cić tej nesreće sad nam su, druže moj,
tužice dvaš veće i veći nepokoj;
za što se većma njom neg sobom ja brinu,
a ona većma mnom, ter željno š njom ginu.
Ma jeda životom razdili bog pravi
tko me š nje lipotom ovako rastavi.
Nu ako druže hoć', lasno ćeš opravit',
da se ja budu moć' opet š njom sastavit'.
Togaj cjeć i š njom te molimo, ponastoj,
tako bog s tvojom te sačuval, druže moj.

11.

Gospodinu Nikši Andretiću.

Moj vele pošteni, kako t' sam rekao
u jednoj ove dni, koju t' sam pisao,

P. 10. 2 šaljem] *rkp.* željem (-gliem).

kada se nadju dva pošteno ljuvena,
veselja i zla sva njim budu općena;
togaj cić veselje, neka znaš, toj tvoje
manje mi sad nie neg da je prem moje;
ter hvalu ja bogu višnjemu uzdavam
sa svu moć, što mogu, za milos, ku da vam,
i za što prikrati sve tvoje žalosti
i sve t' ih obrati u pokoj s radosti,
za druga er ti da izvrsnu gospodju,
na svietu koj sada slike ne nahodju
u razum, u lipos, u blago i u rod.
Da ti još da milos, imati š njom porod,
koji će slava, čas, mir, pokoj i dika
do smrti bit' od vas i po tom do vika,
i s većom radosti vas kolik život vaš
do stare starosti da mirno uživaš!

12.

Molitva od ženidbe rečenomu Nikši.

Višnji bog, ki vlada sva na sviet stvorenja,
sve ovo da vam da što vam ću reći ja.
Najprvo da vam grieh svaki vaš oprosti
i da vas dostojnieh učini milosti,
kom oca našega svetoga nadari,
najliše kada ga sadruži on k Sari,
u taki hip i čas da vaše mladosti
sadruži on danas do stare starosti;
u zdravju s vêseljem da život vaš bude
i da vas dobrom sviem nadari od svude;
od svieta ovoga bogactvo da vam da
i blaga svakoga, kruh, vino i stada
i svaku inu stvar, ku riečju rečete,
milostju božjom zgar da ju vi stečete;
i takodjer da vam da imati višnji bog
od srca poroda i š njime sreće stog;
da vam bog jošte da velik viek živjeti

P. 11. 10 t' ih] *rkp.* bih. *P. 12.* 11 *rkp.* bogatctvo.

i da plod od ploda budete vidjeti;
i sve vam na sviet daj, što bih ja rad sebi,
a poslie vječni raj i pokoj na nebi.

13.

Vlahu Vodopiću

poslavši mu verse koji počinju: „reci mi tko mi te", bez onoga što u njih odgovara cviet na svrsi od svakoga.

Zgodi se njeki dan, moj Vlaho pošteni,
đa jedan cviet pridan od ruse bi meni,
koji mi vil nika gizdava posila,
od ke mi vil dika srce jes odnila.
Kada mi pridan bi, kako van sabe stah,
ter ne znah o sebi neg on čas ja zaspah,
muža mi tuj u san došadši reče: spiš;
najbrže nu ustan' ter što ti velju piš'.
Pero mi tuj vrže i jedan lis bio;
ja pisah najbrže što ju sam čul bio;
ištom mi pak reče: a ino ti svrši.
Toj rekši uteče jak vihar najbrži.
Kad se ja probudih i tuj nje ne vidjeh,
tvrdo se začudih tere sam sebi rieh:
more li bit' ovoj? ali je brže san?
Tuj nadjoh Vláho moj ovi lis napisan.
Ja svršit' ovoga nikako ne umijem,
a opet bez toga čekati nju ne smijem;
molim te togaj rad nu pamet pokrši,
moj Vlaho, ter mi sad toj malo dovrši.

14.

Nikoli Jerka Dmitrovića.

Blažen se ovi grad vrh grada svakoga
može riet', pokli sad uzdrži takoga
spievaoca u sebi, u našem jeziku
takoga jer ne bi ni more bit' vieku.

P. 13. 12 *rkp.* vikar.

Rad pjesni ljuvene dostojan er si bio
krune da nevene, koju ti svi Klio,
i da ti od gore Parnasa još muže
sve devet sad dvore jednaga i služe.
Jer mudri Katulo nie tač u pjesni
ni slatki Tibulo spievao ljuvezni,
ter vile gizdave, Dmitriću Nikola,
od ove dubrave kad godi u kola
igraju i tance, ne ć' ih čut' da poju
ni jedne pjesance nego li sve tvoju;
i za toj svaki čas o inom spomenu
ne čine neg od vas i vašem imenu;
a što su ljuveni gospodjam kad poju,
čuti ih drugu ni pjesancu neg tvoju;
ter vele, Orfeo ki bješe rad žene
na milos priveo tej boge pakljene,
nigdare da ni on tač slatko ne spiva
ni slavni Arion na ribi kad pliva.
Togaj cić, Niko moj, po koli dobro znaš
kakav je nepokoj, ki život skonča naš,
molim te, ki godi razgovor meni daj,
kad ti se prigodi. I s bogom ostavaj.

15.

Ocu fra Gratijanu.

Za sve da u tugah, koje bog da meni,
žalostan velmi stah, moj oče pošteni,
ništare ne manje on čas me odjoše
tej muke svakdanje, netom mi rekoše
od kuće vladaoca da te red vas obra
kako no sve oca razumna i dobra;
er ti se, mogu riet', pristoji da vladaš
vas kolik ovi sviet a neg li taj red vaš,
tolika milos jes krjeposti u vašoj

P. 14. 5 rad] *rkp.* kad. — *Iza ove poslanice stoji u rkp. pod br.* 16 *odgovor Dmitrovićev, koji počinje* ‚Ovo jes drugi dan od koli primih ja‘, *i naštampan je napried medju njegoviem pjesmama na str.* 97. *P. 15.* 4 netom mi] *rkp.* netomi.

i razum, pamet, sviest, pošteni oče moj.
Po kom taj začuh glas, meni se sve tuge
i misli oni čas svrnuše u druge,
kako bih kriposti mogao proslavit'
od vaše milosti jedine na saj svit.
Ma kad bih misleći dan i noć stojao,
ne bih to izreći do smrti mogao;
za č vidju, pamet ma i slabi razum moj
tuj kripos ne ima da može izreć' toj.
Kroz toj te ja molju, djelo me ne gledaj
neg srce i volju pak tugu, nemir, vaj;
ere me čini toj, oče moj, da niesam —
mogu reć' — sada moj i sebe da ne znam
videći nesreće da niesu nikoga
stegnule sad veće neg mene neboga,
koji se pridavam priklono zadosti,
pošteni oče, vam i vašoj milosti.

16.

Petru Hektoroviću vlastelinu hvarskomu.

U ruke ova stvar da Ektoroviću
Petri se da u Hvar poštenom plemiću.

U knjigah, Čičeron ke sinu učini,
i ne toj samo on nu mnozi još ini
mudarci govore, moj Petre razumni,
od zviri od gore da do nas druga ni
raznica, neg samo er pamet i razlog
mi ljudi imamo, koga njim ne da bog;
tako smo opet mi pametju i umom
različni meu nami i tiziem razumom;
za č koga većma bog nadari milosti,
da bolje on razlog i četr kriposti
ne samo poznaje, ma djelom da čini,
moremo reć', taj je veće neg svi ini
ki toga ne znaju; za č veću ti sliku

Γ. 16. 2 *rkp.* plemeniću. 4 taj je] *ak.* ‚taje'.

k živini imaju nego li človiku.
Što hoću riet' ovoj? veomi pošteni
i mudri Petre moj, takoj se mni meni
da si ti od mnozih veomi zadosti
različan, kako rih, rad slavnih kriposti,
kieme te nadari višnji bog s nebesa
zamirno da stvari tvoj razum doseza;
ne samo jezik naš i š njime latinski
izvrsno er ti znaš, nu oni još rimski,
u kom se kriposti razlike nahode,
kiem vaše milosti mnozih nas nadhode,
najliše u pjesan izvrsno složiti
ne samo ljuvezan, ma što hoć' umiješ ti.
Poznavši takoj ja da svakom kriposti
veomi razum sja od vaše milosti,
odlučih sve svasma, ako bi njoj bila
prijazan draga ma ugodna i mila,
do smrtni do moj čas jak ocu da dvorim
i činju svaku čas, pravo ti govorim.
Ako mi ć' ti reći: rad bih znat' da mi daš
na dalek stojeći po čiem me poznavaš,
vaš razum dobro zna da skrovno jedna stvar
toliko izvrsna ne more stat' nigdar,
kako no govore da ljudi sad hode
dubući pod gore ter zlato nahode,
za č narav ne daje i pravo toj ne bi
da gore potaje taku stvar u sebi,
od ke je vrjednija bez nijedne prilike
tva lipos, ka nam sja i sjaće u vike;
za što si ti slava našega jezika
i u svem čas prava i kruna i dika,
najliše rad pjesni, koje mi otac naš
dum Mavar ove dni za milos kaza dvaš,
ne samo ke piše do njega milos tva,
nu jošte do Miše ka pisa ona sva
u pjesni složena, er scienim do danas
rodila nie žena spievalca kako vas,
i u toj da t' viku nie bil' prilika
u našem jeziku ni će bit' do vika.

O tebi niki dan mislih ja, pak na noć
zgodi se da u san bude mi muža doć';
tuj ti se zabih ja videći nje lice
gdi velmi ljepše sja od zvizde danice,
u tankoj od platna košulji pribiloj,
niz koju svud zlatna letieše kosa njoj;
svjetlušte nje oči meni se vidiehu
k sunčanoj istoči prilične da bjehu;
a grlo toj vili stojaše i lice
kako lir pribili i cvitak ružice;
što ruke nje bjehu, pravo ti govoru,
meni se vidihu prilične k mramoru;
a put nje ostala, koja ze prozraše
kroz platno od zdala, jak sunce sva sjaše;
ako me svies moja u čiem ne varaše,
meni se od raja lipos nje vidjaše,
prid kom stah jak človik kad gleda jednu stvar,
ku nie čuo vik ni vidil nikadar,
tere joj ne smjeh riet' jednu rič najmanju,
nego stah kako spet gledaje sve na nju;
tuj ona: što mučiš? kroza č ne govoriš?
eda se što mučiš rad mene i moriš?
I to ju mišljah ja prašati govore:
ali si iz raja ali s' vil iz gore?
Kad ona: što predaš? ja sam vil od strana
od ovih, neka znaš, tebe zvat' poslana
od družbe od moje. I tuj mi ukaza
njih mjesto gdi stoje vrh gore Parnasa;
ja kako stvar novu želeći viditi,
pokli me, rih, zovu, poći ću otiti.
Ona me tuj milo za ruku uhvati,
kada joj rih: vilo hotjej mi kazati
ravnina što je ta, što li je tolika
po njojzi od cvieta izvrsnieh razlika?
Reče mi: toj polje poznaćeš od zgore
i cvitje ti bolje dosadši vrh gore.
Još reče vila ma da na svit nitkore

77 i *može biti da bi trebalo* u.

bez njih moć ne ima vrhu te doć' gore.
Tuj vidih ja mnoge gdi cvitja taj brahu,
a mnozi pod noge toj cvitje plesahu,
ter mi se vidjaše velika grjehota
gdi se taj plesaše od cvitja ljepota,
kroz toj rih: draga vil, za što daš činit' toj?
molim te boga dil, skaži mi tko su onoj.
Reče nam: cić toga nitkor se ne haje,
er ispod njih noga ljepši cvit postaje;
za č oni potlačit' ne mogu nikade
najmanji jedan cvit od naše livade,
er kako jes laka pamet njih i dilo,
manje je neg dlaka slabahno njih tilo;
tiem što se ti more zamani i trude,
svi sebi dvaš gore neg cvitju naudę.
Pak reče: sad ću t' riet' vas uzrok od toga;
a toj jest, er živjet' hoće srjed brloga;
za to im ne damo, da hoće puknuti,
vidjeti nas samo a neg li tegnuti;
i s tobom ja što sam, oni mne da ide
ki godi od njih sam, er mene ne vide;
za toj bi hotjeli od našieh livada,
kako ste vidjeli, cvitja nam sva sada
potlačit', da mogu; nu im bit' ne more,
za č nie toj bogu ugodno što tvore.
Nu druzi pak oni, ki cvitja taj brahu,
svaki se pokloni, er vilu vidjahu;
što moj um željaše da praša vilu tuj,
koliko da znaše, sama mi reče: čuj,
svi oni ki cvitja u njedra zbiraju,
svi vide da sam ja, za toj se klanjaju.
Čudno mi još kaza, ti da su u njih bil'
vrh gore Parnasa i njeku vodu pil',
koju mi obeća da mi će kazati,
ter mene još veća tuj želja uhvati.
Prošad tuj livadu kad bismo pod gorom,
tuj za čas u hladu sjedosmo pod borom

104 slabahno *dodano je na strani olovkom.*

mladjahnoj na travi u cvietju oda svud,
da mi se raj pravi činjaše na moj sud,
kako no da nitkor nie tuj hodio,
a oni jošte bor ne bješe rodio,
tere tih njeki glas sjencome činjaše,
koji mi čudnu slas životu davaše.
Jaoh ali plandišta malo tuj činismo,
pak malo prem ništa od tole kad bismo,
vihar se zavrže, ter oni liepi bor
žilami istrže i odni tja na dvor;
tuj moje radosti sve mi se svrnuše
u gorke žalosti i boles do duše;
ono se pak mjesto bez bora vidjaše
kako no ondi sto propasti da zjaše.
Jaoh meni vilo! rieh, jesam li nesrećan!
jaoh što sad ne umrieh! zao t' mi svanu dan!
Tada mi ona vil da njeki razgovor
govore da je bil' podobno oni bor
ovojzi dubravi izdrieti onako,
cjeć da se postavi u mjesto inako,
koje mi ne kaza, ma reče: neka znaš
od segaj Parnasa ere je ljepše dvaš;
a nut ćeš vidjeti, er te ću u isto
do malo još ljeti povesti u mjesto.
Reče mi pak: hodi, ne mojmo stat' veće,
naćeš dub ki godi, ki t' mrzak bit' ne će,
neg ti će drag biti ne manje neg li taj,
kako ćeš vidjeti. Pak reče: ruku daj.
Ja stojah sebe van, kad me vil uhvati,
ter reče: nu ustan', nie triebi krsmati.
Idući tako mi za doći na goru,
ja svedjer o jami toj mišljah i boru,
kad reče vila taj: spametno sad hodi,
ter svaki dub gledaj i koji što rodi.
Kud godi gledah ja, svud vidjah veliku
od voda i dubja i sjeni razliku;
er kad bih ja hotil svaku stvar izreći,

147 izdrieti] *rkp.* izrieti. 150 od] *rkp.* o. 158 *rkp.* reće.

ne bi mi dosti bil ljetnji dan najveći;
svaki dub imaše pod sobom kladenac,
takodje višaše o svakom sto vienac
savitieh od grana razlicieh od dubja
ali od brštana. Tuj vili rekoh ja:
gizdava ma vilo, molim se tebi sad
priklono i milo, kaži mi boga rad,
što hoće tej reći korune bez broja
o dubju viseći, ke ovdi vidim ja?
Reče mi: sad ne moj toga me prašati,
po sebi pak ćeš toj i druga sva znati.
Tuj više od mene jedan dub ja vidih
izvrsno gdi zene, ter vili tojzi rih:
gospodje, napried ja ne mogu nikuda
jednoga stupaja krenuti od truda;
molim te ja milo, hotjej me povesti
jedan čas, ma vilo, pod oni dub sjesti.
Ona se podsmjeja, ter mi se činjaše,
što godi misljah ja, sve ona da znaše,
pak reče: pametuj, er ako ti sjesti
počivat' budeš tuj, ne ć' na vrh uzljesti,
ter se ne ć' slatkoga kladenca napiti,
ki čini svakoga do suda živjeti;
ma nu sam vesela, er te sam na jedno
mjesto ja uzvela izvrsno i vridno,
u kom se lipota s kladencem nahodi,
ki ti će životа prodljiti što godi
ako ne do suda, jak onaj vrh gore,
do koga ti truda podnesti ne more.
Kada mi dodjosmo pod taj dub u sjencu,
tuj vodu nadjosmo u bistru kladencu,
koj vodi do danas ne nadjoh priliku,
toliko jednu slas imaše veliku;
pak vila tuj što mi još reče mnogo: taj
lasno se dub lomi, tiem ticat' u nj ne daj,
i scienit', čuj, ne moj da mu ćeš nać' viku
i u čiem u ovoj dubravi priliku;

176 toj *nema rkp.* 185 *rkp.* reće. 193 *rkp.* onoj.

nikomur do danas pod njime plandište
  nie bil' jedan čas a neg li godište;
a toj mož' poznati po cvietju i vodi,
  za č nitkor tuda ti do danas ne hodi,
ni vodu smuti tuj, ni plesa toj cvitje;
  nigdar nie zime tuj, neg vazda prolitje.
A sad te ja molju, pravo mi odgovor',
  je li ti u volju jak oni bješe bor,
zagrliv srid duba od želje tolike,
  da rečeš: nisu dva, nego dvi prilike?
Jes, rekoh, vilo ma, ugodan i mio,
  od koli očima ja ga sam vidio;
za što bo još bliži vašega jes dvora
  i mjestom poviši i mladji od bora.
Tuj dobro jedan čas još ne počinusmo,
  kad vile sladak glas od pjesni mi čusmo,
ki tada ne more dosegnut' moja svies
  ali je svrh gore ali zgar iz nebes,
ter hotih riet' vili: što je toj gospoje?
  kad ona: nu bi li poznao tko poje?
Pak reče: od vaših to je glas svrh gore.
  Za boga vilo, rih, kako toj bit' more?
viek rekal ne bih ja da su toj njih pjesni,
  neg s nebes iz raja, tako se meni mni.
Tko su toj od našieh? rad ti bih, rekoh, znat',
  za č bi se vrhu svieh blaženi mogli zvat'.
Tuj ona gospoja: ne mogu t', reče, već
  misao morit' ja, sve ti ću pravo reć'.
Petre je z dum Mavrom i Dmitrić Nikola,
  krunjeni laurom igraju u kola
i pjesni razlike s mužami spievaju,
  kroz koje u vike živjeti imaju;
ter im su za slavu te muže savile
  po krunu, na glavu ke im su stavile:
Mavru Uranija ljepšu neg od ruža,
  a Petri Talija, Nikoli Klio muža.
Ja za sve da bjeh lien, željah vas vidjeti
  ne manje neg jeljen na vodu prit' ljeti;
nu za što veće ja odonle ne mogah

krenuti stupaja, kako van sebe stah,
želeći sa svu moć da bi mi jedan čas
moglo se kako doć' vrh gore tej do vas.
Mojojzi tuj misli ona se vil tada
njekako domisli, ter mi tuj pero da
i jedan lis bio, pak reče: naj piši
što bi ti hotio, a tuj ne uzdiši.
Za tieziem pak reče: muža sam, niesam vil.
Toj rekši uteče jak vihar da bi bil.
Nu smisli količak obiđe mene strah,
na tomu mjestu pak bez muže kad ostah,
kako no kad godi na dalek u strane
kad podje tko godi, ke mu su neznane,
ter da ga prvodič njegov tuj ostavi,
gdi ne zna on ni rič ni takoj put pravi,
neg mu se od svuda mni njetko da vika,
ter gleda od kuda ima doć' smrt prika
da ga tuj umori, tolik ga bude strah;
tako ja u gori bez muže tej ostah.
U toj se probudih, nu jedva u duši,
tere se začudih tomuj snu i muži.
Dum Mavru tuj pisah još prie nego li
minu me oni strah, a poslie Nikoli,
ne kako na višem da ovieh imamo,
neg er smo na bližem neg s vami ovamo.
Tiem ako ja prie njim pisah nego vam,
molim vas da mi je prošteno, kako znam
da vaša dobrota meni će razumit',
za moga života koj mislim sluga bit',
i radi tolike koja je u tebi
kriposti velike vrhu svih pod nebi,
u našem jeziku za č drugi na sviti
ne more bit' viku ni je bil kako ti.
Kroz toj te molim ja, dopusti i meni
da prijam pokoja pod tvojom tom sjeni
i da ja u vašoj pribivam milosti;
za č bi mi samo toj na svietu zadosti,

255 *rkp.* provodić. 256 takoj] *rkp.* ‚takog‘. 259 tolik ga] *rkp.* tolika. 276 tom] *rkp.* toj.

er da toj mogu steć', stekal bih ovdi raj.
Drugo sad ne ću reć', neg milos bog ti daj.
U tisuću i pecat i četrdeseti
zgodi se upisat' magja dan deseti;
ovo ti Nikola piše Nalješković,
ki velmi od tola vidjet' vas želi prić'.

17.

Gospodinu Petri Hektoroviću odgovor Nikolin.

Ovo je drugi dan od koli slavni tvoj
listak mi bi pridan, kriposni Petre moj,
ki mnogo veću slas srdačcu momu da
nego li da je vas satvoren od meda;
za č sam tuj vidio biljeg tve ljubavi,
koje sam želio da me bog dobavi.
Toga cić što mogu, na tomu zahvaljam
najprvo ja bogu a poslie Petre vam;
ne ino za sada neg slavna višnja moć
smirenje da vam da u svemu što sam hoć'.

18.

Poštovanomu Franu Butkoviću.

Franu lis da se da Butkoviću ovi,
komu se šlju sada žalosni glasovi.
Znavši tve krjeposti i po njih da poznaš
jer pod sve žalosti stavljen je život naš,
rieh pisat', Frano moj, otajno da ti nie,
kako ti bratac tvoj prijatelj drag menje
otac fra Matijo, koji je život svoj
u redu stratio na službi na božjoj,
otide jučera, za što je zvan bio
da ondi večera, gdi je viek želio,
gdi no se kruh živ ije i meso od rieči,
od vina krv pije svetiema zasjedši;

282 upisat'] *rkp.* pisat'. *P. 16. i 17. medju te dvie poslanice u rukopisu je pod br. 19 odgovor Hektorovićev koji počinje:* ‚Knjige Severina tko vidi al čuje', *i naštampaće se s ostaliem pjesmama Hektorovićevijem.* 12 *rkp.* zasjedči.

gdi se mir uživa po mnogo ljepši put
nego li kad živa ova je naša put;
gdi nie moć' slave od duše izrieti
najmanje, toj prave razumni i sveti.
Ma ništor ne manje, budući na sviet pak
tebi brat od manje a majci drug sinak,
trudno će vam biti; ma skoro jednaga
ti se ć' pridobiti i majka tva draga
cjeć vaše pameti; jer sve na svit saj
imate podnieti i jer on ima raj.
Smišljaje taku stvar ne samo hoćete
podniet', ma bogu dar i hvalu daćete.
Ako vam on lipše, er s vami živ nie,
ostaje vam lipše i što je vridnije,
a toj jest dobar glas života i djela,
ka se su po svak čas od njega vidjela;
jer dokli živieše, kroz dobros toliku
svakomu on bješe za jednu priliku;
u pisma jer sveta svu misal stavljaše,
a stvari od svieta za ništor imaše.
Žaliti cić toga nie put ni razlog,
za sebe ako ga uze nam višnji bog.
Za toj se svaki vas veselit' prie ima
nego li jedan čas procvilit' očima;
jer bi se vidilo po tomuj da ne bi
ugodno vam bilo da je on na nebi,
gdi boga sad hvali moleći sa svu moć
da i mi ostali budemo k njemu doć';
jer nas bog za saj sviet ne stvori neg za raj.
Ino sad ne ću riet'; razgovor bog vam daj.
Smućenom pameti uzroka segaj cić
ovi lis piše ti Niko Nalješković.

19.

Poštovanomu Nikoli Jerka Dmitrovića.

Kad pjesni tve vide, ke složi od boga.
novi naš Davide, razuma svakoga,

43 *rkp.* smučenom.

svi reku: Nikola Dmitrović razdieli
s Davidom na pola, čiem ga bog nadieli.
Jer tvoj glas toliko visoko podviže,
da veće, moj Niko, nie kud ni više.
Umrli jer človik dosegnut' do toga
mogao ne bi vik bez duha svetoga,
po tebi koji jes stvorio toj dilo,
da tvoj glas vrh nebes uslišan jes milo.
Nauku još po tvom od grieha, mogu reć',
grešnici prid bogom proštenje mogu steć',
navlašto u sedam pjesni, ke ti složi,
po tvoja usta sam govori duh boži.
Cić toga noć i dan kazuj tej kriposti,
da niesu u zaman nebeske milosti;
potrud' se ter u toj razum još pokrši,
i bog ti Niko moj tuj milos uzdrži.

20.

**Ovoj gospodinu dragomu vrhu svieh
momu Agustinu da se da u Bnecieh.**

Budući pun truda i muke ja ne znam
pisanje od kuda početi sad imam,
što li ću govorit', ali pak na koje
svršenje imam prit' besjede od moje.
Cić vele uzroka za što se skončaje
život moj prie roka, koga zlje ostaje,
videći da meni najdraže sve gine,
moj vele pošteni u svem Agustine
Jošte bjeh vele mlad, i ti mož' toj znati,
kad poče mene jad i nemir smetati;
ne imah jošte mah na licu ni dlake,
u tuzi kad ostah izgubiv rodjake.
Koli mi taj težak nemir se prigodi,
teži je svaki pak koji mi dohodi.
Ako se zgadjaju i manje žalosti,

P. 19. iza te poslanice stoji u rkp. pod br. 23 odgovor Dmitrovićev, koji počinje: ,Vele bi bil' meni, pravo ti dim ovoj', *a naštampan je napried medju Dmitrovićevim pjesmama na str.* 104. *P. 20.* 15 mi] *rkp.* me.

ali se skračaju svak čas me kriposti,
i lakše ter što je meni se mni teže,
jer me zla ne goje neg mi duh odnieše,
najliše gdi nikad ne da mi počinut'
trud, muke, brige, jad, s česa ću poginut'.
Što hoću riet' ovoj, mnim da se domišljaš,
kužine dragi moj, er srce moje znaš,
koje mi odnese iz tiela neboga
kada mi odveze ti tebe a moga.
Znam da bog dao t' je razum, kiem dohitaš
da prazno ništor nie, kako ti dobro znaš;
toj mjesto ne će moć' prazno bit' od srca,
neg će tuj skoro doć' nepokoj i smrca;
na mjesto pak tvoje mni mi se da gledam
za priti da stoje, kojiem doć' ja ne dam;
jer dobro u oči a sve zlo za plećma
svaki mi svjedoči što može najvećma;
tere se daj smeća nahodi u menje
da nie bil' veća u prvo stvorenje,
dokli se vrućina studenju bijaše,
suhotom mokrina na mjesta čiem staše,
pak zemlja i more i aer na dvoje
i oganj ne more igdar bit' da stoje,
neg ako po sili zgodi se kad godi
da uzrok razdili takuj stvar ki godi;
takoj sad razdiljen od tebe ja stoju,
po taj put ucviljen da želim smrt moju;
jer mi se najdraže veselje raskinu,
gdi pokoj moj staše, koji mi poginu.
Od koli taj sila čini mi da trudim,
družba mi nie mila, razgovor ne žudim,
ni mislim tuj ljubav stavit' i u koga,
govoru t' ja uprav, neg samo u boga.
Današnji za što dan dobro se sve gubi,
trudi se u zaman srčano tko ljubi;
prijatelj za što nie u scjeni, kako znaš,
neg tlapit' tko umije hvaleći bilj i laž.

P. 20. 19. što je] *rkp.* stoje. 22 s česa ću] *rkp.* ,sciescahiu'. 30 i] *rkp.* ni.
*

A ti znaš moju ćud, je li mi toj bilo
slišati velik trud i smišljat' toj dilo.
Ter toli ne ufam srčana steć' vieku,
neg mnokrat meni sam od muke ja reku:
pokli ja u nemoć ali ku nevolju
ne imam tko će doć', daj da se zakolju.
Još ako tko pride, gleda me na stranu,
da gore povride skrovenu mu ranu.
Jer nitkor ne želi veselja sad drugu,
neg se još veseli vidjet' mu ku tugu;
Posao svoj meće svak sada za pleći,
a tudjiem dvaš veće more se misleći.
Mnokrat se prigodi pet i šes gdi sjede,
tuj dodju kad godi čut' o čem besjede,
eda se što novo gdi godi zgodilo,
ne reku tuj slovo, koje je čut' milo;
ako se govori u dobro još o kom,
obraz im otvori da im je toj s mukom;
ako li o šteti, zlu volju kažu lje,
ištom ćeš vidjeti skroveno veselje;
vidjet' ćeš najvećma gdi se dva uzljube,
a jamu za plećma drug drugu pak dube.
Nu misli ti malo, koji mož' pameti
dosegnut' ostalo, što me je sram rieti.
Još drugu tko godi kad ljubav pokaže,
na toj ga uzvodi da na nj pak uzjaše,
i da ga priskoči u koju godi stvar,
ku mu će u oči utezat' pak u kar.
Drug drugu zlo želi, ocu sin želi smrt,
brat bratu zlo veli, majku kći hoće strt'.
Kad smislim ove dni i narav prokletu,
čas mi se dug čini, ki živem na svietu;
meni se oni mni prišao da je vik,
ki piše prislavni Isusov učenik,
biljege gdi kaže, ki će bit' kad plami
budu prič' da sprže vas saj sviet i s nami;
neg blažen komu sad bog život prikrati,

63 nitkor] *rkp.* ništor.

da saj zla, trud i jad ne gleda ni pati;
za što je smrt bolja neg život ovaki,
pokli nas nevolja skončaje dan svaki.
Bogu se ja molju da tamo ne da vam
gledati nevolju, ku sjemo ja gledam,
neg da ti družbu da vjerniju neg meni,
ostavih ku sada, odkle mi tebe ni.
Jer dragi moj druže, sto uzrok ja imam
boljet' se do duše bez tebe živjet' sam,
s kojiem bjeh sve jedno i s kojiem dan i noć
srcem bjeh zajedno hoteći što ti hoć'.
Kolikrat bez broja oba dva misleći
taj čas bi rekal ja što hoćeš ti reći;
u svem se misao vik naša zgadjaše;
za toj mi jes žao bez družbe bit' vaše;
godište meni čas s tobome bilo nie,
a svaki čas bez vas godište jes menje,
nemiran toli sam, kada se spomenu
bez tebe ja da sam, u kom vas mir scienju;
jedan mi ostaje razgovor još samo,
kad smislim ufaje vidit' te daj tamo.
Neg ako smrt prika skoro mi bude doć',
ali me tolika pritisne ka nemoć,
čin' da u milosti budem ti gdi godi s'
i budi zadosti ovi moj prvi lis,
koji ću poljubit' tisuć krat sa svu moć
želeći skoro bit' gdi će on sada poć'.
Ovoj ti u preši velikoj sad pišu,
jer patrun sad preši, neka se prie dvižu.
Drugo ne za sada, najdraži druže moj,
nego bog da ti da zdravje, mir i pokoj.
Pošteni moj Ago, Niko Nalješković
pozdravlja te drago ljubavi velje cić.

98 *rkp.* ostavi. 115 *rkp.* budem. 116 *može biti da bi trebalo* bud' ti.

21.

Gospodinu d. Mavru Čavčiću.

Općeni jes govor, što oči ne vide,
da lasno toj na dvor iz srca izide.
Tuj narav ti ne moj scieniti u meni,
u bogu oče moj dum Mavre pošteni.
Pamet je vidjela od mnozieh veće dvaš
neg oči od tiela, kako sam dobro znaš;
i ti su željeli vele krat jednu stvar,
ku niesu vidjeli očima nikadar,
a neg li kad godi vriednu stvar ku vide,
ter im se prigodi da s oči otide;
srcem ju viek žele i u njem imaju;
inako ki vele, istine ne znaju.
A ti sam dobro znaš koliko srcem ja
obljubih razum vaš, ki meni suncem sja,
i kako tebe ja i tvoje kriposti
uživah bez broja po tvojoj milosti.
Ne bi li protiva svakojzi naravi,
što se tač uživa, da se pak ostavi
i vrže u zabit toliko vriedna stvar?
Toj ne će oče bit' u meni nikadar,
neg li ću tej tvoje kriposti bez broja
do smrti do moje u srcu imat' ja.
Godišta jer duga ni mjesta daleka
ni nijedna stvar druga od sada do vieka
učinit' ne će moć' da niesi vazda ti
i u dan i u noć u mojoj pameti,
koliko svaki dan i svaki hip i čas
i javi i u san da vazda gledam vas.
Jer mi se kriposti priziru velike
od vaše milosti, kojiem nie prilike,
kroz ke će jezik naš a vrh sve ovi grad
procavtjet' ljepše dvaš s istoka u zapad.
Cić toga pokli znaš, oče moj pošteni,
da vazda pribivaš srid srca u meni,
i kad znaš da platu viek ljubav ne prosi
u srebru i zlatu, ko vas sviet zanosi,

nego li u takoj u istoj ljubavi,
što hoću, oče moj, nu se sam ti stavi,
biljeg mi kad godi učini da imam,
kad ti se prigodi. po njemu neka znam
jesam li u tvojoj milosti, ku želim
veće neg život moj, pravo ti ja velim.
Drugo ne za sada, neg z bogom ostavaj,
da ti mir ovdi da a gori vječni raj.

22.

Gospodinu Mihu Matufiću odgovor.

Pošteni moj Miše, dobro znam jer bi rad
da ti se odpiše na tvoju knjigu sad;
ma ti znaš nemire i gorki nepokoj,
na prešu ki stire bolesni život moj;
kroz toj se ja molju vašojzi milosti,
vidj moju nevolju tere mi oprosti,
a smisli ti ljubav u srcu ku t' nosim,
ter ćeš reć' da uprav tuj milos ja prosim.
Er mirnu da imam kako ti misao,
mnogo bih rado vam čestokrat pisao.
A ti o pjesnieh rad' ki si vas s ljubavi
neka se ovi grad po tebi proslavi,
ter ti se ja kunu, kom si se rodio,
izvrsnu korunu da t' svila jes Klio,
koja t' se pristoji za biljeg tve slave
u vieke da stoji vrh ruse tve glave.

P. 22. pred tom poslanicom stoji u rkp. pod br. 26 poslanica Nikole Dmitrovića, koja počinje: ‚Jur se je njekoliš, moj miser Nikolo‘, *a naštampana je napried medju pjesmama Dmitrovićevijem na str. 98. P. 22.* 5 se *rkp,* te. — *Iza nje stoji u ak. pod br. 28 poslanica Nikole Dmitrovića, koja počinje:* ‚K Nalješku Nikoli ma knjigo uhrli‘, *a naštampana je napried na str. 100.*

23.

Gospodinu Petru Ektoroviću vlastelinu hvarskomu

glas smrti Nikole Jerka Dmitrovića spievaoca, koji umrie u Kandiji.

Pravo bi jaoh danas, moj Petre, da s nami
spievalac narod vas procvili suzami,
prika smrt po koli ne ima milosti
našemu Nikoli Dmitriću da prosti,
ni da ga počeka, do koli bude daj
uživjet' po vieka ljuskoga na svit saj,
ali daj čim na svoj bude se vratit' stan;
nego li u tudjoj zemlji ga nadje dan,
i vele na dalek oda svih rodjaka
prikrati njegov viek u tri dni smrt jaka;
ter kada smislim ja kriposti njegove,
mogu reć', bez broja po svietu ke slove,
mni mi se čudna stvar takogaj satrti
da je bog dao zgar toliku moć smrti.
Nu hvala višnjemu, koji njoj ne da vlas
da bude tač njemu satrti slavni glas
i pjesni razlike, koje su bez broja,
kiem nigdar prilike do danas ne čuh ja.
Toj samo ne sprži od njega smrt prika,
neka se uzdrži njegov glas do vika.
Tiem kada pride vam ovi glas žalostan,
promisli jer ni nam na zemlji nie stan.
Za č razum Platona ni pjesni Omera
ne gleda smrt ona, na svrhu svih tjera,
neg samo dobar glas satrti ne može,
jer joj tuj niesi vlas dopustil ti bože.
Za što sve što niče, opet se sve stara;
što raste, poniče i brieme sve shara;
neg samo jer duša bez svrhe pribiva,
i ka što posluša, toj po viek uživa,
ka boga, vječni raj; ka djavla, taj propas;
a samo na svit saj od djela odje glas;
ino je minuće na zemlji na ovoj,
na koj nam nie kuće, izvrsni Pero moj.
Vaš razum ako li smuti se što godi,

jer se smrt Nikoli Dmitriću taj zgodi,
promisli da je toj svrha svim od tuga,
vječni mir i pokoj, tko griehu nie sluga.
Tiem što nam ostaje neg boga slaviti,
i što nam on daje, za bolje primiti
moleći višnjega, po svojoj milosti
da primi on njega u vječne svjetlosti,
navlašto jer i mi do malo jošte dan
imamo poći svi u vječni, Petre, stan.
Ino ti ne ću riet' znam da znaš do volje
da ima svak umriet' što prie sve bolje.
Tiem budi svak spravan, za č nitkor ne zna taj
od smrti svoje dan. I bog ti milos daj.

24.

Gospodinu Petru Ektoroviću.

Budući nas pohodio u Dubrovnik i poslie vrativši se on u Hvar, piše mu se na 18 dečembra 1557.

Svemogi moj bože, po prav ti na saj sviet
nitkor se ne može svršeno miran riet';
za č jednu stvar človjek želeći kad steče,
nie mu želji liek, na drugu neg teče,
pak z druge na drugu, bez svrhe ter takoj
s veselja u tugu pademo, Petre moj.
I ja toj dobro znam, ki vele vremena
vidit' vas želil sam rad slavna imena,
po svietu ko t' slove, jer bi rek' svakoga
na ljubav da zove razuma cić tvoga;
ter mi se njeki dan zamirna stvar zgodi
da mene ti na stan nenadna pohodi;
tuj rekoh: od kud bi, koja li ovo stvar
ovoj mi bog s nebi dopusti od izgar,
da koga imah ja pohodit' od davan,
taj mi se dostoja u mene prit' na stan?
Rekoh tuj: ovo sad oni mi dan dodje,
koji bih velmi rad da vieku ne prodje,
Pak rekoh: kamo se tko veli da na sviet
na ovi nitko se ne može miran riet'?

Ovo sam miran ja, ovo mi što željeh,
ovo me čes moja samiri u svem, rieh.
Tuj mi se u raju meu oniem činjaše,
ki vas mir imaju, čim sa mnom ti staše,
scieneći do smrti do moje onakoj
da mi ćeš sa mnom ti pribivat Petre moj.
Jaoh ali do mal hip bez vaše milosti
ja ostah kako slip bez sunče svitlosti.
Jer se ti odili, a mene ne malo
žalosna ucvili, ma vridna pohvalo;
ter opet u čas taj rieh: pravo govore
da nitkor na svit saj miran bit' ne more.
Za č vidjeh tada ja da kratke radosti
svrnu mi čes moja u duge žalosti,
koje ti ne mogu pobrajat' od muke,
jer pero nebogu pada mi iz ruke;
nu samo molim vas da onu svu družbu
pozdraviš od svih nas, koji ti smo na službu;
i da nas kad godi naviestiš od zdravja,
kad vi se prigodi, smirno te molim ja.
Drugo ne za sada, neg molim ja boga
svim da vi milos da i raja dio svoga.

25.

Odgovor poštovanomu Maru Buresiču.

Da ljubav kripos ni, ne bi bil' u bogu,
moj Maro pošteni; po svakom razlogu;
za č u njem ništore nikadar nikako
zlo biti ne more; dobro jes on svako.
Tiem pravo reć' mogu da kripos jes ljubav
budući u bogu; ma ovdi pamet stav':
ljepšega uresa čovjeku dao nie
višnji bog s nebesa koliko poznanje;
nu si čtil dobro ti Pavao gdi piše:
ne mojte iskati da znate saviše.

P. 24. 36 pada] *rkp.* poda. *P. 25. pred ovom poslanicom stoji u rkp. pod br. 31 poslanica Mara Buresića Nikoli Nalješkoviću, koja počinje:* ‚Ja dobro ne znam toj'; *vidi u dodatku pod br. 2.*

Ne ću te sad inom prilikom vezat' ja,
da činiš s načinom i s mirom činjenja;
za č ljubav i znanje i kripos svakoja
s načinom kada nie, svu vridnos gubi tja.
Što hoću riet' ovoj? moj vele pošteni,
u knjizi u tvojoj, ku pisa ti meni,
pišeš mi čudnu zled, koja mir tvoj gubi
kroz jedne vil pogled, ku srcem obljubi.
Ako ćeš da s mirom uživaš ljubav tuj,
s načinom i s mirom čin' da je, toj me čuj;
s tobom ćeš bit' miran i š njome u bogu
ugodan i viran, toj pravo reć' mogu.
Ne brani za što on pravedne ljubavi,
nu jošte u zakon svoj nam ju bog stavi.
Tiem dragi Marine, biti će svi s mirom,
ki djela sva čine s načinom i s mirom;
a lasna ta je stvar, kako znaš ti bolje,
kad razlog gospodar bude nam vrh volje;
a ja znam da mnogom kriposti višnja čes
i svakim razlogom uresil' tebe jes.
Tiem način i mjera i razlog svu tuj zled
čin' da ti rastjera, ku ti da taj pogled.
Toj ti je najbolje, ako hoć' ti uteć'
od take nevolje; ino ti ne ću reć'.
Ali još godišta prišad vi veći u broj
sve ti će u ništa svrnuti Maro toj;
i što je pogled taj, biti će, neka znaš,
do brzo zalogaj od njega draži dvaš.
Za toj svjet moj čini, ali još počekaj,
tizim se ne brini, proć' ti će nemir taj;
za č mnoga godišta, inako Maro nie,
sve svrću u ništa. I bog ti dao zdravje!

17 zled] *rkp.* ‚sles'. 32 da] *rkp.* daj. 35 veći u] *rkp.* ‚nechiu'.

26.

Budući ja u Konavlah s veće družine, od strane svieh pisah

gospodinu Jerkuli Bobaljeviću,

koji bješe u toj doba tuj knez.

Pošteni moj kneže, pišem ti, neka znaš
kako nam pobježe u Dubrovnik Bradaš.
Ktijaše i Sinon š njim poći svakako,
neg li se poslie on spomenu tutako,
jere mu ti reče: ne hodi Sino moj;
činiću da t' mlieče jegulje na Ljutoj.
Pokli je poslušan tvojojzi on rieči,
učini jedan dan da mu se zamlieči,
neka se ne tuži i da mu ne para
neharnu da služi i da ga svak vara.
A Bradaš lje brode ne će moć' sastati,
jer rano pohode, ter će tuj postati;
još mu će bit' triebi da prispi u fratar,
da se ne otriebi od uši nikadar;
takoj se meni mni, gledam ga u gradu,
od uši petnaes dni da triebi on bradu.
A sada knjego moj, pametuj i gledaj
hoće li bit' sve toj. I bog ti zdravje daj.

27.

Gospodinu Gjivanu Parožiću vlasteličiću hvarskomu.

u pohvalu njegove Vlahinje Nikola Stjepka Nalješkovića Dubrovčanin piše.

Zgledavši Vlahinju, ka mi se posila,
posumnjih da je nju Jegjupka rodila,
take je prilike, takoga uresa,
rekal bih nje dike da su zgar s nebesa.
Oca nje poznavam i glas mu i slavu;
nu bih rad još da znam majku nje gizdavu,
od koje na saj svit ona bi rodjena;
jer se taj može rit' pravi cviet od žena,

P. 26 pred njom su u rkp. pod br. 33 i 34 dvie latinske poslanice Antuna Rošenea, koje vidi u dodatku pod br. 3 i 4. P. 27. 7 rkp. o koje.

da mu se u brime nać' onu imaše,
 Homera nje ime i lipos da znaše.
Za č ništor njoj drugo ne lipše na sud moj
 neg ime u dugo da slove vili toj.
Ka godjer ona jes na saj svit od žena,
 bog joj da taku čes da je vik blažena.

28.

Gospodinu Hortensiju Brtučeviću

vlastelinu hvarskomu Nikola Stjepka Nalješkovića Dubrovčanin humiljeno preporučujući se piše.

Hortense pošteni, slavo svih Hrvata,
 pravo ti zlameni ime trak od zlata;
mnogo je vrjemena budući čuo ja
 glas tvoga imena, po svitu ki nam sja;
vazda sam želio moleći ja boga
 da bi me stavio u milos takoga.
Jer odkli na svit stah, pravo ću ovoj reć',
 svu misal na toj dah prijazan vridnu steć';
a niesam štedio vrjemena ni truda
 da bi se dobio prijatelj od svuda.
Toj mi se prem sada prigodi bez muke,
 jer mi bog s neba da vridnu rič u ruke,
a toj jes prijazan tve slavne kriposti,
 u lisku ovi dan koju mi skaza ti,
u kom se darivaš ti meni za draga;
 toj mi bi neka znaš draže neg sva blaga;
toj ti su tonota, u koja mene ti
 ne vidiv zamota, ne tegnuv uhiti
i sveza po taj put da će pri život moj
 na svitu poginut' neg da ja niesam tvoj;
za što su jače tve uze tej ljuvene
 nego li one sve ke čine gvozdene.

11 lipše] *rkp.* ljepše. 13 ka] *rkp.* kad. *P. 28. pred njom su u rkp. dvie poslanice Nikoli Nalješkoviću: jedna Ivana Parožića a druga Hortensija Brtučevića; vidi ih u dodatku pod br. 5 i 6. U nadpisu ima rkp.* Bratućeviću. 18 *rkp.* tegnut.

Tiem budi stanovit da ti sam na posluh
do koli na saj svit u meni bude duh.
Ne ću proć' u dugo, da zlo ne imaš,
ni vam ću rit' drugo neg er sam vazda vaš.
Petra mi pozdravi i njegov lis mu daj,
toj ve mi opravi; i s bogom ostavaj.

29.

Guti gospodina Petra Hektorovića vlastelina hvarskoga Nikola Stjepka Nalješkovića Dubrovčanin piše.

Vaj guto prokleta, da bi se skončal viek
tvojieh dan i ljeta, ali t' se našal liek!
Od kud je u tebi tolika oholas?
od kud li dana bi tolika tebi vlas
da moriš čovika, koji je kruna, čas
i slava i dika po svitu od svih nas,
budući on zlamen istočnieh od gora
zvati se drag kamen jakoga Hektora?
Tom tvojom bolesti rek' bi hoć' na ništa
svakoga dovesti njegova godišta,
Toj ti bit' ne more, jer dokli sve rike
budu teć' u more i po tom u vike,
on ima živjeti i njegov slavni glas,
Tiem nemoj veće ti morit' ga po svak čas;
toj li hoć' rvat' boj, ohaj se krjeposnieh,
a pridi na stan moj; ma ne ćeš za moj grieh,
jer poznaš dobro ti veće tuj boljezan
da srce me ćuti neg da sam ja stezan
od tvoje tej uze, davši mu tej muke
da mu ti priuze i noge i ruke,
koje su tolike pjesni nam pisale,
kiem niesu prilike do danas postale.
Molim te togaj rad, ne moj, svi Hrvati
da na te plaču sad, hotjej ga parjati.

P. 29. 4 *rkp.* od ku.

30.

Gospodinu Ivanu Vidali vlastelinu krkarskomu Nikola Stjepka Nalješkovića Dubrovčanin piše na 16 novembra 1564.

Slavni moj Vidali, prem te bog onada
dostojno pohvali, kad vam toj ime da,
koliko da reče: jer tvoje pameti
bit' će vid daleče vrhu svih na svieti.
Pameti za č tvoje vid dali providi
kriposno sve što je s načinom ter slidi.
Tim narod Hrvata vapije i viče
da s' kruna od zlata, kojom se svi diče.
Gospoda slavna pak bnetačka gdi čuju
da tebe hvali svak, ljube te i čtuju.
Krkar se grad vami diči jak nevista
imavši drag kami srid zlata pričista.
A liepi Dubrovnik sa svu te moć slavi:
ovi je blažen vik cić tebe svak pravi.
Slave je tvoje Hvar novi pun i stari,
kojom te s neba zgar božja moć nadari.
Tiem ravni grad Zadar iz glasa upije
da imaš boži dar ki druzim dan nie.
Šibenik još i Spljet s Kotorom svi druzi
sciene te kako cviet srid zime na rusi.
Ja ne znam, kad svi ti ne mogu stoti dil
kriposti izrieti ni slavnih tvojih dil,
kako ja jedan sam da mogu toj izriet',
koji se i ne znam jesam li na saj sviet.
Budi ti zadosti, molim te, da ja znam
tej vaše kriposti i slabos, ku imam,
ke željah pravo dim u pjesni izreći,
da nu se nahodim veomi u smeći,
jak diete kad u plav želeći uljeze,
k pučini ter uprav vihar ga zanese;
želja se sva tada u strah mu obrne,
vesal mu ispada, sva mu put utrne,
smišljaje širinu duboke pučine,
mrnari gdi ginu, mni i on da gine.
Prem takoj slabosti kad moje smišljaju:

velike kriposti u tebi ke sjaju,
ne umiem početak uzeti od kuda,
a neg nać' svrhu, pak smetem se od svuda.
Togaj rad molim vas ovi lis priklonit'
da primiš ti na čas kako drag jedan cvit,
za biljeg ljubavi pri tebi da stoji,
za sve er te ne slavi kako se pristoji.
Ino reć' ne imam, nego te molim, znaj,
da sam ja sluga vam; i z bogom ostavaj.

31.

Gospodinu Dinku Ranjini odgovor.

Kako svi vidimo da svitlos ne more,
kriposni moj Dimo, skrovna bit' vrh gore,
takoj sve kriposti, ke nas svih obsjaše,
velike svitlosti na ovi svit daše,
rad kojieh oholas mnozieh bi zaniela,
do sada ka u vas nie se vidjela;
nu ljubav svakomu vazda si kazao,
mogu reć', u tomu nauk si svim dao.
Kriposti er tvoje meu sve ljuvene
činiše da stoje od tebe spomene
bez broja cić pjesni, koje si složio
vrh tvoje ljuvezni, od ke si čas bio.
Cić toga svak pravi: svi ki ste ranjeni
od gorke ljubavi, tecite k Ranjini,
prislavne gdi pjesni kažu njih radosti,
kažu njih boljezni, veselja, žalosti;
tolike razlike u njih su bez broja
da im nać' prilike ne more svis moja.
Što ću t' rit' od lista, kiem mene pohodi,
ki zlata pričista svu vridnos nadhodi,

36 ke] *rkp.* ne. 44 vam] *rkp.* van. *P. 31 pred njom su u rkp. dvie poslanice: jedna pod br. 42. Ivana Vidalija, koju vidi u dodatku pod br. 7, a druga Dinka Ranjine pod br. 43, koja počinje:* ,Vi biste o pjesni svim vridne uzrok vas', *i naštampaće se s ostalijem pjesmama Dinka Ranjine, na nju odgovara Nalješković u poslanici stavljenoj ovdje pod br. 31.* 6 ka] *rkp.* ko.

neg er je sladak vas, vas je pun ljubavi,
  do smrtni da me čas u robstvo vam stavi,
u robstvo ja velim, koje mi teško nie,
  da nu ga još želim umnožit' po menje.
Ne ću vam rit' drugo, moj Dimo izbrani,
  neg milos tuj dugo vašu mi sahrani.

Nikola Stjepka Nalješkovića.

32.

Gospodinu Nikši Andretiću knezu dubrovačkomu 1565 ai p.o d' ottombre.

pr isvietli kneže moj, što umijem i mogu,
  milosti na ovoj zahvaljam ja bogu,
da mene obrani od smrti do saj čas
  i život moj shrani, da vidim vašu čas
i slavu toliku, od koje nie moć'
  nikako čoviku na veću ovdi doć',
u koju ni dari ni tlapstva ni mita
  ni nijedni dinari ni blaga od svita
niesu vas stavila, neg samo jedina
  i slavna tva dila, nijedna stvar ina.
Dobrota jere taj, koja je u tebi,
  dostoji vas svit saj vladati pod nebi.
Kako si knez sada, jeda bog s nebesa
  milos vam jošte da bit' otac od kneza.
Ino vam ne ću riet', nego li uživaj
  za sada ovi sviet, a poslie višnji raj.

33.

Gospodinu Dimku Ranjini odgovor.

Izvrsni moj Dimo, nie se čuditi
  stvari, ku vidimo svaki čas na sviti.
Čudiš se, ljuvena tvoja vil budući

26 vašu] *rkp.* našu. *P. 32. pred njom stoji u rukopisu pjesma* ,u smrt jedne djevojčice', *naštampana natrag pod br. 41.* 14 otac] *rkp.* ocat. *P. 33. pred njom je u rkp. pod br. 47 poslanica Dinka Ranjine Nikoli Nalješkoviću, koja počinje:* ,Ako ovi skroveni plam', *a biće naštampana medju ostalijem pjesmama D. Ranjine.*

toliko studena sadrži pram vrući,
kiem srce tve prži, a ono taj plamen
ne ćuti, ki drži, nu stoji jak kamen.
Ne znaš li kamenja studena, ka daju
iz sebe plamenja, ka žegu i sjaju,
a oni lje stoje u svojoj studeni?
jer narav njih to je, moj Dimo pošteni.
Niesu li još vode naravi studene,
iz kojieh ishode kriposti ognjene?
Da za što bez broja prilika znaš tacieh,
za to ih ovdi ja pobrajat' ne ću svieh.
Nu kad se kamenje ali pak tej vode
gdi bude plamenje na blizu prigode,
svrući se ali plam od njih se ugasi,
jer sila veća znam da manju porazi.
Tiem ako želiš ti da taj vil ljuvena
vrućinu oćuti tvojega plamena,
svakako drži put i način ki godi,
da budeš prit' u skut toj vili kad godi.
Tada ćeš viditi da se će studen nje
u taj čas svrućiti od tvoje vrućine.
ali će vrućina tvoja se ugasit';
ovo je istina, inako ne će bit'..
U takoj nevolji meni se taj čini
liek da je najbolji, i scienju, nie ini.
Ino ti ne ću riet' nego li nu kušaj
taj mao i lud svjet; što bude, znat' mi daj.

34.

U pohvalu pisma gospodina fra Marina Galjacovića Nikola Nalješković.

Dubrovnik slavni grad blažen se može riet',
po koli u njem sad procavtje ovi cviet,
fra Marin od reda Frančeska svetoga,
koga nam kuća da Galjaca vridnoga
kuća, ka bez broja ljudi da izbranih,
kieh mala svies moja ne umije izreć' svih.

4 *rkp.* ,sasdarsci'. *mjesto* pram *može biti da bi trebalo* plam.

On pismа sva složi, da boga proslavi
a u nas umnoži plam božje ljubavi.
Tko želi griehe oć' a steći duši raj,
sej pismo dan i noć ne pristav razbiraj.
Jer tko će razlučit' istinu od laže,
odi će naučit', pismo mu sej kaže;
u njem će nać' duši izvrsni razgovor
kako se bog služi i višnji steče dvor.
Tiem nitkor ne krsmaj, nego li sa svu moć
sve misli ovdi daj po vas dan i svu noć.

35.

Plemenitomu i vele poštovanomu gospodinu Dimku Ranjini kavalieru dostojnomu svetoga Stjepana.

Od svieh slavnieh poštovani,
komu milos zgar je dana
da si vitez opasani
družbe svetoga Stjepana!
Čudite se, narod ljudi
ostavivši sve kriposti
za dinare da svak trudi,
kiem nie vieku dosti.
Odgovor ću kratak dati
od kuda je toj postalo,
a imate i vi znati,
naša časti i pohvalo!
Kriposti su boži dari,
togaj dava tko ne ima,
zasliepe ga ti dinari
da ih želi sve sa svima.
Za što nitkor stvar ne želi
koju prvo ne poznaju;
toj razumni svaki veli
za nju ništor da ne haju.
Nevidjenu stvar svak more

P. 35. pred njom je u rkp. pod br. 50 poslanica Dinka Ranjine Nikoli Nalješkoviću, koja počinje: ‚Ovdi gdi si sad ja stoju', *a naštampaće se medju ostalijem pjesmama D. Ranjine. 21 rkp.* ‚nevidjenu'.

*

velmi željet' dnevi i noći,
ma neznanu nikakore
poželjeti nie moći.
Recite mi dake tko je
da kriposti slavne žudi,
ako ne zna kripos što je,
neg li joj se istom čudi.
Toj su robi od dinara,
ne imaju ti priliku
od višnjega boga zgara,
za toj ne će živjet' viku.
Tim je bolje od kriposti
u viek biti rob i sluga
i u božjoj stat' milosti
jošte da bi posrid tuga.
Kripos jer nas ne ostalja
ni u život ni po smrti,
a imanje što nam valja?
podj' se mrtav u nj uprti.
Tiem ne sliedi trgovine,
ma s načinom blago štedi,
da ti svasma ne pogine,
a dan i noć kripos sliedi.
Toj ti me si razumio,
moj prislavni gospodine,
ki si vazda slavan bio
rad kriposti i istine.

Vašega gospostva sluga

Nikola Nalješković.

na 12 9.bm 1571 u Dubrovniku.

36.

Gospodinu Petru Hektoroviću vlastelinu hvarskomu Nikola Stjepka Nalješkovića piše vrhu njih starosti.

Nestrpna starosti, vaj da li pod nebi
protiva kriposti tvojojzi liek ne bi?

36 *rkp.* bih. *P. 36,* 1 nestrpna] *rkp.* ‚nestarna'.

još človik kad bude na saj svit podnesti
  sve muke, sve trude, sve gorke bolesti,
i kad mu vrha doć' ne bude ništore,
  mač, strila ni nemoć, ni rieke ni more,
ni žalos ni tuga ni gusar od gore,
  ni nijedna stvar druga, koja se riet' more,
tko bude sva taj proć' i sva taj pridobit',
  na tebe ima doć' rvat' se i boj bit',
koj ništor, kako rieh, odoljet' ne može;
  jer tako za naš grieh naredi ti bože.
Mala bi još bila, starosti, da nam ti
  bez muke iz tila duh budeš izeti;
da nu nas najprie privedeš na ništa,
  da živjet' milo nie taj duga godišta,
nego li svak sebi omrznut' da bude,
  take nam pod nebi daš muke i trude.
Jer tko te dočeka, taj svasma izgubi
  ime od čovjeka, najveće što ljubi,
izgubi za č pamet, kojom je različan
  od zvieri na saj sviet, ter bude njim sličan.
To bi mu zadosti; da nu su još druge
  bez broja žalosti i muke i tuge;
jer glava, od ke svieh bješe strah u kući,
  taj bude rug i smieh svedjer se tresući;
kad mu tko što nosi, rek' bi toj da neće
  ali sve da prosi, po taj se put kreće.
Toj li se prigodi da bude prostrieti
  on ruku kad godi, rek' bi njom da prieti;
hoće svak besjedu njegovu da zori,
  a pljuje na siedu bradu kad govori,
koliko na svoje rieči sam da pljuje,
  a hoće svak stoje da gleda i čuje.
Ne može da bježi ni tjera ni hodi,
  trjebuje da leži, kad ga tko ne vodi;
još ako kad hodi, noge se tej vlače,
  a rek' bi da vodi kolo, gdi poskače.
Kad tko s kiem govori, a da on ne čuje,

31 *rkp.* ‚zori', *koje bi valjalo čitati* cori.

tada sviet obori, i vika i spuje.
Ne može reć' rieči, što godi ne para
da se on ne beči i da se ne kara.
A svietliem očima izgubi kriposti,
da nie moć' njima pozrieti svitlosti.
Koji su željele da im prie izide,
suzami procvile kada ju pak vide;
kako no kroz oblak gleda se svaka stvar,
a jednak para svak, tako mlad kako star.
Koža je opora, ka grebe ne manje
neg mačka od mora, kad gladiš kožu nje;
ispade zub po zub, bez meštra vade se,
ostane obraz grub, usne se objese.
Grubša je stvar druga: kad reče pet rieči,
para se on ruga gdi čeljus izbeči,
ter još ki ne smjeju ne mogu trpjeti
da se njim ne smjeju kad bude što rieti.
A njemu velika pohvala toj para,
za što ga prilika njegova uzvara.
Svako mu dohodi trudnije godište,
a para kad hodi grobnicu da ište.
U mlados tko je prav, je li toj rug i smieh,
gdi bude pak grbav, kako da nosi mieh.
Potrjebe pak ine, bez kieh nam nie živjet',
kako se vaj čine, od srama ne ću riet'.
Smrt zove svaki dan, a ona ne će doć',
želi ju u zaman, a lje mre dan i noć.
Videći u odru da starci ležeći
do kosti put odru po svak čas trudeći,
svakomu vaj budi, tko tebe dočeka;
dan i noć jer trudi, a nie nać' lieka.
I sve bi toj ništa, da pamet ne smute
prislavna godišta i stvari minute.
Nu slavna tvoja moć, svemogi moj bože,
nikomu ne da doć' što podniet' ne može;
za toj mu pogine oni um izvrsni
da brieme, ko mine, starcu je jak u sni.

40 spuje *mogla bi biti i pisarska pogrješka.*

Dake se blaženi mogu svi ti rieti,
kojiem se prve dni prigodi umrieti,
za sve da svak žudi da bi se živjelo
ne gledav da trudi i duša i tielo.

37.

Svomu sinu.

Moj sinko, po koli višnji bog s neba zgar
meni se umoli i da mi ovi dar
da budem tvoje ja veselje sčekati,
duša će sad moja hvalu njemu dati.
Hvala ti bože naš, ki nas svieh satvori
i ki nas svieh vladaš i hraniš od zgori.
Sinko moj, a tebi blagosov ja daju,
da ga bog na nebi potvrdi u raju,
da bi ti i tvoj drug do stare starosti
živio život dug u božjoj milosti,
da vam bog blaga da, zdravje, mir na svieti
i da plod od ploda budete vidjeti,
a dušam spasenje, na nebu vječni raj.
Smiluj se toj menje i sve toj bože daj,
ki si sam gospodar vrhu sva stvorenja,
potvrdi s neba zgar što ovdi rekoh ja.

38.

Nadgrobnica d. Mavru Veteranu opatu teologu, astrologu i spievaocu izvrsnomu, koji preminu na dan svetoga Mavra opata na 15 gjenara 1576

Nikola Stjepka Nalješkovića složi.

Putniče pogledaj grob, u kom počiva
dum Mavar, koji raj i boga uživa,
do sto ljet na svieti višnjega ki slavi
u pjesneh, ke pjeti ovdi nam ostavi,
kroz ke će njegov glas i slava i dike
do sudnji živjet' čas a duša u vike.

P. 37. u rukopisu je posljednja pod br. 57, a nadpisa nema. P. 38. u rukopisu stoji pod br. 52 iza poslanice koja je naštampana napried pod br. 35.

Qui Mauro miseranda paras dare membra sepulcro
  neu Parium lapidem neu marmor quere Laconum;
illum, illum obserua, sicco qui lumine transit,
  nam lapis est urnamque illo de marmore conde.

39.

Nadgrobnica plemenitoga i vele vridnoga gospodina Nikše vlastelina dubrovačkoga u svem poštovanoga. Nikola Stjepka Nalješkovića složi.

Plačite u suze svi ki ste spievali,
  pokli vam smrt uze, kiem se ste vi znali,
ki trude svě vaše i slavne ljuvezni
  na jedno kupljaše složene u pjesni;
k tomuj pak od grada, od kad je postao,
  liepo t' je do sada sve zgode pisao;
zakone još k tomuj ispisa od grada,
  u mjestu ovomuj po kieh se svak vlada.
Oto sad tuj leže, takoj k̇tje smrt prika,
  Nikša, ki sviem bješe slava, čas i dika;
ki mnokrat knezova, ovdi sad počiva,
  a duša njegova višnji raj uživa.

Compendium sive epigramma.

Od smrti ranjena pozrite ovdi sad,
  sva kuća Ranjina slavna je koga rad.

40.

U smrt Agustina sina Gjiva Nalješkovića.

Drazi što cvilite, jer nas smrt razdili?
  Da me sad vidite, ne biste cvilili;
jer da sto godišta na svietu ja živjeh,
  bilo bi sve ništa, sve tašta i sve grieh;
da stecieh vrhu svieh gospostva i znanja,
  što bi bil' pri ovieh, ka stekoh ovdi ja?

P. 39. stoji u rukopisu za onom koja je naštampana pod br. 38. 5 k tomuj] *rkp.* tkomuj. *P. 40. stoji u rukopisu za onom koja je naštampana pod br. 39, a za njom je pod br. 55 poslanica Hortensija Brtučevića Nikoli Nalješkoviću, koju vidi u dodatku pod br. 8.*

Nie dake toj razlog, žalosni da ste vi,
jer mene višnji bog u svoj raj postavi;
neg mu se pokloni, zahvali njemu svak,
jer ovoj jes oni, ki je sam prav i jak.
Sievaše prem zora, kad ovoj izreče
Agustin od zgara, pak taj čas uteče.

41.

Nikola Nalješković u smrt jedne djevojčice, koja umrie na 17 marča 1565.

Zgar s neba osmoga pozrivši djevica,
svakoga razloga i pravde kraljica,
videći na svit saj da pravde nie sad,
svrnu se sva u vaj, u čemer i u jad,
iz ruke ter vrže mjerila da leže,
a sama najbrže k zapadu pobježe.
Kad toj bog ugleda, oni čas stavi put
razlogu da ne da i pravdi poginut';
nu znavši da ovdje djevica jes druga,
prilika kojoj nie pod nebom ni druga,
dostojna koja bi na mjesto tej bila,
majci ju ugrabi i ocu iz krila,
prislavnu nje gizdu i ures gizdavi
svrnuvši u zvizdu gorje ju postavi,
jedina kripos nje da nam sja po vike,
ne kako tej manje, ma kako velike,
vrhu svih božica i bogov, ki biše,
jaki no kraljica sjedeći najviše.
Tim nitkor ne žali da ju bog proslavi,
neg er ste ostali na zemlji bez nje vi,
da nu ću razgovor i tomuj rit' vam ja:
vidjte ju gdi od zgor svu dragu noć vam sja.

11 *rkp.* ‚zora‘, *te bi trebalo čitati* cora. *P. 41. u rukopisu stoji pod br. 45 iza poslanice naštampane napried pod br. 31.* 6 k] *rkp.* g.

DODATAK.

1.

Poštovani Vlaho Vodopić meni pisa.

Niko moj, svaki veli ljuvena da tuga
vazda se veseli sama bit' bez druga,
i oni ki trudi ljuvenom pod vlasti,
veli se, man žudi prijati ke lasti,
ako se na službi ne umije vladati,
i ako po družbi sve bude kazati
što mu se gdi zgodi satvorit' ljuveno,
kad mu se prigodi s vilom bit' skroveno.
Za toj ti ja velju, moj druže gizdavi,
za što ja mir želju tvojojzi ljubavi,
da držiš skroveno stvari tve i dila,
na službi ljuveno ka t' se su zgodila,
ter prste ne ć' kršit' ni prijat' ku žalos,
i ne ć' se sve krstit', kako no i jutros,
kad tvoje gospodje zgodi se da sluga,
gdi bješe ti, prodje; tuj njeki od druga
zazva te i reče, takoj li uprosi
za vilu, ku steče, kako se ponosi.
Tuj vidjeh ja tebe gdi velmi poblidje
i posta vrh sebe pak u jed vas pride,
ter se sta krsteći veomi zlovoljan
i prste kršeći jak da si uma van;
i još te u sebi žalosno kunjaše
i prieku smrt sebi na pospjeh željaše.
Ja kad te zagledah gdi tako veneš vas,
taj čas te upitah, na znanje da mi daš

Nadpisa ,dodatak' *nema u rukopisu, nego su ove poslanice pomiešane s drugima. P. 1. stoji u rkp. pred poslanicom Nalješkovićevom koja je naštampana napried pod br. 2.* 12 ka t'] *rkp.* kad. *23 rkp.* ,kugnasce', *tako i u 20.*

tuj tvoju zlu volju, ku ondi imaše,
i za ku nevolju sam sebe kunjaše.
Ti velik čas posta i drugo ne reče
neg samo: bud' dosta kad se ovo sad steče.
Kroz toj te molim još i pišu sej pjesni
da budeš koli mož' tajat' tej ljuvezni
od brata i druga i od svieh, pravlju, nas,
ako ne ć' da tuga mori te jak danas;
er ovu rieč veli svak, koji je razuman,
da ljubav tko želi, ima bit' potajan.
I Gjore gizdavi toj reče u pjesni,
koju on sastavi, kroz ljubav kad bjesni,
da ljubav tajati razum je najveći
i znat' se vladati kroz vilu goreći.

2.

Maro Buresić ovu pjesnu meni pisa.

Ja dobro ne znam toj što vidim vidju li,
ni todjer znam onoj što čujem čuju li,
što tičem tiču li, hodim li što hodim,
što pravim pravlju li, čtiem li što čtim;
toli se pameti nemirne nahodim
da ne znam po svieti nikuda kud hodim;
i većma što svrćem pameti za nać' mir,
na gore nasrćem jak na plam taj lepir.
A sve toj vaj meni stekoh, što zgara rih,
od koli ljuveni drag pogled zamjerih;
ni mene razdružit' godišta velika
ne mogu da služit' ne budu do vika;
nu je me ufanje jedino na saj sviet
veliko tve znanje davši mi vriedan svjet.
Ti si sam, koji toj sve moreš razabrat'
i svjeta Niko moj meni dat' kako brat.
Za č jer te višnji bog nadari da poznaš
i tvoriš ča je razlog, Nalješkoviću naš,

P. 2. stoji u rkp. pred poslanicom Nalješkovićevom koja je štampana napried pod br. 25. 2 *rkp.* togier. 10 od] *rkp.* o.

i pjesni da spievaš meu nami najbolje,
kojim nas darivaš u naše nevolje.
Kroz toj te ja molju da mi daš odgovor,
za č u ovu nevolju bit' mi će razgovor.

3.

Versi gospodina Antuna Roženea doktura i vlastelina krkarskoga u hvalu knjige koju pisah ja Petri Ektoroviću vlastelinu hvarskomu, koja počinje: U knjigah Čičeron.

Ad Nicolaum Nalis Ragusinum illiricum poetam quam ornatissimum.

Carmina Caliopes natum cecinisse putabam,
Nicoleos, miror dum tua docta legens,
in quibus, Hectoreum Petrum quo tollis in astra,
mellifluum Phoebi iure uidetur opus,
quod curis affectum animum sic saepe relaxat
ut lichnis Pallas lumina fusca refert.
Labitur ore tuo, uates, uberrimus amnis
quotquot Dalmatiae pinguia culta rigant
quaeque deserta tuo facundia pectore manat,
non nisi castalis hausta putatus aquis.
Felicem te faustam Epidaurum, nosque beatos
efficit ingenium digne poetam tuum.
Pierides linguae, palmam seruate diserte,
nubila quam uincant saecula nulla situ,
gloria praeterea, totum diffusa per orbem,
sublimis tandem scandat utrumque polum.

4.

Versi gospodina Antuna rečenoga koji pisa meni vrhu jednoga štapa od trsti indijane, zakovana gori avorijom a doli rogom, koji ja poslah gospodinu Petri Hektoroviću vlastelinu hvarskomu.

Nicoleos uates uati sua munera Petro
transmisit baculum, quo leve carpat iter.
Is baculus teres est, Memphitica prorsus arundo,

P. 3. stoji u rkp. pod br. 33 iza poslanice Nalješkovićeve, koja je naštampana napried pod br. 25. Poslanicu Nalješkovićevu koja se spominje u nadpisu, vidi napried pod br. 16. Prema nadpisu na strani piše drugom rukom: Antonii Rosanei, doctoris et patricii Corciulensis. 3. *rkp.* Hectordam. ***P. 4. stoji u rkp. iza one pod 3.***

cui ebur in capulo, cuspide cornus inest.
Argumenta, puto, lateant sub munere que sic
plerumque in fictis uera poeta canat.
Fictus eburna gerit successus, cornea uerus
signa, sed et uocem concaua canna notat.
Aut forsam uitam, sapiens sic indicat autor,
debere a falsis ad bona uera trahi?
ut, quamuis totos per inania duxerit annos,
innixus ueri cuspide sistat homo.
Uel potius scipione bonam signare senectam
donator cupiens munere fecit idem?
Glabra caput senii referunt, sed et arrida corpus,
duratos cornu significante pedes.
Seu forte aetatem noscens levi egere bacillo
sphingiaci monuit tempus adesse pedis.
Et decus Illiriae per commoda quaeque fouendo
hac onerosa leui tempora fulsit ope.
Quiquid id est, non mittere manus amicus amico
longeuo senior gratius hoc potuit.

5.

Svake hvale dostojnomu gospodinu Nikoli gospodina Stjepka Nalješkovića Dubrovčanina Gjivan Parožić Hvaranim piše.

Sada se može riet' Vlahinja da moja
od svieh je vila cviet i od svih gospoja;
jer slove svud nje čas, hvali svak nje ures,
liposti ima glas jak angel od nebes;
slava od zvizd gori leti joj u visin,
ne da se obalit' Dedalov kako sin;
Venera gospoja božica ljubavi
nju s majkom jer poja i u svoj dvor stavi.
I uzrok nje hvale i nje počitanja
pjesni su pristale tvoje i skladanja,
u kojieh od slave vencem ju okruni,
njoj staviv vrh glave, ku hvale napuni,
jak slavic pojeći i prid smrti labut,
da ih svak hiteći po svak čas želi čut';

P. 5. u rkp. pod br. 37 iza poslanice Nalješkovićeve, naštampane napried pod br. 27. 6 *rkp.* obali.

toli su naredne, toli su gizdave,
ljuvene i medne i pune sve slave;
jer da je na svit sad Homerọ gizdavi
i oni kim se grad Mantua viek slavi,
kteći ju uznieti prislavna tač da je,
u pjesneh izrieti ne bi mogli slaje.
Hvalu t' svak tim dava, svak veli da s' dika,
poštenje i slava grada Dubrovnika,
Za to t' se dostoji vrh glave tve zgara
vjenčac da t' stoji zelena lovora.

6.

Svakẹ velike časti dostojnomu Nikoli Stjepka Nalješkovića Hortensij Brtučević Hvaranin piše.

Mnogo je jur lita, vjeruj mi ti ovoj,
da ovdi procvita u Hvaru razum tvoj;
posija jere toj kriposti od tvoje
gospodin Petre moj Hektorović to je,
ki veće neg svoje uzdviže tve ime
i pjesni sve, koje od tebe kad prime;
lako mu jes brime stvari tve i riči,
u svako jur vrieme njimi se on diči;
meu nami glas niči i raste ovdika,
jer on čas obliči on vridnos človika.
Za toj će do vika ovdi glas tvoj teći
i kripos velika, toj ti će svak reći;
jer čtuju vas veći i druge države
pjesance tve čteći ne dav njim zabave.
Od tebe što prave sve strane od svita,
kruna ṭ' je od slave vrh glave zavita.
Ki piše, ne pita od tebe stvar drugu,
ni dara ni mita neg da t' je za slugu.

P. 6. stoji u rkp. iza one pod 5, a pred Nalješkovićevom poslanicom, naštampanom napried pod br. 28. U nadpisu ima rkp. Bratučević.

7.

Gospodinu Nikoli Stjepka Nalješkovića Dubrovčaninu Jan Vidali Krkranin u 1564 na 9 deč(em)bra.

Časti izbrana Niko i hvalo velika,
hrvatskoga diko i slavo jezika,
spievaoče izvrsni, uresna kriposti,
kad prijah ja pjesni od vaše milosti,
ostah vas vrh sebe smišljajuć čudnu stvar
po čem ja od tebe izdvorih taki dar;
ni t' službe uzrok dah, u čem t' se pridvorih,
ni t' pjesan kad poslah ni s tobom govorih.
Nu sve toj Niko kad razmišljam veće ja,
prijazan ova sad draža mi jes tvoja
i rad bih da mogu složivši u pjesan
izrit' rados mnogu, ku mi da tva pjesan.
Nu kad tuj zahodim, vratim se ja opet,
jere se nahodim protivnom stvarju spet,
tere sam jak bolnik kad no zla dva ima:
jednomu što je lik, tim drugo moć prima:
ne skazav ja rados, ku prijam i ćutim,
skazal bih neharnos veliku, ja sudim,
i da ju spovidim strah me je, kako t' rieh,
da meni ne bi tko tašte dao grieh;
jer slave pjesan taj dodje mi velik broj,
slava je tvoja, znaj, u meni nie toj.
Temistokle, prave, nasladjenje njeko,
da ga ljudi slave, primaše veliko.
Ima mu svak prostit', tko smišlja da vas saj
taština vara svit, i da svih vara taj.
Bljudi se od toga i tašte tej slave
taj čovjek, u koga nie toj što prave.
Jer da bih stoti dil kriposti tve imal,
dostojan ne bih bil tej časti, ku mi s' dal.
Vele je meni toj, tim se ću ja slavit',
od drazieh da u broj tvojih me ktje stavit';

P. 7. stoji u rkp. iza poslanice, koja je štampana napried pod br. 30. 1 *rkp.* hvala. 6 *rkp.* ,ciem', *tako i 7.*

rad togaj, da t' kažu, tvoja mi da pjesan
radoś, da śtvar dražu ne prijah do ovi dan.
Za toj sam ja vesel, prijazni ter sam toj
za zaklad ja uzel; hvala ti Niko moj!
njom se ću dičiti cić tvoga imena,
koga će živiti po vike spomena.
Jer slave biguće na svietu znam sve su;
spievalac živuće takmenieh one su.
Dubrovnik grad svitli i slavan zadosti
svake bog nadili obilno milosti,
gospodom uresi, zakonmi i pravdom,
razlicim uzvisi imanjem i blagom,
svuda ga jes puna slava, svud on slove,
hrvatskih ter kruna gradov se svih zove,
življenjem naredniem sva dobra on slidi,
gradovom nijedniem na svit ne zavidi;
još dobro ima toj i dar taj bogom dan
da slavnieh zdrži broj spievalac neskončan,
meu kieh tva kripos uživa tej gizde,
danica jak svitlos, kad sjaju sve zvizde.
Dubrovnika slava od tebe taj čeka,
ku prija država od Homera Grka.
Za toj me od tvoga drž' i prim' tej pjesni,
pjesnivče svakoga počtenja uresni;
nespravan nevješ lis ovi prim' za ljubav;
razum ga tvoj posvis', nauk vižbuj, naprav';
ne mni prijet bit' s tobom, k tebi prit' on želi.
Togaj rad stoj s bogom; i bog te veseli.

8.

Zvrsno poštovanomu i svake časti dostojnomu gospodinu Nikoli Nalješkoviću Dubrovčaninu Hortensij Brtučević Hvaranim piše.

Oto nikoliko vrjemena je tomu
da odlučih, Niko, ne pisat' nikomu;
već tko god ponovit' čini me ne kteće,

36 *rkp.* ‚zaklak'. 46 *rkp.* hrvatskiem. 51 kieh] *rkp.* rieh. 56 pjesnivče] *rkp.* ‚piesnjutje'. *P.* 8. *u rukopisu stoji pod br.* 55 *a za pjesmom koja je naštampana napried pod br.* 40. *U nadpisu stoji u ak.* ‚Bartucevich'.

mneć čto ni slovit' od mene, a ne će;
ere da se čovik siluje sa svima,
ne može po vas vik dat' ono što nima.
Oh kamo sam se dil? čto velim? ni tako;
da oto bih zabil, a čtil sam inako;
i ti si može bit' nahodil toj šteći,
er već od mene lit imaš i pameti.
Reć' ne ću izostati, ne da se uzvišu,
ner ufanje dati onim, ki mi pišu.
A svak će reć': bože, ovi nima pamet,
ki di da se može, ča ni, dat' i vazet'.
Da reći ću veće da čovik može dat'
ka nima i ne će za života imat';
a nu ti me slušaj, ki veli inako,
tere posli kušaj hoće l' najt' ovako.
Gospodin na sviti muža prava, kažem,
ne može imiti po zakonu našem;
a može ga dati deklici svakoj on,
koja ga pitati bude po naš zakon.
Može bit' su čtili oni ovo kada,
ki bi od mene htili čto ne će nikada.
Nitkor mriž ne meće u svoje potribe
u lokvu, za č ne će u lokvi najt' ribe;
da svak ribno misto tribuje da išće,
gdi zna da je čisto od ribe lovišće.
Ti ki mene scine, ino ti reć' ne ću,
nere da se hine i u lokvu meću.
Zapovij nejaku meni u sve dilo
ti, i tvom netjaku priporuč' me milo.

9 šteći] *rkp.* steti. 14 i] *rkp.* ni. 29 scine] *rkp.* ‚sccne'. 30 hine] *rkp.* ‚ghine'.

Popravci.

Na strani 25 u vrsti 1 stvorče *može se u rkpp. čitati i* stvoru. *Str. 66, ps. 4, 22* robom *čitaj* sobom, *23* svoje *čitaj* tvoje. *Str. 84, u vrsti 4 pred* da *treba* i. *Str. 91 u vrsti 1 mjesto* moz *treba* mož, *Str. 93, vr. 12 mjesto* te *treba* se. *Str. 104 u poslanici 4, u stihu 1 iza* bil' *treba* meni. *Str. 136 u vrsti 11 pred* reče *treba* i. *U sedmoj pjesni od maskerate, u stihu 25, na str. 164 mjesto* cuj *treba* čuj. *Str. 172 u pošljednjoj vrsti mjesto* drvo *treba* prvo. *Str. 252 u stihu 6 m.* gde *treba* gdi. *Str. 293 u stihu 351 mjesto* poživjet' *treba* pozivjét. *Str. 314 u stihu 90 mjesto* došadši *treba* dosadši. *Str. 317 u stihu 184 mjesto* mišljah *treba* misljah. *Str. 336 u stihu 39 mjesto* priklonit' *treba* priklonit. *Str. 349 u stihu 352 (u nadpisu) mjesto* Hvaranin *treba* Hvaranim.